

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM PROGRAMLARI ANABİLİM DALI
EĞİTİMDE PROGRAM GELİŞTİRME PROGRAMI**

**ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ İÇİN ETİK İLKELER VE ETİK
İLKELERE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYŞE ORDU

**ANKARA
ARALIK, 2019**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM PROGRAMLARI ANABİLİM DALI
EĞİTİMDE PROGRAM GELİŞTİRME PROGRAMI**

**ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ İÇİN ETİK İLKELER VE
ETİK İLKELERE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYŞE ORDU

DANIŞMAN: DOÇ. DR. CANAY DEMİRHAN İŞCAN

**ANKARA
ARALIK, 2019**

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Ayşe ORDU adlı öğrencinin hazırladığı “Öğretmenlik Mesleği İçin Etik İlkeler ve Etik İlkelere İlişkin Öğretmen Görüşleri” başlıklı bu çalışma Eğitim Programları Anabilim Dalı / Eğitimde Program Geliştirme Programı’nda jüri üyelerince oy birliği ile **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Doç. Dr. Fatma MIZIKACI

Üye

Doç. Dr. Canay DEMİRHAN İŞCAN
(Danışman)

Üye

Dr. Öğretim Üyesi Kürşad DEMİRUTKU

ONAY

Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından .../.../20... tarihinde, Enstitü Yönetim Kurulunca .../.../20... tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Yasemin KEPENEKÇİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgileri akademik yazım kurallarına uygun biçimde raporlaştırdığımı ve bunları etik ilkelere (atıfta bulunulan tüm yapılara kaynaklarda yer verilmesi, tezde kullanılan bilgi ve belgelere resmi yollarla ulaşılması ve bunların aslı bozulmadan kullanılması vb.) uygun olarak elde ettiğimi ve sunduğumu bildiririm.

Ayşe ORDU

ÖZET

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ İÇİN ETİK İLKELER VE ETİK İLKELERE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

ORDU, Ayşe

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Programları Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Canay DEMİRHAN İŞCAN

Aralık, 2019, 222

Bu araştırmada, öğretmenlik mesleği etik ilkelerinin belirlenmesi; bu etik ilkelerden öğretmenler tarafından önemli görülenlerin saptanması; öğretmenler tarafından önemli bulunan etik ilkeler ile cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem, okul kademesi, mezun olunan fakülte ve branş arasında farklılık olma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmada öğretmenlik meslek etiği ilkelerini belirlemek için ulusal ve uluslararası alan yazın taraması yanında 15 ülkede belirlenmiş olan öğretmenlik meslek etiği ilkeleri incelenerek öğretmenlik mesleği için etik ilkelerin neler olması gerektiği ve etik ilkelerin hangi temalarla ilgili olması gerektiği belirlenmiştir. Etik ilkelere ilişkin belirlenen temalar şunlardır: Eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına; topluma; ebeveyn/vasi/ailelere; öğrenciye; mesleğe; meslektaşlara; öğretmen kuruluş/topluluklarına ve değerlere yönelik etik ilkeler. Araştırmada öğretmenlerin önemli buldukları etik ilkeleri belirlemek için, Öğretmenlik Mesleği Etik İlkelerini Belirleme Anketi geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Anket, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde MEB'e bağlı ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapmakta olan toplam 650 öğretmene uygulanmıştır. Böylece, öğretmen görüşlerine göre önemli bulunan etik ilkeler belirlenebilmiştir. “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.”, “Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.”, “Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.”, “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.”, “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.” ve “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.” etik ilkeleri bulundukları temalarda öğretmenler tarafından önemli görülen etik ilkeler olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin bu bölüme verdikleri yanıtlar sayesinde, ki-kare uyum iyiliği testi

yürütülmüş ve öğretmenler tarafından önemli bulunan etik ilkelerin önemli bulunma durumlarının beklenen ve gözlenen değerleri arasındaki fark incelenmiştir. Ki-kare uyum iyiliği testi analizine göre, eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkelerden “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.” etik ilkesi ile topluma yönelik uyulması gereken etik ilkelerden “Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.” etik ilkesinin önemli bulunma durumunun beklenen ve gözlenen değerleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ki-kare uyum iyiliği analizinde farklılık tespit edilmeyen bu iki etik ilkenin önemli bulunma durumunun beklenen değerlerle uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada öğretmenlerin önemli buldukları etik ilkelerle belirlenen değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için ki-kare bağımsızlık testi yürütülmüştür. Analiz sonucuna göre, “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.” ve “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” etik ilkesinin önemli bulunmasıyla cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Etik ilkeleri önemli bulmakla cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılan diğer etik ilkelerde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.” etik ilkesinin önemli bulunmasıyla öğrenim durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Etik ilkeleri önemli bulmakla öğrenim durumu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılan diğer etik ilkelerde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca hiçbir etik ilkeyle kıdem, öğretimin gerçekleştirildiği okul kademesi, mezun olunan fakülte ve branş ile etik ilkeleri önemli bulmak arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda Türkiye’de öğretmenlik mesleğine ilişkin etik ilkeler önerilmiş, bu ilkeler ve öğretmenlerin önemli gördüğü ilkelerin, öğretmenler tarafından meslekte uygulanması konusunda öğretmenin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim sürecine yansımaya yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Etik, Öğretmenlik Meslek Etiği, Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri.

ABSTRACT

CODES OF ETHICS FOR THE TEACHING PROFESSION AND TEACHERS' OPINIONS ON ETHICAL CODES

ORDU, Ayşe

Master Degree, Department of Curriculum Development

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Canay DEMİRHAN İŞCAN

December, 2019, 222

This study aimed to find out codes of ethics for teaching profession; in doing so, it aimed to sort out the codes of ethics which are considered important by the teachers; moreover, it aimed to analyze if there are differences between those codes of ethics which were considered important and the teachers' gender, their graduation degree, their experience, grades of school where they teach, faculty and major they graduated from. In order to determine the codes of ethics, apart from searching the relevant studies nation-wide and internationally, codes of ethics for the teaching profession which are determined in 15 countries have been found out. By examining the codes of ethics in those countries, what themes must exist and what codes of ethics these themes must include have been identified. The themes regarding the codes of ethics are as follows: educational policy, regulations and human rights; society; parents; students; profession itself; colleagues; teachers' councils and values. In order to assess the codes of ethics which are considered important by the teachers, Defining Codes of Ethics for Teaching Profession Survey was developed and applied. The survey was applied to a number of 650 teachers working at primary, secondary and high schools of MEB during the 2018-2019 Spring term. In doing so, the codes of ethics, considered important according to the views of teachers, were assessed. "Teachers act as a role model for students in terms of caring and respecting human dignity, moral and cultural values.", "Teachers act as a role model for students in terms of maintaining and developing the culture and language of the society.", "Teachers give importance to carry out the mutual responsibilities of school and parents for the sake of the students' education, and act accordingly.", "Teachers support mental, physical, social, intellectual, emotional and moral development of students.", "Reflecting on

his/her knowledge and capability concerning the profession, teachers strive for the continuous professional development.” and “Teachers respect their colleagues’ professional stance and opinions.” are considered as the important codes of ethics by the participants in this study. Thanks to the data that was collected via the Defining Codes of Ethics for Teaching Profession Survey, chi-square goodness of fit test was conducted, the difference between the expected and observed values of ethical codes that are considered important by the participants has been analyzed. According to the chi-square goodness of fit test, two codes of ethics have indicated no significant difference between the expected and the observed values of being considered important. These are; “Teachers behave as role models in terms of human dignity, moral and cultural values.” and “Teachers behave as role models in terms of protecting and maintaining the language and culture of the society.”. It has been concluded that the two codes of ethics that showed no difference between the expected and observed values of being considered important were compatible with the expected values. In order to examine the difference between the variables and the importance that has been given to codes of ethics by the participants, chi-square test was carried out. The analyses showed that two of the codes of ethics are affected by the gender of the participants. The codes of ethics that are affected by gender are; “Teachers approach the personal differences of students and colleagues, such as mother tongue, religion, race, ethnicity, socio-economic background of family, sexual orientation, and disability, with sensitivity and without any discrimination.” and “Teachers try to strengthen collaboration and cooperation in harmony with colleagues.”. The code of ethics that is affected by graduation degree is; “Teachers support mental, physical, social, intellectual, emotional and moral development of students.”. No significant difference has been discovered between the other codes of ethics and gender, graduation degree, experience, grades of school where teachers teach, faculty and major they graduated from. Within the light of these findings, recommendations have been made on ethics of the teaching profession in terms of teacher education. Regarding this, it has been suggested that any subject on ethics of the teaching profession that is taught during teacher education ought to cover the codes of ethics on education policy, regulations and human rights; society; parents; students; professional development; colleagues, and what is more, the codes of ethics regarding these themes ought to be relevant to the values of equality and fairness. As a consequence of the findings of the study, codes of ethics have been determined and suggested. Several recommendations have been made in terms of the reflections (on pre-service and in-service teacher education) of these codes of ethics

and the codes of ethics that are considered important by teachers towards the practice of the codes in the profession.

Key Words: Ethics, Ethics in Teaching Profession, Codes of Ethics for Teaching Profession.

ÖNSÖZ

Tez yazım sürecinin zorluklarına rağmen kendimi güvende hissetmemi sağlayan, sadece lisansüstü eğitim hayatım boyunca edindiğim bilgi ve becerileri ortaya çıkarmakla kalmayan ayrıca tez yazım süreci boyunca da eğitici ve öğretici olan saygıdeğer tez danışmanım Doç. Dr. Canay Demirhan İşcan'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde lisansüstü eğitim aldığım dönemde kendilerinden aldığım derslerde bana katkılarından ve tezimde kullandığım veri toplama aracına dönüt vererek yürüttüğüm teze sağladıkları katkılardan dolayı saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Meral Güven'e ve Dr. Öğretim Üyesi Dilruba Kürüm Yapıcıoğlu'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde lisansüstü eğitim aldığım dönemde kendilerinden aldığım derslerde bana katkılarından ve tezimde kullandığım veri toplama aracına dönüt vererek yürüttüğüm teze sağladıkları katkılardan dolayı saygıdeğer hocalarım Doç. Dr. Abdurrahman Şahin ve Doç. Dr. Zeynep Ayvaz Tuncel'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez savunma jüri başkanı olarak sağladığı katkılardan dolayı sayın Doç. Dr. Fatma Mızıkacı'ya en içten teşekkürlerimi sunarım. TED Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda görev yapmakta olan sayın Dr. Öğretim Üyesi Kürşad Demirutku'ya, tezimde kullandığım veri toplama aracına dönüt vererek ve tez savunma jüri üyesi olarak sağladığı katkılardan ötürü teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca, hedeflerime ulaşmam için aşmam gereken zorluklarda maddi ve manevi her türlü destekle yanımda olan sevgili annem Ummahan Akdaş ve canım babam Hasan Akdaş'a ve eşim Ferhat Ordu'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Veri toplama sürecinde meslektaşlarına anketi ulaştırmamda yardımcı olan birçok öğretmen arkadaşşıma teşekkür ederim. Bu süreçte elinden gelen bütün desteği sağlayan sayın öğretmen arkadaşım Abdullah Emin Yazıcı'ya teşekkürü bir borç bilirim. Ankete katılan bütün öğretmenlere teşekkür ederim. İlkokuldan başlayarak bende ve bütün öğrencilerinde iyi bir etki bırakmış bütün öğretmenlerime teşekkürü bir borç bilirim. Bütün tez yazım sürecinde beni yalnız bırakmayan sevgili dostlarıma teşekkürlerimi sunarım.

*Annem ve babama,
Sevgili eşime,*

...

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi
TABLolar DİZİNİ.....	xvi
KISALTMALAR	xviii
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Etik.....	4
1.3. Etik ve Eğitim	8
1.4. Etik ve Öğretmenlik Mesleği.....	9
1.5. Etik ve Eğitim Programları ve Öğretim.....	13
1.6. Etik ve Öğretmen Eğitimi	16
1.7. Amaç.....	28
1.8. Önem.....	28
1.9. Sayıtlılar.....	30
1.10. Sınırlılıklar.....	30
1.11. Tanımlar.....	30
BÖLÜM 2.....	33
YÖNTEM	33
2.1. Araştırmanın Modeli.....	33
2.2. Çalışma Grubu	34
2.3. Verilerin Toplanması	41
2.4. Verilerin Çözümlemesi	44
BÖLÜM 3.....	51
BULGULAR VE YORUMLAR	51
3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	51
3.1.1. Amerika’da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri	54
3.1.2. Avustralya’da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri.....	56
3.1.3. Britanya’da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri.....	58
3.1.4. Çin Halk Cumhuriyeti’nde Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri.....	60
3.1.5. Hindistan’da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri.....	65

3.1.6. İrlanda’da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri	67
3.1.7. Kanada’da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri	70
3.1.8. Güney Kore’de Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri.....	71
3.1.9. Malta’da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri	72
3.1.10. Nepal’de Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri.....	75
3.1.11. Norveç’te Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri	76
3.1.12. Singapur’da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri	78
3.1.13. Tayland’da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri	79
3.1.14. Yeni Zelanda’da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri.....	82
3.1.15. Türkiye’de Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri.....	84
3.1.16. Elde Edilen Öğretmenlik Meslek Etiği İlkelerinin Karşılaştırılması	88
3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	91
3.2.1. Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	91
3.2.2. Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	94
3.2.3. Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler.....	96
3.2.4. Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	98
3.2.5. Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	101
3.2.6. Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	103
3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	105
3.3.1. Etik İlkelerle İlişkin Görüşlerin Cinsiyete Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	106
3.3.2. Etik İlkelerle İlişkin Görüşlerin Öğrenim Durumuna Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	112
3.3.3. Etik İlkelerle İlişkin Görüşlerin Kıdeme Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	116
3.3.4. Etik İlkelerle İlişkin Görüşlerin Okul Kademesine Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	118
3.3.5. Etik İlkelerle İlişkin Görüşlerin Mezun Olunan Fakülteye Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	120
3.3.6. Etik İlkelerle İlişkin Görüşlerin Branşa Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	122
BÖLÜM 4.....	125
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	125
4.1. Sonuçlar	125

4.2. Öneriler	131
4.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	132
4.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	133
KAYNAKLAR.....	135
EKLER	142
EK 1. Öğretmenlik Mesleği Etik İlkelerini Belirleme Anketi	142
EK 2. Etik Kurul Onayı	150
EK 3. Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni	152
EK 4. Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkelerin Önem Sıralaması.....	153
EK 5. Eğitim politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralaması.....	154
EK 6. Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralaması.....	155
EK 7. Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralaması	156
EK 8. Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralaması ...	157
EK 9. Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralaması	158
EK 10. Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralaması.....	159
EK 11. Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralaması	160
EK 12. Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralaması	161
EK 13. Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralaması	162
EK 14. Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralaması	163
EK 15. Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralaması	164
EK 16. Ki-kare Uyum İyiliği Testi İçin Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkelerin Beklenen ve Gözlenen Değerleri.....	165
EK 17. Ki-kare Uyum İyiliği Testi İçin Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Beklenen ve Gözlenen Değerleri	166

EK 18. Ki-kare Uyum İyiliği Testi İçin Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Beklenen ve Gözlenen Değerleri	167
EK 19. Ki-kare Uyum İyiliği Testi İçin Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Beklenen ve Gözlenen Değerleri	168
EK 20. Ki-kare Uyum İyiliği Testi İçin Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Beklenen ve Gözlenen Değerleri.....	169
EK 21. Ki-kare Uyum İyiliği Testi İçin Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Beklenen ve Gözlenen Değerleri.....	170
EK 22. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Cinsiyet Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	171
EK 23. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Cinsiyet Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	172
EK 24. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Cinsiyet Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	173
EK 25. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Cinsiyet Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	174
EK 26. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar.....	175
EK 27. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar.....	176
EK 28. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar.....	177
EK 29. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar.....	178
EK 30. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar.....	179
EK 31. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Kıdem Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	180
EK 32. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Kıdem Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	181
EK 33. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Kıdem Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	182
EK 34. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Kıdem Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	183

EK 35. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Kıdem Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	184
EK 36. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Okul Kademesi Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	185
EK 37. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Okul Kademesi Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	186
EK 38. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Okul Kademesi Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	187
EK 39. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Okul Kademesi Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	188
EK 40. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Okul Kademesi Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	189
EK 41. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Mezun Olunan Fakülte Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar.....	190
EK 42. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Mezun Olunan Fakülte Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar.....	191
EK 43. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Mezun Olunan Fakülte Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar.....	192
EK 44. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Mezun Olunan Fakülte Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar.....	193
EK 45. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Mezun Olunan Fakülte Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar.....	194
EK 46. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Branş Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	195
EK 47. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Branş Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	196
EK 48. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Branş Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	197
EK 49. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Branş Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	198
EK 50. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Branş Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar	
BENZERLİK BİLDİRİMİ	
ÖZGEÇMİŞ.....	201

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1. 2007 ve 2018 Düzenlemelerinde Meslek Bilgisi Kodlu Dersler.....	19
Tablo 2. MEB 2017-2018 İstatistiklerine Göre Kademelere Göre Öğretmen Sayıları	35
Tablo 3. Evren, Planlanan Örneklem ve Ulaşılan Örneklem	36
Tablo 4. Katılımcıların Dahil Oldukları İller.....	36
Tablo 5. Katılımcıların Demografik Özellikleri	37
Tablo 6. Katılımcıların Branşları.....	38
Tablo 7. Katılımcıların Mezun Oldukları Fakülteler.....	40
Tablo 8. Katılımcıların Branşları.....	40
Tablo 9. Uzman Görüşü Formu.....	42
Tablo 10. Ki-kare Bağımsızlık Testine Dahil Edilen Etik İlkeler	47
Tablo 11. Ki-kare Bağımsızlık Testi İçin Bu Araştırmada Kullanılan Kategorik Değişkenler	49
Tablo 12. Uzman Görüşü Formu.....	52
Tablo 13. Öğretmenlik Mesleği Etik İlkelerinin Karşılaştırılması.....	89
Tablo 14. Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkelerin Ki-kare Uyum İyiliği Testi Analizi	93
Tablo 15. Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Ki-kare Uyum İyiliği Testi Analizi.....	96
Tablo 16. Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Ki-kare Uyum İyiliği Testi Analizi	98
Tablo 17. Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Ki-kare Uyum İyiliği Testi Analizi	100
Tablo 18. Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Ki-kare Uyum İyiliği Testi Analizi	103
Tablo 19. Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Ki-kare Uyum İyiliği Testi Analizi	105
Tablo 20. Önemli Bulunan Etik İlkelerin Cinsiyete Göre Farklılığı Analizi	106
Tablo 21. “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara	

herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.” Etik İlkesini Önemli Bulan ve Bulmayanların Cinsiyete Göre Dağılımı	109
Tablo 22. “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.” Etik İlkesinin Cinsiyete Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi	109
Tablo 23. “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” Etik İlkesini Önemli Bulan ve Bulmayanların Cinsiyete Göre Dağılımı	111
Tablo 24. “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” Etik İlkesinin Cinsiyete Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi	111
Tablo 25. Önemli Bulunan Etik İlkelerin Öğrenim Durumuna Göre Farklılığı Analizi	113
Tablo 26. “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.” Etik İlkesini Önemli Bulan ve Bulmayanların Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı	114
Tablo 27. “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.” Etik İlkesinin Öğrenim Durumuna Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi	115
Tablo 28. Önemli Bulunan Etik İlkelerin Kıdeme Göre Farklılığı Analizi	116
Tablo 29. Önemli Bulunan Etik İlkelerin Okul Kademesine Göre Farklılığı Analizi	119
Tablo 30. Önemli Bulunan Etik İlkelerin Mezun Olunan Fakülteye Göre Farklılığı Analizi	121
Tablo 31. Önemli Bulunan Etik İlkelerin Branşa Göre Farklılığı Analizi	123

KISALTMALAR

AKTS	Avrupa Kredi Transfer Sistemi.
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı.
YÖK	Yükseköğretim Kurulu.

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde; problem, amaç, önem, sayılılar, sınırlılıklar ve çalışmada geçen kavramların tanımları yer almaktadır.

1.1. Problem

Toplumların inşasında öğretmenlerin oynadıkları rol, öğretmenlik mesleğinin toplumlar için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Öğretmenler, mesleğini yerine getirirken, eğitim ve öğretim programlarını uygularken, sadece bilgiyi aktaran olmamalı, ayrıca hal ve hareketleriyle öğrencilerine iyi örnek olmalıdır. Vicdan sahibi ve ahlaki davranan bireylerin eğitiminde öğretmenlerin etik davranarak öğrencilerine rol model olması gerektiği aşikardır. Dewey (1990), çocuğun kişilik ve karakter gelişiminin konu alanından daha önemli olduğunu, eğitim programı ve okulun buna hizmet etmesi gerektiğini belirtmektedir. Okulun asıl amacının bilginin aktarılması olmadığını, çocuğun kendini gerçekleştirmesinin asıl amaç olduğunu vurgulayan Dewey (1990), bilgi ile donanmış ancak kendini gerçekleştirememiş bireylerin kişilik ve karakter gelişimlerinin tamamlanamamış olduğunu belirtmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere, öğrencilerin sosyal, entelektüel, kültürel ve ahlaki gelişimleri kişilik ve karakter gelişimlerinin bir parçası sayılabileceği ve öğretmenler öğrencilerine rol model oldukları için, öğretmenlerin davranışlarının öğrenci üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Dewey'in (1990) görüşünün yansımaları Türk milli eğitim genel amaçlarında görülebilmektedir. Türk milli eğitim genel amaçlarında Türk eğitim sisteminin vatandaşların kişilik gelişimlerine ne kadar önem verdiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, öğretmenler eğitim programlarının uygulayıcıları olduğu için öğrencilerin kişilik ve karakter gelişiminde etki sahibi olmaktadır. Böylece, öğretmen davranışlarının öğrencilerin kişilik ve karakter gelişimini etkileme gücü olduğundan, öğretmenler ne kadar çok etik davranırsa, Türk milli eğitimin genel amaçlarına ulaşılmasına o kadar iyi şekilde hizmet etmiş olacaklardır.

Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarının birinci maddesinde milli eğitimin amacı “... Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ... yurttaşlar olarak yetiştirmek” ; ikinci maddesinde ise “ Beden,

zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek” şeklinde belirtilmektedir (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). Türk milli eğitiminin genel amaçlarında da görüldüğü üzere, sadece öğretim görevini üstlenmek geleceğin iyi eğitilmiş bireylerini yetiştirmeye yetmeyecektir. Öğretmen, insanların davranış kalıplarını biçimlendirme ve değiştirme süreci olan eğitimde (Tyler, 2014) en büyük sorumluluğu taşımaktadır. Tyler, insan davranışını sadece açıkça gözlemlenebilen eylemler olarak sınırlamamakta ayrıca bireyin düşünen ve hisseden bir varlık olarak eylemde bulunmasına da dikkat çekmektedir. Tyler’ın (2014) eğitimi bu şekilde tanımlaması ile, eğitim kurumlarının ‘öğrencide oluşturulmak istenen davranış değişikliğinin ortaya çıkarılması beklenen ortamlar’ olduğu düşünüldüğünde, öğretmenlerin öğrencide gerçekleşmesi istenen davranış değişikliğini ortaya çıkarırken bireyin düşünen ve hisseden bir varlık olarak davranış sergilediğini akılda tutarak davranması beklendiği söylenebilir. Dolayısıyla, eğitim kurumlarında öğrencide davranış değişikliği meydana gelmesinde aktif rol alan kişiler ise öğretmenler olmaktadır. Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle yükümlü öğretmenlerin, eğitim programlarının uygulayıcıları olarak, eğitimin amacına ulaşmasına katkı sağlayarak toplumların inşasında rol aldıkları anlaşılmaktadır.

Eğitim programları tasarlanırken ve geliştirilirken eğitim programının derslik boyutundan kademe boyutuna, oradan tek bir okula, okuldan bölgeye ve bölgeden de ulusun tamamına giden hiyerarşik bir yapıda planlaması yapılarak, o ulusta milli eğitim genel amaçları kazandırılabilir (Oliva ve Gordon, 2012). Türkiye’nin milli eğitim genel amaçlarına bakıldığında ise ahlak bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişilik ve karaktere sahip bireylerin aile tarafından başlanan eğitiminin, okul sıralarında eğitim programının uygulayıcısı – öğretmen – tarafından desteklenerek devam ettiği söylenebilir. Posner (1995), eğitim programını işlevlerine göre sınıfladığında, farklı eğitim programı tanımları ortaya koymuştur. Bu sınıflamaya göre, eğitim programı; resmi, işevuruk ya da örtük olabilir. İşevuruk eğitim programının resmi eğitim programından farkı doküman olarak ortaya konan eğitim programı öğretmen tarafından uygulandığında, resmi eğitim programıyla birebir aynı olan eğitim programının ortaya çıkmamasıdır. İşevuruk eğitim programında, öğretmenin hedefleri kazandırmak için içeriği nasıl sunduğu ve hedeflenen öğrenmenin ne kadarının gerçekleştiği bir sınıf düzeyinden diğerine, hatta bir öğretmenin dersinden başka bir öğretmenin dersine göre

farklı olabilir. Resmi eğitim programının Türkiye’de merkezi olarak geliştirilmesine ve tüm okullarda aynen uygulanması yasal bir zorunluluk olmasına rağmen, uygulanan eğitim programının resmi programla aynı olmaması, kazandırılması planlanan hedeflerin her öğretmen tarafından farklı şekilde kazandırılmasından kaynaklanabilir (Saldıray ve Doğanay, 2017; Yüksel, 2004). İşevuruk eğitim programı, resmi eğitim programının uygulanmış hali olarak ifade edildiğinde, iki eğitim programını birbirinden ayıran en önemli faktör uygulayıcı rolündeki öğretmendir. Öğretmenlerin sınıf içi eylemlerinin işevuruk eğitim programını resmi programa ne kadar yakınlatacağı konusunda belirleyici olmasının, öğretmenlerin ders esnasında aldıkları kararlara bağlı olduğu söylenebilir. İnsanlarla kurulan ilişkilerde alınan kararların belirlenmesinde etiğe başvurulmasından dolayı, ilişkilerin nasıl yönetileceğine dair verilen günlük kararlar etiğin temelini oluşturduğundan, her gün sınıf içinde alınan kararların da genellikle etik muhakeme barındıran kararlar olduğu söylenebilir (Johnston, 1991). Kişinin nasıl bir öğretmen kimliğine sahip olduğu ve yaptıklarından bağımsız olarak düşünölmeyecek olan bu kararlar, rutin sınıf problemlerini çözmede alınan kararlardan farklılık gösterirler (Tippins, Tobin ve Hook, 1993). Çözömlenebilmesi içinden çıkılmaz bir hal alan bazı karmaşık problemler öğretmenlerin uygulamaları esnasında karşı karşıya geldikleri ‘etik ikilemler’ olarak adlandırılabilir (Johnston, 1991). Çoğu sınıf yaşantısının bir parçası olan ikilemler, çatışma barındıran etik seçimler doğururlar (Tippins, Tobin ve Hook, 1993). Bu sebeple, eğitim programı uygulanırken öğretmen anlık eylemleriyle ilişkili kendisini ne yapacağına dair ikilemde bırakan zorlayıcı anlarda çok sayıda önemli kararlar almaktan sorumludur (Marsh, 2004). Buradan da anlaşılacağı üzere, öğretmenlik mesleğindeki etik ilkeler bu noktada önemli olmaktadır; öğretmenler etik ilkeleri benimseyip bunlara uygun davranırsa etik ilkeler, etik ikilemleri önleyici bir görev üstlenebilir ya da etik ikilemlerin ortaya çıktığı anlarda sorunların çözümünde kullanılabilir.

Eğitim programlarının uygulanmasının yanı sıra, planlanması ve değerlendirilmesi aşamalarında da öğretmenlerin karar alma mekanizmalarından biri olduğu ve diğer karar alıcı mekanizmalarla etkileşimde olduğu belirtilmektedir (Oliva ve Gordon, 2012). Bir diğer deyişle, öğretmenler sınıf içi eylemleri esnasında öğrencilerle etkileşimde olmanın yanı sıra, meslektaş, veli ve okul yöneticileri gibi eğitimin diğer paydaşlarıyla da etkileşim içindedir. İnsan ilişkilerinin yürütölürken eylemleri belirleyen kararların arkasında etik bulunduğı için (Johnston, 1991), öğretmenlerin etik davranış sergilemesi sadece sınıf içi eylemleri kapsamamakta; aynı zamanda öğretmenlerin

eğitimin diğer paydaşlarıyla olan ilişkilerinde etik davranması beklenmektedir. Öğretmenler diğer paydaşlarla etkileşimde bulunurken, nasıl davranacaklarına dair etik ikilemde kalabilir. Dolayısıyla, öğretmenlik meslek etiği, öğretmenlerin hem sınıf içi uygulamaları esnasında eğitim programını uygularken aldığı kararları hem de öğrenci, meslektaş, veli, okul yönetimi ve mesleğe karşı sorumluluklarını ilgilendirmektedir. Özetle, öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarını belirleyen eğitim programının amaçlar dışındaki diğer bütün boyutları – içerik, eğitim durumları ve sınama durumları – eğitimin genel amaçlarına ulaşılmasında yol göstericidir (Tyler, 2014). Bu sebeple, Türk milli eğitiminin genel ve özel amaçlarının kazandırılabilmesinin; öğretmenlerin içerik, eğitim durumları ve sınama durumları öğelerini hayata geçirirken benimsedikleri uygulamalara bağlı olduğu söylenebilir. Genel amaçlara ulaşılabilmesi için eğitim programını uygulamakta olan öğretmenlerin okul içindeki paydaşlara ve eğitimin diğer paydaşlarına karşı olan davranışlarının arkasında etik muhakeme barındıran kararlar olduğundan öğretmenlik mesleğinin etik ile ilişkisi açıktır. Bu kararlar, öğretmeni ikilemde bırakacak türden olduğunda, öğretmenin nasıl davranacağına karar vermesini sağlayacak etik ilkelere başvurusu, işevuruk eğitim programının resmi eğitim programına olabildiğince yakın olmasını sağlamakla kalmayıp, öğretmenlerin milli eğitim genel amaçlarını kazandırmak amacıyla uyguladıkları eğitim programının etkililiğini artıracakı düşünülmektedir. Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlik mesleğinin etik ilkelerinin belirlenmesinin, toplumların inşasında aktif rol oynayan öğretmenlere eğitim, öğretim ve ders programlarını uygularken rehberlik etmesi bakımından gerekli olduğu düşünülmektedir.

1.2. Etik

Etik tarihine bakıldığında, etiğin eylemi ele almasında ya da etiğin yanıtlamaya çalıştığı sorularda geçmişten günümüze dönemin felsefi görüşleri etrafında şekillenen değişiklikler gösterdiği söylenebilir. Örneğin, Antik Yunan etiğine göre, insanlar eylemde bulunurken mutlu olmak için “ne yapmamız gerekir?” veya “nasıl yaşamamız gerekir?” sorularını yanıtlayarak hareket etmeliydiler. Diğer yandan, yakın tarihten örnek vermek gerekirse, 18. yüzyıla gelindiğinde, Immanuel Kant (1724-1804) ile birlikte *deontolojik etik*, yani evrensel geçerliği olan formal ‘yasalar’ getirmeye çalışan etik, başlamıştır. 20. yüzyılda değerler etiği başlamış ve günümüzde de *meta-etik* bir diğer deyişle; norm önermelerini çözümlemeye ve temellendirmeye çalışan etik kendini göstermiştir (Tepe,

2009). Yüzyıllar boyunca, felsefede etiğin doğasıyla ilgili sorulan sorular arasında şunlar bulunmaktadır: Etik nesnel midir? Yoksa tamamen öznel midir? Etik kültürle ve toplumlara özgü müdür? İnsanlar doğası gereği iyi midir? Etik davranışlar sergilemek insanın özünde mi vardır, yoksa zamanla mı öğrenilir? (Singer, 2005).

Etiğe dair görüş bildiren birçok filozoftan biri olan Aristoteles, insanların eylemlerinde “iyi”yi aradığını, ulaşmak istenen bu “iyi”nin ise mutluluk olduğunu dile getirmiştir. ‘Mutluluk’ ruhun erdemli etkinliği olarak tanımlanmakta ve erdem, düşünce ve karakter erdemi olarak ikiye ayrılmaktadır. Aristoteles, insanın işlevinin ruhun erdemli etkinliğine ulaşmasını sağlayacak davranışlar sergilemesi olarak görmektedir (Aristoteles, çev. 2015). Etik konusu üzerinde görüş bildiren bir diğer düşünür Bertrand Russell “*Etik, Toplum, Siyaset*” kitabında Aristoteles’in argümanlarına benzer tartışmalar yürütmüştür. Erdem sahibi bir birey olmanın sığ ve yetersiz bir etik anlayışı ile derin ve yeterli bir etik anlayışına göre farklı eylemlere kaynaklık edeceğini belirten Russell, toplumların farklı zamanlarda oldukça değişik ahlak yasaları benimsediğini ya da benimseyebileceğini açıklar. Ahlak yasalarının çeşitliliği, bir toplumda övülen bir eylemin başka bir toplumda eleştirilen ve kınanan bir eylem olarak algılanabilir olmasını açıkça gözler önüne serer. Ancak Russell, erdeme uygun hareket etmenin sadece belirli davranışlardan kaçınmak olarak görüldüğü durumlarda, var olan etik anlayışını sığ ve yetersiz bulduğunu vurgulamaktadır. Örneğin, nazik ve cömert olmamak veya faydalı bir eylemde bulunmamak gibi olumsuz eylemlerden kaçınmanın ahlaki bakımdan takdir görmeye yeterli olmamalıdır. Bir insanın, etik davranan ve ahlaki bakımdan takdir edilen biri sayılabilmesi için mutlaka iyi ve doğru eylemlerde bulunmuş olması gerektiğini ifade etmektedir. Diğer bir deyişle, etik davranan ahlaklı bir insan olmak, sadece kötü eylemlerden kaçınmak demek değildir (Russell, çev. 2017).

Etik inançların ve duyguların kaynaklarını ele almadan önce etiğin hayatla ilişkili olduğunu belirten Russell, insan davranışları söz konusu olduğunda etikten bağımsız hareket edilemeyeceğini ifade etmektedir. Russell’a göre, etik inançların tarih boyunca iki tane kaynağı olmuştur. İlk kaynak siyasi iken, ikinci kaynak dini ve ahlakidir. İlk şekilde oluşan etik inançlar sonucu yurttaşlık ahlakından bahsedilebilir. Dini ve ahlaki bakımdan kişisel inançlar aracılığıyla ortaya çıkan ahlak ise kişisel ahlak olarak adlandırılabilir. Russell, bu iki ahlak türünün de eşit derecede öneme sahip olduğunu, dolayısıyla yurttaşlık ahlakı yoksa toplumların yok olacağını, kişisel ahlak olmadan da insanların hayatta kalmalarının bir değeri olmayacağını belirtmektedir. Dahası, aynı

toplumda eş zamanlı olarak birbirine zıt etik kuralların kabul edilmesinin de olası olduğunu dile getirir (Russell, çev. 2017).

Aristoteles'in MÖ 322 yılında, Bertrand Russell'ın MS 1970 yılında hayatını kaybettiği gerçeğine bakılarak, bu iki filozofun etikle ilgili görüşlerinden anlaşılacağı üzere, etiğin ne olduğuna dair; yaşamış oldukları dönemler arasında yüzyıllar olmasına rağmen, bazı ortak noktalara sahip oldukları söylenebilir. Düşünce tarihi boyunca bilimin ve felsefenin alt dallarının yeni bilgiler ışığında ya da değişik bakış açılarından irdelenmiş olması şaşırtıcı olmayan bir durumdur. Tarih boyunca çeşitli alanlar kimi zaman felsefenin dallarından biri sayılmış, kimi zamansa filozoflar tarafından yeniden yapılandırma ya da daha sağlam temellere oturtma girişimlerine tabi tutulmuştur. Felsefenin en eski ve ana dallarından birisi olan etik de bu tür çabalardan payını almıştır (Tepe, 2011).

Türk Dil Kurumu'nda bulunan tanımlamalara bakıldığında da ahlak felsefesi ile etiğin aynı kavramlar olduğu görülmektedir. Türk Dil Kurumu sözlüğü, ahlak kelimesi için “bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kuralları, aktöre” tanımını vermektedir, etik kelimesinin tanımı “töre bilimi; çeşitli meslek kolları arasında tarafların uyması veya kaçınması gereken davranışlar bütünü; ahlaki, ahlakla ilgili” olarak verilmektedir. ‘Ahlak bilimi’ tanımı da “töre bilimi” olarak verildiği için, Türk Dil Kurumu sözlüğünde etik ve ahlak biliminin aynı açıklamaya sahip olduğu görülmektedir (Türk Dil Kurumu, 2019).

Kuçuradi (2017) insanca yaşamının ön şartlarından biri olarak nitelendirdiği etiği “felsefenin insanlar-arası ilişkilerde değer sorunlarını inceleyen bir dalı” olarak tanımlamaktadır. Etiğin sorduğu soruyu “insanlarla ilişkilerimizde eylemde bulunurken ne yapıyoruz?” olarak belirten Kuçuradi, bu sorunun yanıtına eylemin ne olduğunu ve nasıl oluştuğunu irdeleyerek ulaşılabileceğini ifade etmektedir (Kuçuradi, 2017).

Strike (1988), hayatta karşılaşılan etik sorunların üç özelliği olduğunu ifade etmektedir. Birincisi, etiğe dair sorular; görevler, zorunluluklar, haklar ve sorumluluklarla ilgili “doğru ya da yanlışla dair” sorular içerirler. İkincisi; etik sorular, sadece gerçeklerin bilincinde olunarak çözülemezler. Strike’a (1988) göre, eylemlerin doğuracağı sonuçların biliniyor olması, yapılması gerekenin ne olduğuna karar verirken yeterli değildir. Sonuncusu, etik sorular değerlerden ayrı tutulmalıdır. Değerler neyi sevdiğimiz ya da neyin iyi olduğuna inandığımızla ilgilidir (Strike, 1988).

Etiği daha iyi anlamak için ulaşmaya çalıştığı amaçlara değinmek gerekmektedir. Etik, kişilere belirli bir amaca, ki bu hangi kuramın perspektifinden bakıldığına göre

değişse de genelde mutluluktur, ulaşmada yapmaları gerekenin ne olduğunu söylemeyi amaçlamaktadır. Bunu yaparken kişilere eylemlerinde kullanabilecekleri ölçütler sağlamaya çalışır. Bu ölçütler o amaç ya da amaçlara göre neyin “iyi” veya neyin “kötü” olduğunu belirtir. Bir diğer deyişle; etik, konu edinilen alanla ilgili alanın yapısı izin verdiği kadarıyla doğru ve kesin bilgilere ulaşmaya çalışır. Etiğin elde ettiği bu bilgilerin toplumdaki topluma değişmesi söz konusu değildir. Toplulukların özelliklerine göre değişiklik gösteren ahlakıtır, etik ise, çeşitli ahlaklardan bağımsız olarak, kişilerin eylemde bulunmalarına ilişkindir; eylemin felsefi bilgisidir (Tepe, 2011).

Etik tartışmalarının merkeze aldığı konuların etik kuramları çerçevesinde değişiklik göstermesi oldukça anlaşılabilir; yine de genel olarak etik kuramlarının çoğunun, insanın eylemlerini ahlaki bakımdan nelerin değerli ya da değersiz kıldığını söylemeye çalıştığı yanlış olmayacaktır. Eylemi ahlaki anlamda değerli yapan ise “iyi”yi ortaya koyması ve onu yaratmasıdır. Çeşitli etik kuramlarının iyiyi farklı biçimde tanımlamasına rağmen, iynin ne olduğuna bakıldığında, tanımların birbirinden çok da uzak olmadığı görülebilir. Haz, mutluluk, ödev yerine getirmek, doğruluk ve sevgi “iyi”nin ne olarak tanımlandığına birer örnektirler (Tepe, 2011). Alan yazında yaygın olarak geçen başlıca etik kuramlar teleolojik ve deontolojik kuramlardır (Aydın, 2018; Macit, 2009). Teleolojik kurama göre, eylemin etik olup olmadığını eylemin sonucunun iyiyi ortaya koymasına göre belirlenmekteyken, deontolojik kurama göre, ‘iyi’ bir sonuç elde etmek için sonuca giden yolda etik olmayan eylemler sergilemek kabul görmemektedir (Cevizci, 2008). Ashby, “Etikte Teleoloji ve Deontoloji” adlı makalesinde (1950), etik ile ilgili yirminci yüzyılda yapılmış çalışmalar incelendiğinde, bu iki kuram arasında bir karşıtlık söz konusuymuş gibi görüldüğünü, ancak böyle bir çatışmanın gerçek olmadığı görüşünü benimsediğini dile getirmektedir. Birbirlerinin karşıtı olarak algılanmalarından öte, etik düşünme ve uygulamaların iki bakış açısını da gerektirdiğini savunan Ashby (1950), bu iki kuramı a. etik yüklemelerin orijini, b. etik bir olayda yer alan kişiler, c. etik yüklemelerin anlam kategorileri ve d. etik muhakeme sonucunun yöneldiği kişiler açısından ele alarak analiz etmiştir. Çalışmasının sonucunda iki etik kuramın da bir diğerini gerektirdiğini ve iki bakış açısını da barındıran birleştirici bir kavram olması gerektiğini ifade etmektedir (Ashby, 1950).

Bu iki temel kuramın dışında, ancak bu kuramlardan bağımsız ele alınamayan ödev ve erdem etiği kuramlarını ele alan Trianosky (1990), ödev etiğinde, etik muhakemelerin temelinde doğru eylemin bulunduğunu, erdemliliğin daima eylemin doğruluğunun türevi olduğunu açıklamaktadır. Aksine, erdem etiğinde ise, sadece

erdemle ilgili muhakemelerin, etik muhakemelerin temelini oluşturduğu ve eylemin doğruluğunun erdemliliğin türevi olduğunu belirten Trianosky (1990), ödev ve erdem etiklerinin teleolojik ve deontolojik şeklinin olabileceğini ifade etmektedir. Teleolojik kuramın iki çeşidi olarak faydacılık ya da nedensel teoriler ve niyete bağlı teoriler olarak açıklanmaktadır. Bu iki teleolojik kuram çeşidinin, ahlaklılık ile (ahlaklı olmayan) iyi arasındaki ilişkinin nasıl açıklandığına göre birbirlerinden ayrıştığı belirtilmektedir. Faydacılığın en temel özelliği, eylemlerin doğruluğunun ya da erdemliliğinin ‘iyi’ ile olan nedensel ilişkisi arasındaki bağa odaklanmasıdır. Niyete bağlı teoride ise, eylemler ne derece iyiyi niyet ediyorsa, o derece erdemli ya da doğru eylem olarak ele alınırlar. Erdem etiğine en sık yöneltilen eleştiri, erdem etiğinin insanların nasıl davranması gerektiğiyle ilgili ilkeler sunmamasıyken, ödev etiğinin eksikliği ise, bir erdem tarafından desteklenmeden etik ilkelerin oluşturulamamasıdır. Kendi başlarına düşünüldüğünde ne ödev ne de erdem etiği kuramı insanların nasıl davranması gerektiğini belirlemede benimseyeceği ilkeleri tam olarak karşılayabilir (Trianosky, 1990). Özetle, etik kuramların, insanların yapması gereken “iyi ya da doğru”yu belirlerken neyi temele aldığıyla ilgilendiği söylenebilir. Dolayısıyla, insanların etik davranışlarıyla ilgilenen araştırmalarda etik kuramların ele alınması gerektiği düşünülmektedir.

1.3. Etik ve Eğitim

Eğitim, “bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” (Ertürk, 2013), “fiziksel uyarımlar sonucu, beyinde istendik biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma süreci” (Sönmez, 2012) olarak tanımlanabilir. Sönmez (2012), eğitimin tanımının felsefi ya da psikolojik yaklaşımlara göre değiştiğini dile getirmektedir. Formal eğitimde, milli eğitimin uzak ve yakın hedeflerinin kazandırılmasında işe koşulan eğitim programlarını uygulayan öğretmenler; bu hedeflerin kazandırılmasında ilk ve en önemli adımı atmaktadır. Eğitim programının öğretmenler tarafından uygulamaya geçirilmesiyle birlikte, eğitim programlarının “hedef”, “içerik”, “eğitim durumları” ve “değerlendirme” olarak adlandırılan dört ögesinde etik yaşantıların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Çünkü, öğretmenlik etik eylem barındırmaktadır (Tom, 1980). Eğitim programının uygulayıcıları, öğretmenler, hedeflerin kazandırılması için sundukları içeriği nasıl sunacaklarına ve değerlendireceklerine karar vermeleri sonucunda etik ya da etik olmayan davranışlar

sergileyebilir. Dolayısıyla, eğitim programlarının uygulanması esnasında etik yaşantılar ortaya çıkar.

Eğitim sistemi ülkeler tarafından yetiştirmeyi amaçladıkları birey tipine ulaşmada araç olarak kullanıldığından başlı başına etik tartışmalar kaynağı olmaktadır. Eğitimin doğumdan ölüme kadar süren bir süreç olması sebebiyle – toplumların bugününü ve geleceğini etkilemesi; istendik davranışlar oluşturmaları sebebiyle – bireylere kazandırılacak davranışların hangi ölçüte göre istendik olması gerektiği; eğitim programlarının uygulanması sürecinde kullanılan strateji, yöntem ve tekniklerin uygulayıcılardan kaynaklanan farklılıklar ortaya çıkarması; eğitim programının içeriğine karar verilirken toplumların okullardan beklentilerinin farklı olması; eğitim-öğretimin değerlendirme boyutunun her türlü ayrımcılıktan uzak, yansız ve objektif değerlendirmeyi gerektirmesi; ve son olarak eğitimcilerin etik tutumlarının bireyler arası farklılıklar sergilemesi gibi eğitimi ilgilendiren çok temel konu başlıklarında etik tartışmalar gündemi meşgul etmektedir (Aydın, 2018).

1.4. Etik ve Öğretmenlik Mesleği

İnsan hayatını daha yaşanılabilir kılan ve topluluk olarak yaşamayı kolaylaştıran etik, kişilerin kendi hayatlarında davranışlarını belirlemesine yardım etmek dışında, mesleklerin icra edilmesinde de belirleyici bir alandır. Meslekler icra edilirken insanların doğru davranışları sergilemesinde kendilerine dayanak olarak alacakları etik normları seçebilmelerine yardımcı olan etik, uygulamalı etik dallarından biri olan *meslek etiği*dir (Aydın, 2016). İnsan eylemlerinin tek olma özelliği taşımasına rağmen, mesleklerin icra edilmesinde rehberlik edecek ortak normlar belirli yollar izlenerek geçerli kılınmakta ve meslek etikleri oluşturulabilmektedir (Tepe, 2009). Öğretmenlik meslek etiği de bunlardan biridir.

Meslek kelimesi, Türk Dil Kurumu sözlüğünde “belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2019). Carr (2005), profesyonel kelimesinin birkaç farklı anlamda kullanıldığını belirtmektedir. Akla ilk gelen anlamı, ‘profesyonel futbolcu’ ve ‘amatör futbolcu’ ayrımında olduğu gibi, bir mesleğin üyesi olarak yaptığı iş karşılığında kişinin maaş aldığı anlaşılmaktadır. Bu tanım, Türk Dil Kurumu sözlüğünde, “bir işi kazanç sağlamak amacıyla yapan (kimse)” verilen açıklamaya karşılık gelmektedir. Carr (2005),

kelimenin ikincil kullanımında bir iş iyi bir şekilde yapılmışsa, profesyonelce yapıldığının söylenmek istendiğini ifade etmektedir. Türk Dil Kurumu sözlüğünde, kelimenin bu anlamına da ait bir açıklama bulunmaktadır. Carr (2005), ‘profesyonel’ kelimesinin ‘ustalaşmış, uzmanlaşmış’ anlamını, bir elektrikçi ya da su tesisatçısının etkili biçimde ortaya koyduğu performansı ile ilgili yorum yaparken kullanıldığını belirtmektedir. Alan yazında ‘profesyonellik’ ile ilgili yaygın olarak bahsi geçen beş ölçütten üçüncüsünün mesleklerin etik boyutunu açık bir şekilde ortaya koyduğu söylenmektedir. Birincisi, meslek üyeleri, topluma hizmette bulunurlar. İkincisi, meslekler teorik bilgi ve uygulamaya dayanan uzmanlık içerir. Üçüncüsü, her bir mesleğin, mesleğin uygulanmasına ilişkin ilkelerin belirlenmesini gerektiren kendine özgü etik boyutu vardır. Dördüncüsü, mesleklerin, işe alım ve iş disiplini sağlamak amacıyla, organizasyonları ve yönetmelikleri bulunur. Sonuncusu, mesleğin üyeleri, etkili uygulama ortaya koymalarını sağlayan bireysel otonomiye ve muhakeme özgürlüğüne sahiptir (Carr, 2005). Türkiye’de öğretmenlik mesleğinin, meslek olma ölçütlerini taşıdığını belirten Akyüz (2012), bu ölçütleri şu şekilde sıralamaktadır: Topluma karşı önemli bir rol üstlenme, mesleğin edinimi için geçilmesi gereken formal eğitim süreci, mesleğin uzmanlık gerektirmesi, mesleki etik ilkelere sahip olması (Akyüz, 2012). Hem Carr (2005) hem de Akyüz (2012) tarafından belirtildiği üzere, mesleklerin etik ilkelerinin olması, meslekleri meslek yapan ölçütlerden sayılmaktadır.

Batı Avrupa’da öğretmenliğin meslek olarak görülmeye başlaması 17. yüzyıla rastlamaktadır. İlkel toplumlardan 17. yüzyıla kadar, eğitim nesilden nesle kültür aktarımı şeklinde olmuş, meslekler babadan oğula usta-çırak ilişkisi yoluyla aktarılmıştır. Öğretmenlik formal bir eğitim gerektiren bir meslek olarak görülmediği gibi eğitim ve öğretimin odağı, din, kültür ve zanaatların gelecek nesle aktarımı üzerinde yoğunlaşmıştır. 19. yüzyıla gelindiğinde sanayileşmenin etkisiyle toplumların eğitime bakış açısı değişmiş, kitlesel eğitim gerekli görülmüş ve eğitimin tüm vatandaşlara sağlanmaya çalışılmasıyla öğretmenlik, günümüzdeki anlamıyla meslek olarak görülmeye başlamıştır (Korkmaz ve Serin, 2018). Bu bağlamda öğretmen, öğrenciyle etkileşimde bulunan, onlara rol model olan, eğitim programlarının genel ve özel amaçlarının kazandırılması için alanı itibarıyla çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanan, bunun için gerekli materyal ve araçları hazırlayan, öğrencinin öğrenmesini izleyen ve değerlendiren kişi olarak tanımlanmaktadır (Yaşar, 2008; akt. Korkmaz ve Serin, 2018).

Türklerin öğretmenlik mesleğine bakışı incelenmek istendiğinde, Müslüman olmalarından önce, Müslüman Türk devletlerinde, Osmanlı Devleti’nde ve Türkiye Cumhuriyeti tarihi ele alınarak incelenebilir. Müslüman olmayan Türk devletlerinde – Hunlar, Göktürkler, Uygurlar, Karahanlılar – öğretmenlere saygı duyulmuş ve öğretici rolüne bürünmüş olan şaman, kam veya ozanların toplumsal değerlerin yaşatılması ve sonraki nesle aktarımı gibi görevleri benimsemiş olduğu görülmektedir. Bir Uygur atasözü olan “Çocuğunu öğretmene ver, ondan alıp saraya ver.”, öğretmenlerin toplumu şekillendirmedeki etkisi, öğretmenlere duyulan saygıyı ve eğitilmiş bireylerin toplumda edinebileceği statüyü açıkça göstermektedir. Türklerin Müslüman olmalarından sonra da öğretmenlerin saygı duyulan bireyler olduğunu gösteren deyişler olmasına rağmen, özellikle Selçuklular döneminde kurulan medreseler ile öğretmenler devletin sıkı denetimi altında mesleklerini yerine getirmişlerdir. Bu anlayış Osmanlı Devleti döneminde de sürmüştür. Osmanlı Devleti’nde medreseler devletin ideolojisini pekiştirme ve dini inancı yeni nesle aktararak güçlendirme amacını gütmüştür. Ancak Tanzimat Dönemi’ne gelindiğinde, batılı devletlerden geri kalınması, azınlık okullarının da aralarında olduğu çok farklı okul türlerinin olması, Osmanlı Devleti’nin çok kültürlü popülasyonunun uyum içinde yaşamasının istenmesi gibi gerekçelerle eğitimde bazı değişikliklere gidilmiştir. Öğretmenlik meslek derslerinin de verildiği kız ve erkek öğretmen okullarının açılması ve toplumun ileriye gitmesinin ve toplumda birlik ve beraberliğin sağlanmasının eğitimden geçtiğinin anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Mutlakiyet Dönemi’nde (1878-1908) “Muallimlikte Meslek-i İhtisas Tesisine Dair Talimat” adlı bir belge çıkarılmıştır. Bu belge, öğretmenlik mesleğinin günümüzdeki anlamında meslek olması adına atılmış önemli bir adımı temsil etmektedir. Talimatta öğretmenlik mesleğine giriş koşulu olarak, iyi ahlak ve davranışlı olmak; görevinden başka bir işle meşgul olmamak ve görevine bağlılık maddeleri konulmuştur (Kuru ve Uzun, 2008; Akyüz,2012). Kurtuluş Savaşı döneminde (1919-1922) eğitimle ilgili büyük hamleler yapılamamakla birlikte, savaşın bitimi ve cumhuriyetin ilanı ile, yeni kurulan devlette toplumsal güçlenme ve ilerlemenin öğretmenlerin başarısı sayesinde ortaya çıkıp sürdürüleceği mesajını veren Mustafa Kemal Atatürk’ün eğitime bakış açısının cumhuriyet dönemindeki öğretmenliğe yaklaşımı biçimlendirdiği söylenebilir (Akyüz, 2012).

Yıldız (2014), “Türkiye’de Öğretmenlik Mesleğinin Dönüşümü” adlı kitap bölümünde öğretmenlik mesleğinin toplumsal olayların etkisiyle geçirdiği dönüşüme değinmekte, mesleki uygulamalar ve mesleklerin toplumdaki statüsünün, bulunduğu

toplumun ekonomik, sosyal ve siyasi politika ve gerçeklerinden etkilenmekte, toplumu şekillendiren ya da değiştiren olayların etkisinde kalarak farklı öğretmen tipolojilerine sebep olduğunu belirtmektedir. Türkiye Cumhuriyeti’nde, cumhuriyet döneminde, öğretmenler mesleklerini yerine getirirken toplumu ‘modernleştirme’ gayesine de hizmet etmiş ve toplumsal dönüşümü hızlandıracak modern değerlerin kazandırılmasını sağlayacak figürler olarak görülmüşlerdir. 2. Dünya Savaşı’nın etkisini hissedilen Türkiye Cumhuriyeti, cumhuriyet döneminde benimsediği ulusal ekonomiyi destekleyen devletçi politikasından uzaklaşıp, serbest piyasa ekonomi politikasını benimsemeye başlamıştır. 1960’lara gelindiğinde, 1960 Askeri Darbesi ve 1961 Anayasası’nın sebep olduğu bazı toplumsal değişimler, öğretmenlerin cumhuriyet döneminde üstlendiği ‘modernleştirici’ rolünden çıkmasına ve ‘halkın ilerici öğretmeni’ rolüne bürünmesine sebep olmuştur. Dönemin eğitim politikası, insanı hayatta devrimci karaktere sahip bireyler olarak yetiştirme amacı güttüğünden, öğretmen bu amacın kazandırılmasında etkili olabilmek için ‘devrimci öğretmen’ rolüne bürünmüştür. Son olarak, 1980’lerden başlayıp günümüzde de etkisini sürdüren ‘öğrenciyi sınava hazırlayan bilgi aktarıcısı’ tipolojisi ortaya çıkmıştır. Bu tipolojideki öğretmenin görevi sınıf içinde olabildiğince fazla bilgiyi olabildiğince fazla öğrenciye ‘robot’ misali aktarmak olarak anlaşılmakta, öğretmenin değeri ve başarısı, öğrencinin yapabildiği soru sayısına denk görülmektedir. Öğretmenlerin toplumların dönüşümündeki gücü ve etkinliği ilgi odağı olmaktan uzaklaştığından, emeği küçümseymiş, saygınlığı zarar görmüştür (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005; Korkmaz ve Serin, 2018; Yıldız, 2014; Yurdakul, Gür ve diğerleri, 2016).

İlkel toplumlardan günümüze, kültür aktarımı, toplumsallaşmaya ortam hazırlama, diğer bir deyişle, çocukların toplumun değer, kültür ve ahlakını öğrenebilmesine rehberlik etmek öğretmenlik mesleğinin görev ve sorumlulukları arasında görülmüştür. Ulus fark etmeksizin devletlerin dönem politikalarından etkilenen eğitim politikaları, öğretmenlik mesleğinin ve öğretmenlerin toplumdaki statüsünü şekillendirmiş, rol ve görevlerini değiştirmiştir. Nasıl ki Türkiye Cumhuriyeti’nde cumhuriyetin ilan edildiği dönemde; öğretmenlik mesleği, cumhuriyetin halkın tamamına yayılmasına etkin olan meslek olduysa, Fransa’da 1789 İhtilali ile – cumhuriyetin yerleşmesinde öğretmenlerin önemi fark edildiğinden – öğretmenlere “instituteur” denmiştir (Akyüz, 2012). Bu doğrultuda toplumların, öğretmenlerin toplumu şekillendirme, kültür ve değerlerin aktarımında sahip olduğu rolün bilincinde olması, öğretmenlerin ise mesleklerini yerine getirirken öğrencilerine ve çevrelerine örnek

olmaları ve etik davranışlar sergilemeleri, öğretmenlerin toplumu dönüştürme görevini layıkıyla yerine getirmelerini sağlayabilir.

1.5. Etik ve Eğitim Programları ve Öğretim

Eğitim programı; okullar ne için vardır, hangi konular eğitim programına dahil edilmelidir, öğrenciler nasıl öğrenir, hangi metot ve materyaller kullanılmalıdır gibi soruların yanıtlanmasını sağlamaktadır. Eğitim programının felsefi temellerinin, eğitimcilere ve özellikle eğitim programı uygulayıcılarına okul ve dersleri yürütmede ihtiyaç duyulan çerçeveyi çizdiği belirtilmektedir. Böylece, eğitim programı uygulayıcısı hangi ders kitabını kullanacağı ve ders kitaplarını nasıl kullanacağı, bu kaynaklarda hangi konuları vurgulayacağı, hangi bilişsel olan ve olmayan aktivitelerden yararlanacağı, neyi ve ne kadar ödev vereceği, öğrenmeyi nasıl ölçeceği, ölçme sonuçlarını nasıl kullanacağı gibi kararları alırken, eğitim programının felsefi temellerine dayanmaktadır. (Ornstein ve Hunkins, 1998). Bu açıdan yaklaşıldığında, eğitim programları uygulanırken, benimsenen felsefi temellerden farklı felsefi akımlar belirlenirse, etik olmayan bazı sonuçların ortaya çıkabileceği düşünülmektedir. Eğitim programının uygulayıcısı veya öğretmen tarafından alınan bu kararlar uygulamaya dönüştürüldüğü anda ortaya bir eylem/davranış çıkacağından, bu eylemlerin etikten bağımsız olamayacağı düşünülmektedir. Örneğin, öğretmen kullandığı ders kitabı üzerinden açıkladığı bir konu esnasında, herhangi bir öğrenciyi cinsiyet, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik vb. konular bakımından incitmemeye özen göstererek etik davranış sergileyebilir. Öğretmenin eğitim programı aracılığıyla sunduğu içeriği değerlendirme şekli de etik yaşantılar barındırabilir. Örneğin, belli bir amacı kazandırmaya yönelik sunulan içeriğin değerlendirildiği materyal veya testte sunulmamış bir içeriğin bulunmamasına özen gösteren öğretmen etik davranmış olacaktır. Dolayısıyla, eğitim programları uygulanırken, eğitim programının ortaya konulmasında benimsenen felsefi temellerden farklı felsefi akımlar benimsenirse, etik olmayan bazı sonuçların doğabileceği ve eğitim programlarının geliştirilme, uygulanma ve değerlendirme aşamalarının da öğretmenlik meslek etiğiyle ilgili olduğu görülmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin etik ve sosyal açılardan çok boyutlu olması anlaşılabilir bir durumdur (Squires, 2002). Yurtiçinde ve yurtdışında öğretmenlik meslek etiği ile ilgili yürütülen araştırmalar ve alanyazın da öğretmenlik mesleğinin etik açıdan çok boyutlu olduğunu desteklemektedir. İncelenen araştırmalarda öğretmenlik mesleğinin etik

boyutlarının; yasalar, insan hakları ve değerlere, mesleğe, topluma, öğrenciye, veliye ve meslektaşına yönelik etik sorumluluklar olduğu görülmüştür (Avustralian Capital Territory Department of Education and Training, 2006; Aynal, Kumandaş ve Ersanlı, 2013; Coşkun, 2016; Gözütok, 1999; Great Britain National Union of Teachers, 2019; Illinois Educator Code of Ethics, 2019; Korean Foundation of Teachers' Associations, 2014; Manolova, 2011; Nanyang Technical University National Institute of Education, 2019; National Council for Teacher Education, 2010; New Zealand Teachers Council, 2019; Norwegian Professional Ethics Platform, 2015; Pelit ve Güçer, 2006; Şakar, 2010; Thailand Government Gazette, 2005; The Council for The Teaching Profession in Malta, 2012; The Teaching Council, 2016; Unesco International Institute for Educational Planning, 2006). Öğretmenlik mesleğinin etik boyutları, öğretmenlerin eğitim sürecindeki yaşantılarından etkilenmekte ve öğrencilerin öğrenmesini etkilemektedir (Tippins, Tobin ve Hook, 1993). Bunun sebebi ise, uygulayıcı pozisyonunda olan öğretmenin uygulamak üzere olduğu eğitim programının, eğitimin amacı, bilginin doğası, toplumsal bağlam, öğrencinin gelişimi ve diğer bütün ilgili alanlara dair varsayımlar barındırmasıdır. Bu varsayımların çeşitliliği, öğretmenlik mesleğinin etik açıdan çok boyutlu olmasında rol oynamaktadır. Dolayısıyla, öğretmenliği anlamak için uygulama esnasında başvurulmuş yöntem ve kullanılan araçların ötesinde bir anlayışa ulaşmak gerektiği sonucuna varılabilir (Squires, 2002).

Öğretmenlik mesleğinin, kalabalık bir grup insanla etkileşime geçmeyi gerektirmesinden kaynaklanan sosyal açıdan çok boyutluluğu, bu mesleğin karmaşık ve zor bir meslek olmasına sebep olmaktadır. Sınıf içinde ortaya çıkan etik ikilem durumlarına anında müdahale zorunluluğu, zaman kısıtlılığı ve öğretmenlerin mesleği yerine getirirken bir grup insanın eğitim ve öğretiminden sorumlu olmaları, öğretmenlik mesleğinin karmaşıklık ve zorluklarına örnek verilebilir. Öğretmenlerin herhangi bir zamanda herhangi bir paydaşla olan ilişkisinde, nasıl davranacağına dair ikilemde kalmasıyla ikilemin çözümü için aldığı karar, etik olan veya olmayan bazı davranışlar sergilemesiyle sonuçlanabilir (Colnerud, 1997). Bu kararların ilgili olduğu eğitim paydaşları ya da konuların çok çeşitli olması sebebiyle, öğretmenlik mesleğinin etik açıdan çok boyutluluğundan bahsetmek mümkündür.

Bütün bu gerekçelerden de anlaşılabilir olduğu üzere, eğitimde etik kavramı üzerine yazılmış kaynaklar ve yapılmış çalışmalar çeşitlilik bakımından oldukça zengin olup geniş bir konu dizisini kapsamaktadır. Alan yazındaki bu çeşitliliğe rağmen, eğitimde etik alanında belirli ortak temalara rastlanmaktadır (Buzzelli ve Johnston, 2001). Bu ortak

noktalardan ilki ve en önemlisi, öğretmenliğin etik eylem barındırmasıdır (Tom, 1980). Bir diğer deyişle, öğretmenler etik eylemde bulunanlar olarak düşünülebilirler. Eğitim ve etik ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda ve öğretmenlik mesleğinin çeşitli paydaşlarla etkileşim barındırması gerekçesiyle, öğretmenliğin doğası gereği etik olmayı gerektirdiği söylenebilir. Öğretmenlerin bakış açısından bakıldığında ise, öğretmenlik mesleğinin sürekli ve karmaşık bir etik muhakeme yapmayı içeren bir meslek olarak görüldüğü söylenebilir (Tippins, Tobin ve Hook, 1993). Eğitimde etik alan yazınında araştırmacıların ortak noktada bulunduğu bir diğer konu ise, etik ikilemlerin sınıf içinde ortaya çıktığı durumların hem karmaşık ve göze kolaylıkla çarpmayan nitelikte olması hem de oldukça yaygın olarak meydana gelmesidir (Buzzelli ve Johnston, 2001).

Eğitimde etik alan yazınında araştırmacıların anlaştığı son konu ise, sınıf ortamında ortaya çıkıp gelişen çeşitli etik değerler arasında farklılıkların her zaman yer alacak olmasıdır. Bu farklılıklar; fikir ayrılıkları (Colnerud, 1997), etik ikilemler (Johnston, 1991) ya da değerler çatışması (Placier, 1996) olarak görülse de sonuç olarak sınıfta sadece tek bir etik değerler dizisi fikrinin oldukça imkânsız olduğu düşünülmektedir. Sınıf ortamında etiğin dışavurumu öğretmenlerin ve öğrencilerin ne söylediği ve ne şekilde davrandığının yanı sıra sınıfın düzeni ve sınıf ortamının tasarımıyla bile kendini gösterebilir. Bütün bunlar doğrultusunda, öğretmenlik mesleğinde etik yaşantıların öğretmenlerin iletişim ve etkileşimde bulunduğu eğitimin diğer paydaşları ile öğretmenler arasında meydana gelmesi söz konusudur. Sınıf içinde ise herhangi bir söylem, tavır, tutum ve davranıştan kaynaklanan etik ikilemler doğabilir (Buzzelli ve Johnston, 2001).

Öğretmenlik mesleğinin ayrılmaz bir parçası olan etik kavramının ne olduğunun çok iyi anlaşılması, mesleklerini yaparken etik ikilem durumları ortaya çıktığında nasıl davranacaklarına karar vermelerinde öğretmenlere yol gösterebilir. Buzzelli ve Johnston (2001) tarafından yapılmış tanımlamaya göre etik, bireyin bilinçli ya da bilinçsizce ayırmış olması fark etmeksizin; doğru ve yanlış, iyi ve kötüyü birbirinden ayırmasını sağlayan inanç ve anlayışlar dizisini oluşturur. Bu inançlar, hem kişisel hem de içinde bulunduğu toplumun kültüründen etkilenecek şekilde şekillendiği için kültürel olabilir (Buzzelli ve Johnston, 2001).

Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitiminde ya da hizmet içi eğitim süresince devam eden öğrenme ve gelişimleri için gerçekleştirilen çalışmalarda etik ve etikle ilgili konulara yer verildiğinde öğretmenlerin, eğitimin diğer paydaşları ile – özellikle öğrencileriyle – etkileşimlerinde yaşanabilecek etik ikilem durumlarına çözüm bulmak

için kendilerine sordukları sorulara kolaylıkla yanıt bulabilecekleri düşünülmektedir. Çünkü etik, öğretmenlerin de mesleklerini icra ederken sordukları şu soruların yanıtlarını aramaktadır: ‘ne yapmalıyım?’, ‘ne yapmam gerektiğini nasıl bulabilir ya da bilebilirim?’, ‘ne yapmam gerektiğini öğrendiğimde, neden onu yapmalıyım?’ (Mahony, 2009).

Öğretmenlik mesleğinin kişilerarası etkileşimli olma özelliği onların meslektaş, yönetici, öğrenci veya velileriyle olan iletişimlerine zarar vermemek (örneğin, meslektaş ile ilişkisi zarar görmesin diye meslektaşının etik olmayan davranışını görmezden gelmek) ile etik olduğunu düşündükleri şekilde davranmak (örneğin, meslek etiğine bağlı olarak meslektaşının etiğe uygun olmayan davranışıyla ilgili gereğini yapmak) arasında kalarak kendilerini ikilemde bulmalarına yol açabilir. (Campbell, 2008). Bütün bu bilgiler ışığında, öğretmenlerin eğitim programlarını uygularken etik ikilemde kalabileceği, etik ikilemde kalınan anlarda öğretmenlik mesleği etik ilkelerinden yararlanmalarının ikilemin çözümünde öğretmene fayda sağlayacağı, bu nedenlerle öğretmenlik mesleğinin ve eğitim programları ve öğretimin etikten bağımsız düşünülemediği görülmektedir.

1.6. Etik ve Öğretmen Eğitimi

Eğitim politikaları; ulus, kültürel kimlik, devlet politikası ve ekonomisi, sosyal ve entelektüel değişim ve gelişmelerine ayrılmaz biçimde bağlıdır (Darling-Hammond, 2010; Green, 1997; Ries, Cabrera & Carriedo, 2016; Schaefer, 1970; Stewart, 2010). Son zamanlarda, Avrupa’daki ülkelerin öğretmen eğitimi politikalarını ilgilendiren önemli bir gelişme yaşanmıştır. ‘Bologna’ süreci bağlamında – 1999 yılında 29 Avrupa ülkesinin katılımıyla resmi olarak başlayan ve 2001 yılında Türkiye Cumhuriyeti’nin de aralarında bulunduğu üç ülkenin daha katılmasıyla üye sayısı 32’ye ulaşan, günümüzde ise 47 ülkenin üyesi olduğu, en genel ifadeyle yükseköğretim uygulamalarının Avrupalılaşması amacını taşıyan süreçtir (YÖK, 2019) – Avrupa ülkelerinde öğretmen eğitimi son 20 yılda yapısal olarak benzer bir yol izlemiştir (Harford, 2010). Ancak, Beukel’ e (2001) göre, eğitim sistemlerinin homojenleştirilmesi, diğer bir deyişle Avrupalılaştırılmasından kaynaklanan ulusal kimlik kaybına yol açacağı düşüncesi, birçok Avrupa ülkesinde kaygıya sebep olmaktadır. Yine de Avrupa Birliği’ne üye olan ülkelerin eğitim sistemleri küresel bağlamda değerlendirildiğinde önemli benzerlikler taşırken, bireysel olarak ele alındıklarında ciddi farklılıklar olduğu söylenebilir (Harford, 2010).

Stewart (2010), yüksek nitelikte eğitim sunabilmenin yollarından biri ve belki de en önemlisinin, iyi eğitilmiş öğretmenlerden geçtiğini savunmaktadır. Bu savı değerlendiren birçok araştırmacı, yüksek kalitede eğitim sunabilmeyi sağlayacak nitelikli öğretmenlerin eğitiminin hizmet öncesi eğitim sürecinden başladığını ileri sürerek araştırmalarında öğretmen eğitimi program, sistem ve politikalarını inceleme yoluna gitmiştir (Albe, Dillon ve diğerleri, 2015; Akyüz, 2012; Darling-Hammond, 2010; Ries, Cabrera ve Carriedo, 2016; Yıldız, 2014). Örneğin, İngiltere’de öğretmen olabilmek için, 3 ya da 4 yıllık lisans eğitimi alınması, bu eğitime öğrenci kabulünün görüşme yoluyla olması, lisans mezuniyetinin öğretmenlik yapmaya başlamak için yeterli olması söz konusuysa, Fransa ve Finlandiya’da yüksek lisans mezunu olma şartı bulunan 5 yıl süren bir öğretmen eğitimi süreci mevcuttur (Albe, Dillon ve diğerleri, 2015). Görüldüğü üzere, öğretmen eğitiminin süresi, öğretmenlik sertifikası alabilmek için tamamlanması gereken öğrenim düzeyi, öğretmen eğitime giriş ölçütü, öğretmen eğitiminden sorumlu kurumlar, öğretmenlik uygulamasının yapılma süresi, şekli ve değerlendirilmesi, öğretmenlik eğitimi süresince alınması gereken dersler ve kredileri vb. ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, ülkesinde belirlenen öğretmen yeterliklerine sahip nitelikli öğretmenlerin eğitimi, üzerinde durulan ve sürekli değerlendirme ve iyileştirme çalışmalarının yapıldığı bir konu olagelmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) öğretmen eğitimi ile ilgili kaynaklar incelendiğinde, öğretmen eğitiminin toplumun gelecekte izleyeceği yolu belirleyen faktörlerden biri olduğu belirtilmektedir. Örneğin, Darling-Hammond (2010) ‘Öğretmen Eğitimi ve Amerika’nın Geleceği’ başlıklı makalesinin adının bu şekilde olmasının sebebi olarak, bu ikisinin birbiriyle olan ilişkisi olduğunu ifade etmektedir. Öğretmen eğitime gerekli önem verilmez ve öğretmenlerin eğitildiği koşullar iyileştirilmezse ABD’nin Roma’nın düşüşünün günümüz versiyonunu yaşamakla karşı karşıya kalacağını belirtilmektedir (Darling-Hammond, 2010). Öğretmenlerin toplumlar tarafından nasıl algılandıklarının, o toplumun öğretmen eğitime bakışına dair ipuçları vereceğini dile getiren Schaefer (1970), öğretmen eğitimi iyileştirmek isteyen toplumların öğretmenleri ‘bilgi aktaran teknisyen’ olarak değil; ‘yeni bilgiye ulaşma stratejilerini bilen ve bunları kendi başına kullanma becerisine sahip olan bir profesyonel’ olarak gördüklerini belirtmektedir. Eğitim felsefesi, psikoloji, eğitim sosyolojisi, öğretim yöntem ve teknikleri derslerini hizmet öncesi eğitim sürecinde almanın, kendi kendine yetebilen profesyonel öğretmenlerin eğitiminde gerekli olduğu ifade edilmektedir (Schaefer, 1970). ABD eğitim sistemi merkezi olmadığı ve gerekli yasal düzenlemeler

eyaletler tarafından belirlendiğinden öğretmenlik mesleği yapabilmek için gerekli sertifikalar da yerel yönetimler tarafından belirlenmektedir. Yine de eyaletler arasında yaygın olan öğretmenlik sertifikası edinme yolu şu şekildedir: Akredite olmuş bir yükseköğretim kurumuna kayıtlı olmak, son 120 AKTS'lik derslerden (4'lük not sisteminde) en az 2.5 ortalamaya sahip olmak, sertifikasyon alınacak branşa ait 24 AKTS'lik ders almış olmak ve okuma, yazma ve Matematikte temel becerilere sahip olmak. Lisans diplomasına bahsedilen gereklilikleri yerine getirerek sahip olmanın yanı sıra, öğretmenlik uygulaması, alan ve meslek bilgisini ölçen sınavlardan başarılı olanlar öğretmenlik sertifikasına sahip olabilmektedir. ABD'den örnek olarak Teksas eyaletinde yükseköğretim kurumlarında öğretmenlik eğitimi programı içeriğini oluşturan konu alanları incelendiğinde, Teksas'ta öğretmen eğitimi veren yükseköğretim kurumları, etik ilkeler ve standart uygulamalar konu alanında ders vermektedir. Türkiye'de öğretmen eğitimi üzerine yapılan çalışmalar da konuya gösterilen ilgi ve önemi açıkça ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, Türkiye'de de 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan öğretmen eğitimi programlarında yapılan düzenlemede, öğretmen eğitimi programlarında meslek ahlakı ve etiğiyle ilgili olan 'Eğitimde Ahlak ve Etik' dersine yer verilmiştir (YÖK, 2019). Ancak, 1982 yılından 2018'de yapılan düzenlemeye kadar öğretmen eğitimi programlarında yapılan diğer düzenlemeler incelendiğinde (1998 ve 2006-2007), meslek bilgisi kodu altında bütün bölümlerde verilmesi planlanan bir 'meslek ahlakı ve etiği' dersi konulmamış olduğu görülmüştür. Sadece, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı 1983-1984 eğitim-öğretim programı haftalık ders programında, 'Mesleğin Sorunları ve Ahlak İlkeleri' dersinin 4. sınıf/ 8. yarıyılıda, haftada iki saat şeklinde bulunduğu tespit edilmiştir. 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren eğitim/öğretim bilimleri fakültelerinde öğretmen eğitimi programlarında meslek bilgisi kodu altında 'Eğitimde Ahlak ve Etik' dersinin konulmuş olması, programlardan mezun olacak öğretmen adaylarının '*... kültürel, etik, ahlaki değerler ve kişilik yönünden rol model olması...*' amacına hizmet edeceği düşünülmektedir (YÖK, 2019).

YÖK'ün öğretmen eğitimi programlarında yaptığı son düzenleme ile yapılan düzenleme öncesi öğretmen eğitimi programlarında bulunan meslek bilgisi ve genel kültür kodlu dersler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1

2007 ve 2018 Düzenlemelerinde Meslek Bilgisi Kodlu Dersler

2007 Düzenlemesi	2018 Düzenlemesi
Eğitim Bilimine Giriş	Eğitime Giriş
Eğitim Psikolojisi	Eğitim Psikolojisi
Gelişim Psikolojisi	-
Öğretim İlke ve Yöntemleri/Öğrenme-Öğretme	Öğretim İlke ve Yöntemleri
Kuram ve Yaklaşımları	
Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	Öğretim Teknolojileri
Sınıf Yönetimi	Sınıf Yönetimi
Ölçme ve Değerlendirme	Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme
Özel Öğretim Yöntemleri 1	-
Özel Öğretim Yöntemleri 2	-
Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi
Rehberlik	Okullarda Rehberlik
Özel Eğitim	Özel Eğitim ve Kaynaştırma
Program Geliştirme/Program Geliştirme ve Öğretim	-
Okul Deneyimi/Okullarda Gözlem	-
Öğretmenlik Uygulaması 1/Kurum Deneyimi	Öğretmenlik Uygulaması 1/Okullarda RPD Uygulaması 1
Öğretmenlik Uygulaması 2	Öğretmenlik Uygulaması 2/Okullarda RPD Uygulaması 2
Özel Eğitimde Okul ve Kurum Deneyimi	-
Alan Eğitiminde Araştırma Projesi	-
Rehberlikte Program Geliştirme	-
Öğrenme Güçlükleri	-
Eğitim Yönetimi	-
Karşılaştırmalı Eğitim	-
Fen-Tek. Programı ve Planlama	-
-	Eğitim Sosyolojisi
-	Eğitim Felsefesi
-	Türk Eğitim Tarihi
-	Eğitimde Araştırma Yöntemleri
-	Eğitimde Ahlak ve Etik

YÖK, 2019

Tablo 1’de görüldüğü üzere, 2018 düzenlemesiyle birlikte Gelişim Psikolojisi, Özel Öğretim Yöntemleri 1 ve 2, Program Geliştirme/Program. Geliştirme ve Öğretim, Okul Deneyimi/Okullarda Gözlem, Özel Eğitimde Okul ve Kurum Deneyimi, Alan Eğitiminde Araştırma Projesi, Rehberlikte Program Geliştirme, Öğrenme Güçlükleri, Eğitim Yönetimi, Karşılaştırmalı Eğitim ve Fen-Tek. Programı ve Planlama meslek derslerinin kaldırıldığı; Eğitim Bilimine Giriş, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Ölçme ve Değerlendirme, Rehberlik ve Özel Eğitim derslerinin adlarının değiştirildiği; Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Felsefesi, Türk Eğitim Tarihi, Eğitimde

Araştırma Yöntemleri ile Eğitimde Ahlak ve Etik meslek derslerinin eklendiği anlaşılmaktadır.

Öğretmenlik mesleğinin toplumdaki yeri ve önemi göz önünde bulundurulunca, Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları'nda belirtildiği üzere, öğretmenlerin '*... kültürel, etik, ahlaki değerler ve kişilik yönünden rol model olması...*' amacına ulaşabilmek için, ulusal ve uluslararası alan yazında öğretmenlik mesleğinin etik değerleri ve ilkeleri, öğretmenlerin etik ve etik dışı davranışları, birçok araştırmacının ilgi odağı olmuştur. Yapılan araştırmaların hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen eğitime getireceği katkılar ve dolayısıyla öğretmenler tarafından sunulan eğitimin niteliğinin toplumların istedikleri özellikte bireylerin yetişmesindeki etkisi göz ardı edilemez. Bu bağlamda, Türkiye'de hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen eğitiminde yararlanılmak üzere öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin belirlenmesi amacını güden araştırmalara yeni araştırmaların eklenmesi, farklı amaç, önem, yöntem ve çalışma grubu ile yürütülmüş var olan araştırmaların bulgularıyla ve yaklaşımlarıyla birleşerek – bilimin birikimli olma özelliği sayesinde – Türk toplumunun öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin en net biçimde belirlenmesine ve bütüncül ve detaylı bir bakış açısı yakalanmasına katkı sağlayacaktır.

Jorgensen'in belirttiği gibi (2006), bir kuramın ele alınışında günün ve toplumun koşullarını göz önünde bulundurmak ne derece önemli ve gerekliyse, bir araştırma söz konusu olduğunda da araştırmanın konusunu oluşturan teorik bilgi ve teorik bilgiye dayanan çeşitli uygulamaların bütüncül bir bakış açısından ele alınmasının çok büyük önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu sebeple, etik ve ahlak kavramları ve kuramları, öğretmenlik meslek etiği ile ilgili kavramsal çerçevenin oluşturulmasının ardından, öğretmenlik meslek etiği ile ilgili ulusal ve uluslararası alan yazında ortaya konmuş çalışmaların irdelenmesi gerekliliği duyulmuştur. Kavramsal çerçeve ile araştırma konusuyla ilgili çalışmaların birlikte ele alınmasının bir diğer sebebi ise, Kuçuradi'nin belirttiği gibi (2017), bir konuyla ilgili akademik çalışmalar yapılmasının o konuyla ilgili farkındalık oluşturabilme ve konuya ilişkin problemlere çözüm geliştirebilmedeki etkisidir. Kuçuradi (2017), 2. Dünya Savaşı'ndan günümüze, insan hakları konusunda insanların daha fazla bilinçlendiğini; insanca yaşamayı mümkün kılmak adına, insan haklarını koruma gerekliliğinin dünya çapında hissedildiğini belirtmektedir. Bu farkındalığın oluşmasında, birçok faktörün yanı sıra, alana katkı sağlayan araştırmacıların önemli bir rolü olduğu söylenebilir. Düşünsel gelişmelerin nicelik bakımından çokluğu, alana yeni katkıda bulunacak araştırmacının araştırmasını nitelik bakımından etkileyeceği tahmin edilebilir bir durumdur. Bir konuda bilinçli olmanın, o konuyla ilgili problemleri

çözebilmenin ilk aşaması olduğu söylenebilir. Ancak çözüm için gerekli bilgiye sahip olmak çözümü garanti etmeyebilir. Teorinin pratiğe dökülebilmesi oldukça büyük bir öneme sahiptir. Kuçuradi'ye göre düşünsel gelişmelerin – fikirlerin – göz önünde bulundurulmaması çözümlerin başarılı bir şekilde hayata geçirilememesinin önündeki engeldir (Kuçuradi, 2017). Bu açıdan değerlendirildiğinde, öğretmenlerin mesleklerinde karşılaştıkları etik sorunların tespiti ve öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin belirlenmesi için Türkiye'de ve dünyada ortaya konan araştırmaların bütüncül bir bakış açısından ele alınmasının, bu alandaki sorunların çözümünde atılması gereken ilk adım olduğu söylenebilir.

Türkiye'de öğretmenlik meslek etiği ile ilgili yapılan çalışmalardan bazılarına örnek vermek gerekirse, çoğunlukla öğretmenler açısından yaklaşarak yürütülmüş çalışmalara rastlanmaktadır (Aksoy, 1999; Aynal, Kumandaş ve Ersanlı, 2013; Dayanç, 2007; Erdem ve Şimşek, 2013; Erdoğan, 2018; Gözütok, 1999, Manolova, 2011; Şakar, 2010). Bazı çalışmaların, öğretmenlik meslek etiğiyle ilgili temel dayanak oluşturma amacıyla hazırlandığı söylenebilir. Örneğin, Erdem ve Şimşek (2013) tarafından yürütülen “Öğretmenlik Meslek Etiğinin İrdelenmesi” adlı çalışmada, araştırmacılar alan yazın incelemesi yoluyla öğretmenlik meslek etiği, karşılaşılan sorunlar ve olası kaynakları, öğretmenin meslek etiği açısından sorumluluklarını belirlemeyi amaçlamışlardır (Erdem ve Şimşek, 2013).

Diğer taraftan, bazı çalışmalar etik düşünme biçiminin somutlaştığı davranış aşamasına odaklanarak hangi davranışların öğretmenler tarafından etik bulunup bulunmadığını tespit etmeye çalışmışlardır. Bu çalışmaların, etik ilkeler ve davranışlar arasındaki ilişkiyi ortaya koyması alanla ilgilenen araştırmacı, uzman ve öğretmenler için büyük bir öneme arz etmektedir. Örneğin; Aksoy (1999) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin etik ya da etik dışı bulduğu davranışlar ortaya konmaya çalışılmıştır. Benzer bir şekilde, Gözütok'un (1999) “Öğretmenlerin Etik Davranışları” başlıklı araştırması öğretmenlerin etik davranışlarını saptamak ve bu davranışların öğretmenler tarafından sergilenme oranını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır (Gözütok, 1999).

Etik ilke veya davranışların belirlendiği bazı çalışmalarda tek bir branşa odaklanılmıştır. Örneğin, Aynal, Kumandaş ve Ersanlı (2013) tarafından “Okul Öncesi Öğretmenlerine Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Geliştirme Çalışması” adlı bir araştırma yürütülmüş ve araştırmada faktör analizi sonucunda dört boyut ortaya çıkmıştır. Buna göre, öğretmenin; öğrenciye ve kendisine karşı, meslek ve meslektaşına karşı, aileye ve topluma karşı ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere karşı sorumluluklar olacak

şekilde dört boyut tespit edilmiştir. Ayrıca, okul öncesi öğretmenlerinin etik ilkeleri bilmesi ve bunlara uygun davranmasının önemine değinilmiştir (Aynal, Kumandaş ve Ersanlı, 2013).

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği branşına odaklanan Erdoğan (2018), “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişilik Özellikleri Ahlaki Olgunluk Düzeyleri ve Öğretmenlik Meslek Etiği Hakkındaki Görüşleri” adlı doktora tezinde çalışmanın örneklemini oluşturan katılımcıların ahlaki olgunluk düzeyleri ile kişilik özellikleri (dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk ve gelişime açıklık özelliklerinde pozitif yönde, nevroitiklik özelliğinde negatif yönde), cinsiyetleri (kadın öğretmenler lehine), yaşları (20-29, 30-39, 40-49 yaş aralıklarından 20-29 yaş aralığında olan öğretmenlerin lehine), meslekteki hizmet süreleri (0-9, 10-19 ve 20-29 yıllık kıdem aralıklarından 0-9 yıllık kıdeme sahip olan öğretmenlerin lehine), okulun beden eğitimi dersi alt yapısı (okulun alt yapısının yetersiz olduğunu düşünen öğretmenlerin lehine), spor yapmaları (takım sporu yapmış olanların lehine) ve okul takımı çalıştırmaları (takım çalıştırmayan öğretmenlerin lehine) arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Nitel veriye ulaşmak için 14 katılımcıyla görüşmeler yapan Erdoğan (2018), çalışma grubunun öğretmenliği yozlaşmakta olan bir meslek olarak gördüklerini aktarmıştır (Erdoğan, 2018).

Çalışmasında Sınıf Öğretmenliği branşına odaklanan Dayanç (2007), “Sınıf Öğretmenliği Aday Öğretmenlerinin Mesleki Etik Konusundaki Görüşleri ve Mesleki Etik İkilemleri Çözümleme Biçimleri” adlı yüksek lisans tezinde, çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının ahlak gelişim düzeyleriyle cinsiyetleri arasında kadın öğrenciler lehine manidar bir fark olduğunu, öğrencilerin yaşlarıyla ahlak gelişim düzeyleri arasında ise manidar bir fark olmadığını belirlemiştir. Öğrencilerin mesleki etik puanlarıyla anne ve babalarının öğrenim düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde, okuryazar olmayan anneler ile diğer öğrenim düzeylerine sahip anneler arasında diğer öğrenim düzeyleri lehine ve ilköğretim mezunu anneler ile üniversite mezunu anneler arasında üniversite mezunu anneler lehine manidar bir ilişki tespit edilmişken; öğrencilerin mesleki etik puanları ile babalarının öğrenim düzeyleri arasında manidar bir ilişki tespit edilememiştir. Ayrıca, öğrencilerin etik ikilemlere verdikleri yanıtlar ile cinsiyet, dünya görüşü ve sınıf düzeyleri arasında uyumlu bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Dayanç, 2007).

Sınıf Öğretmenliği branşına odaklanan bir diğer araştırmacı Şakar (2010) tarafından yürütülen “İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Etik Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezi, etik ve ahlak kavramlarının öğretmenler

tarafından bilinme düzeyi, erdem kavramına ilişkin öğretmen görüşleri, meslek etiği ve öğretmenlik mesleği etik ilkelerine dair ne derece fikir sahibi olduklarını araştırmayı amaçlamıştır. Bu çalışma sonucunda, öğretmenlerin meslek etiği ilkelerinin bilgisine sahip olmadıkları ortaya konmuştur (Şakar, 2010). Benzer şekilde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin mesleki etik ilkelerine dair görüşlerinin incelendiği bir başka araştırma da Manolova (2011) tarafından yürütülen “Mesleki Etik İlkelerine İlişkin Türkiye ve Moldova’daki İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşleri” adlı doktora tezidir. Bu çalışma, Türkiye ve Moldova’daki ilköğretim öğretmenlerinin toplum, okul, meslek, meslektaş, öğrenci ve velilere yönelik etik ilkelerin katılımcılar tarafından benimsenme ve katılımcılar tarafından meslektaşlarının bu etik ilkelere uyma düzeyini ortaya koymaya çalışmıştır. Araştırmaya katılan Türkiye’deki ilköğretim öğretmenlerinin topluma yönelik mesleki etik ilkeleri benimseme düzeyleri; cinsiyet, mezun olunan fakülte, branş ve kıdeme göre incelendiğinde, mezun olunan fakülte değişkeninde eğitim fakültesi mezunlarının lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmişken; cinsiyet, branş ve kıdeme göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Okula ve mesleğe yönelik mesleki etik ilkeleri benimseme düzeyi, cinsiyet, mezun olunan fakülte, branş ve kıdeme değişkenlerine göre incelendiğinde, etik ilkeleri benimseme düzeyi ile değişkenler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Meslektaşlara yönelik mesleki etik ilkeleri benimseme düzeyi ile kıdem değişkeni arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmişken, öğrenciye ve veliye yönelik mesleki etik ilkelerde cinsiyet değişkeni bakımından kadın öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Manolova, 2011).

Öğretmenlik meslek etiğine dair yapılan araştırmalar arasında, öğrencilerin, öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin eğitiminden sorumlu öğretim elemanlarının görüşlerinin belirlendiği araştırmalar da bulunmaktadır (Altınkurt ve Yılmaz, 2011; Burakgazi ve Can, 2018; Coşkun, 2016; Gündüz ve Coşkun, 2012; Örenel, 2005). Öğretmenlik meslek etik ilkelerine dair öğrenci görüşleri alınarak yürütülen “Öğretmenlik Mesleki Etik İlkeleri Kapsamındaki Davranışlarının İlköğretim ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Algılarıyla Değerlendirilmesi” adlı Örenel (2005) tarafından yürütülen yüksek lisans tezinin bulguları, öğrencilerin öğretmenlerinin çoğunluğunun mesleki etik ilkelere uygun davrandığını düşündüğü ortaya koymaktadır (Örenel, 2005). Gündüz ve Coşkun (2012), “Öğrenci Algısına Göre Öğretmen Etik Değerler Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması” adlı araştırmalarında, geçerliği ve güvenirliliğini kanıtladıkları bir ölçek ortaya koymuştur. “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin ve Öğretim Elemanlarının Öğretmenlik Meslek Etiği Değerlerine İlişkin Görüşleri:

Mesleki Etik Değerlerin Kazanımı Sürecinde Örtük Program” adlı doktora tezinde, Coşkun (2016) ‘sorumluluk, saygı, adalet ve eşitlik, mesleki bakımdan yeterli olma’ olarak belirlediği mesleki etik değerlerin kazanımında örtük programın rolünün ne olduğunu ortaya koymaya çalışmıştır. Ayrıca, eğitim fakültesi öğrencileri ve öğretim elemanlarının öğretmenlik meslek etiği değerlerine ilişkin görüşlerini de belirlemeye çalışmıştır. Çalışmanın sonuçları arasında, öğretmenlik mesleği etik değerlerinin kazanımı sürecinde örtük programın olumlu ve olumsuz özelliklerin aktarımında etkili olduğu ortaya konmuştur (Coşkun, 2016). Öğretmenlik mesleği etik değerlerine ilişkin bir diğer çalışmada, Burakgazi ve Can (2018), öğretmen adaylarının mesleki etik değerlerine yönelik bir ölçek geliştirme çalışması yürütmüştür. “Öğretmen Adaylarının Mesleki Etik Değerlerine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması” sonucunda, geliştirilen ölçeğin öğretmen adaylarının eğitiminde öğretmenlik meslek etiğine dair farkındalıklarını artırmak üzere kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu ortaya konmuştur (Burakgazi ve Can, 2018). “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleki Etik Dışı Davranışlar ile İlgili Görüşleri” adlı çalışmalarında, Altınkurt ve Yılmaz (2011), öğretmen adaylarının öğretmenlerin en sık yaptığı etik dışı davranışı “başarı düzeyi düşük öğrencilerle yeterince ilgilenmemek” ve en az yaptığı etik dışı davranışı “öğrencilere dini konularda baskı yapmak” olarak ortaya koymuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlerin etik dışı davranışlarına dair görüşleri cinsiyet ve öğrenim görülen program değişkenlerine göre anlamlı biçimde farklı olduğu tespit edilmiştir (Altınkurt ve Yılmaz, 2011).

Etik – ahlak felsefesi – bir felsefe alanı olduğundan, eğitimde etik konusuna sadece eğitim alanından araştırmacılar ilgi göstermemekte, ayrıca felsefe alanından araştırmacılar da konuya ilgi duymaktadır. Örneğin Cenani (2016), “Antropolojik Açıdan Eğitim Kavramı ve Eğitimde Etik Sorunsalı” adlı doktora tezinde, önce geçmişten günümüze eğitim anlayışlarını ve filozofların eğitim üzerine görüşlerini incelemiş, sonrasında da antropoloji açısından eğitimi “dil ve kültür varlığı olarak insan”, “söz edimleri kuramları”, “eğiten ve eğitilen varlık olarak insan” konularını ele alarak incelemeye çalışmıştır. Bu iki alanı sentezleyerek “etik açıdan eğitim”, “eğitim-sorumluluk-etik” ve “eğitim-özgürlük” bağlamlarını irdeleyen araştırmacı, eğiten ve eğitilen insanların etik davranışlar sergilemesi söz konusu olduğunda, insanın “düşünme” ve “dil”den ayrı ele alınamayacağını ortaya koymuştur (Cenani, 2016).

Cenani (2016) çalışmasında ‘eğiten ve eğitilen insanlar’dan bahsetmektedir. Öğretmenlik mesleğinde etik söz konusu olduğunda, bir zamanlar kendileri de öğrenci

olan bireylerin öğretmen konumuna geçme ihtimali, öğrencilerin ahlak gelişim düzeylerinin ne olduğuyula ilgili bir çalışma yürütmek uzak bir ilişki gibi görünse de farklı bir bakış açısı sunduğundan alanla ilgilenen araştırmacı, uzman ve öğretmenler için önemli bir bilgi kaynağı teşkil etmektedir. Gümüş (2015), “Kohlberg’in Ahlaki Gelişim Kuramına Göre Ortaokul Öğrencilerinin Ahlaki Gelişim Düzeyi ile Cinsiyet Rollerinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, Rest, Narvaez, Thoma ve Bebeau (1999) tarafından oluşturulan Görüşleri Belirleme Testinden yararlanarak 1377 öğrencinin ahlak gelişim düzeylerinin ailedeki kardeş sayısı, anne-baba eğitim düzeyi ve gelir düzeyine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır (Gümüş, 2015).

Etik davranış sergileme söz konusu olduğunda, bireyin ne derece etik olabileceğini belirli bir ahlaki olgunluk düzeyine bağlayarak çeşitli bağlamlarda açıklamaya çalışan Piaget, Kohlberg, Gilligan, Turiel ve Rest ve diğerleri gibi teorisyenlerin geliştirmiş olduğu ahlak gelişim kuramları vardır (Gilligan, 1993; Piaget, 1948; Kohlberg ve Hersh, 1977; Nisan ve Kohlberg, 1982; Turiel, 2004; Rest ve diğerleri, 1999). Buradan da anlaşılabileceği üzere, ahlaki olgunluk düzeyleriyle ya da bir bireyin etik davranış gösterip göstermediğiyle, neyi etik bulduğu ya da bulmadığıyla ilgilenen araştırmacıların ahlak gelişim kuramlarına başvurmaları çok açık bir ilişkiyi ortaya koymaktadır. Yurtdışında yürütülmüş olan “The Measurement of Principled Morality by the Kohlberg Moral Dilemma Questionnaire” bu duruma örnek olarak verilebilir (Heilbrun ve Georges, 1990). Bu çalışmada, Kohlberg’in Ahlaki Gelişim Kuramının gelenek sonrası düzeyinden önce gelen dört aşamanın ceza, ödül, sosyal beklentiye uyum ve yasaya bağlılık gereği ahlaki yargılarda bulunduğu ifade edilmektedir. Ancak, araştırmacılara göre ahlaki yargılamalarda bulunurken, gelenek sonrası düzeyin iki aşamasının yasaya ve ortak kaniya karşı çıkmayı yani bireyin kendi iradesini kullanmayı gerektirdiği dile getirilmektedir. Bu sebeple, araştırmacılar Kohlberg’in Ahlaki Gelişim Kuramının gelenek sonrası düzeyinin yüksek seviyede irade ile ilişkilendirilip ilişkilendirilemeyeceğini ortaya koymaya çalışmışlardır (Heilbrun ve Georges, 1990).

Barrett, Casey, Visser ve Headley (2012), öğretmenlerin etik olmayan davranışları ne sıklıkla gerçekleştiği ve etik olmayan davranışlarda bulunmanın mesleki standartların ne kadar ciddi bir ihlali olduğunu derecelendiren 593 katılımcıdan elde ettikleri bulgular doğrultusunda, dört faktör ortaya koymuşlardır. Kişisel zarar, not şişkinliği, ilgisizlik ve mahremiyet sınırlarının aşılması faktörlerinden, kişisel zarar en ciddi faktör olarak, ilgisizlik faktörü ise en sık görülen faktör olarak bulunmuştur. Bu araştırmadaki etik olmayan 41 davranıştan bazıları şunlardır:

Öğretmen, dersine hazırlık yapmadan gelir; meslektaşıyla öğrencisiyle ilgili dedikodu yapar; öğrencilerinin etnik ya da kültürel özelliklerine bakarak ödül veya ceza verir; meslektaşının etik dışı davranışını rapor etmez; yönetici/veli/öğrenci baskısıyla öğrencinin notunu yükseltir; dersinin önemli miktarda vaktini dersle ilgisi olmayan konularda harcar; öğrencisini disipline etmek için fiziksel güç kullanır; akademik olarak zayıf durumdaki öğrenciyi dersten bırakmamaya çalışır; öğrencisine meslektaşıyla ilgili onur kırıcı söylemlerde bulunur (Barrett, Casey, Visser ve Headley, 2012).

Freitas (1999), mesleklerin etik ilkelerinin belirlenmesini ‘gerçek bir mesleğin’ temel taşlarından biri olduğunu dile getirmektedir. Etik ilkeler; ilgili olduğu mesleğin değer, inanç ve sorumluluklarını halka ilan etme görevini üstlenmektedir. Eğitimciler ve eğitim organizasyonlarının etik ilkeler ortaya koymuş iken öğretmen eğitimcilerinin meslekleriyle ilgili etik ilkelerin belirlenmemiş olmasını büyük bir eksiklik olarak gören Freitas (1999), çalışmasında üç kategori altında topladığı öğretmen eğitimcileri meslek etiği ilkeleri önermektedir. Bu etik ilkelerden bazıları şunlardır:

- Öğretmen eğitimcileri, karakter, eğitim ve diğer özellikler bakımından öğretmenlik yapmaya uygun olan öğrencilerinin öğretmenlik yapma sertifikasına sahip olmasını önerir.
- Öğretmen eğitimcileri, örnek gösterilecek nitelikte araştırma, öğretmenlik ve hizmet sunarak, mesleğin gelişmesine katkı sağlar.
- Öğretmen eğitimcileri, farklı özellikteki öğrencilerin ihtiyaçlarına yanıt verme, hayat boyu öğrenme ve eleştirel düşünme ve profesyonellik bakımından öğrencilerine örnek olur (Freitas, 1999).

Gözütok (1999), alan yazına bakıldığında, öğretmenlik meslek etiğinin oldukça dikkat çeken bir konu olduğunu ifade etmiştir. Gözütok (1999), uluslararası alan yazında da etik ve öğretmenlik meslek etiği üzerine yapılan çalışmaların sayıca artmasını, öğretmenlerin toplumları şekillendirmedeki rolüne bağlamıştır. Bunun sebebi, öğretmenlerin, bireylerin eğitiminde en önemli ve etki büyüklüğü en fazla olan paydaşlardan biri olması olabilir. Etik davranışlar sergileyen öğretmenlerin çevrelerinde sebep olabilecekleri pozitif değişikliklerdeki payını azımsamamak gerekir. Benzer bir şekilde, öğretmenlerin etik olmayan davranışları; öğrenciler, meslektaşlar, veliler dolayısıyla toplum ve öğretmenlik mesleği üzerinde giderilmesi hiç de kolay olmayacak bazı negatif sonuçlar doğurabilir. Öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin belirlenmesi,

öğretmenlerin bunları bilmeleri önleyici rehberlik görevi görebilir. Herhangi bir etik ikilemde kalındığı durumlar dışında da öğretmenin konu ve ilkelerle ilgili düşünmesini sağlayarak, etiğin önemini ve etkileyebileceği alanları – hangi davranışın, hangi paydaşa faydası ya da zararı olabileceğini – değerlendirme fırsatı sayesinde daha bilinçli bir öğretmen haline gelmelerine yardımcı olabilir. Böylece, etik olmayan davranışlarda azalma sağlanabilir. Diğer taraftan, ilkeler herhangi bir etik ikilem esnasında, ahlaki olarak üst düzeyde bir muhakeme yaparak etik olan davranışı seçme konusunda öğretmenlere yol gösterici olabilir. İlkeler mesleğin kendisine yönelik olduğu için herhangi bir branşa özgü değil bütün branşları kapsayıcı bir öğretmenlik meslek etiği ilkeleri belirleme çabasının gerekliliği aşıkardır.

Öğretmenlik meslek etiği ilkeleriyle ilgili yapılan araştırmalar bütüncül bir açıdan ele alındığında ise, öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin belirli temalar altında toplandığı görülmüştür (Aynal, Kumandaş ve Ersanlı, 2013; Dayanç, 2007; Erdoğan, 2018; Manolova, 2011). Aynal, Kumandaş ve Ersanlı'ya göre (2013), öğretmenlik meslek etiği ilkeleri, öğrenci ve öğretmenin kendisi, meslek ve meslektaş, aile ve toplum ve özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenci temaları altında olabilirken, Manolova'ya göre (2011), toplum, okul, meslek, meslektaş, öğrenci ve velilere yönelik etik ilkeler şeklinde gruplanabilir. Öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin belirli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini inceleyen araştırmacıların çalışmaları ele alındığında ise, cinsiyet, yaş, mezun olunan fakülte ya da öğrenim görülmekte olan program, meslekteki hizmet süresi ya da kıdem değişkenlerine göre anlamlı farklılık tespit edilen bazı araştırmalar – Dayanç, 2007; Erdoğan, 2018; Manolova, 2011 – olduğu görülmüştür. Yine, Manolova'nın araştırmasında (2011) bazı değişkenler ile örneğin; branş ve öğrenim durumu, öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin benimsenme düzeyi arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlik meslek etiği ilkelerinden öğretmenler tarafından hangilerinin en önemli görüldüğünü belirlemeye çalışan bu çalışmada, cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem, mezun olunan fakülte ve branşa göre farklılık gösterme durumu incelenmiştir. Öğretmenlerin çalışmakta olduğu okul kademesinin, öğretmenlerin hizmet verdiği branş ile de bağlantılı olduğundan bu değişken de incelemeye dahil edilmiştir.

1.7. Amaç

Bu araştırmanın amacı; öğretmenlik mesleğine ilişkin etik ilkeleri belirlemek ve öğretmen görüşlerine göre öğretmenlik mesleğine ilişkin önemli görülen etik ilkeleri saptamaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi “öğretmenlik mesleğine ilişkin etik ilkeler ve öğretmenlerin etik ilkelere ilişkin görüşleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Araştırmanın problemi doğrultusunda belirlenen alt problemleri ise şunlardır:

1. Öğretmenlik mesleğine ilişkin alanyazına göre etik ilkeler nelerdir?
2. Öğretmen görüşlerine göre öğretmenlik mesleğinde;
 - 2.a. eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik uyulması gereken etik ilkelerde,
 - 2.b. topluma yönelik uyulması gereken etik ilkelerde,
 - 2.c. ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkelerde,
 - 2.d. öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkelerde,
 - 2.e. mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkelerde,
 - 2.f. meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkelere önemli görülen etik ilkeler nelerdir?
3. Öğretmenlerin önemli olarak belirledikleri etik ilkeler;
 - 3.a. cinsiyete,
 - 3.b. öğrenim durumuna,
 - 3.c. kıdeme,
 - 3.d. öğretimin gerçekleştirildiği okul kademesine,
 - 3.e. mezun olunan fakülteye,
 - 3.f. branşa göre farklılık göstermekte midir?

1.8. Önem

Türkiye’de ve yurtdışında öğretmenlik meslek etiği ile ilgili çalışmalara bakıldığında, farklı odak noktalarına sahip birçok araştırma olduğu görülmektedir (Aksoy, 1999; Altinkurt ve Yılmaz, 2011; Aynal, Kumandaş ve Ersanlı, 2013; Barrett, Casey ve diğerleri, 2012; Burakgazi ve Can, 2018; Coşkun, 2016; Dayanç, 2007; Erdem ve Şimşek, 2013; Erdoğan, 2018; Freitas, 1999; Gündüz ve Coşkun, 2012; Gözütok, 1999; Manolova, 2011; Örenel, 2005; Şakar, 2010). Ancak, öğretmenlik meslek etiği ile

ilgili çalışmaların çeşitliliği içinde öğretmenlik meslek etiği ilkelerini belirlemeyi amaçlayan çalışmaların Türkiye’de sayıca az olduğu tespit edilmiştir (Aynal, Kumandaş ve Ersanlı, 2013; Gözütok, 1999; Manolova, 2011). Bu yüzden, bu çalışmanın asıl ve en önemli amacı Türkiye’de öğretmenlik meslek etiği ilkelerini tespit etmek ve bu alan yazını desteklemektir. Öğretmenlik meslek etiği ilkelerinde hangi temalar olacağı ve temalar altında hangi etik ilkelerin olması gerektiğini geçerli ve güvenilir bir şekilde ortaya koymak; öğretmenlik meslek etiği ilkeleri ile ilgili çeşitli problem durumlarını incelemek isteyen araştırmacıların aynı başlangıç noktasından hareket etmesini sağlayacaktır. Bu konuda görüş birliğine sahip olmak, bu araştırmacılara ilgilendikleri problem durumlarıyla ilgili zengin bulgulara ulaşma ve derinlemesine analiz yapabilme fırsatı sunacaktır. Dolayısıyla, bu çalışmada Türkiye’de ve çeşitli ülkelerde belirlenmiş öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin birlikte ele alınarak temalar ve etik ilkeler bağlamında karşılaştırılıp uzman görüşü alınarak oluşturulan etik ilkelerin oldukça büyük öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Üstelik, belirlenen öğretmenlik meslek etiği ilkeleri, öğretmen görüşleri alınarak daha da güçlendirilmiştir. Öğretmen görüşü alınırken öğretmenlerin cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem, okul kademesi, fakülte ve branşlarıyla ilgili sınırlandırılmaya gidilmemiş ve etik ilkelerin belirlenmesinde belirli bir özellikteki öğretmenlerin değil, farklı branşlardan öğretmenlerin görüşlerinin alınması için çaba harcanmıştır. Ancak, Türkiye’de öğretmenlik meslek etiği ilkelerini belirleme amacı güden çalışmalara bakıldığında belirli bir branştan öğretmenlerin örneklem/çalışma grubunu oluşturduğu veya öğretmenlik meslek etiğine ilişkin öğrenci, öğretmen adayı ve öğretim elemanlarının görüşlerine başvurulduğu görülmektedir (Altinkurt ve Yılmaz, 2011; Aynal, Ersanlı ve Kumandaş, 2013; Burakgazi ve Can, 2018; Dayanç, 2007; Erdoğan, 2018; Gündüz ve Coşkun, 2012, Manolova, 2011; Örenel, 2005; Şakar, 2010). Diğer yandan, mesleği bütüncül bir bakış açısından incelemek için branş ayrımı yapmayan bu araştırmanın önemli bulgular ortaya koyabileceği düşünülmektedir. Bu araştırmanın konusuyla ilgili diğer araştırmalarda tek bir ilde görev yapmakta olan öğretmenlerin evren olarak belirlendiği görülmektedir. Türkiye’de farklı illerden örneklem/çalışma grubu aracılığıyla veri toplamanın daha önce yapılmamış olması, bu çalışmanın bulgularının öğretmenlik meslek etiği ile ilgilenen araştırmacı, uzman veya öğretmenler tarafından verimli ve zengin bir veri kaynağı olarak kullanılabileceğini düşündürmektedir. Ahlakın toplumlara özgü, etiğin ise evrensel olduğu (Kohlberg ve Hersh, 1977) göz önünde bulundurulunca öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin belirlendiği çalışmalarda, ulusal ve uluslararası alan yazından çeşitli ülkeler tarafından

belirlenmiş olan öğretmenlik meslek etiği ilkelerinden öğretmenlik mesleğine ilişkin etik ilkelerin tespit edilmesi bu araştırmayı oldukça önemli kılmaktadır. Belirlenen bu etik ilkelerden önemli görülenlerin hangileri olduğunu tespit etmek için cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem, öğretimin gerçekleştirildiği okul kademesi, mezun olunan fakülte ve branş fark etmeksizin, eğitim alanının birincil paydaşı olan öğretmenlerin görüşlerine başvurulması, bu araştırmanın öğretmenlik meslek etiği alan yazınına bütüncül bir bakış açısından yaklaşmasını sağlamıştır. Cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem, mezun olunan fakülte ve branşa göre katılımcılar tarafından önemli görülen etik ilkelerin hangileri olduğu bulgusu birçok yeni soru ortaya koyabileceğinden, bu araştırmanın ilerideki benzer çalışmalara zemin hazırlayacağı düşünülmektedir.

1.9. Sayıtlılar

Araştırmanın sayıtlıları aşağıdaki gibidir:

1. Öğretmenlik Meslek Etiği İlkelerini Belirleme Anketi'ne katılan öğretmenlerin içten ve samimi görüşlerini yansıtan yanıtlar verdikleri varsayılmaktadır.

1.10. Sınırlılıklar

1. Araştırmanın verileri 2018-2019 eğitim öğretim yılında toplanmıştır.
2. Öğretmenlik meslek etiği alan yazınından yurtdışına dair belirlenen öğretmenlik meslek etiği ilkelerine ilişkin dokümanlarına ulaşılabilen şu ülkelerle sınırlıdır: Amerika, Avustralya, Britanya, Çin, Güney Kore, Hindistan, İrlanda, Kanada, Malta, Nepal, Norveç, Singapur, Tayland, Türkiye ve Yeni Zelanda.
3. Araştırmanın verileri araştırmaya katılan ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin görüşleriyle sınırlıdır.

1.11. Tanımlar

Etik: Çeşitli meslek kolları arasında tarafların uyması veya kaçınması gereken davranışlar bütünüdür (Türk Dil Kurumu, 2019). İnsanların eylemde bulunarak yaşadığı ve değer sorunlarının söz konusu olduğu her ilişkide, eylemlerin ortaya çıkmasında belirleyici olan muhakemenin temelindeki felsefe disiplindir (Kuçuradi, 2015).

Ahlaklılık, ahlakla ilgili kavramlar ve değerleri irdeleyen felsefe disiplini­dir (Cevizci, 2008).

Etik ilke/kod: Mesleki ya da başka gruplar içerisinde kalabilmek için, ilgili kişilerin uymak zorunda oldukları amaç ve davranışlar bütünüdür (Aydın, 2018, s.26-27). Kişinin hangi eylemde bulunacağına karar verirken seçimini temellendirebileceği ilkelerdir.

Öğretmenlik mesleği: Öğretmenlik, devletin eğitim, ğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir (Milli Eğitim Temel Kanunu). Alanında zel uzmanlık becerisi ve bilgisi gerektiren, bireylerin toplumlaşması ve gelişimine katkı sağlayan uzmanların eğitiminin ihtisas alanıdır (Hacıoğlu ve Alkan, 1997; Akt.elikten, şanal ve Yeni, 2005).

Meslek etiği: Mesleki uygulamaların yüksek nitelikte olmasını sağlama amaç güden, mesleki uygulama esnasında yaşanan etik ikilemlerin çözümlenmesinde meslek üyelerini meslek etiği ilkeleri aracılığıyla yönlendiren ve böylece toplumu koruyan etik­tir (Barrett ve diğerleri, 2012).

Öğretmenlik meslek etiği: Öğretmen kurum ve kuruluşları, devlete ait bölümler, akreditasyon kurumları ve mesleğin diğer kurumsallaşmış uzantıları tarafından öğretmenlerin yasal sorumluluklarıyla ilgili ve günlük uygulamalarında öğretmenlere yol gösterici olması planlanan öğretmenlik meslek etiği ilkelerini ve etik uygulama standartları belirleyen etik türüdür (Campbell, 2008).

BÖLÜM 2

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu ve katılımcılar, verilerin toplanması ve çözümlemesine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin neler olduğunu belirlemeyi amaçlayan bu araştırma tarama modelinde yürütülmüştür. Tarama modeli (betimsel model), incelenmek istenen olgunun var olan halini ortaya koymayı amaçlar (Sönmez ve Alacapınar, 2013). Bu modelde yürütülen araştırmalar “... nedir?” şeklinde ifade edilen araştırma amaçlarını cevaplandırabilir (Karasar, 2011). Bu araştırmada, öğretmenlik mesleği etik ilkeleri ve öğretmen görüşlerine göre öğretmenlik mesleği etik ilkelerinden en önemli görülenleri belirlemek gibi, var olan bir durumu var olduğu şekliyle araştırmayı amaçladığından (Karasar, 2011), tarama modeli benimsenmiştir. Tarama modelinde yürütülen araştırmalarda, incelenen olgunun betimlenmesini sağlayan sorular değişikliğe uğratılmaksızın pek çok yanıtlayıcıya ulaştırılır. Bu modelde araştırmalar, şu süreci izler: Öncelikle, araştırma soruları geliştirilir ve anket soruları hazırlanır. İkinci olarak, pilot uygulama yapılır ve anket sorularına gerekli değişiklik ve düzeltmeler yansıtılır. Üçüncü basamakta örneklem belirlenir ve veri toplama işlemi gerçekleştirilir. Verilerin analizi için gerekli hazırlıklar yapıp istatistiksel analiz yürütüldükten sonra, raporlaştırma yapılarak tarama modelinde bir araştırma yürütülmüş olur (Neuman, 2006). Bu araştırmada da araştırma sorularının geliştirilmesini anket sorularının hazırlanması süreci takip etmiştir. Anketin geçerliği ve güvenilirliği için alınan uzman görüşü ve pilot uygulama sonrasında ankete son hali verilmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesi ve verilerin toplanmasının ardından verilerin istatistiksel analizi gerçekleştirilerek araştırma raporlaştırılmıştır. Tarama modelinin benimsendiği bu araştırmada, farklı yöntemlerin farklı bulgulara ulaştırdığı gerekçesiyle (Patton, 2014), nicel verilerin çözümlemesinde farklı istatistiksel analizlerden yararlanılmıştır. Nicel araştırmaların bir olguyu tümdengelim yoluyla açıklamaya çalışması sayesinde (Patton, 2014), birden fazla istatistiksel testten yararlanılarak, bu araştırmanın problemini derinlemesine inceleme fırsatı yakalanmıştır. Bu araştırmada da anketten elde edilen bulgular bu araştırmanın

nicel veri setini oluşturmuş, elde edilen veri setini kullanarak ki-kare bağımsızlık testi yürütülmüş ve iki değişken arasındaki ilişki incelenmiştir. Kontenjans katsayısı ile değişkenler arasındaki ilişkinin kuvveti hakkında yorum yapılabilmektedir. Ayrıca, anketi yanıtlayan 650 katılımcının oluşturduğu örneklemin evreni iyi temsil edip edemediğine karar verebilmek için ki-kare uyum iyiliği testi yürütülmüştür. Böylece, tek bir problemi çözmeye çalışırken çeşitli istatistiksel testlerin bakış açısından yaklaşarak bulguların zenginleştirilmesi amaçlanmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim ve öğretim yılında Ankara, Bursa, Erzincan, Isparta, İstanbul, İzmir, Karabük, Siirt, Tekirdağ, Trabzon, Yozgat ve Zonguldak illerinde resmi ilköğretim, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan 288.057 öğretmen oluşturmaktadır. Evrenin belirlenmesinde İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırmasından yararlanılmıştır. 12 birimden oluşan Düzey 1'i temsil edebilmesi için, 26 birimden oluşan Düzey 2'den uygun örnekleme (Büyüköztürk ve diğerleri, 2013) yöntemiyle birer il seçilmiştir. Düzey 1 şu birimlerden oluşmaktadır: TR1 İstanbul, TR2 Batı Marmara, TR3 Ege, TR4 Doğu Marmara, TR5 Batı Anadolu, TR6 Akdeniz, TR7 Orta Anadolu, TR8 Karadeniz, TR9 Doğu Karadeniz, TRA Kuzeydoğu Anadolu, TRB Ortadoğu Anadolu, TRC Güneydoğu Anadolu (TÜİK, 2019).

Örneklem büyüklüğünün belirlenebilmesi için Millî Eğitim Bakanlığının 2017-2018 örgün eğitim istatistiklerinden yararlanılmıştır (Millî Eğitim İstatistikleri). Tablo 2'de, MEB Örgün Eğitim 2017-2018 İstatistiklerine göre resmî kurumlarda çalışmakta olan öğretmen sayılarının kademelere göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 2

MEB 2017-2018 İstatistiklerine Göre Kademelere Göre Öğretmen Sayıları

İl	İlkokul	Ortaokul	Ortaöğretim	TOPLAM
Ankara	15.411	17.921	20.102	53.434
Bursa	8286	8806	10.259	27.351
Erzincan	833	1064	1079	2976
Isparta	1583	1942	2089	5614
İstanbul	33.378	33.801	38.235	105.414
İzmir	12.426	13.610	14.275	40.311
Karabük	730	934	1136	2800
Siirt	1641	1723	1132	4496
Tekirdağ	2847	2954	3092	8893
Trabzon	2678	3832	3720	10.230
Van	5466	5666	3934	15.066
Yozgat	1610	1740	1845	5195
Zonguldak	1935	2058	2284	6277
Genel Toplam	88.824	96.051	103.182	288.057

MEB, 2019

Sönmez ve Alacapınar (2013), Çıngı (1994)'ten uyarlayarak yer verdikleri örneklem büyüklüğü tablosunda, .05 sapma miktarına göre 100.000 katılımcıyı temsil edecek büyüklükteki örneklem en az 383 kişiden oluşmalıdır. Bu araştırmanın evrenini (288.057) temsil edecek büyüklükte bir örneklem .05 sapma miktarına göre en az 384 kişiden oluşmalıdır, .01 sapma miktarına göre ise, en az 662 kişiden oluşmalıdır.

Tarama modelinde yürütülen bu çalışmada öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin belirlenmesi amacıyla TÜİK İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması göz önünde bulundurularak uygun örneklem yöntemiyle belirlenen illerin her biri için öğretmenlik meslek etiği ilkeleri tespit edilmek istenmişse de ulaşılan örneklem bakıldığında, il değişkenine göre kıyaslama yapılabilmesi ve öğretmenler tarafından en önemli görülen ilkelerin illere genellenebilmesi bütün iller için mümkün olmamıştır. Tablo 3'te illere göre ulaşılmaması planlanan örneklem ile ulaşılan örneklem sayıları verilmiştir.

Tablo 3

Evren, Planlanan Örneklem ve Ulaşılan Örneklem

İl	Evren	Planlanan Örneklem	Ulaşılan Örneklem
Ankara	53.434	382	3
Bursa	27.351	379	7
Erzincan	2976	341	3
Isparta	5614	360	32
İstanbul	105.414	383	32
İzmir	40.311	381	145
Karabük	2800	338	316
Siirt	4496	354	17
Tekirdağ	8893	369	44
Trabzon	10.230	371	0
Van	15.066	375	5
Yozgat	5195	358	31
Zonguldak	6277	362	15
Genel Toplam	288.057	384	650

Tablo 3'te görüldüğü üzere, planlanan örneklem büyüklüğüne en yakın ulaşılan örneklem Karabük ili iken Trabzon ilinden ankete hiç katılım olmamıştır. Tablo 3'te belirtilen illerden öğretmenlerin katılımıyla ulaşılan örneklemin illere göre katılımcı sayısı ve yüzdesi Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4

Katılımcıların Dahil Oldukları İller

İl	n	(Yüzde) %
Ankara	3	,5
Bursa	7	1,1
Erzincan	3	,5
Isparta	32	4,9
İstanbul	32	4,9
İzmir	145	22,3
Karabük	316	48,6
Siirt	17	2,6
Tekirdağ	44	6,8
Van	5	,8
Yozgat	31	4,8
Zonguldak	15	2,3
Toplam	650	100

Tablo 4'e göre, katılımcıların dahil oldukları illerden en fazla katılımın %48,6 ile Karabük ilinden olduğu, ikinci en yüksek katılımın olduğu il %22,3 ile İzmir, üçüncü en yüksek katılımın ise %6,8 ile Tekirdağ olduğu görülmektedir. En düşük katılım ise %0,5 ile Ankara ve Erzincan illerinden olmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin genel demografik ve mesleki bilgileri Tablo 6'da sunulmaktadır. Cinsiyet, öğrenim durumu, mezun olunan fakülte, kıdem ve öğretimin gerçekleştirildiği okul kademesine ilişkin ulaşılan katılımcı sayısı ve yüzdesi Tablo 5'te sunulan bilgilerdir.

Tablo 5

Katılımcıların Demografik Özellikleri

		n	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	377	58,0
	Erkek	273	42,0
Öğrenim Durumu	Ön lisans	21	3,2
	Lisans	556	85,5
	Yüksek Lisans	73	11,2
	Yanıtsız	55	8,5
	Eğitim	313	48,2
	Edebiyat	70	10,8
	Fen	62	9,5
	İlahiyat	27	4,2
	Güzel Sanatlar	1	,2
	İktisadi ve İdari Bilimler	5	,8
Mezun Oldukları Fakülte	Teknik ve Mesleki Eğitim	31	4,8
	Eğitim Enstitüsü	20	3,1
	Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu	9	1,4
	Diğer	35	5,4
	Açık Öğretim	22	3,4
	0-5 yıl	95	14,6
	6-10 yıl	126	19,4
	11-15 yıl	91	14,0
	16-20 yıl	150	23,1
	21 ve üzeri	188	28,9
Kıdem	İlkokul	205	31,5
	Ortaokul	162	24,9
	Lise	283	43,5

Tablo 5'e göre, katılımcıların %58'i kadın, %42'si erkektir. Öğrenim durumları incelendiğinde; %85,5'inin lisans, %11,2'sinin yüksek lisans ve %3,2'sinin ise ön lisans

mezunu olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Katılımcıların mezun oldukları fakültelere bakıldığında ise %48,2 ile en fazla eğitim fakültesi bulunurken, onu %10,8 ile edebiyat ve %9,5 ile fen fakültesinin takip ettiği tespit edilmiştir. Güzel sanatlar fakültesi mezunlarının %0,2 ile en düşük yüzdeye sahip olduğu görülmektedir.

Katılımcıların öğretmenlikteki kıdemleri incelendiğinde; %14,6'sının 0-5 yıl, %19,4'ünün 6-10 yıl, %14'ünün 11-15 yıl, %23,1'inin 16-20 yıl ve %28,9'unun ise 21 yıl üzerinde mesleki deneyiminin bulunduğu sunucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların %31,5'i ilkokul, %24,9'u ortaokul ve %43,5'i ise lisede görev yapmaktadır. Tablo 6'da hangi branştan kaç katılımcı olduğu ve katılımcıların branşlarının yüzdesi verilmektedir.

Tablo 6

Katılımcıların Branşları

	n	Yüzde (%)
Sınıf öğretmenliği	156	24,0
İngilizce	65	10,0
Matematik	63	9,7
Türk Dili ve Edebiyatı	34	5,2
Türkçe	28	4,3
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	27	4,2
Okul Öncesi	26	4,0
Tarih	22	3,4
Rehberlik	20	3,1
Biyoloji	18	2,8
Diğer	16	2,5
Bilişim	16	2,5
Beden Eğitimi ve Spor	15	2,3
Sosyal Bilgiler	15	2,3
Kimya	13	2,0
Fen Bilimleri	12	1,8
Elektrik	11	1,7
Coğrafya	10	1,5
Resim	9	1,4
Fizik	7	1,1
Özel Eğitim	7	1,1
İmam Hatip Meslek Dersi	6	0,9
Almanca	5	0,8
Teknoloji Tasarım	5	0,8
Müzik	5	0,8
Metal Teknolojileri	5	0,8
Meslek Dersi	4	0,6
Felsefe	3	0,5
Mobilya ve İç Mekân	3	0,5
Fransızca	2	0,3
Motorlu Araçlar Teknolojisi	1	0,2
Giyim Üretim Teknolojisi	1	0,2
Büro Yönetimi	1	0,2

(Devam ediyor)

Tablo 6 (Devam)

Katılımcıların Branşları

Gemi Makineleri	1	0,2
Nakış	1	0,2
El Sanatları Teknolojisi	1	0,2
Tesisat Teknolojisi	1	0,2
Harita Tapu	1	0,2
Toplam	650	100,0

Katılımcıların branşlarına bakıldığında, en fazla katılımın %24 ile sınıf öğretmenleri tarafından sağlandığı görülmektedir. İngilizce ve Matematik branşları, sırasıyla %10 ve %9,7 ile en fazla katılım gösteren ikinci ve üçüncü branşlardır. En az katılım ise %0,2 ile Motorlu Araçlar Teknolojisi, Giyim Üretim Teknolojisi, Büro Yönetimi, Gemi Makineleri, Nakış, El Sanatları Teknolojisi, Tesisat Teknolojisi ve Harita Tapu branşlarından olmuştur. Diğer adı altında toplanan ve bu soruya yanıt vermeyen 16 öğretmenin branşı ise çalışma grubunun branş dağılımında toplamın %2,5'ini oluşturmaktadır. Dolayısıyla, etik ilkelerin önemli bulunma durumu ile branş arasındaki farklılık katılımcıların branş verisinde manipülasyon yapılmadan incelenmek istendiğinde, bulguların geçerliği ve testin güvenilirliği düşük olacağından, veri setinde manipülasyona gidilerek geçerlik ve güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır. Branş değişkeninde veriler manipüle edilirken branşlar özelliklerine göre sözel, sayısal, meslek branşları kategorileri altında toplanmış ve geriye kalan sınıf, okul öncesi ve özel eğitim branşları ise son kategoriye oluşturmuştur. Aynı gerekçe ile katılımcıların mezun oldukları fakültede de veri manipülasyonuna gidilmiştir. Mezun olunan fakültede veri manipülasyonu yapılırken fakülteler eğitim, edebiyat ve diğer kategorileri altında toplanmıştır.

Katılımcıların mezun oldukları fakültelerin çok çeşitli olması sebebiyle, veri seti manipüle edilmiştir. Benzer şekilde, katılımcıların branşlarının çok çeşitli olması sebebiyle, branşla ilgili verilerde de manipülasyon yapılmıştır. Fakülte ve branş bilgisinde yapılan yeniden kodlama sonrasında, fakülte iki kategoride, branş ise dört kategoride toplanabilmektedir. Tablo 7, yeniden kodlama sonrasında katılımcı sayısını ve yüzdesini eğitim fakültesi ve diğer fakülteler ayrımına uygun olarak göstermektedir.

Tablo 7

Katılımcıların Mezun Oldukları Fakülteler

Fakülte	n	Yüzde (%)
Eğitim Fakültesi	313	48,2
Diğer Fakülteler	337	51,8
Toplam	650	100,0

Tablo 7’de görüldüğü üzere, katılımcıların %51,8’i bu çalışmaya katılan ve eğitim fakültesi dışında fakültelerden mezun olan öğretmenlerden oluşmaktadır. Diğer fakülteler gruplaması altında, edebiyat, fen, ilahiyat, iktisadi ve idari bilimler, teknik ve mesleki eğitim, açık öğretim, mühendislik, ziraat ve güzel sanatlar fakültesi, eğitim enstitüsü ve beden eğitimi ve spor meslek yüksek okulundan mezun olan ve mezun oldukları fakülte bilgisini paylaşmayan öğretmenler ele alınmıştır. Diğer yandan, eğitim fakültesi mezunları ise toplam katılımcı sayısının %48,2’sini oluşturmaktadır.

Tablo 8’de veri manipülasyonu yoluyla, dört grupta toplanmış branşların sayı ve yüzde bilgisi sunulmaktadır. Okul öncesi öğretmenliği, Özel Eğitim öğretmenliği ve Sınıf öğretmenliği branşları ise bir arada alınmıştır.

Tablo 8

Katılımcıların Branşları

Branş	n	Yüzde (%)
Sözel Branşlar	231	35,5
Sayısal Branşlar	118	18,2
Sınıf/Okul Öncesi/Özel Eğitim	189	29,1
Meslek Branşları	112	17,2
Toplam	650	100,0

Tablo 8’e bakıldığında, araştırmaya en fazla katılımı %35,5 ile sözel branşlardan öğretmenlerin sağladığını, ikinci en yüksek katılımı %29,1 ile sınıf/okul öncesi/özel eğitim grubundan öğretmenlerin sağladığını, üçüncü sırada ise %18,2 ile sayısal branşların geldiği görülmektedir. En az katılımın ise %17,2 ile meslek branşları grubuna ait olduğu görülmektedir. Sözel branşlar grubunda, Almanca, Coğrafya, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Felsefe, Fransızca, İngilizce, Rehberlik, Sosyal Bilgiler, Tarih, Türk Dili ve Edebiyatı ve Türkçe branşları; sayısal branşlar grubunda, Biyoloji, Fen Bilimleri, Fizik, Kimya, Matematik ve Teknoloji Tasarım branşları bulunmaktayken; meslek

branşları grubunda Beden Eğitimi ve Spor, Büro Yönetimi, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım, El Sanatları Teknolojisi, Elektrik, Gemi Makineleri, Giyim Üretim Teknolojisi, Harita Tapu, İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri, Makine, Meslek Dersleri, Metal Teknolojileri, Mobilya ve İç Mekan, Moda Tasarımı, Motorlu Araçlar Teknolojisi, Müzik, Nakış, Resim, Sağlık Hizmetleri, Tesisat Teknolojisi branşları bulunmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın birinci alt problemi için öğretmenlik meslek etiği alan yazınında öğretmenlik meslek etiği ilkeleri taraması yapılmıştır. Ulusal ve uluslararası alan yazını ile çeşitli ülkelerde ve Türkiye’de öğretmenlik mesleği etik ilkelerine dair yapılmış çalışmalar irdelenerek bir etik ilkeler havuzu oluşturulmuştur. 14 ülkenin – Amerika, Avustralya, Britanya, Çin, Hindistan, İrlanda, Kanada, Güney Kore, Malta, Nepal, Norveç, Singapur, Tayland, Yeni Zelanda – ulusal eğitim enstitüsü, öğretmen eğitimi ulusal kurulu, eğitim ve öğretim birimi, eğitim bakanlığı vb. internet sayfalarından öğretmenlik mesleği etik ilkelerine ulaşılmış (ilgili internet erişim adresleri Kaynakçada belirtilmiştir) ve Türkçeye çevrilmiştir. Türkiye’de ise Gözütok (1999), Örenel (2005) ve Yeşilyurt ve Şimşek’in (2014) araştırmalarında belirtilen ilkeler bu havuza dahil edilmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemine dair veri toplamak için ise, Türkiye’de ve çeşitli ülkelerde öğretmenlik meslek etiği alan yazınından elde edilen bilgilerden yararlanarak, öğretmen görüşlerine göre önemli görülen öğretmenlik mesleği etik ilkelerinin belirlenmesi amacıyla veri toplama aracı olarak bir anket geliştirilmiştir. Öğretmenlik Mesleği Etik İlkelerini Belirleme Anketini geliştirmek için öncelikle etik ilke temaları ve maddeleri belirlenmiştir. Bunu yapabilmek için birinci alt problem için elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Hazırlanan anket formu için uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşü sonrası, anketin asıl uygulamasından önce ön uygulamasını yapmak için iki öğretmenden destek alınmıştır. Anketin tamamlanmasının ne kadar sürdüğü, ankette anlaşılmayan yönerge, madde olup olmadığı, alt başlıklar altındaki etik ilkelerin bulunduğu başlığa uygunluğunu değerlendiren iki öğretmenin görüşlerinin alınmasıyla ankete son hali verilmiştir. Eğitim Programları ve Öğretim alanından dört, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme alanından iki, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanından bir, Türk Dili ve Edebiyatı alanından da bir uzman ve iki öğretmenden ‘uzman

görüşü formu’ aracılığıyla alınan dönütler doğrultusunda, anket gözden geçirilmiştir. Tablo 9, uzmanlardan görüş talep edilirken kullanılan formdan bir kesit göstermektedir.

Tablo 9

Uzman Görüşü Formu

I. BÖLÜM				
Tema	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum/ Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Öneriniz (Kısmen katılıyor veya katılmıyor iseniz)
Eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkeler				
Topluma yönelik uyulması gereken etik ilkeler				
Ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkeler				
Öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkeler				
Mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkeler				
Meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeler				
Yukarıdaki temalara eklenmesini önereceğiniz bir tema/temalar var mıdır? <i>Gerektiğinde yeni satır ekleyiniz.</i>				
II. BÖLÜM				
Aşağıdaki ilkelerin “Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler” teması altında olması uygun mudur?				
İlke	Uygundur	Kısmen uygundur/Kısmen uygun değildir	Uygun değildir	Öneriniz (Kısmen uygunsa veya kısmen uygun değil ise)
...				
...				
“Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler” temasına eklenmesini önereceğiniz bir ilke/ilkeler var mıdır? <i>Gerektiğinde yeni satır ekleyiniz.</i>				

Tablo 9’da görülen uzman görüşü formu aracılığıyla uzmanlardan alınan görüş sonrasında, son hali verilen anket veri toplamaya hazır hale getirilmiştir. Uzmanlardan dördünün topluma yönelik uyulması gereken etik ilkelere; üçünün de ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkeler başlığı altındaki maddelerin sayıca yetersiz olduğunu

belirtmesi ve ilgili başlıklar için etik ilke önerileri doğrultusunda, bu iki alt başlığa birer madde daha eklenmiştir. Anlaşılması zor olan maddeler, daha açık ve anlaşılır olacak biçimde yeniden ifade edilmiştir. Sonuç olarak, iki bölümden oluşan anketin birinci bölümünde, cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem, öğretimin gerçekleştirildiği okul kademesi, mezun olunan fakülte ve branş değişkenlerine karşılık gelen kişisel bilgiler sorulmaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise sırasıyla *eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkeler* teması ve bu temaya ilişkin 13 ilke, *topluma yönelik uyulması gereken etik ilkeler* teması ve bu temaya ilişkin 3 ilke, *ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkeler* teması ve bu temaya ilişkin 3 ilke, *öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkeler* teması ve bu temaya ilişkin 11 ilke, *mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkeler* teması ve bu temaya ilişkin 4 ilke ve *meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeler* teması ve bu temaya ilişkin 6 ilkeye ulaşılmıştır.

Her bir temanın en önemli görülen öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin belirlenebilmesi için öğretmenlerin etik ilkeleri önem sırasına koyması istendiği bu bölümden elde edilen bulgular öğretmenlerin kişisel seçimine dayanmaktadır. Anketin ilk bölümünde ise Büyüköztürk ve diğerlerinin (2013), veri toplama aracı geliştirme süreçlerinde belirtilen aşamalar takip edilerek geliştirilen Öğretmenlik Meslek Etiği İlkelerini Belirleme Anketi (EK-1) elde edilmiştir. Öncelikle araştırma soruları belirlenmiş ve bu sorulara göre anket soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan anketin geçerliği ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla uzman görüşü alınmış ve uzmanların görüşlerine göre gözden geçirilen anket pilot uygulamaya tabi tutulmuştur. Çalışma grubunun belirlenmesinin ardından veri toplama işlemi gerçekleştirilmiş ve veriler analize hazırlanmıştır. Verilerin istatistiksel analizi sonrasında ise raporlaştırma yapılarak araştırma tamamlanmıştır.

Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'nden alınan etik kurul onayı EK-2'de sunulmuştur. Anketin birden fazla ilde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı her tür ve kademedeki okullarda çalışmakta olan öğretmenlere uygulanabilmesi için gerekli izin ise Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nden alınmıştır. MEB tarafından izin verildiğini gösteren belge EK-3, veri toplama aracının bakanlık mühürlü hali EK-4'te sunulmuştur. Gerekli izinlerin alınmasıyla hem internet üzerinden hem de bakanlık onaylı belgenin fotokopisi kullanılarak öğretmenlerden veri toplanmaya başlanmıştır. Ancak, izinde adı geçen illerin il milli eğitim müdürlükleriyle veri toplama sürecini başlatmak için yapılan görüşmelerde; müdürlüklerin, iznin valilikten alınmış olması gerektiğini belirtmesi üzerine, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri

Genel Müdürlüğü ile iletişime geçilmiş, anketin birden fazla ilde uygulanması istendiği için izin bakanlıktan çıkması gerektiği ve dolayısıyla valilik iznine ihtiyaç olmadığı bilgisi edinilmiştir. Bu sorun, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'nün bahsi geçen illerin milli eğitim müdürlüklerine bakanlık iznini ekte göndererek uygulama izni talep edildiğini ifade eden bir resmi yazı göndermesiyle giderilmiş olmasına rağmen, bazı iller, anketin internet üzerinden doldurulabilmesini sağlayacak bağlantı adresini okullarıyla paylaşmamıştır. Anket bağlantısını paylaşan iller Isparta, İzmir, Tekirdağ, Yozgat ve Zonguldak; anket bağlantısını paylaşmayan iller, Ankara, Bursa, Erzincan, İstanbul, Karabük, Siirt, Van ve Trabzon'dur. Anket linkini paylaşmayan illerde görev yapmakta olan öğretmenlere uygun örnekleme yöntemiyle ulaşılmaya çalışılmış ve sadece Trabzon dışındaki bu illerden de katılımcılar çalışma grubuna dahil olmuştur. Kalem-kağıt yoluyla anketi tamamlayan 416 öğretmenden 100'ünün yanıtı, internet linki üzerinden anketi tamamlayan 405 öğretmenden 71'inin yanıtı geçersiz olduğu için analiz edilen veri setine dahil edilmemiş olup toplamda 650 katılımcının yanıtı değerlendirmeye alınmıştır.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın alt amaçlarına ulaşabilmek için, toplanılan veriler üzerinde bazı çözümleme teknikleri uygulanmıştır. Öncelikle, Öğretmenlik Mesleği Etik İlkelerini Belirleme Anketi'nden elde edilen veriler analiz edilerek, katılımcıların anketteki her bir alt boyutta en önemli gördükleri üç ilkenin neler olduğu tespit edilmiştir. Betimsel istatistiklerden yararlanarak katılımcıların cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem, kademe, fakülte ve branşlarına göre her alt boyutta en önemli gördükleri üçer ilkenin frekans ve yüzdelik bilgisine ulaşılabilmiştir.

Analizler, SPSS 25.0 paket programı ve excel office programı aracılığıyla yürütülmüştür. Anketin birinci bölümündeki kategorik ve sürekli değişkenler bazı manipülasyonlarla araştırmanın amaçlarına ulaşabilmeyi sağlayacak analizleri yürütmeyi mümkün hale getirmiştir. Bunlardan ilki, kategorik değişkenler olan fakülte ve branşa gruplamalara gidilmesidir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenimlerini tamamladıkları fakültelerin çok çeşitli olması sebebiyle en fazla katılımcının yer aldığı eğitim fakültesi tek başına ele alınmış; edebiyat, fen, ilahiyat, iktisadi ve idari bilimler, mesleki ve teknik eğitim, güzel sanatlar, açık öğretim, mühendislik, ziraat fakültesi ve eğitim enstitüsü ise diğer kategorisi altında toplanmıştır. Branş çeşitliliğin fakülte çeşitliliğine kıyasla oldukça fazla olması, branş değişkeninde de manipülasyon

gerektirmiştir. Branşta yapılan gruplama ile şu dört grup elde edilmiştir: Sözel branşlar grubunda, Almanca, Coğrafya, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Felsefe, Fransızca, İngilizce, Rehberlik, Sosyal Bilgiler, Tarih, Türk Dili ve Edebiyatı ve Türkçe branşları; sayısal branşlar grubunda, Biyoloji, Fen Bilimleri, Fizik, Kimya, Matematik ve Teknoloji Tasarım branşları; meslek branşları grubunda Beden Eğitimi ve Spor, Büro Yönetimi, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım, El Sanatları Teknolojisi, Elektrik, Gemi Makineleri, Giyim Üretim Teknolojisi, Harita Tapu, İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri, Makine, Meslek Dersleri, Metal Teknolojileri, Mobilya ve İç Mekan, Moda Tasarımı, Motorlu Araçlar Teknolojisi, Müzik, Nakış, Resim, Sağlık Hizmetleri, Tesisat Teknolojisi branşlarından oluşmaktadır. Son grupta ise, Okul öncesi öğretmenliği, Özel Eğitim öğretmenliği ve Sınıf öğretmenliği branşları ise bir arada alınmıştır. Sürekli değişken olan kıdem değişkeni ise, 0-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21 ve üzeri şeklinde kategorik hale getirilmiştir.

Bu araştırmanın birinci alt problemi olan öğretmenlik mesleğine ilişkin alan yazında öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin neler olduğunu belirleyebilmek için yapılan alan yazın taraması sonrasında, elde edilen bütün ilkeler içerik bakımından uygun düştüğü temanın altında toplanmış ve tekrar eden ilkeler havuzdan çıkarılmıştır. Geçerli ve güvenilir bir anket oluşturmak adına, 10 uzmandan anketi değerlendirmesi talep edilmiş ve görüşleri alınmıştır.

Bu araştırmanın ikinci alt problemi olan öğretmen görüşlerine göre, öğretmenlik mesleğinin en önemli görülen etik ilkelerini belirlemek için anket yoluyla veri toplanırken, Öğretmenlik Mesleği Etik İlkelerini Belirleme Anketi'nin (EK-1) ikinci bölümünde bulunan etik ilkelerin katılımcılardan en önemli gördükleri üç etik ilkeyi seçmesi ve önem sırasına koyması istenmiştir. Toplanan veri çözümlenirken, katılımcıların 1 (en önemli), 2 (ikinci önemli), 3 (üçüncü önemli) şeklinde kodladıkları ilkelerin aldığı toplam puan *excel office* programında hesaplanmıştır. Eşit aralıklı değişkenler toplanabilir veya çıkarılabilir olduğundan (Sönmez ve Alacapınar, 2013), anketin her bir alt boyutunda en fazla puan alan etik ilkedan en az puan alan etik ilkeye doğru bir sıralama yapılması mümkün olmuştur. Kullanılan paket program SPSS 25.0'e veri girişi esnasında, öğretmenlerin en önemli görerek 1 şeklinde kodladığı etik ilke 3 puan, ikinci önem sırasında olduğunu düşündüğü etik ilke 2 puan ve üçüncü önem sırasında koyduğu etik ilke ise 1 puan almıştır. Öğretmenler tarafından seçilmeyen madde veya maddeler ise 0 puan almıştır. Daha sonra veri seti *excel* dosyası şeklinde kopyalanarak *excel* programında toplama işlemi yapılmıştır. Böylece, öğretmenler tarafından önemli

görülen (en önemli, ikinci önemli ya da üçüncü önemli) etik ilkelerin öğretmenlerin derecelendirmesine göre elde ettikleri toplam puanlar belirlenmiştir. Eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkeler; topluma yönelik uyulması gereken etik ilkeler; ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkeler; öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkeler; mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkeler; meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkelerin toplam puanlarını gösteren tablolar sırasıyla EK-10, 12, 14, 16, 18 ve 20’de verilmektedir. Ayrıca, katılımcılar tarafından en önemli görülen etik ilkelerin belirlenmesi için SPSS 25.0 paket programında betimsel istatistiklerden biri olan frekans bilgisine ulaşılmış ve katılımcılar tarafından her bir temada 1 (en önemli), 2 (ikinci önemli) ve 3 (üçüncü önemli) olarak en fazla seçilen etik ilke tespit edilebilmiştir. Eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkeler; topluma yönelik uyulması gereken etik ilkeler; ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkeler; öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkeler; mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkeler; meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önem sıralamasını gösteren frekans tabloları sırasıyla EK-9, 11, 13, 15, 17 ve 19’da verilmektedir.

İkinci alt problem olan öğretmen görüşlerine göre, öğretmenlik mesleğinin önemli görülen etik ilkelerini belirlemek için veri çözümlemesinde benimsenen betimsel istatistik ve toplam puan aracılığıyla ulaşılan bulguların anlamlı olup olmadığını görmek için, SPSS 25.0 paket programında ki-kare uyum iyiliği testi yürütülmüştür. Pallant (2015/2016), ki-kare uyum iyiliği testinin, bir örnekleme gözlenen değerlerin beklenen değerlerle kıyaslanması için kullanıldığını belirtmektedir. Bu araştırma bağlamında, katılımcılar tarafından önemli görülen etik ilkelerin, katılımcıların çekildiği evreni iyi temsil edip edemediğini inceleyebilmek için yürütülen ki-kare uyum iyiliği testinde, H_0 hipotezi, etik ilkelerin önemli bulunma oranları beklenen değerle aynıdır şeklinde oluşturulmuştur. Ki-kare uyum iyiliği testini yürütebilmek için verilerin çözümlenmesi; katılımcılar tarafından, Öğretmenlik Mesleği Etik İlkelerini Belirleme Anketi’ndeki (EK-1) dört tema için, 1 (en önemli), 2 (ikinci önemli) ve 3 (üçüncü önemli) olarak seçilen etik ilkelerin 1 (önemli bulma) ve seçilmeyen etik ilkelerin 0 (önemli bulmama) olarak, toplum ve ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkeler temaları için ise etik ilkelerin 1 (en önemli) olarak seçilmesi ya da seçilmemesi durumu göz önünde bulundurularak etik ilkeler yeniden kodlanması yoluyla yapılmıştır. Böylece, yürütülen testin analizinde, H_0 hipotezinin reddedilme ya da kabul edilmesiyle ilgili yorum yapılabilmektedir.

Bu araştırmanın üçüncü alt problemi olan ‘öğretmenlerin önemli olarak belirledikleri etik ilkelerin cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem, öğretimin gerçekleştirildiği okul kademesi,

mezun olunan fakülte ve branşa göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek için, ki-kare bağımsızlık testi yürütülmüştür. Ki-kare bağımsızlık testi aracılığıyla etik ilkelerin önemli bulunma durumuyla değişkenler arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelenirken, Öğretmenlik Meslek Etiği İlkelerini Belirleme Anketi'nde (EK-1) bulunan bütün etik ilkeler teste tabi tutulmamış; ikinci alt problemin bulgularından yola çıkılarak önemli görülen etik ilkeler seçilmiştir. Bu etik ilkeler belirlenirken, etik ilkelerin toplam puanı göz önünde bulundurulmuştur. Toplam puanları gösteren tablolarda (EK-10, 12, 14, 16, 18 ve 20) en yüksek puana sahip etik ilke ile, bu etik ilkeyi takip eden etik ilkenin puan farkı 100'ü aşmaktaysa, ilgili temadan sadece en yüksek puanı alan etik ilke ki-kare bağımsızlık testine dahil edilmiş, puan farkı 100'den az ise, ilgili temadan iki etik ilke – en yüksek puana sahip etik ilke ve onu takip eden ikinci etik ilke – ki-kare bağımsızlık testine dahil edilmiştir. Böylece, eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkeler, topluma yönelik uyulması gereken etik ilkeler, mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkeler ve meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeler temalarından ikişer etik ilke alınırken; ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkeler ve öğrencilere yönelik uyulması gereken etik ilkelerden birer etik ilke ki-kare bağımsızlık testinde değişkenlerle arasındaki farklılık durumunu incelemek üzere alınmıştır. Tablo 10, ki-kare bağımsızlık testinde incelenen etik ilkeleri göstermektedir.

Tablo 10

Ki-kare Bağımsızlık Testine Dahil Edilen Etik İlkeler

Etik İlkenin Bulunduğu Tema	Etik İlke	Etik İlkenin Toplam Puanı
Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.	666 (İlgili temadaki en yüksek puan)
Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.	551 (İlgili temadaki ikinci en yüksek puan)
Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.	1503 (İlgili temadaki en yüksek puan)
Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.	1431 (İlgili temadaki ikinci en yüksek puan)
Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.”	1431 (İlgili temadaki en yüksek puan)

(Devam ediyor)

Tablo 10 (Devam)

Ki-kare Bağımsızlık Testine Dahil Edilen Etik İlkeler

Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.	761 (İlgili temadaki en yüksek puan)
Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir	1089 (İlgili temadaki en yüksek puan)
Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.	1056 (İlgili temadaki ikinci en yüksek puan)
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.	1122 (İlgili temadaki en yüksek puan)
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.	1100 (İlgili temadaki ikinci en yüksek puan)

Tablo 10’da görüldüğü üzere, Öğretmenlik Mesleği Etik İlkelerini Belirleme Anketi’nde (EK-1) bulunan toplam 40 etik ilkedan katılımcılar tarafından 1 (en önemli), 2 (ikinci önemli) veya 3 (üçüncü önemli) olarak seçilen maddelerin aldığı puanların toplanması sonucunda en yüksek puana sahip 10 etik ilke belirlenmiştir. Bu etik ilkelerin önemli bulunmasıyla; cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem, okul kademesi, mezun olunan fakülte ve ders verilen branş değişkenleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını incelemek üzere ki-kare bağımsızlık testi yürütülmüştür. EK-10, eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik; EK-12, topluma yönelik; EK-14, ebeveynlere yönelik; EK-16 öğrenciye yönelik; EK-18, mesleki gelişime yönelik; EK-20, meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkelerin katılımcılar tarafından 1, 2 ya da 3 olarak önem sırasına konulması sonrasında elde edilen toplam puan listesini göstermektedir.

Ki-kare bağımsızlık testinde değişkenlerle arasındaki anlamlı farklılık durumu incelenecek olan etik ilkeler belirlendikten sonra, bu etik ilkelerin katılımcılar tarafından önemli görülenleri, diğer bir deyişle 1 (en önemli), 2 (ikinci önemli) veya 3 (üçüncü önemli) olacak şekilde seçilen ve sıralanan etik ilkelerin önemli bulunması ve katılımcılar tarafından seçilmeyen etik ilkelerin önemli bulunmaması üzerinden yeniden kodlama gerçekleştirilmiştir. Bu kodlamanın yapılmasındaki amaç, ki-kare bağımsızlık testi tablosunda katılımcıları bu ilkeyi önemli gören ve görmeyen olarak ikiye indirgeyerek iki sütunlu ki-kare tablosu elde edebilmektir. Böylece, ki-kare bağımsızlık testinin varsayımlarından biri olan minimum beklenen hücre frekansının 5’ten az olmamasının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Bu araştırmada ki-kare bağımsızlık testinin

kullanılmasının sebebi, parametrik olmayan bu testin iki kategorik değişken arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılabilmesidir (Pallant, 2015/2016). Ki-kare bağımsızlık testinin varsayımlarına göre bu testi yürütebilmek için iki kategorik değişkene sahip olunması – her bir değişkende iki ya da daha fazla kategori olabilir – ve minimum beklenen hücre frekansının 5 ya da daha fazla olması gerekmektedir. Çapraz tablo 2’ye 2 olduğunda minimum beklenen hücre frekansı 10’dan az olduğunda, Fisher’ın Tam Olasılık Testi sonuçları raporlanabileceği belirtilmektedir (Pallant, 2015/2016). Analiz için ihtiyaç duyulan iki kategorik değişken Tablo 11’de gösterilmektedir.

Tablo 11

<i>Ki-kare Bağımsızlık Testi İçin Bu Araştırmada Kullanılan Kategorik Değişkenler</i>		
Analiz	Kategorik Değişken	Değişkenlerin Kategorisi
Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi	İlkeyi Önemli Bulma	Evet/Hayır
	Cinsiyet	Kadın/Erkek
Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi	İlkeyi Önemli Bulma	Evet/Hayır
	Öğrenim Durumu	Ön Lisans/Lisans/Yüksek Lisans
Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi	İlkeyi Önemli Bulma	Evet/Hayır
	Kıdem	0-5/6-10/11-15/16-20/21 ve üzeri
Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi	İlkeyi Önemli Bulma	Evet/Hayır
	Okul Kademesi	İlkokul/Ortaokul/Lise
Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi	İlkeyi Önemli Bulma	Evet/Hayır
	Fakülte	Eğitim/Diğer
Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi	İlkeyi Önemli Bulma	Evet/Hayır
	Branş	Sözel/Sayısal/Sınıf-Okul Öncesi-Özel Eğitim/Meslek

Tablo 11’de de görüldüğü üzere, bu araştırmanın üçüncü alt problemine yanıt aramak için ki-kare bağımsızlık testi yürütülürken, aralarında bağlantı olup olmadığına bakılan değişkenler kategoriktir. Cinsiyet değişkeninin kadın ve erkek kategorileri ile etik ilkeyi önemli bulma değişkeninde olan önemli bulma ve bulmama kategorileri arasında; öğrenim durumu değişkeninin ön lisans, lisans ve yüksek lisans kategorileri ile etik ilkeyi önemli bulma değişkeninde olan önemli bulma ve bulmama kategorileri arasında; kıdem değişkeninin 0-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl, 16-20 yıl ve 21yıl ve üzeri kategorileri ile etik ilkeyi önemli bulma değişkeninde olan önemli bulma ve bulmama kategorileri arasında; okul kademesi değişkeninin ilkök, ortaokul ve lise kategorileri ile etik ilkeyi önemli

bulma değişkeninde olan önemli bulma ve bulmama kategorileri arasında; fakülte değişkeninin eğitim ve diğer fakülteler kategorileri ile etik ilkeyi önemli bulma değişkeninde olan önemli bulma ve bulmama kategorileri arasında ve branş değişkeninin sözel, sayısal, meslek ve sınıf-okul öncesi-özel eğitim kategorileri ile etik ilkeyi önemli bulma değişkeninde olan önemli bulma ve bulmama kategorileri arasında bağlantı olup olmadığı ki-kare bağımsızlık testi yapılarak incelenmiştir.

BÖLÜM 3

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular, araştırmanın alt problemlerinin verildiği sıraya uygun başlıklarla sunulmuş ve yorumlanmıştır.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, araştırmanın birinci alt problemi olan öğretmenlik mesleğine ilişkin alan yazına göre etik ilkelerin neler olduğu ile ilgili elde edilen bulgular sunulmuştur.

Yapılan alan yazın taraması sonucunda, Amerika, Avustralya, Britanya, Çin, Hindistan, İrlanda, Kanada, Kore, Malta, Nepal, Norveç, Singapur, Tayland ve Yeni Zelanda'da belirlenen öğretmenlik meslek etiği ilkelerine ulaşılmıştır. Türkiye'de ise Millî Eğitim Bakanlığı'nın Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri, Öğretmenlerin Etik Davranışları (Gözütok, 1999), Öğretmenlerin Mesleki Etik İlkeleri Kapsamındaki Davranışlarının İlköğretim ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Algılarıyla Değerlendirilmesi (Örenel, 2005) ve Ortaokul Öğrencilerinin Algılarına Göre Öğretmenlerin Etik Değerlere Uyma Düzeylerinin Değerlendirilmesi (Yeşilyurt ve Kılıç, 2014) araştırmalarının bulguları göz önünde bulundurularak bulunan bütün etik ilkeler karşılaştırılarak benzer temada olanlar gruplandırılmış, Türk kültürüne uygun olanların oluşturduğu bir etik ilkeler havuzu ortaya çıkarılmıştır. Bu etik ilkeler, uzman görüşüne sunularak var olan temaların uygunluğu, temalar altına eklenmesi/temalardan çıkarılması gerektiği düşünülen etik ilke olup olmadığı, var olan etik ilkelerin öğretmenlik meslek etiğiyle ilgili olup olmadığı, anlam bakımından açık ve anlaşılır olup olmadığı gibi değerlendirmeler için uzmanlardan destek alınmıştır. Tablo 12'de, uzman görüşü formu gösterilmektedir.

Tablo 12

Uzman Görüşü Formu

I. BÖLÜM				
Tema	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum/ Kısmen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Öneriniz (Kısmen katılıyor veya katılmıyor iseniz)
Eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkeler				
Topluma yönelik uyulması gereken etik ilkeler				
Ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkeler				
Öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkeler				
Mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkeler				
Meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeler				
Yukarıdaki temalara eklenmesini önereceğiniz bir tema/temalar var mıdır?				
<i>Gerektiğinde yeni satır ekleyiniz.</i>				
II. BÖLÜM				
Aşağıdaki ilkelerin “Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler” teması altında olması uygun mudur?				
İlke	Uygundur	Kısmen uygundur/Kısmen uygun değildir	Uygun değildir	Öneriniz (Kısmen uygunsu veya kısmen uygun değil ise)
...				
...				
“Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler” temasına eklenmesini önereceğiniz bir ilke/ilkeler var mıdır?				
<i>Gerektiğinde yeni satır ekleyiniz.</i>				
Aşağıdaki ilkelerin “Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler” teması altında olması uygun mudur?				
İlke	Uygundur	Kısmen uygundur/Kısmen uygun değildir	Uygun değildir	Öneriniz (Kısmen uygunsu veya kısmen uygun değil ise)
...				
...				

(Devam ediyor)

Tablo 12 (Devam)

Uzman Görüşü Formu

“Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler” temasına eklenmesini önereceğiniz bir ilke/ilkeler var mıdır?

Gerektiğinde yeni satır ekleyiniz.

Aşağıdaki ilkelerin “Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler” teması altında olması uygun mudur?

İlke	Uygundur	Kısmen uygundur/Kısmen uygun değildir	Uygun değildir	Öneriniz (Kısmen uygunsu veya kısmen uygun değil ise)
...				
...				

“Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler” temasına eklenmesini önereceğiniz bir ilke/ilkeler var mıdır?

Gerektiğinde yeni satır ekleyiniz.

Aşağıdaki ilkelerin “Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler” teması altında olması uygun mudur?

İlke	Uygundur	Kısmen uygundur/Kısmen uygun değildir	Uygun değildir	Öneriniz (Kısmen uygunsu veya kısmen uygun değil ise)
...				
...				

“Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler” temasına eklenmesini önereceğiniz bir ilke/ilkeler var mıdır?

Gerektiğinde yeni satır ekleyiniz.

Aşağıdaki ilkelerin “Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler” teması altında olması uygun mudur?

İlke	Uygundur	Kısmen uygundur/Kısmen uygun değildir	Uygun değildir	Öneriniz (Kısmen uygunsu veya kısmen uygun değil ise)
...				
...				

“Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler” temasına eklenmesini önereceğiniz bir ilke/ilkeler var mıdır?

Gerektiğinde yeni satır ekleyiniz.

Aşağıdaki ilkelerin “Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler” teması altında olması uygun mudur?

İlke	Uygundur	Kısmen uygundur/Kısmen uygun değildir	Uygun değildir	Öneriniz (Kısmen uygunsu veya kısmen uygun değil ise)
...				
...				

“Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler” temasına eklenmesini önereceğiniz bir ilke/ilkeler var mıdır?

Gerektiğinde yeni satır ekleyiniz.

Uzmanlardan görüş almak için kullanılan formu gösteren Tablo 12’de görüldüğü üzere, ilk bölümde anketteki temaların öğretmenlik meslek etiği ilkeleri teması olarak uygunluğunun uzmanlar tarafından değerlendirilmesi ve herhangi bir temanın kısmen uygun bulunması ya da bulunmaması durumunda uzmanların önerileri istenmiştir. Ayrıca, hazırlanan ankette bulunmayan ancak uzmanların bulunmasını önerdiği tema olup olmadığı da uzmanlara sorulmuştur. Uzman görüşü formunun ikinci bölümünde ise yine aynı yöntem ile her bir tema altındaki etik ilkelerin temaya uygunluğunun uzmanlar tarafından değerlendirilmesi ve herhangi bir etik ilkenin tema bağlamında kısmen uygun bulunması ya da bulunmaması durumunda uzmanların önerileri istenmiştir. Ayrıca, temalar altında bulunmayan ancak uzmanların bulunmasını önerdiği etik ilke olup olmadığı da uzmanlara sorulmuştur.

Alan yazın taraması sonucunda öğretmenlik meslek etiği ilkelerine ulaşılan ülkeler ve araştırmaların etik ilkeleri, bu araştırmanın önerdiği öğretmenlik meslek etiği ilkelerine zemin hazırlamıştır. Bu çalışmada kullanılan Öğretmenlik Meslek Etiği İlkelerini Belirleme Anketi’ndeki anket soruları ve öğretmenlerin görüşlerinin alındığı etik ilkeler bu alan yazın taraması sonucunda ortaya çıktığı için çeşitli ülkelerde ve Türkiye’de belirlenen etik ilkeler, bu araştırmanın birinci alt problemini açıklayan ilk ve en önemli bulgulardır.

3.1.1. Amerika’da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

ABD’den öğretmenlik meslek etiği ilkelerine ulaşılan Illinois eyaletinin etik ilkeleri danışma grubu üyeleri tarafından hazırlanan öğretmenlik meslek etiği ilkeleri, eğitimcilerin sorumluluk ve bağlılıklarına temel teşkil eden beş ana kategoriye barındırmaktadır (Bullock, Cook ve diğerleri, 2018).

1. Öğrencilere karşı sorumluluklar
2. Kendine karşı sorumluluklar
3. Meslektaşlar ve mesleğe karşı sorumluluklar
4. Ebeveyn, aile ve topluluklara karşı sorumluluklar
5. Illinois Eğitim Müdürlüğü’ne karşı sorumluluklar

Öğrenciye Karşı Sorumluluklar:

Illinois eğitimcisi, her bir öğrencinin erişebileceği bir öğrenme ortamını yaratmaya, desteklemeye ve uygulamaya kendini adanmıştır; öğrencilerin en yüksek

akademik potansiyellerine ulaşmalarını sağlar, toplumun sorumlu bir üyesi olarak akademik ve iş ortamlarında başarılı olma yetilerini en üste çıkarır.

- Öğrenme ortamının ırk, renk, ulusal köken, cinsiyet, cinsi yönelim, engellilik, din, dil ya da sosyoekonomik statüye aldırmaksızın her öğrenciye saygı ve eşit fırsat ile karakterize olduğundan emin olarak her bir öğrencinin özünde olan haysiyet ve değerine saygı duymalıdır.

- Öğrencilerle her daim profesyonel ilişki yürütmelidir.
- Etkili öğretimin tasarlanması, uygulanması ve uyarlanması yoluyla bireysel farklılıklara değinen her öğrenci için yüksek beklentilere dayanan bir eğitim programı sunmalıdır.

- Topluma katkı sağlayan bir birey olmak için gerekli beceri ve bilgileri arttıracak özelliklerin her öğrencide gelişimini beslemelidir.

Kendine Karşı Sorumluluklar:

Illinois eğitimcisi, uygulamaları için mesleki standartlar oluşturmaya ve performansları aracılığıyla bu standartlara ulaşmaya çalışmaya kendini adanmıştır. Illinois eğitimcisi:

- Performansları için sorumluluk ve mesuliyet üstlenmeli, devamlı olarak hem alan bilgisi hem de mesleki uygulamalarında uzmanlık göstermeye ve kendini geliştirmeye çabalamalıdır.

- Öz değerlendirme ve mesleki gelişim süreci aracılığıyla mesleki standartlara özen göstererek kişisel ve mesleki amaçlar geliştirmeli ve uygulamalıdır.

- Mesleki yönünü ve niteliklerini doğru bir biçimde yansıtmalıdır.
- Yüksek seviyede mesleki muhakeme sergilemelidir.

Meslektaşlara ve Mesleğe Karşı Sorumluluk:

Illinois eğitimcisi, öğrenci öğrenmesinin yararına okul ve bölgedeki meslektaşlarla ve diğer profesyonellerle iş birliği yapmaya kendini adanmıştır. Illinois eğitimcisi:

- Yerel ve genel eğitim standartlarına erişmek için yerel okul ve bölgedeki meslektaşlarıyla iş birliği yapmalıdır.

- Bütün eğitimcilerin kendi bireysel mesleki bütünlüğünü sürdürmelerine izin verecek saygılı, profesyonel ve destekleyici bir okul atmosferi yaratmak için birlikte çalışmalıdır.

- Mesleğinde gelişimine katkıda bulunan etkinlikleri araştırmakla meşgul olmalıdır.

- Eğitimle ilgili karar verme aşamalarında yer almayı desteklemelidir.
- Umut vaat eden adayları eğitim mesleğine girmeye teşvik etmelidir.
- Eğitimcilerin göreve hazırlığını, göreve başlamalarını, danışmanlık almalarını ve mesleki gelişimlerini desteklemelidir.

Ebeveyn, Aile ve Topluluklara Karşı Sorumluluklar:

Illinois eğitimcisi, her öğrenci için etkili öğretim ve öğrenme ortamları yaratmak için ebeveynler, aileler ve topluluklarla iş birliği yapacak, güven oluşturacak ve mahremiyete saygı gösterecektir. Illinois Eğitimcisi:

- Toplulukta ve öğrenme ortamlarında temsil edilen farklılığın gelenekleri ve değerlerini anlamaya, bunlara saygı göstermeye özen göstermelidir.
- Her öğrenci için adil ve eşit eğitim fırsatlarını özendirmeli ve bunları müdafaa etmelidir.
- Ebeveynler, aileler ve topluluklarla profesyonel ilişkiler kurmalı ve bunu sürdürmelidir.
- Ebeveynler, aileler ve topluluklarla düzenli ve anlamlı iletişim aracılığıyla öğrenmeyi desteklemeli, iş birliğini teşvik etmelidir.
- Öğrenme ortamını zenginleştirmek için kaynak ve hizmet sağlayan topluluk kurumlarıyla iş birliği yapmalıdır.

Illinois Eğitim Müdürlüğü'ne Karşı Sorumluluklar:

Illinois eğitimcisi, Illinois Eğitim Müdürlüğü'nün çok nitelikli eğitimciler için belirttiği standartları, devlet ve federal yasa ve yönetmelikleri ile Yönetimsel ve Okul İlkelerini desteklemeye kendini adanmıştır. Illinois Eğitimcisi:

- Bütün sertifika konularıyla ilgili Illinois Eğitim Müdürlüğü ile doğru iletişim sağlamalıdır.
- Öğretmenlik yapabilmek için gerekli sertifikalara sahip olmalı, bu sertifikalardan güncelliklerini yitiren olması durumunda sertifikalarının güncelliğini sağlamalıdır.
- Devlete ve federal ilkelere, yasalara ve yönetmeliklere itaat etmelidir.

3.1.2. Avustralya'da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Avustralya Başkent Bölgesi eyaletinin Eğitim ve Öğretim Müdürlüğü tarafından hazırlanan öğretmenlik meslek etiği ilkeleri beş ana kategoriye barındırmaktadır (Avustralya Başkent Bölgesi Eyaleti Eğitim ve Öğretim Müdürlüğü, 2006):

1. Topluma hizmet,
2. Hükümete ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilirlik,
3. Hesap verebilirlik,
4. Adillik ve doğruluk,
5. Yeterlik ve etkililik.

Topluma Hizmet:

Mesleğin belirleyici bir özelliği topluma hizmet ruhudur. Bu ruhla tutarlı bir şekilde, mesleğin üyesi ve kamu çalışanı olan öğretmenler öğrencilerinin eğitimi, refahı, sağlığı ve güvenliğine karşı olan sorumluluklarını, bölgesel ya da şahsi ilgilerinin ya da mesleğin diğer üyelerinin önünde tutmalıdırlar.

Her öğretmenin:

- Diğer bireylerin haysiyet, hak ve görüşlerine saygılı davranmak,
- Yüksek standartta mesleki uygulama göstermek,
- Öğrencileri onlara zarar verici durumlardan korumak,
- Ebeveyn ve bakıcılarla yapıcı profesyonel ilişkiler kurmak ve yürütmek,
- Denetmen rollerinde önderlik sergilemek,
- İş yerinde herhangi bir ayrımcılık ya da tacizi caydırmak zorunluluğu vardır.

Hükümete ve Toplumun İhtiyaçlarına Cevap Verebilirlik:

Öğretmenler hükümetin siyasi görüşüne aldırmaksızın, hükümet politikaları ve hizmetlerinin yönetim ve dağıtımında eşit seviyede profesyonellik sağlamalıdırlar.

Her öğretmenin:

- Kamu menfaati ve öğrenci öğrenmesini geliştirmek zorunluluğu vardır.

Hesap Verebilirlik:

Öğretmenler eğitim politikalarına bağlı olmaya karşı sorumludurlar. Öğretmenler ayrıca ortaya koydukları eğitim programlarından da sorumludurlar. Programlar etkili ve tarafsız bir şekilde ortaya konmalıdır. Öğretmenler kararlarının sebeplerine ilişkin net kayıtlarını tutmalıdırlar.

Her öğretmenin:

- Yüksek kalite öğretim yapmanın sorumluluğunu kabul etme zorunluluğu vardır.

Adillik ve Doğruluk:

Öğretmenler güven duygusuyla bütünleştirilmişlerdir. Okul kaynaklarını yönetirler. Okuldaki bilgilere erişimleri vardır, okul personelini ve öğrencileri etkileyen kararlar alırlar.

Her öğretmenin:

- Günlük etkinliklerinde ve karar alırken dürüst olarak hareket etme zorunluluğu vardır.

Yeterlik ve Etkililik:

Yeterlik ve etkililik etik prensibi, Eğitim ve Öğretim Müdürlüğü tarafından harcanılan kaynakların öğrenciler için yüksek seviyede çıktılar kazanmada maksimum değer elde etmeyi amaçlar.

Her öğretmenin:

- Yeterli ve etkili kaynak idaresi sergileme zorunluluğu vardır.

3.1.3. Britanya’da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Büyük Britanya Ulusal Öğretmenler Birliği tarafından hazırlanan öğretmenlik meslek etiği ilkeleri şunlardır (Büyük Britanya Ulusal Öğretmenler Birliği, 2018):

- Bütün öğretmenler, diğer öğretmenlerle yaşanabilecek mesleki problemler ve zorluklar hakkındaki herhangi bir tartışmaya dair gizlilik özelliğini gözetmelidir.
- Eğer bir öğretmen bir meslektaşının tavrı ya da işin standardı ile ilgili bir endişe ya da memnuniyetsizlik duyarsa, konuyu gayri resmi ve gizliliğe özen göstererek bahsi geçen meslektaşıyla görüşmelidir. Konunun gayri resmi olarak çözülmediği yerde, öğretmen bahsi geçen meslektaşını bilgilendirmeden herhangi bir adım atmamalıdır. Eğer öğretmenin, meslektaşının okula ya da bireysel olarak öğrencilere zararlı olabilecek bir biçimde davranıyor olduğuna dair bir sebebi varsa, o zaman okul müdürüne bir rapor hazırlamak gibi açık bir sorumluluğu vardır.
- Öğretmenler üçüncü şahısların huzurunda meslektaşlarını karalamamalı, meslektaşının onurunu zedeleyebilecek söylemlerde bulunmamalıdır.
- Öğretmenler arasında etkili iletişim, karşılıklı saygı çerçevesinde gerçekleşir. Öğretmenler, meslektaşlarıyla iletişim kurarken mesleki görüşlerini özgürce ifade edebilmelidir.
- Diğer meslektaşların işlerinin organizasyonu için sorumlu olan öğretmenler, bütün çalışanların kendilerine tahsis edilen sorumluluklar ve görevlerin, okulun günlük

işleyişiyle ilgili uygulama ve prosedürlerin bilgisine hâkim olup iyi derecede anlaşıldığından emin olmalıdır.

- Kısa ya da uzun vadede bir okulun organizasyonunda değişiklikler yapılacaksa, ilgili öğretmenlere danışılmasından sonra yapılmalıdır. Değişikliklerin uygulanmasından önce öğretmenlere açık ve yeterli bilgi temin edilmelidir.

- Öğretmenlerle ilgili şikâyet ya da ithamlarda bulunan ebeveynler okul müdürüne havale edilmelidir. Okul müdürü bahsi geçen öğretmenle bir müzakere yapılabileceği kadar şikâyet ya da ithamla ilgili hiçbir eylemde bulunmamalıdır. Ancak, müdürün yokluğunda personelin bir konu üzerinde tartışması hakkına müdürün saygı göstermesi mantıklı ve makul olmalıdır.

- Bütün çalışanlar çalışma odaları dahil personel olanaklarının tamamından yararlanabilmelidirler.

- Öğretmenlerin birçok kaynağın kombinasyonundan ya da sadece herhangi birinden sağlanan gizli bilgilere erişimleri vardır. Çocuklar hakkında raporlar ebeveynlerden, sosyal hizmet çalışanlarından, polisten, yerel yönetim ofislerinden, öğretmenlerden, doktorlardan ve sağlık kuruluşu çalışanları ile diğer kaynaklardan alınabilir. Öğretmenler bu bilgilerin gizliliğiyle ilgili mesleki muhakemelerini, çocukların menfaatini ve yasa gerekliliklerini akılda tutarak kullanmalıdır. Gizli bilginin ifşasıyla ilgili karar alınmadan önce yerel eğitim müdürlüğünün kıdemli yetkilisi ya da okul müdürüne danışılmalıdır.

- Öğrencisinin çalışma ve durumu ile ilgili görüşme yaparken meslektaşlarının tavır, yeterlik ve yetkinliği ile ilgili yorumlar yapmaktan kaçınır.

- Bir atama alma amacıyla propaganda yapmak, direkt olarak ya da aracı vasıtasıyla yapılsa da etik değildir.

- Öğrenci ve öğretmen arasında karşılıklı saygıya ve her birinin öğrenme ortamında sahip olduğu rolün bilincinde olmasına dayalı arkadaşça bir ilişkinin oluşması istenilen bir şeydir. Ancak, öğretmenin şunları yapması bu profesyonel ilişkinin istismarı olur:

- Öğrenciyle uygunsuz bir birlikteliğe girmek;
- Öğrenciye karşı lüzumsuz bir iyilik ya da hoşnutsuzluk göstermek;
- Bir çocuğa karşı yasadışı olan tavırlar sergilemek;
- Okulun işine hiçbir şekilde ilişkin olmayan şahsi tutumlar, görüş veya davranışlar hususunda nüfuzu kötüye kullanmaya çalışmak.

• Hiçbir öğretmen, nitelikli bir öğretmenin mesleki beceri ya da bilgisini gerektiren görevler veya yükümlülüklerini gerekli niteliklere sahip olmayan kişilere yetkilerini aktarmamalıdır. Bu yargının aşağıdakileri hiçbir şekilde kısıtlaması istenmez:

- Öğretmenlerin uygun eğitimi;
- 1993 Düzenlemeleri 2. Eğitim Planı'na tabi olan öğretmenlerin işe alımı ve kullanımı ya da
- Nitelikli öğretmenlerin işinin yasaya uygun desteklenmesi ve asiste edilmesi rolünde destek personelinin konuşlandırılması.

- Bir öğretmen asla kasten okulunu lekeleyecek şekilde davranmamalıdır.
- Bir öğretmen asla ırka dayalı ayrımcı tarzda davranmamalı, etnik azınlık grupları ya da bunların üyeleri hakkında veya bunlara yöneltilmiş ırkçı yorumlarda bulunmamalıdır.

3.1.4. Çin Halk Cumhuriyeti'nde Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Çin Halk Cumhuriyeti'nin, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu'nun (UNESCO), Uluslararası Eğitim Planlama Enstitüsü tarafından hazırlanan öğretmenlik meslek etiği ilkeleri altı kategoriyi barındırmaktadır (Uluslararası Eğitim Planlama Enstitüsü, 2006):

1. Mesleğe bağlılık,
2. Öğrenciye bağlılık,
3. Meslektaşına bağlılık,
4. İşverene bağlılık,
5. Ebeveynlere bağlılık,
6. Topluma bağlılık.

Mesleğe bağlılık:

Mesleğin üyesi;

- Toplumun meslekten beklentilerini yerine getirebilmek için öğrencilerin fiziksel ve psikolojik gelişimini destekleyecek, onlara yardımcı olacak herhangi bir ilerleme için her şekilde çaba göstermelidir.

- Mesleki özerkliği, eğitim mesleğinin sosyal sorumluluklarının uygulaması için vazgeçilmez bir koşul olarak savunmalı ve mesleki özerkliği geliştirecek bir çalışma ortamı oluşturmaya gayret göstermelidir.

- Eğitim mesleğinin etiği, onur ve haysiyetini savunmaya, meslek içinde uyumlu çalışma ilişkileri ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalamalıdır.
- Çeşitli kanallar aracılığıyla kendi kişisel gelişimini ve eğitim bilgisini geliştirmek için sürekli çaba harcamalıdır.
- Mesleğin toplum tarafından anlaşılmasını besleyerek ve etkili toplum ilişkileri sürdürerek mesleğin olası en yüksek imajını desteklemelidir.
- Profesyonel bir hizmet sunmak, profesyonel standartları yükseltmek ve profesyonel muhakeme uygulamasını teşvik eden bir iklim yaratmak için her türlü çabayı göstermelidir.
- Mesleği yüksek nitelikli bireyler için cazip hale getirmek için eğitim mesleğinin ideallerini, başarılarını zenginleştirmek ve desteklemek için çaba göstermelidir.
- Bütün etnik köken ve ırklardan kişiler arasında uyum ortaya koymak için farklı kültürlerle saygı ve anlamayı geliştirmeye çaba göstermelidir.
- Mesleğin sağlıklı bir biçimde ilerlemesi için meslek içinde etkili iletişim kanalları kurmaya ve sürdürmeye için her türlü çabayı göstermelidir.
- Mesleğin imajına leke sürecek etkinliklerden sakınmalıdır.
- Kendi avantajı uğruna bir şeyi saklamamalı ya da duyurmamalıdır.
- Mesleki muhakemeye zarar verebilecek iyilikler, hediyeler ya da rüşvet kabul etmemelidir.

Öğrenciye Bağlılık:

Mesleğin üyesi, her öğrenciye toplumun değerli ve etkili bir üyesi olarak kendi potansiyelinin farkında olmasına yardımcı olmaya çalışmalıdır.

Mesleğin üyesi;

- Öğrencilerinin eğitimini ana görevi olarak görmelidir.
- Onun sorumluluğuna verilen öğrencilerin ahlaki, entelektüel, fiziksel, sosyal ve estetik gelişimini kişisel sorumluluğu olarak görmelidir.
- Öğretiminin kalitesinden kişisel olarak sorumlu olmalıdır.
- Öğrenme ortamını geliştirme sorumluluğunu paylaşmalıdır.
- Her öğrencinin öğrenme yeteneği ve kişisel durumuna göre öğretim yapmak için elinden geleni yapmalıdır.
- Öğrencilerinin performansından beklentisini onların ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine dayandırmalıdır.

- Öğretimi esnasında öğrencilerinin güvenliğiyle alakadar olmalıdır.
- Her öğrenciye adil öğrenme fırsatları vermelidir.
- Öğrencileri ve kendi arasında karşılıklı saygıya dayalı güven ve itimat kurmanın yollarını aramalıdır.
- Öğrencileriyle ilişkilerinde her daim tutarlı adalet ve ilgi göstermelidir.
- Irk, renk, dini inanç, mezhep, cinsiyet, aile kökeni ya da herhangi bir engel bazında hiçbir öğrenciye ayrımcılık yapmamalıdır.
- Öğrencilerin kendi değerlerini belirlemelerine ve öz-saygılarını oluşturmalarına yardımcı olmalıdır.
- Tartışmalı konuları öğrencilerle tartışırken mümkün olduğunca tarafsız görüş benimsemeye çalışmalıdır.
- Öğrencilerini bağımsız düşünmeye ve bilgiye dayalı kendi rasyonel muhakemelerini oluşturmaya teşvik etmelidir.
- Öğrencilerini yapıcı şekilde değerlendirmelidir.
- Öğrencilerini mahcup ya da utanmış hissettirmekten kaçınmalıdır.
- Öğrencilerinde yüksek standartlarda başarı elde etme arzusu yetiştirmeye çabalamalıdır.
- Öğrencileri arasında demokrasi algısı geliştirmeli ve onları diğerlerine saygı gösterecek şekilde yetiştirmelidir.
- Öğrencileri mesleğin diğer üyelerine saygı göstermeye teşvik etmeli ve bu maksatla meslektaşlarıyla ilgili profesyonel olmayan görüşlerde bulunmaktan kaçınmalıdır.
- Öğrencileriyle ilgili raporlarının tarafsız ve gerçeğe dayalı olduğundan emin olmalıdır.
- Zorunlu bir mesleki amaca hizmet etmiyor ya da yasa tarafından gerekmiyorsa öğrencilerle ilgili bilgi deşifre etmemelidir.
- Kişisel kazanç için öğrencileriyle olan mesleki ilişkisinden fayda sağlamamalıdır.
- Mesleki sorumluluklarını meslekten olmayan herhangi birine emanet etmemelidir. Ancak, gerektiğinde başka mesleklerden yardım arayışına girmelidir.
- Resmi ya da mesleki görevi esnasında gözlemlediği herhangi bir çocuk istismarını ilgili yetkililere rapor etmelidir.

Meslektaşla Bağlılık:

Başarılı eğitim bütün seviyeler ve kategoriler arasındaki profesyonellerin iş birliğine dayanır.

Mesleğinin üyesi;

- Meslektaşlarına statü, pozisyon, cinsiyet, ırk, renk, ulusal köken, dini ya da siyasi inanç bakımından ayrımcılık yapmadan akran iş arkadaşı olarak saygılı davranmalıdır.

- Öğrencilerin iyiliği için meslektaşıyla iş birliği yapmalıdır.
- Mesleki görev ve sorumlulukları yerine getirmede meslektaşlarını destekleyici olmalı ve onları kendi potansiyelini geliştirmeye teşvik etmelidir.

- Mesleki ilerlemeyi güçlendirmek için meslektaşlarıyla görüş ve bilgi paylaşmalıdır.

- Okul yönetiminin yasal otoritesine saygı göstermelidir.
- Vicdanen kabul edemeyeceği idari politika ve uygulamalara, meslek içindeki kanallar aracılığıyla, itirazlarını başlangıçta ifade etmelidir.

- Yönetici olarak meslektaşlarının mesleki statüsüne saygı göstermeli, meslektaşlarına görüşlerini bildirmeleri ve idari politikaları ilgilendiren önerilerde bulunmaları için bol fırsatlar sağlamalıdır.

- Meslektaşlarını etkileyen konularda kararlar alırken meslektaşlarının görüşlerini bildirecekleri tartışmalara katılmalarına fırsat sağlamalıdır.

- Meslektaşlar arasında yanlış anlamadan kaçınılmalı ve uyumlu ilişkileri desteklemeli; profesyonel bir mevkide rehberlik ve tavsiye verirken yapıcı ve tarafsız olmalıdır.

- Yetkililerin talebi doğrultusunda, meslektaşlarıyla ilgili bir rapor teslim ederken raporun içerikleriyle ilgili meslektaşını bilgilendirmelidir.

- Meslektaşları için referans olurken ya da tanıklık yaparken adalet ve doğruluk prensiplerine bağlı kalmalıdır.

- Diğer meslektaşlar için öğrencilerin mahremiyeti ya da saygısını yok edecek davranışlarda bulunmamalıdır.

- Meslektaşlarının kariyer olasılıklarına ve mesleki ünlerine asla kötü niyetle zarar vermemelidir.

- Meslektaşlarını kasti olarak aşağılamamalı, onları utandırmamalı ve onları eleştirirken onların özgüvenlerine zarar veren yorumlardan kaçınmalıdır.

- Meslektaşlarına karşı yapılan şikayetlerle başa çıkarken temel adalet prensiplerine uymalıdır.

- Meslektaşın önceden bilgisi olmadığı müddetçe meslektaş hakkında mesleki davranışının aleyhinde eleştiride bulunmamalıdır.

İşverene Bağlılık:

Mesleğin üyesi;

- Sözleşmeli taahhütlere uymalıdır.
- Şahsi çıkar uğruna ana işini ihmal etmemelidir.
- Mesleki hizmetini yeteneğinin elverdiği kadar sunmalıdır.
- Kurumsal politikaların gelişmesine aktif olarak katkı sağlamalıdır.
- Eğitimsel olarak iyi olan kurumsal politikalar ve yönergelerin ya da okul hizmetlerinin yürütülmesinde istikrarlı olmalıdır.

Ebeveynlere Bağlılık:

Mesleğin üyesi, öğrencilerin eğitiminin okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluğu olduğunun farkında olmalıdır. Böylece;

- Çocuklarıyla ilgili bilgi, danışma ve soruşturma gibi ebeveyne ait haklara saygı duymalıdır.
- Ebeveynlerle arkadaş canlısı ve iş birliğine dayalı ilişkiler kurma yolu aramalıdır.
- Ebeveynlerle öğrencilerin gelişim ve büyümesini destekleyecek bilgi ve deneyimi paylaşmalıdır.
- Ebeveynlerin çocuklarının eğitimsel ihtiyaçlarını ilgilendiren makul isteklerine saygı duymalıdır.
- Çocuklarının gidişatı ve eğitimsel gelişimini ilgilendiren gerçekleri ailelere doğru bir şekilde iletmelidir.
- Her öğrencinin aile kökeninin karakteristiğine ve biricikliğine saygı duymalı ve ailevi özel konularda herhangi bir bilgiye mahremiyet içinde yaklaşmalıdır.
- Çocuklarının akademik ve fiziksel haklarını korumada ailelere yardımcı olmalıdır.

Topluma Bağlılık:

Mesleğin üyesi;

- Toplumun kabul ettiği davranış normlarına ve yasalara bütün olarak saygı göstermelidir.

- Öğrencilerin günümüz ve gelecek eğitim ihtiyaçlarının keşfinde toplumla iş birliği içinde olmalıdır.

- Yurttaşlık görev ve sorumluluklarının uygulanmasında örnek teşkil etmelidir.
- Yurttaşlık eğitimini aktif olarak desteklemeli ve teşvik etmelidir.
- Toplumun gelişmesine ilgi göstermeli ve toplumsal faaliyetlere katılmalıdır.
- Güncel konulardan haberdar olmalı, sosyal sorunlara ilgi göstermeli ve sağlıklı bir sosyal çevreyi sürdürmek için elinden geleni yapmalıdır.

- Toplum görüşünün ikiye ayrıldığı konularda öğrencilerine farklı durum ve görüşlere saygı duymayı öğretmelidir.

- İnsan haklarına saygının öğretimine temel görev olarak bakmalıdır.
- Özgürlük, barış, eşitlik, akılcılık ve demokrasi kavramlarını öğrencide yeşertmek için elinden geleni yapmalıdır.

3.1.5. Hindistan'da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Hindistan'da Öğretmen Eğitimi Ulusal Konseyi'nin atadığı bir komite, 1997'de hazırlanan Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri'ni 2010 yılında güncelleyerek üç kategoriden oluşan şu etik ilkeleri belirlemiştir (Öğretmen Eğitimi Ulusal Konseyi, 2010):

1. Öğrenciye karşı sorumluluklar,
2. Aile, topluluk ve topluma karşı sorumluluklar,
3. Mesleğe ve meslektaşlara karşı sorumluluklar.

Öğrenciye Karşı Sorumluluklar:

Öğretmen;

- Bütün öğrencilere sevgi ve şefkatle davranır.
- Sosyal sınıf, mezhep, din, cinsiyet, ekonomik statü, engellilik, dil ve doğum yerine bakmaksızın bütün öğrencilere tarafsız ve adil olmanın değerine saygı duyar.

- Öğrencilerin fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini kolaylaştırır.

- Okul hayatında bütün hallerinde çocuğun temel insanlık haysiyetine saygı duyar.

- Çocuğun potansiyelini ve yeteneğini gerçekleştirmesine olanak tanımak için planlı ve sistematik çabalar gösterir.

- Eğitim programını Hindistan anayasasında güvence altına alınan değerlere uygun biçimde uygular.

- Öğretimini öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlar.
- Öğrencileri ilgilendiren bilgilerin gizliliğini korur ve bu bilgileri sadece kanunlara uygun şekilde yetkili olanlara iletir.

- Herhangi bir çocuğu korku, travma, kaygı, fiziksel ceza, cinsel istismar, ruhsal ve duygusal tacize maruz bırakmaktan sakınır.

- Rol model olarak bir öğretmenden beklentilerle orantılı haysiyetli bir hal takınır.

Aile, Topluluk ve Topluma Karşı Sorumluluklar:

Öğretmen;

- Öğrencilerin bütüncül gelişimleri yararına ebeveynler/vasilerle bir güven ilişkisi kurar.

- Çocuğun ya da ebeveynlerin saygısına aşağılayıcı olan herhangi bir şey yapmaktan kendini alıkoyar.

- Öğrenciler arasında Hindistan'ın çok kültürlü dokusuna saygı geliştirmeye çaba gösterir.

- Ülkesine değer verir. Farklı toplumlar, din ya da dil öbekleri arasında düşmanlık ya da nefret duyguları yayabilecek etkinliklerde yer almaktan kaçınır.

Mesleğe ve Meslektaşlara Karşı Sorumluluklar:

Öğretmen;

- Sürekli mesleki gelişimi için gayret gösterir.
- Meslektaşları ve paydaşlar arasında anlamlı iş birliği ve diyaloglar teşvik eden bir kültür oluşturur.

- Öğretmenlik mesleğiyle gurur duyar, mesleğin diğer üyelerine saygı ve haysiyetle davranır.

- Kendini özel ders veya özel öğretim faaliyetine kalkışmaktan alıkoyar.
- Mesleki kararları ya da eylemlerini etkileyebilecek ya da bozabilecek herhangi bir iyilik ya da hediye kabul etmekten sakınır.

- Meslektaşlarına ya da bir üst makama karşı ispatlanmamış suçlamalarda bulunmaktan kaçınır.

- Meslektaşlarıyla ilgili özellikle de öğrencilerin, diğer öğretmenlerin, yetkililerin veya ebeveynlerin önünde aşağılayıcı yorumlar yapmaktan kaçınır.

- Meslektaşlarının mesleki duruşu ve görüşlerine saygı duyar.
- Meslektaşlarıyla ilgili bilginin gizliliğini korur ve böyle bilgileri sadece yapmaya yetkili olduğunda açığa çıkarır.

3.1.6. İrlanda’da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

İrlanda’da Öğretmenlik Konseyi tarafından hazırlanan öğretmenlik meslek etiği ilkeleri altı kategoriden oluşmaktadır (Öğretmenlik Konseyi, 2016):

1. Mesleki değerler ve ilişkiler,
2. Mesleki doğruluk,
3. Mesleğe uygun davranış,
4. Mesleki uygulama,
5. Mesleki gelişim,
6. Profesyonel meslektaşlık ve iş birliği.

Mesleki Değerler ve İlişkiler:

Öğretmenler;

- Sorumluluğuna verilen öğrencilerin yararına kendini adanmış, ilgili ve adil olmalı, çaba ve başarıyı teşvik etmeye, ilham vermeye ve takdir etmeye çalışmalıdır.
- Öğrencilerin özel ihtiyaçları, bireyselliği ve biricikliğini kabullenmeli ve bunlara saygı göstermeli, öğrencilerin bütüncül gelişimini desteklemelidir.
- Eşitlik ve öğrencileri eğitim ve öğretim faaliyetlerine dahil etmeye kendini adanmış olmalı ve cinsiyet, toplumsal statü, aile statüsü, cinsel yönelim, din, yaş, engellilik, ırk, köken, göçebe topluluklara üyelik, sosyoekonomik statü ve gelecekte eşitlik yasasında yer alabilecek başka sebeplerden kaynaklanan farklılıkları içeren çeşitliliğe barınma fırsatı sağlamaya ve saygı duymaya kendini adanmış olmalıdır.
- Okul yönetimi, ebeveynler, meslektaşlar, öğrenciler, mesleki bütünlük ve muhakeme olarak nitelenen okul topluluğundaki diğer bireylerle olumlu ilişkiler geliştirmeye çalışmalıdır.
- Okullarında karşılıklı güven ve saygı kültürünü kurmaya ve sürdürmeye çalışmalıdır.

Mesleki Doğruluk:

Öğretmenler:

- Tüm hizmetlerinde dürüst ve doğru olarak davranmalıdır.
- Eğer yasal bir zorunluluk ifşa etmeyi gerektirmiyorsa, ya da bir bireyin iyi hali için yasal bir endişe yoksa, mesleki uygulama esnasında kazanılan bilginin mahremiyetine ve bireylerin kişisel gizliliğine saygı göstermelidir.
- Kendilerini, mesleki statülerini, vasıf ve deneyimlerini dürüstçe yansıtmalıdır.
- Mesleki görevler esnasında isimlerini resmi kayıtlarda belirtildiği gibi kullanmalıdırlar.
- Öğrencileri negatif etkileyeceği düşünülen şahsi meseleler ve mesleki işleri arasında çatışmadan kaçınmalıdırlar.

Mesleğe Uygun Davranış:

Öğretmenler;

- Mesleğin ünü ve saygınlığını savunmalıdırlar.
- Öğrencilerin refah ve güvenliklerinin sağlandığından emin olmak için, denetimleri altındaki öğrencilerin bakımıyla ilgili bütün makul adımları atmalıdırlar.
- İlgili yasa ve düzenlemelerin çerçevesi içinde çalışmalıdırlar.
- Çocukların eğitimi, refahı ve korumasını savunmayı amaçlayan mutabık ulusal ve okul politikaları, prosedürleri ve yönergelerine uyumlu davranmalıdır.
- Çocukların refahına etki eden olay ya da mevzuları, uygun olduğunda, rapor etmelidir.
- Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve okul topluluğundaki diğer kişilerle güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birlikçi ve destekleyici biçimde etkin bir şekilde iletişim kurmalıdırlar.
- Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğerleriyle olan e-posta, mesajlaşma ve sosyal paylaşım siteleri gibi elektronik kitle iletişim araçlarını da içeren herhangi bir iletişimin uygun olduğundan emin olmalıdır.
- Elektronik ya da başka formatta yasaya aykırı materyaller/görüntülere bilerek erişim sağlamadıklarından, bunları indirmekten ya da elde etmiş durumda olmadıklarından emin olmalıdırlar.
- Öğretim hizmetini sunmalarını bozan herhangi bir maddenin etkisi altındayken öğretmenlik yapmadıklarından emin olmalıdırlar.

Mesleki Uygulama:

Öğretmenler;

- Öğrenci öğrenmesi, planlama, gözlemlleme, değerlendirme, raporlama ve dönüt sağlamaya dair yüksek standartta uygulamaya hâkim olmalı ve bu seviyeyi sürdürmelidirler.
- Öğrencilerin bütüncül gelişimine olanak sağlamada bilgi ve deneyimlerini kullanmalıdırlar.
- Öğrenciler için açık, kamçılayıcı ve ulaşılabilir beklentiler planlamalı ve uygulamalıdırlar.
- Öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif özneler olabilecekleri ve hayat boyu öğrenme becerileri geliştirebilecekleri bir ortam yaratmalıdırlar.
- Bütün öğrencilerin haysiyetine saygı duyan bir biçimde öğretme, öğrenme ve değerlendirme stratejileri geliştirmelidir.
- Mesleki muhakeme ve uygulamalarını öğrenci gelişimi, öğrenme teorisi, pedagoji, program geliştirme, etik uygulama, eğitimsel politika ve yasalarla meşgul olarak ve bunlar üzerine kafa yorarak nitelikli hale getirmelidir.
- Karşılıklı saygı bağlamında, uygulamalarını ilgilendiren yapıcı dönütlere açık ve yanıt verici olmalı, eğer gerekliyse, uygun destek, tavsiye ve yönlendirme almalıdırlar.
- Öğrencilerin yararına davranmalıdırlar.

Mesleki Gelişim:

Öğretmenler; mesleki uygulamalarının niteliğini geliştirmek ve sürdürmek için şunları yaparak kişisel sorumluluklarını üstlenmelidirler:

- Mesleki bilgilerini sürekli olarak iyileştirmek ve bilgilerinin güncel olduğundan emin olmak,
- Mesleki bilgilerinin ışığında, mesleki uygulamalarını eleştirel olarak değerlendirmek ve buna kafa yormak,
- Kariyer boyu mesleki gelişim için fırsatlardan yararlanmak.

Profesyonel Meslektaşlık ve İş Birliği:

Öğretmenler;

- İyi uygulamaların paylaşımı, gelişimi ve desteklenmesi yararına öğretmen adayları ve öğretmenlik yapan meslektaşlarıyla çalışmalı ve öğrenciler için eğitim deneyimlerini yüksek nitelikte sürdürmelidir.

- Öğrencilerin ihtiyaçlarını etkili biçimde karşılamaya çalışırken, öğrenciler, ebeveynler/vasiler, okul yönetimi, çalışanların diğer üyeleri, ilgili çalışanlar ve daha geniş okul topluluğu ile uygun biçimde iş birliği içinde çalışmalıdır.

- Eğitim Bakanlığı'nın denetim kuruluşuyla ve diğer yasal ya da yasal olmayan eğitim ve destek hizmetleriyle uygun görüldüğü şekilde iş birliği içinde olmalıdır.

- Sınıf ve okul düzeyinde program planlaması, uygulaması ve değerlendirmesiyle ilgilenmelidir.

3.1.7. Kanada'da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Kanada'nın, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu'nun (UNESCO), Uluslararası Eğitim Planlama Enstitüsü tarafından hazırlanan öğretmenlik meslek etiği ilkeleri şunlardır (Uluslararası Eğitim Planlama Enstitüsü, 2006):

Öğretmenlik mesleği, yetkin ve işine kendini adanmış eğitimcilerin gelişmesine destek olur. Mesleğin üyeleri, uygulamaları yoluyla mesleğin onuru ve haysiyetini yukarı taşır.

Ontario Öğretmenler Koleji üyeleri güven yayan ve etki gücü olan pozisyonlarında;

- Öğrencilerle profesyonel ilişkiler sürdürürler.
- Öğretmenlerin öğrencilerle sürdürdüğü ilişkinin imtiyazlı doğasının bilincinde olur ve buna saygı duyarlar.
- Kendine özgü ve devam eden öğrenme ihtiyaçları ve kapasiteleri olan bireyler olarak bütün öğrencilere tutarlı ve tarafsız saygı gösterirler.
- Bilgiyi açığa çıkarma yasa tarafından gerekmiyorsa ya da kişisel güvenlik risk altında değilse, öğrencilerle ilgili mahrem bilgiye saygı duyarlar.
- İnsanlık onuru, manevi değerler, kültürel değerler, özgürlük, sosyal adalet, demokrasi ve çevre için örnek olurlar.
- Öğrencilerin sosyal, fiziksel, entelektüel, ruhsal, kültürel, ahlaki ve duygusal gelişimini destekleyen profesyonel bir çevre yaratmak için Kolej üyeleri ve diğerleriyle çalışırlar.
- Çocukların eğitiminde ebeveynler olarak rollerinde vasiler ve aileler ile olan ilişkileri saygı, güven ve iletişime dayandırır.

- Diğer kuruluşlardan profesyonellerle öğrencilerin menfaatine ve yasanın gerektirdiği şekilde iş birliği yaparlar.

- Doğru, dürüst, adil ve onurlu biçimde davranırlar.
- Bilgiyi açığa çıkarma yasa tarafından gerekmiyorsa ya da kişisel güvenlik risk altında değilse, Kolej üyeleri ile ilgili mesleki uygulamalar esnasında edinilen bilgilerin mahrem doğasına saygı duyarlar.

- Yasa ve yönetmeliklere riayet ederler.
- Gözden geçirilmesi ya da düzenlenmesi gereken politika ve uygulamalar olduğunda profesyonel bir tavırla uygun insanları önerirler.

3.1.8. Güney Kore’de Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Güney Kore Öğretmen Toplulukları Federasyonu (2019) tarafından öğretmenlik mesleği için belirlenen etik ilkeler şunlardır:

Öğretmenler;

- Öğrencilerin düzgün bir karakter ve yaratıcı düşünmeyi oluşturmaları için onlara rehberlik etmeye çaba göstermelidir.

- Düzenli ve devamlı mesleki gelişim eğitimleri ve araştırmalar aracılığıyla bütün vatandaşlar tarafından tanınırlık kazanan yüksek kalitede bir eğitim sağlamalıdır.

- Hiçbir öğrencinin cinsiyet, din, engellilik durumu, yaş, etnik grup ve din sebepli ayrımcılık yapıldığını hissetmediği bir eğitime erişme haklarını korumalıdır.

- Öğretmenliği sürekli mesleki gelişim eğitimi ve araştırma gerektiren profesyonel bir meslek olarak görmeli ve bu mesleğe uygun araştırma kapasitesi ve etik algısı sürekli ileriye taşınmalıdır.

- Kore eğitim politikasının karar verme aşamasında aktif olarak yer almalı ve eğitim reformunda girişimci davranmalıdır.

- Eğitimin bağımsızlığını desteklemeli, öğretmenlerin haklarını savunmalı ve öğretmenlerin mesleki üstünlükleri için saygı gördüğü ve tanındıkları eğitim ortamını güvenceye almalıdır.

- Öğretmenlerin sosyal, ekonomik ve yasal statülerini ilerletmek için bir araya gelmeli ve eğitimsel otoriteyi güvence altına almayı amaçlamalıdır.

- Ebeveynler, yerel topluluklar, eğitim sivil toplum kuruluşları, akademik kurumlar ve hükümet kuruluşlarının hepsinin iletişim kurduğu, iş birliği yaptığı ve

birbirini anladıkları bir müşterek eğitim ve iş birliği topluluğu oluşturmaya çaba göstermelidir.

- Küresel ölçekte ulusun pozisyonunu güçlendirmeye katkı sağlamalı ve eğitim alanında ülkesinin gelişmesine katkı sağlamalı ve uluslararası etkileşim yoluyla dünya barışını desteklemelidir.

3.1.9. Malta’da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Malta Eğitim ve Çalışma Bakanlığı’na bağlı Öğretmenlik Mesleği Konseyi tarafından 2012 yılında hazırlanan öğretmenlik meslek etiği ilkeleri şu altı kategoriyi barındırmaktadır (Eğitim ve Çalışma Bakanlığı, 2012):

1. Meslekte güveni muhafaza etmek,
2. Öğrencilerle profesyonel ilişkiler sürdürmek,
3. Öğrencilerin çeşitliliğine ve biricikliğine saygı duymak,
4. Meslektaşlar ve ebeveynlerle işbirlikçi bir tutum içinde çalışmak,
5. Dürüstlük ve doğruluk ile hareket etmek,
6. Mesleki bilgi ve uygulamaları güncel tutmak.

Meslekte Güveni Muhafaza Etmek:

Öğretmenler;

- Öğrencilerle olan ilişkilerini karşılıklı güven ve saygıya dayandırmalıdır.
- Sorumlulukları altındaki öğrencilerin iyiliği ve güvenliğini önemsemelidir.
- Parçası oldukları öğrenme topluluğunun çeşitliliğine ve biricikliğine saygı duymalıdır.

- Meslektaşlar ve diğer uzmanlarla iş birliği içinde bir tavırla çalışmalıdır.
- Ebeveynler, vasiler veya bakıcılarla iyi ilişkiler geliştirmeli ve bunu sürdürmelidir.

- Dürüst, çelişkisiz ve adil biçimde davranmalıdır.
- Bireylerin gizliliğine hassas biçimde yaklaşmalıdır.
- Mesleki uygulamalarının kalitesini sürdürme sorumluluğunu üstlenmelidir.
- Öğretmenlik mesleğinde toplum güveni ve itimadını savunmalıdır.
- Hayat boyu öğrenme perspektifi barındıran kapsayıcı bir ortamda öğrencileri meşgul ve motive eden ve onları kamçılayıcı öğrenme deneyimleri yaratmalıdır.

Öğrencilerle Profesyonel İlişkiler Sürdürmek:

Öğretmenler;

- Okulda ve okul dışındayken profesyonel sınırlar kurmalı, uygunsuz fiziksel temastan kaçınmalı, herhangi bir kitle iletişim aracı yoluyla uygun olmayan iletişimden kaçınmalı ve öğrencilerle uygun olmayan ilişkilerden kaçınmalıdır. Öğretmenlik mesleğinin üyeleri profesyonel bir mesafeyi korumaktan görev gereği yapmakla yükümlü ve en nihayetinde sorumludur.

- Öğretmenlik yaptıkları sınıflardan ya da yönetmekle sorumlu oldukları öğrencilere parasal ya da para dışında başka şekilde olarak da olsa ödeme karşılığında özel ders vermek gibi, öğrencilerle olan profesyonel ilişkilerinden faydalanmaktan sakınmalıdır.

- Öğrencilerle profesyonel olarak onların genel iyi hali için müdahaleler yürütmeli, rol modeli olarak öğrencilerin eşsiz güven ve statü konumlarını korumaya yönelik davranmalıdır.

- Çalıştığı okul, kolej, eğitim yetkilileri tarafından yönlendirildiği gibi davranmalı, okul politika ve ilkelerine uymalıdır.

- Küçük düşürücü ya da mahcup edici bir tavırdan davranmadıklarından ve küfürlü bir dil ya da gücendirici isimler kullanmadıklarından, uygun olmayan yorumlar yapmadıklarından emin olarak söylemlerinde, el kol hareketlerinde ve tavırlarında özen geliştirmeye çalışan öğrencilere karşı uygun biçimde davranmalıdır.

- Her zaman profesyonel bir tutum ve davranışla hareket etmelidir.

Öğrencilerin Çeşitliliğine ve Biricikliğine Saygı Duymak:

Öğretmenler;

- Cinsiyet, ırk, din, cinsel yönelim, görünüş, yaş, dil ya da farklı ihtiyaçlar veya yeteneklere aldırmandan çeşitlilik için saygı göstermeli, adilliği korumalı ve eşitliği desteklemelidir.

- Çocuk esirgeme prosedürlerinin güncel bilgisine ve anlayışına sahip olmayı sürdürmeli, bu prosedürlere uygun davranmalıdır.

- Öğretmenlik Mesleği Konseyi, okul ya da kolejin kendisi, eğitim yetkilileri ve Emniyet Çocuk Şube tarafından ulusal olarak çıkarılmış yönetmeliklerin güncel bilgisine sahip olmayı bu yönetmelikler onların kişisel ve mesleki tavırlarını ilgilendirdiği ölçüde sürdürmelidir.

- Ayrımcılık, basmakalıp yargı ve zorbalık sorunlarının üzerine giderek kapsayıcı ve adil bir okul ortamı yaratmaya katkıda bulunmalıdır.

- Öğrencilerin refahı üzerinde negatif etkisi olabilecek konuları mümkün olduğunca erken aşamada belirlemeli ve işin ehli yetkililere havale etmelidir.

Meslektaşlar ve Ebeveynlerle İşbirlikçi Bir Tutum İçinde Çalışmak:

Öğretmenler;

- Eğitim yetkilileri tarafından resmi olarak tanınmış olan birden çok akademik disiplini ilgilendiren takımlarda çalışan diğer uzmanlar ve meslektaşlarla işbirliğine dayalı çalışmalıdır.

- Meslektaşlarla mesleki nezaketin yüksek standartlarında olduğu ilişkiler sürdürmenin yanı sıra öğrencilerin eğitimini ilgilendiren konularda meslektaşlarla işbirliği yapmalı, onları desteklemeli ve onlara saygı duymalıdır.

- Kıdemsiz meslektaşlara, eğitim almakta olanlara ve göreve yeni başlamış olanlara bütün olası şekillerde yardım etmeye hazırlıklı olmalıdır.

- Bir taraftan mesleki görüş ve uyuşmazlığı ifade etme hakkını akılda tutarken, diğer yandan kıdemli meslektaşların otoritesine saygı duymalıdır.

- Hiçbir meslektaşı ya da öğretmenlik mesleğinin herhangi bir diğer üyesini öğrencilerin önünde ya da toplum içinde azarlamamalı, suçlamamalı, kınamamalı veya ayıplamamalıdır.

- Mesleğe kötü ün getiren açıklamalar yapmaktan sakınmalıdır.

- Ebeveynlerin, öğrencilerin eğitiminde sahip olduğu role saygı duyarak ev ve okul arasında iyi ilişkiler kurmalı ve sürdürmelidir.

- Ebeveynlerle mümkün olduğunca açık ve saygılı bir şekilde olumlu bir havada iletişim kurmalı ve çalışmalıdır.

- Ebeveynler, öğrenciler ve meslektaşlarla iletişimlerinin, ulusal seviyede çıkarılan eğitim politikaları ve prosedürlerin yanı sıra okul ya da kolej seviyesinde çıkarılan politikalar ve prosedürlere uygun olduğundan emin olmalıdır.

- Meslektaşlar, ebeveynler, vasiler ve bakıcılar ile ilgilenirken onların eğitici süreçteki partnerler olarak sıfatlarında çeşitliliğe saygı göstermelidir.

- Ebeveynleri, bakımlarındaki çocukların refahı ve eğitimiyle aktif olarak ilgilenmeye teşvik etmek için her türlü çabayı göstermelidir.

Dürüstlük ve Doğruluk ile Hareket Etmek:

Öğretmenler;

- Okul, kolej ya da ulusal eğitim seviyesinde çıkarılan eşya, olanak, finans ve bilişim ve iletişim teknolojilerinin kullanımına ilişkin politika ve prosedürlere uyum sağlamalıdır.

- Değerlendirme ve sınav bağlantılı görevlerde doğrulukla ve resmi düzenleme ve prosedürlere uyumlu davranmalıdır.

- Kendilerini, deneyimlerini, mesleki pozisyonlarını ve vasıflarını dürüst olarak yansıtmalıdır.

- Gizli bilgileri sadece yasa tarafından izin verilen sınırlar içinde ifşa etmelidir.

- Öğrencilere rol model olarak pozisyonlarına/makamlarına dikkat etmelidir.

- Hem özel hem de mesleki hayatlarındaki davranış ve tutumlarına - temsil ettikleri meslek üzerinde etki bırakabileceği için - dikkat etmelidir.

Mesleki Bilgi ve Uygulamaları Güncel Tutmak:

Öğretmenler;

- Öğretme ve öğrenme, sınıf yönetimi, planlama, gözlemleme, değerlendirme ve raporlamayla ilgili nitelikli uygulamaları sürdürmelidir.

- Öğretmenlik kariyerleri boyunca mesleki bilgi ve becerilerini güncel tutmalıdır.

- Öğretmenlik mesleğine dair genel bilgisini ve öğretmenlik ile ilgili yönetmeliklere dair bilgisini güncel tutmalıdır.

- Sürekli mesleki gelişimlerinin bir parçası olarak uygulamalarını değerlendirmeli ve üzerine derinlemesine düşünmelidir.

- Öğretmenlik uygulamalarına yönelik yapıcı dönütlere açık olmalı ve olumlu yanıt vermelidir.

- Gerekğinde destek, tavsiye ve rehberlik talep etmelidir.

3.1.10. Nepal’de Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu’nun (UNESCO), Uluslararası Eğitim Planlama Enstitüsü tarafından hazırlanan öğretmenlik meslek etiği ilkeleri şunlardır (Uluslararası Eğitim Planlama Enstitüsü, 2006):

Öğretmenler;

- Öğretme ve öğrenmeyi ana amaç olarak görmelidir.
- Ulusal birlik duygusunu, okul veya eğitim kurumu aracılığıyla geliştirmelidir.
- İkinci maddede bahsi geçen ulusal birlik duygusunu yaratırken öğrenciler ve öğretmenler arasında, diğer dil gruplarına, etnik kökenlere ve dini gruplara karşı saldırgan herhangi bir hassasiyet ya da duygusallık yaratmamalıdır.
- Öğrencilere okulda eşit ve adil muamele göstermelidir.
- İtaatkarlık, disiplin, iyi niyetlilik, iş birliği, iyi ahlak, başkasının yerine kendini koyabilme, sabır ve güzel ahlaklı olmayı teşvik etmelidir.
- Bir öğretmenin diğerine karşı baskın görüneceği herhangi bir aktiviteyi yerine getirmemeli ve öğrenciler arasında art niyet oluşturmamalıdır.
- Etik ilkeler konusunda öğrencilere örnek teşkil etmelidir.
- Mütevazı yaşam tarzını ve üst düzey düşünmeyi benimsemelidirler.
- ‘Panchayat’ politik sistemine aykırı davranmamalıdır.

3.1.11. Norveç’te Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Mesleki Etik Platformu tarafından hazırlanan öğretmenlik meslek etiği ilkeler şu üç kategoriye barındırmaktadır (Mesleki Etik Platformu, 2019):

1. Öğrenciler ve ebeveynlere karşı sorumluluklar,
2. Mesleğe karşı sorumluluklar,
3. Eğitim politikası ve yasalara karşı sorumluluklar.

Öğrenciler ve Ebeveynlere Karşı Sorumluluklar:

Öğretmenler;

- Bütün çocuklar ve öğrenciler için oyun oynama, öğrenme ve gelişme olasılığını teşvik etmelidir.
- Akademik ve pedagojik olarak güncel olmaya çalışmalıdır.
- İlgilidir ve mevkiden dolayı elinde olan gücün farkındadır.
- Değerlendirme işinde akademik olarak eksiksiz ve etik olarak bilinçli olmalıdır.
- Eşitliği teşvik etmelidir.
- Çocuklar, öğrenciler ve ebeveynlerle saygılı görüşmelidir.

- Çocuk ve öğrencileri - saldırgan kim olursa olsun - saldırılara karşı korumalıdır.

- Eleştiriyi açıklık ve sağlam mesleki argümanlarla karşılamalıdır.

Mesleğe Karşı Sorumluluklar:

Öğretmenler;

- Okulundaki bütün öğretmenlerle etik ile ilgili derinlemesine tartışmalar başlatmalıdır.

- Bilgi, yeterlik ve etik muhakeme yeteneğini hem çalıştığı kurumda hem de ilgili yüksek öğretim ve araştırma kurumlarıyla etkileşim içinde daha ileriye götürmek için iş birliği yapmalıdır.

- Bütün fikirlerin ciddiye alındığı olumlu iş birliği kültüründe yer almalı ve bu ortamı yaratmalıdır.

- Kurumunu yöneten amaçlar ve düzenlemelere, bunlar yönetmelikler ve mesleki etik ile uyum içerisinde olduğu sürece, sadık olmalıdır.

- Açıklık kültürü içinde çalışmalı ve şeffaflığa olanak sağlamalıdır.

- Diğer mesleklerin yeterliğine saygı duymalı ve bireyin kendi disiplinli olma durumunun doğruluğunu kabul etmelidir.

- İş arkadaşları işlerinde zorluklarla karşılaştığında sorumluluk almalı ve onlara yardımcı olmalıdır.

- İyi çözümler bulmak için sorumluluk almalı ve iş yerinde kabul edilemeyen durumlar ortaya çıktığında eğer gerekliyse bunları belirtmelidir.

Eğitim Politikası ve Yasalara Karşı Sorumluluklar:

Öğretmenler;

- Konuşma özgürlüğünü aktif olarak kullanmalı ve alakalı akademik tartışmalarda ve eğitim üzerine politika tartışmalarında yer almalıdır.

- Eğitim programlarının geliştirme ve iyileştirme çalışmaları olduğunda, eğitim programının uygulayıcısı olarak görüşlerini yetkililerle paylaşma sorumluluğunu almalıdır.

- İyi iş birliği için gayret göstermeli ancak başka mesleklerin uzmanlarının alanına giren sorumlulukları üzerine almamalıdır.

- Mesleki bilgi ve etik değerlerden ödün vermemelidir.

3.1.12. Singapur'da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Nanyang Teknoloji Üniversitesi Ulusal Eğitim Enstitüsü tarafından hazırlanan öğretmenlik meslek etiği ilkeleri şu iki kategoriye barındırmaktadır (Chang Shook Cheong, 2018):

1. Öğrenciye bağlılık,
2. Mesleğe bağlılık.

Öğrenciye Bağlılık:

- Öğretmenler her bir öğrenciye toplumun değerli ve etkili bir üyesi olarak kendi potansiyelini fark etmesine yardımcı olmaya gayret etmelidir. Öğrencilere karşı sorumlulukları yerine getirmekle yükümlü öğretmenler;

- Öğrencileri bilgi arayışında bağımsız eylemde bulunmaktan sebepsiz yere alıkoymamalıdır.

- Öğrencinin gelişimiyle ilgili konu alanını kasti olarak bastırmamalı ya da saptırmamalıdır.

- Öğrencinin çeşitli görüşlere erişimini sebepsiz yere engellememelidir.

- Öğrenciyi öğrenmelerine, sağlık ve güvenliklerine zararlı olabilecek durumlardan korumak için yeterli çaba göstermelidir.

- Öğrenciyi kasten utanma ya da aşağılamaya maruz bırakmamalıdır.

- Hiçbir öğrenciyi ırk, renk, mezhep, cinsiyet, ulusal köken, medeni hal, politik ya da dini inançlar, aile, sosyal ve kültürel bağlar ya da cinsiyet yönelimi bağlamında;

- Adil olmayan bir biçimde bir programa yer almaktan dışlamamalıdır.

- Haklarını inkâr etmemelidir.

- Avantaj sağlamamalıdır.

- Öğrencilerle olan profesyonel ilişkisini şahsi avantaj için kullanmamalıdır.

- Bilginin açığa çıkarılması zorlayıcı bir mesleki amaca hizmet etmiyor ya da yasa tarafından gerekmiyorsa, mesleki hizmet esnasında edinilen öğrencilerle ilgili bilgiyi ifşa etmemelidir.

Mesleğe bağlılık:

Eğitim mesleğinin hizmetlerinin kalitesinin ulusu ve vatandaşlarını doğrudan etkilediği inancıyla, öğretmenler mesleki standartları yükseltmek ve mesleki muhakeme uygulamasını destekleyen bir atmosfer yaratmak için her türlü çabayı göstermelidir.

Mesleğin sorumluluklarını yerine getirmek için öğretmenler;

- Profesyonel bir pozisyona başvururken kasten yalan beyanda bulunmamalı, yeterlik ve vasıflarıyla ilgili maddi olguları ifşa etme hatasına düşmemelidir.
- Mesleki vasıflarını yanlış tanıtmamalıdır.
- Karakter, eğitim ve diğer ilgili özelliklerle alakalı vasıfsız olduğu bilinen birinin mesleğe girmesini asiste etmemelidir.
- Profesyonel bir pozisyon için aday olan birinin vasıflarıyla ilgili bilerek yanlış beyanda bulunmamalıdır.
- Eğitim alanından olmayan birinin izinsiz bir şekilde öğretmenlik yapmasına yardım etmemelidir.
- Bilginin açığa çıkarılması zorlayıcı bir mesleki amaca hizmet etmiyor ya da yasa tarafından gerekmiyorsa, meslektaşlarla ilgili mesleki hizmet esnasında edinilen bilgiyi ifşa etmemelidir.
- Bir meslektaşla ilgili bilerek kötü niyetli ya da yanlış beyanda bulunmamalıdır.

3.1.13. Tayland'da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Tayland Öğretmenler Konseyi'nin Mesleki Standartlar ve Etik üzerine yönetmeliğinde öğretmenlik meslek etiği ilkeleri için şu açıklamalar yapılmıştır (122 Sayılı, 5 Eylül 2005 tarihli Tayland Resmî Gazetesi'nde Belirtilen Mesleki Standartlar Etik Yönetmeliği):

Uygulama Standartları

10. Fıkra: Öğretmenlik mesleğini icra edenler görevlerini aşağıdaki uygulama standartlarına uyumlu şekilde yerine getirmelidir:

- Öğretmenlik mesleğinin gelişimiyle ilgili aktiviteleri düzenli olarak uygulamalıdır.
- Çeşitli aktiviteleri uygulamaya, öğrenciler üzerindeki sonuçlarını göz önünde bulundurarak karar vermelidir.
- Tam potansiyele ulaşmaları için öğrencileri geliştirmeye bağlı olmalıdır.
- Etkili uygulama için öğretim planları geliştirmelidir.
- Etkili olmak için düzenli olarak eğitici araçlar geliştirmelidir.
- Eğitsel aktiviteleri öğrenciler üzerinde kalıcı sonuçlara odaklanarak organize etmelidir.

- Öğrencilerin niteliksel gelişimlerinin sonuçları üzerine sistematik olarak rapor hazırlamalıdır.

- Öğrenciler için iyi rol model olarak yol göstermelidir.
- Eğitim kurumlarındaki diğerleriyle yapıcı biçimde iş birliği yapmalıdır.
- Toplumdaki bireylerle yapıcı biçimde iş birliği yapmalıdır.
- Mesleki gelişimini sürdürmek için araştırma yapmalı ve edindiği bilgileri mesleki uygulamalarında kullanmalıdır.

- Öğrencilerin bütün koşullar altında öğrenebilmesi için fırsatlar yaratmalıdır.

11. Fıkra: Eğitim kurumları yöneticiliği ve eğitim yöneticiliği mesleğini yapmakta olanlar görevlerini aşağıdaki uygulama standartlarına uyumlu şekilde yerine getirmelidir:

- Eğitim yönetimi mesleğinin gelişimiyle ilgili akademik etkinliklerde bulunmalıdır.

- Çeşitli etkinlikleri uygulama kararlarını personel, öğrenci ve toplumun gelişimi üzerindeki sonuçları göz önünde bulundurarak vermelidir.

- Meslektaşlarını tam potansiyellerine ulaşmak için görevlerini yerine getirmelerini geliştirmeye kendilerini adanmış olmalıdır.

- Etkili uygulama için organizasyon için çalışma planları geliştirmelidir.

- Çalıştığı kurumunu nitelikli bir şekilde yönetebilmek için yeni yöntemler öğrenmeli ve kullandığı yöntemlerini geliştirmelidir.

- Eğitim faaliyetlerini uygulamaya karar verirken bunların kalıcı sonuçlara göz önünde bulundurmalıdır.

- Eğitimsel nitelik gelişim sonuçları üzerine sistematik olarak rapor vermelidir.

- İyi bir rol model olarak öğretmenlere kılavuzluk etmelidir.

- Toplum ve diğer aktörlerle yapıcı olarak iş birliğinde bulunmalıdır.

- Gelişim için bilgi arayışında olmalı ve onu kullanmalıdır.

- Lider olmalı ve liderler yaratmalıdır.

- Bütün koşullar altında gelişim için fırsatlar yaratmalıdır.

Bölüm 3

Mesleki Etik

13. Fıkra: Profesyonel eğitim uygulayıcıları Mesleki Etik ve Mesleki Etik altındaki davranış modeline uygun biçimde hareket etmelidir.

Kısım 1

Kişisel Etik

14. *Fıkra:* Profesyonel eğitim uygulayıcıları, öz-disipline sahip olmalı ve akademik, ekonomik, sosyal ve politik gelişmelerden geri kalmamak için mesleki uygulama, kişilik ve vizyonlarını geliştirmelidir.

Kısım 2

Mesleki Etik

15. *Fıkra:* Profesyonel eğitim uygulayıcıları, mesleğe karşı sevgi, sadakat, doğruluk ve sorumluluk hissetmeli ve mesleki organizasyonların iyi bir üyesi olarak hareket etmelidir.

Kısım 3

Öğrenci Merkezli Etik

16. *Fıkra:* Profesyonel eğitim uygulayıcıları, rol ve görevleriyle uyumlu olacak biçimde, öğrenci ve müşterilerine karşı ilgili, merhametli olmalı, onlara önem vermeli ve onları desteklemeli ve cesaretlendirmelidir.

17. *Fıkra:* Profesyonel eğitim uygulayıcıları, rol ve görevleriyle uyumlu olacak biçimde, öğrencilerini öğrenme, beceriler ve iyi ve düzgün tutum elde etmeye tüm kabiliyet ve büyüklüğe erişmeye teşvik etmelidir.

18. *Fıkra:* Profesyonel eğitim uygulayıcıları, fiziksel tavır, konuşma ve akılsal tutum bağlamında iyi bir rol model olarak davranmalıdır.

19. *Fıkra:* Profesyonel eğitim uygulayıcıları, öğrencilerinin fiziksel, entelektüel, akılsal, duygusal ve sosyal gelişimlerine karşı olan hiçbir tavır içinde bulunmamalıdır.

20. *Fıkra:* Profesyonel eğitim uygulayıcıları, görevin kötüye kullanılması olarak düşünülebilecek hiçbir çıkar istemek, kabul etmek ya da elde etmeksizin hizmetlerini dürüst ve eşit olarak sunmalıdır.

Kısım 4

Meslektaşlarla İyi Geçinme Etiği

21. *Fıkra:* Profesyonel eğitim uygulayıcıları, etiğe bağlı kalarak birbirlerine destek ve yardım sağlamalı ve aralarında bir sinerji oluşturmalıdır.

Kısım 5

Toplumsal Etik

22. *Fıkra:* Profesyonel eğitim uygulayıcıları, toplumun çıkarlarını korumak ve hükümetin demokratik rejimine bağlı kalmanın yanı sıra, ekonomik, sosyal, dini, sanatsal

ve kültürel, entelektüel ve çevresel muhafaza ve gelişim konularında lider olarak davranmalıdır.

3.1.14. Yeni Zelanda'da Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Yeni Zelanda Öğretmenler Konseyi tarafından hazırlanan öğretmenlik meslek etiği ilkeleri şu dört kategoriye barındırmaktadır:

1. Öğrencilere karşı sorumluluk,
2. Ebeveynlere karşı sorumluluk,
3. Topluma karşı saygı,
4. Mesleğe karşı sorumluluk.

Öğrencilere Karşı Sorumluluk:

Öğretmenlerin öncelikli profesyonel sorumluluğu öğrettikleri kişilere karşıdır. Öğretmenler, öğrencilerin yeterliğini ve bağımsız düşünme becerilerini geliştirir, aynı zamanda demokratik toplumun temel değerlerine karşı bilinçlenmesini sağlar.

Öğretmenler şu konularda çaba sarf etmelidir:

- Öğrencilerin ilgi alanlarını gözетerek onlarla profesyonel ilişki kurmak ve bu ilişkiyi sürdürmek,
- Sürekli profesyonel gelişim için, eğitim programı ve pedagoji hakkında var olan en yeni bilgiye sahip olmak ve profesyonel uygulamalarını, öğrettikleri kişiler hakkında bilgi sahibi olma üzerine temellendirmek,
- Ders konusunu bilinçli ve dengeli bir bakış açısıyla sunmak,
- Öğrencileri önemli sosyal konular hakkında eleştirel düşünmeye cesaretlendirmek,
- Farklı öğrenenlerin çeşitli öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak,
- Öğrencilerin fiziksel, duygusal, sosyal, entelektüel ve ruhsal sağlıklarını iyileştirmek,
- Profesyonel hizmet boyunca öğrencilerden alınan bilgilerin yasal gerekliliklere uygun olarak gizliliğini korumak.

Ebeveynlere Karşı Sorumluluk:

Öğretmenler öğrencilerin ebeveynleri/vasileri ve aileleriyle birlikte çalıştıklarını bilir ve onları çocuklarının eğitiminde aktif rol almaya yönlendirir. Profesyonel kararların her zaman öğrencilerin ilgi alanlarına ağırlık verilerek alınması gerekse bile öğretmenler

çocuklarının iyiliği ve gelişimi konusunda danışmak üzere ebeveynlerin haklarının farkındadır ve meşru ailevi otoriteye saygı duyar.

Öğrencilerin ebeveynleri ile ilgili olarak öğretmenler şu konularda çaba sarf etmelidir:

- Çocuklarının bakımı ve eğitimi konusunda karar alma aşamasında yer almak,
- Açık, dürüst ve saygılı ilişkiler kurmak,
- Özel hayatlarına saygılı olmak,
- Ebeveynlerin çocukları hakkındaki bilgilere karşı olan haklarına saygılı olmak-

ki bu durum sadece öğrencilerin menfaatine uygunsa geçerlidir.

Topluma Karşı Saygı:

Öğretmenler toplum nazarında güven ve sorumluluk sahibidir, aynı zamanda onlardan öğrencilerin en geniş anlamda toplum hayatına hazırlanmalarına yardımcı olmaları da beklenir.

Topluma karşı sorumluluklarının yerine getirilmesi konusunda öğretmenler şu konularda çaba sarf etmelidir:

- Fırsat eşitliğini teşvik eden programları ve politikaları aktif bir şekilde desteklemek,
- Okulları ve demokratik fikirleri model alan merkezleri geliştirmek için meslektaşlarla birlikte çalışmak,
- Toplum tarafından geniş oranda kabul gören olumlu değerleri öğretmek ve bu konuda öğrencilere model olmak; ayrıca bu değerleri uygulamada ve bunların önemini eleştirel düşünerek takdir etme konusunda öğrencileri cesaretlendirmek.

Mesleğe Karşı Sorumluluk:

Öğretmenler, öğretmenlik mesleği hizmetlerinin kalitesinin, ulusu ve onun vatandaşlarını etkilediği görüşüne göre, öğretmenler profesyonel standartları sürdürmek ve iyileştirmek, profesyonel yargılama uygulamasına teşvik eden atmosfer oluşturmak ve güvenilebilecek kişilerin ilgisini eğitim alanına çekecek koşulları oluşturmak için çaba sarf etmelidir.

Öğretmenlik mesleğine karşı sorumluluklarının yerine getirilmesi konusunda öğretmenler şu konularda çaba sarf etmelidir:

- Mesleğinin menfaatlerini sorumluluk sahibi ahlaki uygulamalarla iyileştirmek,
- Kendilerine öğrenci gözüyle bakmak ve sürekli mesleki gelişmeye açık olmak,
- Vasıf ve yeterlikleri konusunda açıklamalarda bulunurken doğruyu söylemek,

- Etkili bir eğitim politikasının gelişimi ve ilerlemesine katkıda bulunmak,
- Açık ve paylaşımcı bir profesyonel kültürün gelişmesine katkıda bulunmak,
- İş arkadaşları ve iş ortaklarına saygılı davranmak, onlarla öğrencilerin öğrenmesini iyileştirmek için iş birliği içinde çalışmak,
- Yeni başlayan öğretmenlerin, mesleğe alışmalarına yardımcı olmak,
- İfşası kanun tarafından istenmedikçe ya da mecburi profesyonel amaç taşımadıkça iş arkadaşlarının gizli bilgilerine saygı duymak,
- Bir iş arkadaşının davranışları bu etik ilkelerini ciddi bir şekilde ihlal ediyorsa bunu açıkça ifade etmek.

3.1.15. Türkiye’de Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Millî Eğitim Bakanlığı’nın Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerinde belirlenen üç temel yeterlik alanından – mesleki bilgi, mesleki beceri ve tutum ve değerler – sadece tutum ve değerler yeterlik alanı kapsamında belirtilen maddeler, öğretmenlik mesleğinin etik ilkeleri olabilecek türden olduğu için, bu araştırmada öğretmenlik meslek etiği ilkelerini belirlemek için bulunan diğer etik ilkelere dahil edilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı’nın Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerinde belirtilen tutum ve değerler şunlardır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2019):

Millî, Manevi ve Evrensel Değerler: Öğretmen, millî, manevi ve evrensel değerleri gözetir. Bu doğrultuda;

- Çocuk ve insan haklarını gözetir.
- Bireysel ve kültürel farklılıklara saygılıdır.
- Öğrencilerin millî ve manevi değerlere saygılı, evrensel değerlere açık bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur.
- Doğal çevre ile tarihsel ve kültürel mirasın korunmasına duyarlıdır.

Öğrenciye Yaklaşım: Öğrencilerin gelişimini destekleyici tutum sergiler. Bu doğrultuda;

- Her öğrenciye insan ve birey olarak değer verir.
- Her öğrencinin öğrenebileceğini savunur.
- Öğrencilerin kişisel gelişimini ve geleceğini planlamalarında rehberlik yapar.
- Tutum ve davranışlarıyla öğrencilere rol-model olur.

İletişim ve İş Birliği: Öğrenci, meslektaş, aile ve eğitimin diğer paydaşları ile etkili iletişim ve iş birliği kurar. Bu doğrultuda;

- Türkçeyi kurallarına uygun ve etkili biçimde kullanır.
- Etkili iletişim yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen gösterir.
- İnsan ilişkilerinde empati ve hoşgörüyü esas alır.
- Meslektaşlarıyla bilgi ve deneyim paylaşımına açıktır.
- Eğitim öğretim faaliyetlerinde ailelerle iş birliği yapar.
- Okul gelişimine yönelik faaliyetlere aktif olarak katılır.

Kişisel ve Mesleki Gelişim: Öz değerlendirme yaparak kişisel ve mesleki gelişimine yönelik çalışmalara katılır. Bu doğrultuda;

- Mesleğini severek ve isteyerek yapar.
- Paydaşlardan gelen görüş ve önerilerden de yararlanarak öz değerlendirme yapar.
- Kişisel ve mesleki yönden kendisini geliştirmeye yönelik faaliyetlerde bulunur.
- Kişisel bakımına ve sağlığına özen gösterir.
- Kültürel ve sanatsal etkinliklere katılır.
- Mesleki etik ilkelere uyarak mesleki bağlılık ve saygınlığını korur.
- Türkiye ve dünya gündemini takip eder.

Öğretmenlik meslek etiği ilkelerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada Türkiye’de yapılan çalışmalar da incelenmiştir. Örenel (2005), “Öğretmenlerin Mesleki Etik İlkeleri Kapsamındaki Davranışlarının İlköğretim ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Algılarıyla Değerlendirilmesi” adlı tezinde, öğretmenlerin davranışlarıyla ilgili 54 maddeden oluşan “Öğretmen Davranışı Anketini” hazırlayıp kullanmıştır. Bu anketten bazı maddeler şu şekildedir:

Öğretmenlerimiz;

- Öğretmenlik mesleğinin sorumluluklarının farkındadır,
- Tüm öğrencilere eşit davranır,
- Sözlü tacize (küfür vb.) karşıdır,
- Başka öğretmenlerin yetersizliklerinden söz etmez,
- Başarısızlığımızdan dolayı bizi küçük düşürmez,
- Bir sır verirse, o sırrımızı saklar...

Gözütok (1999), “Öğretmenlerin Etik Davranışları” adlı çalışmasında, 34 maddelik iki bölümden oluşan iki anket ile çalışma grubunun belirtilen davranışı etik bulma/bulmama derecesiyle, öğretmenlerde bu davranışın gözlenme düzeyini belirlemeye çalışmıştır. Gözütok’un (1999) belirlediği etik davranışlardan bazıları şunlardır:

- Öğrencilerle ilişkilerinde ayırım yapma
- Öğrencilerin önünde meslektaşlarını küçük düşürme
- Öğrenciye sevgisiz, saygısız davranma
- Öğrencilerin sırlarını başkalarına anlatma
- Ders süresini özel işlere kullanma
- Okul malzemelerini kişisel amaçla kullanma
- Kendisini sadece dersten sorumlu tutma
- Yönetmeliklere aykırı davranma.

14 ülkeden ve Türkiye’de yapılmış çalışmalardan elde edilen bilgiler ışığında ve uzmanların görüşlerinin alınmasından sonra, bu araştırmada belirlenen etik ilkeler şunlar olmuştur:

Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler:

Öğretmenler;

- Etkili eğitim politikalarının geliştirilmesine katkıda bulunur.
- Kurumunun işleyişine ilişkin yasal düzenlemelerin mesleki etik ilkelerle uyumlu olmasına çaba gösterir.
- Kurumunda öğretim amacıyla sunulan olanakları yasal düzenlemelere uygun biçimde kullanır.
- Öğrencilerin eğitimi, refahı ve güvenliğini amaçlayan yasal düzenlemelere uyumlu davranır.
- Elektronik ya da yazılı, basılı vb. formatta yasaya aykırı materyallere erişim sağlamaz.
- İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.
- Özgürlük, sosyal adalet ve demokrasi bakımından çevresine örnek olur.
- Doğayı ve çevreyi koruma bakımından çevresine örnek olur.
- Öğretim hizmetini dürüst ve eşit olarak sunar.
- Yasal bir zorunluluk durumu ya da bir bireyin iyi hali için yasal bir endişe yoksa, edinilen bilginin mahremiyetine ve bireylerin kişisel gizliliğine saygı gösterir.

- Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.

- İnsan haklarına saygının öğretimine temel görev olarak bakar.
- Özgürlük, barış, eşitlik, akılcılık ve demokrasiyi öğrencinin hayatında yol gösterici kavramlar olarak benimsemesi için onlara rehberlik eder.

Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler:

Öğretmenler;

- Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.

- Toplumdaki diğer kuruluşlarla öğrencilerin menfaatine ve yasaların gerektirdiği şekilde iş birliği yapar.

- Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.

Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler:

Öğretmenler;

- Ebeveynleri, çocuklarının refahı ve eğitimiyle aktif olarak ilgilenmeye teşvik etmek için çaba gösterir.

- Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.

- Ebeveynler arasında ayrım gözetmeksizin iletişim ve iş birliği içindedir.

Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler;

Öğretmenler;

- Öğrencilerinin eğitimini ana görevi olarak görür.

- Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.

- Öğretimini, öğrencilerin bireysel ihtiyaç ve özelliklerine göre uyarlar.

- Öğrencilerinin iyiliği ve güvenliğini önemser (Herhangi bir çocuğu korku, travma, kaygı, fiziksel ceza, cinsel istismar, ruhsal ve duygusal tacize maruz bırakmaktan sakınır).

- Öğretmenlik rol ve görevleriyle uyumlu olacak biçimde, öğrencilerine karşı ilgili, merhametli olur.

- Öğrenciyi utanma ya da aşağılamaya kasten maruz bırakmaz.

- Öğrencilerle olan profesyonel ilişkisini şahsi çıkarı için kullanmaz.

- Öğrencilerle olan ilişkileri karşılıklı güven ve saygıya dayanır.
- Öğrencileriyle arasında okulda ve okul dışındayken profesyonel sınırlar koyar (Uygunsuz fiziksel temastan kaçınır, herhangi bir kitle iletişim aracı yoluyla uygun olmayan iletişimden kaçınır ve öğrencilerle uygun olmayan ilişkilerden kaçınır).

- Hayat boyu öğrenme bakış açısını barındıran kapsayıcı bir ortamda, öğrencileri motive eden öğrenme yaşantıları oluşturur.

- Okulda ve okul dışında, öğrencilerine adil, eşit ve objektif yaklaşır.

Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler:

Öğretmenler;

- Mesleki muhakeme ve uygulamalarını; öğrenci gelişimi, pedagoji, eğitim politika ve yasalarına uygun olarak geliştirir.

- Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.

- Mesleğin saygınlığını korumaya özen gösterir.

- Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.

Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler:

Öğretmenler;

- Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.
- Meslektaşlarının kariyerlerine ve mesleki anlamda tanınırlıklarına zarar vermez.

- Üçüncü şahısların huzurunda meslektaşlarını karalamaz.
- Meslektaşlarına tavsiye verirken yapıcı ve tarafsız olur.
- Meslektaşlarını, mesleğe ilişkin etik ilke ve davranışlar hakkında bilgilendirir.
- Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.

3.1.16. Elde Edilen Öğretmenlik Meslek Etiği İlkelerinin Karşılaştırılması

Amerika, Avustralya, Britanya, Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan, İrlanda, Kanada, Güney Kore, Malta, Nepal, Norveç, Singapur, Tayland, Yeni Zelanda ve Türkiye’de öğretmenlik mesleği için belirlenen etik ilkeler incelendiğinde, ülkelerin öğretmenlik mesleği etik ilkelerinde bazı ortak noktaları olduğu görülmüştür. 15 ülkenin

yarısından fazlasında tekrar eden temalara, ülkelerde bu temalara dair etik ilke bulunma durumunu gösteren bir tabloda başlık olarak yer verildiğinde, toplam sekiz temanın 15 ülkenin yarısından fazlasında (9) geçtiği anlaşılmaktadır. Bu temalar;

1. Eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkeler,
2. Topluma yönelik etik ilkeler,
3. Ebeveyn/vasi/veli/ailelere yönelik etik ilkeler,
4. Öğrenciye yönelik etik ilkeler,
5. Mesleğe yönelik etik ilkeler,
6. Meslektaşlara yönelik etik ilkeler,
7. Öğretmen kuruluş/topluluklarına yönelik etik ilkeler,
8. Değerleri ilgilendiren etik ilkeler olarak belirtilebilir.

Tablo 13, öğretmenlik mesleği etik ilkelerine ulaşılan 15 ülkenin öğretmenlik meslek etiği ilkelerinde bu temalarla ilgili etik ilke bulunma durumunu göstermektedir.

Tablo 13

Öğretmenlik Mesleği Etik İlkelerinin Karşılaştırılması

Tema/ Ülke	1	2	3	4	5	6	7	8
Amerika	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Avustralya	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Britanya	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Çin Halk Cumhuriyeti	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	✓
Hindistan	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	✓
İrlanda	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kanada	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓
G. Kore	✓	✓	✓	✓	✓	X	✓	X
Malta	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Nepal	✓	✓	X	✓	✓	✓	X	✓
Norveç	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Singapur	✓	✓	X	✓	✓	✓	X	✓
Tayland	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Y.Zelanda	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	✓
Türkiye	✓	X	✓	✓	✓	✓	X	✓

Tablo 13'e göre, eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkeler (1), öğrenciye yönelik etik ilkeler (4) ve mesleğe yönelik etik ilkeler (5) bütün ülkelerde mevcuttur. Diğer yandan, meslektaşlara yönelik etik ilkeler (6) ve değerleri ilgilendiren etik ilkeler (8) temalarında sadece Güney Kore'nin etik ilkesi bulunmamaktadır. Bu doğrultuda, Güney Kore'nin öğretmenlik meslek etiği ilkeleri temaları arasında, meslektaş ve değerleri ilgilendiren etik ilkeleri öğretmenlerin etik sorumlulukları arasında görmediği veya diğer temalardaki etik ilkelere uygun davranılması durumunda öğretmenlerin bu iki temada da etik davranacağının beklendiği şeklinde yorumlanabilir. Ebeveyn/vasi/veli/ailelere yönelik etik ilkeler (3) temasında etik ilkesi bulunamayan iki ülke vardır – Nepal ve Singapur. Bu doğrultuda, Nepal ve Singapur'un öğretmenlik meslek etiği ilkeleri temaları arasında, ebeveynlere/ailelere/vasilere yönelik etik ilkeler temasını, öğretmenlik mesleğinin etik ilkeleri temaları arasında bulunması gereken bir tema olarak görmediği veya bu temanın öğretmenlerin mesleğinin doğal bir sonucu olarak etik davranış görmesi gereken bir tema olarak görüldüğü için dahil edilmediği düşünülebilir. Yine de bir temada 15 ülkeden bir ya da iki tanesinin etik ilkesinin bulunamaması, o ülkede/ülkelerde bu temayla ilgili öğretmenlik mesleği etik ilkesi bulunmadığı anlamına gelmemektedir. Hatta, topluma yönelik (2) ve öğretmen kuruluş/topluluklarına yönelik (7) etik ilkeler gibi, bu 15 ülkede en fazla ülke tarafından dahil edilmeyen temaların, diğer temalardan daha önemsiz olduğu düşünülmemelidir ve anlaşılmamalıdır. Topluma yönelik uyulması gereken etik ilkeler temasında etik ilkesi bulunmayan (Amerika, Britanya, İrlanda, Kanada ve Türkiye) beş ülkeye bakıldığında, çok uluslu bir yapıya sahip olmayan Türkiye'nin bu temada etik ilkesinin olmaması dikkat çekmektedir. Etik ilkeleri incelenen ve çok uluslu olmayan diğer bütün ülkelerin (Avustralya, Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan vb.) bu temada etik ilkesi varken, Türkiye'nin bu temada etik ilkesinin olmaması, Türkiye'nin topluma yönelik uyulması gereken etik ilkeleri, öğretmenlik meslek etiği ilkeleri temasında mutlaka bulunması gereken bir tema olarak görmediği sonucuna veya öğretmenler tarafından öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin diğer temalarına uygun davranılması durumunda, öğretmenlerin topluma yönelik de etik davranmış olabileceği düşüncesiyle dahil edilmemiş olduğu biçiminde yorumlanabilir. Diğer yandan, ülkelerin belirlediği etik ilkelerin sayısı da etik ilkelerin niteliği ile ilgili bilgi vermemektedir. Bazı ülkeler (Amerika, Avustralya, Britanya, Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan, İrlanda, Malta, Norveç, Singapur, Tayland, Yeni Zelanda ve Türkiye) öğretmenlik mesleği etik ilkelerini temalar altında halihazırda kategorilere ayırarak vermiş, bazıları ise (Güney Kore, Kanada ve Nepal)

kategorileştirmeksizin listeleme yoluna gitmiş olsa da tabloda görüldüğü üzere, bütün ülkelerin etik ilkeleri içerik analizi yoluyla incelenerek ilgili temalarda etik ilke bulundurma durumuna karar verilmiştir.

Ülkeler bağlamında karşılaştırma yapıldığında ise, hiçbir ülkede ikiden fazla temayı ilgilendiren etik ilke noksanlığı tespit edilememiştir. Avustralya, Malta, Norveç ve Tayland'da yukarıda belirtilen temaların hepsiyle ilgili etik ilke bulunduğu görülmektedir. Amerika, Britanya, Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan, İrlanda, Kanada ve Yeni Zelanda'da sadece bir temayla ilgili etik ilke bulunmama durumu söz konusuyken, Güney Kore, Nepal, Singapur ve Türkiye'de iki temayla ilgili etik ilke bulunmama durumu söz konusudur. Bunun dışında, ülkelerin en az yarısı kadarında tekrar etmediği için ortak tema olacak biçimde düşünülmeyp tabloya dahil edilmeyen, ancak yukarıdaki temalardan birinde içerik olarak barınan bazı kategoriler de bulunmaktadır. Örneğin, eğitim müdürlüğüne karşı sorumluluklar (Amerika), eğitim ve devlet kurumu olarak okullar için sorumluluklar (Norveç) ve araştırma yürütmeye dair (Britanya) etik ilkeler de yer almıştır. Bu kategorilerin diğer ülkelerde bulunmamasından diğer ülkelerin bu temalara önem vermediği veya bu temalarda etik ilkesinin bulunmadığı çıkarılmamalıdır.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık altında öğretmen görüşlerine göre öğretmenlik mesleğinin önemli görülen etik ilkeleri sunulmuştur.

3.2.1. Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler

Katılımcılardan eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik ilkelerden en önemli üç etik ilkeyi seçmesi ve önem sırasına koyması istendiğinde, katılımcılar 1., 2. ve 3. önem sırasında olmasını istedikleri maddeleri, bu bölümde bulunan 13 etik ilke arasından seçip sıralamışlardır. Eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkelerin önem sıralaması EK 9'da verilmektedir.

Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler Önem Sıralamasında (EK-9) görüldüğü üzere, en önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilkeler sırasıyla, toplam 650 öğretmenden 127 öğretmen tarafından seçilen “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.”, 111 öğretmen

tarafından seçilen “ Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.” ve 80 öğretmen tarafından seçilen “Etkili eğitim politikalarının geliştirilmesine katkıda bulunur.” maddeleridir. En önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke 5 öğretmen tarafından seçilen “Elektronik ya da yazılı, basılı vb. formatta yasaya aykırı materyallere erişim sağlamaz.” maddesidir. Katılımcılar tarafından ikinci önemli etik ilke olması için en fazla seçilen ilkeler; sırasıyla, 109 öğretmen tarafından seçilen “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.”, 87 öğretmen tarafından seçilen “Özgürlük, sosyal adalet ve demokrasi bakımından çevresine örnek olur.” ve 79 öğretmen tarafından seçilen “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.” maddeleridir. İkinci önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke 13 öğretmen tarafından seçilen “Yasal bir zorunluluk durumu ya da bir bireyin iyi hali için yasal bir endişe yoksa, edinilen bilginin mahremiyetine ve bireylerin kişisel gizliliğine saygı gösterir.” maddesidir. Katılımcılar tarafından üçüncü önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilkeler sırasıyla, toplam 650 öğretmenden 78 öğretmen tarafından seçilen “Özgürlük, barış, eşitlik, akılcılık ve demokrasiyi öğrencinin hayatında yol gösterici kavramlar olarak benimsemesi için onlara rehberlik eder.”, 72 öğretmen tarafından seçilen “Özgürlük, sosyal adalet ve demokrasi bakımından çevresine örnek olur.” ve 69 öğretmen tarafından seçilen “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.” maddeleridir. Üçüncü önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke 17 öğretmen tarafından seçilen “Elektronik ya da yazılı, basılı vb. formatta yasaya aykırı materyallere erişim sağlamaz.” maddesidir.

Katılımcıların etik ilkelere en önemli gördüğü üçünü seçip sıralaması sonrasında, her bir etik ilkenin katılımcılar tarafından önemli görülüp (1., 2. ya da 3. önem sırasına konması) ile önemli görülmemesi (seçilmemesi) dikkate alınarak etik ilkelere puan verilip bu puanların toplandığında, toplam puana göre önem sıralaması elde edilmiştir. Katılımcılar tarafından 1. sıraya konan etik ilkeye 3 puan, 2. sıraya konan etik ilkeye 2 puan ve 3. sıraya konan etik ilkeye 1 puan verilirken, seçilmeyen etik ilkelere 0 puan verilmiştir. Bu şekilde toplam puana göre önem sırası oluşturulmuştur. Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralaması EK 10’da verilmektedir.

Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkelerin Toplam Puanı Göre Önem Sıralamasında (EK-10) görüldüğü üzere, “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.” etik ilkesi en yüksek puanı alarak en önemli bulunan etik ilke olmuştur. İkinci sırada “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.” etik ilkesi gelmektedir. Üçüncü sırada “Özgürlük, barış, eşitlik, akılcılık ve demokrasiyi öğrencinin hayatında yol gösterici kavramlar olarak benimsemesi için onlara rehberlik eder.” etik ilkesi bulunmaktadır. En az puan alarak en az önemli etik ilke “Elektronik ya da yazılı, basılı vb. formatta yasaya aykırı materyallere erişim sağlamaz.” maddesi olmuştur.

Eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkelerin ki-kare uyum iyiliği testi analizine bakıldığında, analiz sonucunda sadece bir etik ilkenin H_0 hipotezini doğruladığı, diğer etik ilkelerin ise H_0 hipotezini reddettiği görülmüştür. EK 16’da, bu tema altındaki etik ilkelerin ki-kare uyum iyiliği testine göre beklenen ve gözlenen değerler verilmektedir. EK 16’da görüldüğü üzere, gözlenen değer beklenen değere en yakın olduğu ve H_0 hipotezini reddetmeyen tek etik ilkenin “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.” maddesi olduğu gözlenmektedir. Tablo 14’te eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkelerin önemli bulunma durumuyla ilgili ki-kare uyum iyiliği testi analizi verilmektedir.

Tablo 14

Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkelerin Ki-kare Uyum İyiliği Testi Analizi

Etik İlke	Ki-kare Test Değeri	Serbestlik Derecesi	Manidarlık
Etkili eğitim politikalarının geliştirilmesine katkıda bulunur.	165,514 ^a	1	0,001
Kurumunun işleyişine ilişkin yasal düzenlemelerin mesleki etik ilkelerle uyumlu olmasına çaba gösterir.	284,462 ^a	1	0,001
Kurumunda öğretim amacıyla sunulan olanakları yasal düzenlemelere uygun biçimde kullanır.	339,846 ^a	1	0,001
Öğrencilerin eğitimi, refahı ve güvenliğini amaçlayan yasal düzenlemelere uyumlu davranır.	118,898 ^a	1	0,001
Elektronik ya da yazılı, basılı vb. formatta yasaya aykırı materyallere erişim sağlamaz.	503,360 ^a	1	0,001
İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.	2,978 ^a	1	0,084
Özgürlük, sosyal adalet ve demokrasi bakımından çevresine örnek olur.	84,240 ^a	1	0,001

(Devam ediyor)

Tablo 14 (Devam)

Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkelerin Ki-kare Uyum İyiliği Testi Analizi

Doğayı ve çevreyi koruma bakımından çevresine örnek olur.	458,640 ^a	1	0,001
Öğretim hizmetini dürüst ve eşit olarak sunar.	210,615 ^a	1	0,001
Yasal bir zorunluluk durumu ya da bir bireyin iyi hali için yasal bir endişe yoksa, edinilen bilginin mahremiyetine ve bireylerin kişisel gizliliğine saygı gösterir.	438,702 ^a	1	0,001
Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.	34,615 ^a	1	0,001
İnsan haklarına saygının öğretime temel görev olarak bakar.	246,154 ^a	1	0,001
Özgürlük, barış, eşitlik, akılcılık ve demokrasiyi öğrencinin hayatında rol gösterici kavramlar olarak benimsemesi için onlara rehberlik eder.	82,806 ^a	1	0,001

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i 0 hücre (%0,0) aşmıştır. Beklenen hücre frekansı 325,0'tir.

Tablo 14, “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.” etik ilkesinin beklenen değeri (325,0) ile gözlenen değeri (önemli bulmayan 347, önemli bulan 303) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir, $X^2(1, n=650) = 2.9, p = .08$. Diğer bir deyişle, bu etik ilkenin önemli bulunma durumu örneklemin içinden çekildiği evreni iyi bir şekilde temsil etmekteyken, bu tema altındaki diğer etik ilkelerin önemli bulunma durumu örneklemin içinden çekildiği evreni iyi bir şekilde temsil etmemektedir.

3.2.2. Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler

Katılımcıların topluma yönelik uyulması gereken etik ilkeleri önem sırasına koyması istendiğinde, katılımcılar 1., 2. ve 3. önem sırasında olmasını istedikleri maddeleri, bu bölümde bulunan 3 etik ilkeyi dikkate alarak sıralamışlardır. Topluma yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önem sıralaması EK 11’de verilmektedir.

Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralamasında (EK-11) görüldüğü üzere, en önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilke toplam 650 öğretmenden 312 öğretmen tarafından seçilen “Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.” maddesidir. Diğer yandan, en önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke 44 öğretmen tarafından seçilen “Toplumdaki diğer kuruluşlarla öğrencilerin menfaatine ve yasaların gerektirdiği şekilde iş birliği yapar.” maddesidir. Katılımcılar tarafından ikinci önemli etik ilke olması için en fazla

seçilen etik ilke 237 ğretmen tarafından seçilen “Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.” maddesidir. Diğerk yandan, ikinci önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke 178 ğretmen tarafından seçilen “Toplumdaki diğerk kuruluşlarla öğrencilerin menfaatine ve yasaların gerektirdiğı şekilde iş birliğı yapar.” maddesidir. Katılımcılar tarafından nc önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilke 418 ğretmen tarafından seçilen “Toplumdaki diğerk kuruluşlarla öğrencilerin menfaatine ve yasaların gerektirdiğı şekilde iş birliğı yapar.” maddesidir. Diğerk yandan, nc önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke 93 ğretmen tarafından seçilen Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.” maddesidir.

Katılımcıların etik ilkelerden en önemli gördüğü nc seçip sıralaması sonrasında, her bir etik ilkenin katılımcılar tarafından önemli görülüp (1., 2. ya da 3. nem sırasına konması) ile önemli görülmemesi (seçilmemesi) dikkate alınarak etik ilkelere puan verilip bu puanların toplandığında, toplam puana göre önem sıralaması elde edilmiştir. Katılımcılar tarafından 1. sıraya konan etik ilkeye 3 puan, 2. sıraya konan etik ilkeye 2 puan ve 3. sıraya konan etik ilkeye 1 puan verilirken, seçilmeyen etik ilkelere 0 puan verilmiştir. Bu şekilde toplam puana göre önem sırası oluşturulmuştur. Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre nem Sıralaması EK 12’de verilmektedir.

Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre nem Sıralamasında (EK-12) görüldüğü üzere, “Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.” etik ilkesi en yüksek puanı alarak en önemli görülen etik ilke olmuştur. İkinci sırada “Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.” etik ilkesi gelmektedir. nc sırada “Toplumdaki diğerk kuruluşlarla öğrencilerin menfaatine ve yasaların gerektirdiğı şekilde iş birliğı yapar.” etik ilkesi gelmektedir.

Topluma yönelik uyulması gereken etik ilkelerin ki-kare uyum iyiliğı testi analizine bakıldığında, bu tema altındaki etik ilkelerden birinin H_0 hipotezini doğruladığı görülmektedir. EK 17’de bu tema altındaki etik ilkelerin ki-kare uyum iyiliğı testine göre beklenen ve gözlenen değerkleri verilmektedir. EK 17’de görüldüğü üzere, gözlenen değerkın beklenen değerk en yakın olduğı ve H_0 hipotezini reddetmeyen tek etik ilke “Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.” maddesidir. Tablo 15’te topluma yönelik uyulması gereken etik ilkelerin en önemli bulunma durumuyla ilgili ki-kare uyum iyiliğı testi analizi verilmektedir.

Tablo 15

Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Ki-kare Uyum İyiliği Testi Analizi

Etik İlke	Ki-kare Test Değeri	Serbestlik Derecesi	Manidarlık
Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.	1,040 ^a	1	,308
Toplumdaki diğer kuruluşlarla öğrencilerin menfaatine ve yasaların gerektirdiği şekilde iş birliği yapar.	475,594 ^a	1	,000
Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.	10,855 ^a	1	,001

^a Minimum beklenen hücre frekansı 5'i 0 hücre (%0,0) aşmıştır. Beklenen hücre frekansı 325,0'tir.

Tablo 15, “Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.” etik ilkesinin beklenen değeri (325,0) ile gözlenen değeri (en önemli bulmayan 338, en önemli bulan 312) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir $X^2(1, n=650) = 1.04, p = .30$. Diğer bir deyişle, bu etik ilkenin en önemli bulunma durumu örneklemin içinden çekildiği evreni iyi bir şekilde temsil etmekteyken, bu tema altındaki diğer etik ilkelerin en önemli bulunma durumu örneklemin içinden çekildiği evreni iyi bir şekilde temsil etmemektedir.

3.2.3. Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler

Katılımcıların ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkeleri önem sırasına koyması istendiğinde, katılımcılar 1., 2. ve 3. önem sırasında olmasını istedikleri maddeleri, bu bölümde bulunan 3 etik ilkeyi dikkate alarak sıralamışlardır. Ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önem sıralaması EK 13'te verilmektedir.

Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralamasında (EK-13) görüldüğü üzere, en önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilke toplam 650 öğretmenden 249 öğretmen tarafından seçilen “Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.” maddesidir. Diğer yandan, en önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke 158 öğretmen tarafından seçilen “Ebeveynler arasında ayrım gözetmeksizin iletişim ve iş birliği içindedir.” maddesidir. Katılımcılar tarafından ikinci önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilke, 284 öğretmen tarafından seçilen “Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.” maddesidir. Diğer yandan, ikinci önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke 163 öğretmen tarafından seçilen “Ebeveynler arasında ayrım gözetmeksizin iletişim ve iş birliği içindedir.” maddesidir. Katılımcılar tarafından üçüncü önemli etik ilke olması için en

fazla seçilen etik ilke 325 öğretmen tarafından seçilen “Ebeveynler arasında ayrım gözetmeksizin iletişim ve iş birliği içindedir.” maddesidir. Diğer yandan, üçüncü önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke 114 öğretmen tarafından seçilen “Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.” maddesidir.

Katılımcıların etik ilkelere en önemli gördüğü üçünü seçip sıralaması sonrasında, her bir etik ilkenin katılımcılar tarafından önemli görülüp (1., 2. ya da 3. önem sırasına konması) ile önemli görülmemesi (seçilmemesi) dikkate alınarak etik ilkelere puan verilip bu puanların toplandığında, toplam puana göre önem sıralaması elde edilmiştir. Katılımcılar tarafından 1. sıraya konan etik ilkeye 3 puan, 2. sıraya konan etik ilkeye 2 puan ve 3. sıraya konan etik ilkeye 1 puan verilirken, seçilmeyen etik ilkelere 0 puan verilmiştir. Bu şekilde toplam puana göre önem sırası oluşturulmuştur. Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralaması EK 14’te verilmektedir.

Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralamasında (EK-14) görüldüğü üzere, “Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.” etik ilkesi en yüksek puanı alarak en önemli görülen etik ilke olmuştur. İkinci sırada “Ebeveynleri, çocuklarının refahı ve eğitimiyle aktif olarak ilgilenmeye teşvik eder.” maddesi gelmektedir. Üçüncü sırada ise, “Ebeveynler arasında ayrım gözetmeksizin iletişim ve iş birliği içindedir.” Maddesi gelmektedir.

Ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkelerin ki-kare uyum iyiliği testi analizine bakıldığında, bu tema altındaki etik ilkelerin H_0 hipotezini reddettiği görülmektedir. EK 18’de bu tema altındaki etik ilkelerin ki-kare uyum iyiliği testine göre beklenen ve gözlenen değerleri verilmektedir. EK 18’de görüldüğü üzere, ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkelere ilk ikisinin beklenen ve gözlenen değerleri arasında üçüncü etik ilkedeki fark kadar büyük bir fark olmamakla birlikte, bu tema altındaki etik ilkelerin en önemli bulunma durumuna ilişkin ki-kare uyum iyiliği testi analizine bakılması gerekmektedir. Tablo 16’da, ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkelerin en önemli bulunma durumuyla ilgili ki-kare uyum iyiliği testi analizi verilmektedir.

Tablo 16

Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Ki-kare Uyum İyiliği Testi Analizi

Etik İlke	Ki-kare Test Değeri	Serbestlik Derecesi	Manidarlık
Ebeveynleri, çocukların refahı ve eğitimiyle aktif olarak ilgilenmeye teşvik etmek için çaba gösterir.	43,422 ^a	1	,000
Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.	34,615 ^a	1	,000
Ebeveynler arasında ayrım gözetmeksizin iletişim ve iş birliği içindedir.	173,686 ^a	1	,000

^a Minimum beklenen hücre frekansı 5'i 0 hücre (%0,0) aşmıştır. Beklenen hücre frekansı 325,0'tir.

Tablo 17'de görüldüğü üzere, bu tema altındaki etik ilkeler H_0 hipotezini reddetmektedir. Diğer bir deyişle, bu etik ilkelerin en önemli bulunma durumunun gözlenen değerleri, beklenen değerlerle uyumlu değildir; bu etik ilkelerin en önemli bulunma durumu örneklemin içinden çekildiği evreni iyi bir şekilde temsil etmemektedir.

3.2.4. Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler

Katılımcıların öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkeleri önem sırasına koyması istendiğinde, katılımcılar 1., 2. ve 3. önem sırasında olmasını istedikleri maddeleri, bu bölümde bulunan 11 etik ilkeyi dikkate alarak seçip sıralamışlardır. Öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önem sıralaması EK 15'te verilmektedir.

Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralamasında (EK-15) görüldüğü üzere, en önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilkeler sırasıyla, toplam 650 öğretmenden 156 öğretmen tarafından seçilen “Öğrencilerin eğitimini temel görevi olarak görür.”, 131 öğretmen tarafından seçilen “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.” ve 83 öğretmen tarafından seçilen “Öğrencilerin iyiliği ve güvenliğini önemser (Herhangi bir çocuğu korku, travma, kaygı, fiziksel ceza, cinsel istismar, ruhsal ve duygusal tacize maruz bırakmaktan sakınır).” etik ilkeleridir. Diğer yandan, en önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke, 6 öğretmen tarafından seçilen “Öğrenciyi utanma ya da aşağılamaya kasten maruz bırakmaz.” maddesidir. Katılımcılar tarafından ikinci önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilkeler sırasıyla, toplam 650 öğretmenden 139 öğretmen tarafından seçilen “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.”, 90 öğretmen tarafından seçilen “Öğrencilerin iyiliği ve güvenliğini önemser (Herhangi bir çocuğu korku, travma, kaygı, fiziksel ceza, cinsel istismar, ruhsal ve

duygusal tacize maruz bırakmaktan sakınır).” ve 82 öğretmen tarafından seçilen “Hayat boyu öğrenme bakış açısını barındıran kapsayıcı bir ortamda, öğrencileri motive eden öğrenme yaşantıları oluşturur.” maddeleridir. Diğer yandan, ikinci önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke, 18 öğretmen tarafından seçilen “Öğrenciyi utanma ya da aşağılamaya kasten maruz bırakmaz.” maddesidir. Katılımcılar tarafından üçüncü önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilkeler; sırasıyla, 90 öğretmen tarafından seçilen “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.”, 79 öğretmen tarafından seçilen “Hayat boyu öğrenme bakış açısını barındıran kapsayıcı bir ortamda, öğrencileri motive eden öğrenme yaşantıları oluşturur.” ve 75 öğretmen tarafından seçilen “Öğretimini, öğrencilerin bireysel ihtiyaç ve özelliklerine göre uyarlar.” maddeleridir. Diğer yandan, üçüncü önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke, 25 öğretmen tarafından seçilen “Öğrenciyi utanma ya da aşağılamaya kasten maruz bırakmaz.” maddesidir.

Katılımcıların etik ilkelerden en önemli gördüğü üçünü seçip sıralaması sonrasında, her bir etik ilkenin katılımcılar tarafından önemli görülüp (1., 2. ya da 3. önem sırasına konması) ile önemli görülmemesi (seçilmemesi) dikkate alınarak etik ilkelere puan verilip bu puanların toplandığında, toplam puana göre önem sıralaması elde edilmiştir. Katılımcılar tarafından 1. sıraya konan etik ilkeye 3 puan, 2. sıraya konan etik ilkeye 2 puan ve 3. sıraya konan etik ilkeye 1 puan verilirken, seçilmeyen etik ilkelere 0 puan verilmiştir. Bu şekilde toplam puana göre önem sırası oluşturulmuştur. Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralaması EK 16’da verilmektedir.

Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralamasında (EK-16) görüldüğü üzere, “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.” etik ilkesi en yüksek puanı alarak en önemli görülen etik ilke olmuştur. İkinci sırada, “Öğrencilerin eğitimi temel görevi olarak görür.” maddesi gelmektedir. Üçüncü sırada, “Öğrencilerin iyiliği ve güvenliğini önemser (Herhangi bir çocuğu korku, travma, kaygı, fiziksel ceza, cinsel istismar, ruhsal ve duygusal tacize maruz bırakmaktan sakınır).” maddesi gelmektedir. “Öğrenciyi utanma ya da aşağılamaya kasten maruz bırakmaz.” maddesi en az puanı alarak en az önemli görülen etik ilke olmuştur.

Öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkelerin ki-kare uyum iyiliği testi analizine bakıldığında, bu tema altındaki etik ilkelerin H_0 hipotezini reddettiği görülmektedir. EK 19’da, bu tema altındaki etik ilkelerin ki-kare uyum iyiliği testine göre

beklenen ve gözlenen değerleri verilmektedir. EK 19’da görüldüğü üzere, öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önemli bulunma durumunun gözlenen değerleri birkaç madde dışında beklenen değere oldukça uzaktır. Gözlenen değeri beklenen değere en yakın olan madde “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.” etik ilkesi iken, en uzak olan madde “Öğrenciyi utanma ya da aşağılamaya kasten maruz bırakmaz.” etik ilkesidir. Tablo 17’de, öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önemli bulunma durumuyla ilgili ki-kare uyum iyiliği testi analizi verilmektedir.

Tablo 17

<i>Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Ki-kare Uyum İyiliği Testi Analizi</i>			
Etik İlke	Ki-kare Test Değeri	Serbestlik Derecesi	Manidarlık
Öğrencilerinin eğitimini ana görevi olarak görür.	52,086 ^a	1	0,001
Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.	7,538 ^a	1	0,006
Öğretimini, öğrencilerin bireysel ihtiyaç ve özelliklerine göre uyarlar.	96,154 ^a	1	0,001
Öğrencilerinin iyiliği ve güvenliğini önemser.	38,406 ^a	1	0,001
Öğretmenlik rol ve görevleriyle uyumlu olacak biçimde, öğrencilerine karşılı ilgili, merhametli olur.	226,855 ^a	1	0,001
Öğrenciyi utanma ya da aşağılamaya kasten maruz bırakmaz.	468,775 ^a	1	0,001
Öğrencilerle olan profesyonel ilişkisini şahsi çıkarı için kullanmaz.	445,298 ^a	1	0,001
Öğrencilerle olan ilişkileri karşılıklı güven ve saygıya dayanır.	147,846 ^a	1	0,001
Öğrencileriyle arasında okulda ve okul dışındayken profesyonel sınırlar koyar.	273,975 ^a	1	0,001
Hayat boyu öğrenme bakış açısını barındıran kapsayıcı bir ortamda, öğrencileri motive eden öğrenme yaşantıları oluşturur.	64,025 ^a	1	0,001
Okulda ve okul dışında, öğrencilerine adil, eşit ve objektif yaklaşır.	179,945 ^a	1	0,001

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’i 0 hücre (%0,0) aşmıştır. Beklenen hücre frekansı 325,0’tir.

Tablo 17’de görüldüğü üzere, bu tema altındaki etik ilkeler H₀ hipotezini reddetmektedir. Diğer bir deyişle, bu etik ilkelerin önemli bulunma durumunun gözlenen değerleri, beklenen değerlerle uyumlu değildir; bu etik ilkelerin önemli bulunma durumu örneklemin içinden çekildiği evreni iyi bir şekilde temsil etmemektedir.

3.2.5. Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler

Katılımcıların mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkeleri önem sırasına koyması istendiğinde, katılımcılar 1., 2. ve 3. önem sırasında olmasını istedikleri maddeleri, bu bölümde bulunan 4 etik ilkeyi dikkate alarak seçip sıralamışlardır. Mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önem sıralaması EK 17’de verilmektedir.

Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralamasında (EK-17) görüldüğü üzere, en önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilkeler sırasıyla, toplam 650 öğretmenden 176 öğretmen tarafından seçilen “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.”, 167 öğretmen tarafından seçilen “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.” ve 164 öğretmen tarafından seçilen “Mesleki muhakeme ve uygulamalarını; öğrenci gelişimi, pedagoji, eğitim politika ve yasalarına uygun olarak geliştirir.” maddeleridir. Diğer yandan, en önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke, 142 öğretmen tarafından seçilen “Mesleğin saygınlığını korumaya özen gösterir.” maddesidir. Katılımcılar tarafından ikinci önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilkeler; sırasıyla, 204 öğretmen tarafından seçilen “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.”, 176 öğretmen tarafından seçilen “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.” ve 151 öğretmen tarafından seçilen “Mesleğin saygınlığını korumaya özen gösterir.” maddeleridir. Diğer yandan, ikinci önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke, 116 öğretmen tarafından seçilen “Mesleki muhakeme ve uygulamalarını; öğrenci gelişimi, pedagoji, eğitim politika ve yasalarına uygun olarak geliştirir.” maddesidir. Katılımcılar tarafından üçüncü önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilkeler; sırasıyla, 202 öğretmen tarafından seçilen “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.”, 151 öğretmen tarafından seçilen “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.” ve 150 öğretmen tarafından seçilen “Mesleki muhakeme ve uygulamalarını; öğrenci gelişimi, pedagoji, eğitim politika ve yasalarına uygun olarak geliştirir.” maddeleridir. Diğer

yandan, üçüncü önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke “Mesleğin saygınlığını korumaya özen gösterir.” maddesidir.

Katılımcıların etik ilkelere en önemli gördüğü üçünü seçip sıralaması sonrasında, her bir etik ilkenin katılımcılar tarafından önemli görülüp (1., 2. ya da 3. önem sırasına konması) ile önemli görülmemesi (seçilmemesi) dikkate alınarak etik ilkelere puan verilip bu puanların toplandığında, toplam puana göre önem sıralaması elde edilmiştir. Katılımcılar tarafından 1. sıraya konan etik ilkeye 3 puan, 2. sıraya konan etik ilkeye 2 puan ve 3. sıraya konan etik ilkeye 1 puan verilirken, seçilmeyen etik ilkelere 0 puan verilmiştir. Bu şekilde toplam puana göre önem sırası oluşturulmuştur. Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralaması EK 18’de verilmektedir.

Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralamasında (EK-18) görüldüğü üzere, “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.” Etik ilkesi en yüksek puanı alarak en önemli görülen etik ilke olmuştur. İkinci sırada, “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.” maddesi gelmektedir. Üçüncü sırada, “Mesleki muhakeme ve uygulamalarını; öğrenci gelişimi, pedagoji, eğitim politika ve yasalarına uygun olarak geliştirir.” maddesi gelmektedir. “Mesleğin saygınlığını korumaya özen gösterir.” etik ilkesi en az puanı alarak en az önemli görülen etik ilke olmuştur.

Mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkelerin ki-kare uyum iyiliği testi analizine bakıldığında, bu tema altındaki etik ilkelerin H_0 hipotezini reddettiği görülmektedir. EK 20’de, bu tema altındaki etik ilkelerin ki-kare uyum iyiliği testine göre beklenen ve gözlenen değerleri verilmektedir. EK 20’de görüldüğü üzere, mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önemli bulunma durumunun gözlenen ve beklenen değerleri arasındaki fark oldukça yüksektir. Tablo 18’de, mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önemli bulunma durumuyla ilgili ki-kare uyum iyiliği testi analizi verilmektedir.

Tablo 18

Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Ki-kare Uyum İyiliği Testi Analizi

Etik İlke	Ki-kare Test Değeri	Serbestlik Derecesi	Manidarlık
Mesleki muhakeme ve uygulamalarını; öğrenci gelişimi, pedagoji, eğitim politika ve yasalarına uygun olarak geliştirir.	67,846 ^a	1	0,001
Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.	263,686 ^a	1	0,001
Mesleğin saygınlığını korumaya özen gösterir.	65,286 ^a	1	0,001
Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.	297,846 ^a	1	0,001

^a Minimum beklenen hücre frekansı 5'i 0 hücre (%0,0) aşmıştır. Beklenen hücre frekansı 325,0'tir.

Tablo 18'de görüldüğü üzere, bu tema altındaki etik ilkeler H_0 hipotezini reddetmektedir. Diğer bir deyişle, bu etik ilkelerin önemli bulunma durumunun gözlenen değerleri, beklenen değerlerle uyumlu değildir; bu etik ilkelerin önemli bulunma durumu örneklemin içinden çekildiği evreni iyi bir şekilde temsil etmemektedir.

3.2.6. Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler

Katılımcıların meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeleri önem sırasına koyması istendiğinde, katılımcılar 1., 2. ve 3. önem sırasında olmasını istedikleri maddeleri, bu bölümde bulunan 6 etik ilkeyi dikkate alarak seçip sıralamışlardır. Meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önem sıralaması EK 19'da verilmektedir.

Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralamasında (EK-19) görüldüğü üzere, en önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilkeler sırasıyla, toplam 650 öğretmenden 245 öğretmen tarafından seçilen “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.”, 233 öğretmen tarafından seçilen “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” ve 48 öğretmen tarafından seçilen “Meslektaşlarının kariyerlerine ve mesleki anlamda tanınırlıklarına zarar vermez.” maddeleridir. Diğer yandan, en önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke, 32 öğretmen tarafından seçilen “Meslektaşlarını, mesleğe ilişkin etik ilke ve davranışlar hakkında bilgilendirir.” maddesidir. Katılımcılar tarafından ikinci önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilkeler; sırasıyla, 131 öğretmen tarafından seçilen “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.”, 130 öğretmen

tarafından seçilen “Meslektaşlarına tavsiye verirken yapıcı ve tarafsız olur.” ve 128 öğretmen tarafından seçilen “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” maddeleridir. Diğer yandan, ikinci önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke, 65 öğretmen tarafından seçilen “Meslektaşlarını, mesleğe ilişkin etik ilke ve davranışlar hakkında bilgilendirir.” maddesidir. Katılımcılar tarafından üçüncü önemli etik ilke olması için en fazla seçilen etik ilkeler; sırasıyla, 145 öğretmen tarafından seçilen “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.”, 125 öğretmen tarafından seçilen “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.” ve 115 öğretmen tarafından seçilen “Üçüncü şahısların huzurunda meslektaşlarını karalamaz.” maddeleridir. Diğer yandan, üçüncü önemli etik ilke olması için en az seçilen etik ilke, 63 öğretmen tarafından seçilen “Üçüncü şahısların huzurunda meslektaşlarını karalamaz.” maddesidir.

Katılımcıların etik ilkelerden en önemli gördüğü üçünü seçip sıralaması sonrasında, her bir etik ilkenin katılımcılar tarafından önemli görülüp (1., 2. ya da 3. önem sırasına konması) ile önemli görülmemesi (seçilmemesi) dikkate alınarak etik ilkelere puan verilip bu puanların toplandığında, toplam puana göre önem sıralaması elde edilmiştir. Katılımcılar tarafından 1. sıraya konan etik ilkeye 3 puan, 2. sıraya konan etik ilkeye 2 puan ve 3. sıraya konan etik ilkeye 1 puan verilirken, seçilmeyen etik ilkelere 0 puan verilmiştir. Bu şekilde toplam puana göre önem sırası oluşturulmuştur. Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralaması EK 20’de verilmektedir.

Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralamasında (EK-20) görüldüğü üzere, “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.” etik ilkesi en yüksek puanı alarak en önemli görülen etik ilke olmuştur. İkinci sırada, “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” maddesi gelmektedir. Üçüncü sırada, “Meslektaşlarına tavsiye verirken yapıcı ve tarafsız olur.” maddesi gelmektedir. “Meslektaşlarını, mesleğe ilişkin etik ilke ve davranışlar hakkında bilgilendirir.” etik ilkesi en az puanı alarak en az önemli görülen etik ilke olmuştur.

Meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkelerin ki-kare uyum iyiliği testi analizine bakıldığında, bu tema altındaki etik ilkelerin H_0 hipotezini reddettiği görülmektedir. EK 21’de bu tema altındaki etik ilkelerin ki-kare uyum iyiliği testine göre beklenen ve gözlenen değerleri verilmektedir. EK 21’de görüldüğü üzere, meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önemli bulunma durumunun gözlenen değerleri

iki madde dışında beklenen değere oldukça uzaktır. Gözlenen değeri beklenen değere en yakın olan madde “Meslektaşlarına tavsiye verirken yapıcı ve tarafsız olur.” etik ilkesi iken, en uzak olan madde “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” etik ilkesidir. Tablo 19’da, öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önemli bulunma durumuyla ilgili ki-kare uyum iyiliği testi analizi verilmektedir.

Tablo 19

Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Ki-kare Uyum İyiliği Testi Analizi

Etik İlke	Ki-kare Test Değeri	Serbestlik Derecesi	Manidarlık
Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.	190,622 ^a	1	0,001
Meslektaşlarının kariyerlerine ve mesleki anlamda tanınırlıklarına zarar vermez.	65,286 ^a	1	0,001
Üçüncü şahısların huzurunda meslektaşlarını karalamaz.	19,994 ^a	1	0,001
Meslektaşlarına tavsiye verirken yapıcı ve tarafsız olur.	16,640 ^a	1	0,001
Meslektaşlarını, mesleğe ilişkin etik ilke ve davranışlar hakkında bilgilendirir.	167,538 ^a	1	0,001
Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.	201,606 ^a	1	0,001

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’i 0 hücre (%0,0) aşmıştır. Beklenen hücre frekansı 325,0’tir.

Tablo 19’da görüldüğü üzere, bu tema altındaki etik ilkeler H_0 hipotezini reddetmektedir. Diğer bir deyişle, bu etik ilkelerin önemli bulunma durumunun gözlenen değerleri, beklenen değerlerle uyumlu değildir; bu etik ilkelerin önemli bulunma durumu örneklemin içinden çekildiği evreni iyi bir şekilde temsil etmemektedir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, araştırmanın üçüncü alt problemi olan, öğretmenlerin önemli olarak belirledikleri etik ilkeler; a. cinsiyete, b. öğrenim durumuna, c. kıdeme, d. öğretimin gerçekleştirildiği okul kademesine, e. mezun olunan fakülteye, f. branşa göre farklılık gösterme durumunun incelendiği ki-kare bağımsızlık testi analizinden elde edilen bulgular sunulmuştur.

3.3.1. Etik İlkelerle İlişkin Görüşlerin Cinsiyete Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Bulgular

Katılımcılar tarafından eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına, topluma, ebeveynlere, öğrenciye, mesleki gelişime ve meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeler alt boyutlarında önemli görülen etik ilkelerin önemli bulunma durumuyla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemek için ki-kare bağımsızlık testi yürütüldüğünde, toplam 10 etik ilkedan ikisinin önemli bulunma durumuyla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Cinsiyet değişkeni ve etik ilkeyi önemli bulma durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunamayan beş etik ilke varken, üç etik ilke ki-kare bağımsızlık testi varsayımlarından olan minimum hücre frekansının 5 olması durumunu ihlal ettiği için farklılık durumu incelenememiştir. Tablo 20, etik ilkelerin analiziyle ilgili detayları vermektedir.

Tablo 20

Önemli Bulunan Etik İlkelerin Cinsiyete Göre Farklılığı Analizi

Tema	Etik İlke	Analiz Sonucu	Tablo/EK Bilgisi
Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 22’de verilmektedir.
Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunmuştur</i> .	Cinsiyete göre dağılım Tablo 22’de ve test analizi Tablo 23’te verilmektedir.
Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir</i> .	İlgili tablolar EK 22’de verilmektedir.
Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir</i> .	İlgili tablolar EK 23’te verilmektedir.
Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir</i> .	İlgili tablolar EK 23’te verilmektedir.
Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 24’te verilmektedir.
Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 24’te verilmektedir.

(Devam ediyor)

Tablo 20 (Devam)

Önemli Bulunan Etik İlkelerin Cinsiyete Göre Farklılığı Analizi

Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 25'te verilmektedir.
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 25'te verilmektedir.
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunmamıştır</i> .	Cinsiyete göre dağılım Tablo 24'te ve test analizi Tablo 25'te verilmektedir.

Tablo 20’de görüldüğü üzere, eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkelerden “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.” etik ilkesinin önemli bulunmasıyla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. EK 22’de bu etik ilkenin önemli bulunma durumunun cinsiyete göre dağılımı ile ki-kare bağımsızlık testi analizi gösterilmektedir. Bu etik ilkenin önemli bulunmasıyla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olmaması göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlerin insan hakları ve değerler söz konusu olduğunda cinsiyetleri fark etmeksizin aynı duyarlılıkla yaklaştığını söylemek mümkündür.

Tablo 20’de toplum ve ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önemli bulunma durumu ile cinsiyet arasında farklılık durumu incelenemediği görülmektedir. EK 22 ve 23’te bu etik ilkelerin önemli bulunma durumunun cinsiyete göre dağılımı ile ki-kare bağımsızlık testi analizleri verilmektedir. Ancak, bu iki temada da üçer etik ilke olması ve katılımcıların bulunan etik ilkeleri önem sırasına koymaları istendiğinden, ki-kare bağımsızlık testinde etik ilkelerin hangi önem sırasında olduğu göz önüne alınmaksızın, önemli görülmüş olması üzerinden analiz edildiği için, üç etik ilkesi olan bir temada her bir temanın bir önem derecesine karşılık gelmiş olacağı açıktır. Dolayısıyla, bu iki temada az sayıda etik ilke olmasının yarattığı sınırlılığını ortadan kaldırmak için, EK 6 ve 8’de verilen frekans tablolarına bakarak ya da araştırmanın ikinci alt problemine dair bulgular bölümünde verilen ki-kare uyum iyiliği tablosundan yararlanarak yorum yapılması uygun görülmektedir. EK 6’da görüldüğü üzere 650 katılımcının oluşturduğu örnekleme, “Toplumsal dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.” etik ilkesinin 312 öğretmen tarafından 1 (en önemli) olarak seçildiği görülmektedir. Ki-kare uyum iyiliği analizinde de görüldüğü üzere, “Toplumsal dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda

öğrencilerine rol model olur.” etik ilkesinin *en* önemli bulunma durumunun gözlenen değerleri beklenen değerlere çok yakın olduğundan, örneklemin içinden çekildiği evreni iyi bir şekilde yansıttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, ki-kare bağımsızlık testinde etik ilkelerin en önemli bulunma durumlarının değil, önemli bulunma durumlarının değişken olarak alındığı göz önünde bulundurulduğunda, bu etik ilkelerin ki-kare bağımsızlık testi varsayımını ihlal etmesi normal bulunmuştur. Manolova (2011) da yaptığı çalışmada ilköğretim öğretmenlerinin topluma yönelik etik ilkelere uyma düzeyleriyle cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulgusuna ulaşmıştır.

Tablo 20’de öğrenciye ve mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önemli bulunma durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunamadığı görülmektedir. EK 24 ve 25’te bu etik ilkelerin önemli bulunma durumunun cinsiyete göre dağılımı ile ki-kare bağımsızlık testi analizi verilmektedir. Bu çalışmada öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önemli bulunma durumuyla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunamadığı bulgusu, Manolova’nın (2011) ilköğretim öğretmenlerinin öğrenciye yönelik etik ilkelere uyma düzeyleriyle cinsiyet arasında kadın öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu bulgusuyla çelişmekteyken, mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkeler alt boyutunda anlamlı farklılık bulunamaması desteklenmektedir. Ancak, bu çalışmada eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkeler alt boyutundan “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.” etik ilkesinin önemli bulunma durumuyla cinsiyet arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık olduğu ve etik ilkenin öğrenci ve öğretmenlerin bireysel farklılıklarına ayrımcılık yapmadan yaklaşmakla ilgili olması sebebiyle, öğrenci ve öğretmenleri ilgilendiren bir madde olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, Manolova’nın (2011) öğrenciye yönelik etik ilkelere uyma düzeyiyle cinsiyet arasında kadınlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu bulgusunun, bu araştırma tarafından desteklendiği söylenebilir.

Tablo 21, “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.” etik ilkesinin önemli bulunma durumunun cinsiyete göre dağılımını göstermektedir.

Tablo 21

“Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.” Etik İlkesini Önemli Bulan ve Bulmayanların Cinsiyete Göre Dağılımı

	Cinsiyet				n	Toplam Yüzde (%)
	Kadın		Erkek			
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	210		190	69,6	400	61,6
	55,7					
Önemli Bulan	167	%52,5	83	%47,5	250	%100,0
	44,3			30,4		38,4
Toplam		%66,8		%33,2		%100,0
	377		273		650	100,0
	100,0		100,0			

Tablo 21’de görüldüğü üzere, kadın katılımcıların %55,7’si bu etik ilkeyi önemli bulmazken, %44,3’ü önemli bulmuştur. Erkek katılımcıların %69,6’sı bu etik ilkeyi önemli bulmazken, %30,4’ü önemli bulmuştur. Tüm katılımcılar düşünüldüğünde, bu etik ilkeyi önemli bulmayan toplam 400 öğretmenin %52,5’ini kadın ve %47,5’ini erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Tüm katılımcılar düşünüldüğünde, bu etik ilkeyi önemli bulan toplam 250 öğretmenin %66,8’ini kadın ve %33,2’sini erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Sonuç olarak, bu etik ilkeyi önemli bulmayan ve önemli bulan katılımcılar arasında, kadın öğretmenler çoğunluktadır. Bu etik ilkenin önemli bulunma durumunun cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yürütülen ki-kare bağımsızlık testinin analizi Tablo 22’de verilmektedir.

Tablo 22

“Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.” Etik İlkesinin Cinsiyete Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	12,915 ^a	1	0,001		
Süreklilik Düzeltilmesi ^b	12,334	1	0,001		
Olasılık Oranı	13,069	1	0,001		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,001	0,001

(Devam ediyor)

Tablo 22 (Devam)

“Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.” Etik İlkesinin Cinsiyete Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

Doğrusal Bağlantı	12,895	1	0,001
Kontenjans Katsayısı	0,140		
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%0,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 105,0'dır.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

Tablo 22'de görüldüğü üzere, bu etik ilkeyi önemli bulmakla cinsiyet arasında kadın öğretmenler lehine manidar bir farklılık bulunmuştur ($p < .05$) ve $\chi^2 (1, n = 650) = 12.915, p = .000$. Kontenjans katsayısı değerine bakarak, bu etik ilkeyi önemli bulmak ile cinsiyet arasındaki bağımlılığın %14 olduğu söylenebilir. Buradan hareketle, *öğrenciler ve öğretmenler arasındaki bireysel farklılıklara ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşma* etik ilkesinin daha fazla kadın öğretmen tarafından önemli bulunması, kadın öğretmenlerin bu etik ilkeyi ilgilendiren herhangi bir etik ikilem yaşamaları durumunda erkek öğretmenlere göre daha hassas yaklaşacakları söylenebilir. Bu bulgu, Manolova'nın (2011) doktora tezinde, ilköğretim öğretmenlerinin öğrenciye yönelik etik ilkelerle ilişkili görüşleriyle cinsiyetleri arasında kadın öğretmenler lehine çıkan anlamlı farklılığı ve Dayanç'ın (2007) yüksek lisans tezinin bulgularında ulaştığı, sınıf öğretmenliği aday öğretmenlerinin mesleki etik düşünme düzeyleri ile cinsiyetleri arasında çıkan anlamlı farklılığı desteklemektedir.

Meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeler alt boyutundan “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” etik ilkesinin önemli bulunma durumuyla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeler alt boyutunda katılımcılar tarafından önemli bulunan “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” etik ilkesinin önemli bulunma durumunun cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek için ki-kare bağımsızlık testi yürütülmüştür. Tablo 23'te katılımcıların cinsiyete göre dağılımı verilmektedir.

Tablo 23

“Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” Etik İlkesini Önemli Bulan ve Bulmayanların Cinsiyete Göre Dağılımı

	Cinsiyet				n	Toplam Yüzde (%)
	Kadın		Erkek			
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	66	17,5	78	28,6	144	22,2
Önemli Bulan	311	%45,8	195	%54,2	506	%100,0
		82,5		71,4		77,8
		%61,5		%38,5		%100,0
Toplam	377	100,0	273	100,0	650	100,0

Tablo 23'te görüldüğü üzere, kadın katılımcıların %17,5'i bu etik ilkeyi önemli bulmazken, %82,5'i önemli bulmuştur. Erkek katılımcıların %28,6'sı bu etik ilkeyi önemli bulmazken, %71,4'ü önemli bulmuştur. Tüm katılımcılar düşünüldüğünde, bu etik ilkeyi önemli bulmayan toplam 144 öğretmen %45,8'ini kadın ve %54,2'sini erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Tüm katılımcılar düşünüldüğünde, bu etik ilkeyi önemli bulan toplam 506 katılımcının %61,5'ini kadın ve %38,5'ini erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Sonuç olarak, bu etik ilkeyi önemli bulmayan katılımcılar arasında erkek öğretmenler çoğunlukta, önemli bulan katılımcılar arasında kadın öğretmenler çoğunlukta. Bu etik ilkenin önemli bulunma durumunun cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yürütülen ki-kare bağımsızlık testinin analizi Tablo 24'te verilmektedir.

Tablo 24

“Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” Etik İlkesinin Cinsiyete Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	11,241 ^a	1	0,001		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	10,608	1	0,001		
Olasılık Oranı	11,120	1	0,001		
Fisher'in Tam Olasılık Testi				0,001	0,001
Doğrusal Bağlantı	11,223	1	0,001		
Kontenjans Katsayısı	0,130				
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 60,48'dir.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

Tablo 24’te görüldüğü üzere, bu etik ilkeyi önemli bulmakla cinsiyet arasında kadın öğretmenler lehine manidar bir farklılık bulunmuştur ($p<.05$) ve $\chi^2 (1, n= 650) = 11.241, p=.001$. Kontenjans katsayısı değerine bakarak, bu etik ilkeyi önemli bulmak ile cinsiyet arasındaki bağımlılığın %13 olduğu söylenebilir. Buradan hareketle, meslektaşıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirme konusunda herhangi bir etik ikilemde kalınması durumunda, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha çok iş birliği içinde olacağı söylenebilir. Bu bulgu, Manolova’nın (2011) doktora tezinin bulgularında ulaştığı, ilköğretim öğretmenlerinin meslektaşlara yönelik etik ilkelere ilişkin görüşleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark çıkmaması bulgusunu desteklememektedir. Manolova’nın (2011) çalışmasında elde edilen bulgunun desteklenmeme sebebinin, bu araştırmada elde edilen bulgunun sadece ilköğretim öğretmenlerinin görüşlerini değil, ortaöğretim öğretmenlerinin de görüşlerine başvurularak elde edilmesi olduğu düşünülmektedir. Erdoğan’ın (2018) beden eğitimi öğretmenlerinin ahlaki olgunluk düzeyleri ve öğretmenlik meslek etiği hakkındaki görüşleri ile ilgili doktora tezinin bulguları arasında, beden eğitimi öğretmenlerinin ahlaki olgunluk düzeyleriyle cinsiyetleri arasında kadın öğretmenler lehine ulaştığı anlamlı farklılık bulgusunun, bu araştırmada elde edilen eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik ve meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önemli bulunmasıyla cinsiyet arasında kadınlar lehine bulunan anlamlı farklılığı destekler niteliktedir.

3.3.2. Etik İlkelerle İlişkin Görüşlerin Öğrenim Durumuna Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Bulgular

Katılımcılar tarafından eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına, topluma, ebeveynlere, öğrenciye, mesleki gelişime ve meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeler alt boyutlarında önemli görülen etik ilkelerin önemli bulunma durumuyla öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemek için ki-kare bağımsızlık testi yürütüldüğünde, toplam 10 etik ilkedan sadece 1 etik ilkenin önemli bulunma durumuyla öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Öğrenim durumu değişkeni ve etik ilkeyi önemli bulma durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunamayan altı etik ilke varken, üç etik ilke ki-kare bağımsızlık testi varsayımlarından olan minimum hücre frekansının 5 olması durumunu ihlal ettiği için farklılık durumu incelenememiştir. Tablo 25, etik ilkelerin analiziyle ilgili detayları vermektedir.

Tablo 25

Önemli Bulunan Etik İlkelerin Öğrenim Durumuna Göre Farklılığı Analizi

Tema	Etik İlke	Analiz Sonucu	Tablo/EK Bilgisi
Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır.</i>	İlgili tablolar EK 26'da verilmektedir.
Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır.</i>	İlgili tablolar EK 26'da verilmektedir.
Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir.</i>	İlgili tablolar EK 27'de verilmektedir.
Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir.</i>	İlgili tablolar EK 27'de verilmektedir.
Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir.</i>	İlgili tablolar EK 28'de verilmektedir.
Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunmuştur.</i>	Öğrenim durumuna göre dağılım Tablo 27'de ve test analizi Tablo 28'de verilmektedir.
Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır.</i>	İlgili tablolar EK 28'de verilmektedir.
Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır.</i>	İlgili tablolar EK 29'da verilmektedir.
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır.</i>	İlgili tablolar EK 29'da verilmektedir.
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır.</i>	İlgili tablolar EK 30'da verilmektedir.

Tablo 25’te görüldüğü üzere, “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.”, “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.”, “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.”, “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.”, “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.” ve “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” etik ilkelerinin önemli bulunmasıyla öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sırasıyla EK 26, 27, 28, 29 ve 30’da bu etik ilkelerin önemli bulunma durumunun öğrenim durumuna göre dağılımı ile ki-kare bağımsızlık testi analizi gösterilmektedir. Diğer yandan, “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.” etik ilkesinin önemli bulunma durumuyla öğrenim durumu arasında lisans mezunları lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Tablo 26, etik ilkenin önemli bulunma durumunun öğrenim durumuna göre dağılımını vermektedir.

Tablo 26

“Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.” Etik İlkesini Önemli Bulan ve Bulmayanların Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

	Öğrenim Durumu						Toplam	
	Ön Lisans n	Yüzde (%)	Lisans n	Yüzde (%)	Yüksek Lisans n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli	15	71,4	239	43,0	36	49,4	290	44,6
bulmayan	%5,2		%82,4		%12,4		%100,0	
Önemli bulan	6	28,6	317	57,0	37	50,6	360	55,4
	%1,6		%88,1		%10,3		%100,0	
Toplam	21	100,0	556	100,0	73	100,0	650	100,0

Tablo 26’da görüldüğü üzere, ön lisans mezunlarının %71,4’ü bu etik ilkeyi önemli bulmazken, %28,6’sı önemli bulmuştur. Lisans mezunlarının %43’ü bu etik ilkeyi önemli bulmazken, %57’si önemli bulmuştur. Yüksek lisans mezunlarının %49,4’ü bu etik ilkeyi önemli bulmazken, %50,6’sı önemli bulmuştur. Tüm katılımcılar düşünüldüğünde, bu etik ilkeyi önemli bulmayan toplam 290 öğretmenin %5,2’sini ön lisans, %82,4’ünü lisans ve %12,4’ünü yüksek lisans mezunları oluşturmaktadır. Tüm

katılımcılar düşünüldüğünde bu etik ilkeyi önemli bulan toplam 360 öğretmenin %1,6'sını ön lisans, %88,1'ini lisans ve %10,3'ünü yüksek lisans mezunları oluşturmaktadır. Sonuç olarak, bu etik ilkeyi önemli bulmayan ve önemli bulan katılımcıların çoğunluğunu lisans mezunları oluşturmaktadır. Bu etik ilkenin önemli bulunma durumunun öğrenim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek için yürütülen ki-kare bağımsızlık testinin analizi Tablo 27'de verilmektedir.

Tablo 27

“Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.” Etik İlkesinin Öğrenim Durumuna Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	7,360 ^a	2	0,025
Olasılık Oranı	7,424	2	0,024
Doğrusal Bağlantı	0,218	1	0,641
Kontenjans Katsayısı	0,106		
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 9.37'dir.

Tablo 27'de görüldüğü üzere, bu etik ilkeyi önemli bulmakla öğrenim durumu arasında lisans mezunları lehine manidar bir farklılık bulunmuştur ($p < .05$) ve $\chi^2 (2, n = 650) = 7.360, p = .025$. Kontenjans katsayısı değerine bakarak, bu etik ilkeyi önemli bulmak ile öğrenim durumu arasındaki bağımlılığın %10 olduğu söylenebilir. Manolova'nın (2011) ilköğretim öğretmenlerinin toplum, okul, meslek, meslektaş, öğrenci ve veliye yönelik mesleki etik ilkelere uymaları ile öğrenim düzeyi arasındaki farklılığı incelediği tezinde, topluma yönelik etik ilkelere uyma ile öğrenim düzeyi arasında lisans mezunları lehine anlamlı bir farklılık bulunmuşken, bu araştırmada öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önemli bulunma durumu ile öğrenim durumu arasında lisans mezunları lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgulardan hareketle, bu araştırmada elde edilen lisans mezunu öğretmenlerin etik ilkeyi önemli bulmalarında bulunan anlamlı farklılığın, Manolova'nın (2011) araştırmasında belirlenen lisans mezunu öğretmenlerin etik ilkeye uyma düzeylerindeki farklılığı destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Diğer bir deyişle, lisans mezunu öğretmenlerin etik ilkeyi önemli bulmalarındaki farklılık, lisans mezunu öğretmenlerin etik ilkeye uyma düzeylerindeki farklılığı açıklayabileceği düşünülmektedir.

3.3.3. Etik İlkelerle İlişkin Görüşlerin Kıdeme Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Bulgular

Katılımcılar tarafından eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına, topluma, ebeveynlere, öğrenciye, mesleki gelişime ve meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeler alt boyutlarında önemli görülen etik ilkelerin önemli bulunma durumuyla kıdem arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemek için ki-kare bağımsızlık testi yürütüldüğünde, kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık gösteren etik ilke bulunamamıştır. Kıdem ve etik ilkeyi önemli bulma durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunamayan yedi etik ilke varken, üç etik ilke ki-kare bağımsızlık testi varsayımlarından olan minimum hücre frekansının 5 olması durumunu ihlal ettiği için farklılık durumu incelenememiştir. Tablo 28, etik ilkelerin analiziyle ilgili detayları vermektedir.

Tablo 28

Önemli Bulunan Etik İlkelerin Kıdeme Göre Farklılığı Analizi

Tema	Etik İlke	Analiz Sonucu	Tablo/EK Bilgisi
Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla kıdem arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 31’de verilmektedir.
Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla kıdem arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 31’de verilmektedir.
Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir</i> .	İlgili tablolar EK 32’de verilmektedir.
Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir</i> .	İlgili tablolar EK 32’de verilmektedir.
Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir</i> .	İlgili tablolar EK 33’te verilmektedir.
Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla kıdem arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 33’te verilmektedir.

(Devam ediyor)

Tablo 28 (Devam)

Önemli Bulunan Etik İlkelerin Kıdeme Göre Farklılığı Analizi

Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla kıdem arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 34'te verilmektedir.
Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla kıdem arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 34'te verilmektedir.
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla kıdem arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 35'te verilmektedir.
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla kıdem arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 35'te verilmektedir.

Tablo 28'de görüldüğü üzere, “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.”, “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.”, “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.”, “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.”, “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.”, “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.” ve “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” etik ilkelerinin önemli bulunmasıyla kıdem arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sırasıyla EK 31, 32, 33, 34 ve 35'te bu etik ilkelerin önemli bulunma durumunun kıdeme göre dağılımı ile ki-kare bağımsızlık testi analizi gösterilmektedir. Erdoğan'ın (2018) beden eğitimi öğretmenlerinin ahlaki olgunluk düzeyleriyle çeşitli değişkenler arasındaki farklılığı incelediği doktora tezinde, beden eğitimi öğretmenlerinin ahlaki olgunluk düzeyi ile kıdem arasında 0-9 yıl arasında kıdeme sahip öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuşken, Manolova'nın (2011) ilköğretim öğretmenlerinin toplum, okul, meslek, meslektaş, öğrenci ve veliye yönelik etik ilkelere uyma düzeyleriyle çeşitli değişkenler arasındaki farklılığı incelediği doktora tezinde, meslektaşlara yönelik etik ilkelere uyma

düzeyiyle kıdem arasında 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir. Bu araştırmada ise, eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına, topluma, ebeveynlere, öğrenciye, mesleki gelişime ve meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkelerin önemli bulunma durumuyla kıdem arasında anlamlı bir farklılık bulunamaması, öğretmenlerin etik ilkelere uyma, etik ilkeleri önemli bulma ve ahlaki olgunluk düzeyleriyle kıdem arasındaki farklılığın incelendiği bu üç araştırmanın kıdem değişkeniyle ilgili bulgularının birbirini destekler nitelikte olmadığını göstermektedir.

3.3.4. Etik İlkelerle İlişkin Görüşlerin Okul Kademesine Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Bulgular

Katılımcılar tarafından eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına, topluma, ebeveynlere, öğrenciye, mesleki gelişime ve meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeler alt boyutlarında önemli görülen etik ilkelerin önemli bulunma durumuyla okul kademesi arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemek için ki-kare bağımsızlık testi yürütüldüğünde, okul kademesine göre anlamlı farklılık gösteren etik ilke bulunamamıştır. Okul kademesi ve etik ilkeyi önemli bulma durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunamayan yedi etik ilke varken, üç etik ilke ki-kare bağımsızlık testi varsayımlarından olan minimum hücre frekansının 5 olması durumunu ihlal ettiği için farklılık durumu incelenememiştir. Tablo 29, etik ilkelerin analiziyle ilgili detayları vermektedir.

Tablo 29

Önemli Bulunan Etik İlkelerin Okul Kademesine Göre Farklılığı Analizi

Tema	Etik İlke	Analiz Sonucu	Tablo/EK Bilgisi
Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla okul kademesi arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır.</i>	İlgili tablolar EK 36'da verilmektedir.
Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla okul kademesi arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır.</i>	İlgili tablolar EK 36'da verilmektedir.
Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir.</i>	İlgili tablolar EK 37'de verilmektedir.
Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir.</i>	İlgili tablolar EK 37'de verilmektedir.
Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir.</i>	İlgili tablolar EK 38'de verilmektedir.
Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla okul kademesi arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır.</i>	İlgili tablolar EK 38'de verilmektedir.
Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla okul kademesi arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır.</i>	İlgili tablolar EK 39'da verilmektedir.
Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla okul kademesi arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır.</i>	İlgili tablolar EK 39'da verilmektedir.
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla okul kademesi arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır.</i>	İlgili tablolar EK 40'ta verilmektedir.
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla okul kademesi arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır.</i>	İlgili tablolar EK 40'ta verilmektedir.

Tablo 29'da görüldüğü üzere, "İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.", "Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk,

etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.”, “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.”, “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.”, “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.”, “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.” ve “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” etik ilkelerinin önemli bulunmasıyla okul kademesi arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sırasıyla EK 36, 37, 38, 39 ve 40’ta bu etik ilkelerin önemli bulunma durumunun okul kademesine göre dağılımı ile ki-kare bağımsızlık testi analizi gösterilmektedir. Türkiye’de yapılan öğretmenlik meslek etiği ile ilgili araştırmalara bakıldığında, farklı okul kademelerinden öğretmenlerin meslek etiği ile ilgili görüşlerinin incelendiği bir çalışmaya rastlanamamıştır. Dolayısıyla, bu çalışmada elde edilen etik ilkelerin önemli bulunma durumu ile okul kademesi arasında anlamlı farklılık bulunamaması bulgusunu destekleyen ya da reddeden bir bulguya erişilememiştir.

3.3.5. Etik İlkelerle İlişkin Görüşlerin Mezun Olunan Fakülteye Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Bulgular

Katılımcılar tarafından eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına, topluma, ebeveynlere, öğrenciye, mesleki gelişime ve meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeler alt boyutlarında önemli görülen etik ilkelerin önemli bulunma durumuyla mezun olunan fakülte arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemek için ki-kare bağımsızlık testi yürütüldüğünde, mezun olunan fakülteye göre anlamlı farklılık gösteren etik ilke bulunamamıştır. Bu iki değişken arasında anlamlı bir farklılık bulunamayan yedi etik ilke varken, üç etik ilke ki-kare bağımsızlık testi varsayımlarından olan minimum hücre frekansının 5 olması durumunu ihlal ettiği için farklılık durumu incelenememiştir. Tablo 30, etik ilkelerin analiziyle ilgili detayları vermektedir.

Tablo 30

Önemli Bulunan Etik İlkelerin Mezun Olunan Fakülteye Göre Farklılığı Analizi

Tema	Etik İlke	Analiz Sonucu	Tablo/EK Bilgisi
Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla mezun olunan fakülte arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 41’de verilmektedir.
Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla mezun olunan fakülte arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 41’de verilmektedir.
Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplunun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir</i> .	İlgili tablolar EK 42’de verilmektedir.
Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir</i> .	İlgili tablolar EK 42’de verilmektedir.
Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir</i> .	İlgili tablolar EK 43’te verilmektedir.
Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla mezun olunan fakülte arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 43’te verilmektedir.
Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla mezun olunan fakülte arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 44’te verilmektedir.
Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla mezun olunan fakülte arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 44’te verilmektedir.
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla mezun olunan fakülte arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 45’te verilmektedir.
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla mezun olunan fakülte arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 45’te verilmektedir.

Tablo 30’da görüldüğü üzere, “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.”, “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.”, “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.”, “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.”, “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.”, “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.” ve “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” etik ilkelerinin önemli bulunmasıyla mezun olunan fakülte arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sırasıyla EK 41, 42, 43, 44 ve 45’te bu etik ilkelerin önemli bulunma durumunun mezun olunan fakülteye göre dağılımı ile ki-kare bağımsızlık testi analizi gösterilmektedir. Altinkurt ve Yılmaz (2011), öğretmen adaylarının öğretmenlerin etik dışı davranışları ile ilgili görüşleriyle öğrenim görülmekte olan fakülte arasında eğitim fakültesi öğrencileri lehine anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Ancak, bu araştırmada öğretmenlerin etik ilkeleri önemli bulma durumları ile mezun oldukları fakülte arasında anlamlı bir farklılık bulunamamış olması Altinkurt ve Yılmaz’ın araştırmasını destekler nitelikte değildir. Bunun bir sebebi, bu araştırmada öğretmen adaylarının değil, öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuş olması olabileceği düşünülmektedir.

3.3.6. Etik İlkelerle İlişkin Görüşlerin Branşa Göre Farklılığının İncelenmesine İlişkin Bulgular

Katılımcılar tarafından eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına, topluma, ebeveynlere, öğrenciye, mesleki gelişime ve meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeler alt boyutlarında önemli görülen etik ilkelerin önemli bulunma durumuyla branş arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemek için ki-kare bağımsızlık testi yürütüldüğünde, branşa göre anlamlı farklılık gösteren etik ilke bulunamamıştır. Bu iki değişken arasında anlamlı farklılık bulunamayan yedi etik ilke varken, üç etik ilke ki-kare bağımsızlık testi varsayımlarından olan minimum hücre frekansının 5 olması durumunu ihlal ettiği için farklılık durumu incelenememiştir. Tablo 31, etik ilkelerin analiziyle ilgili detayları vermektedir.

Tablo 31

Önemli Bulunan Etik İlkelerin Branşa Göre Farklılığı Analizi

Tema	Etik İlke	Analiz Sonucu	Tablo/EK Bilgisi
Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla branş arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 46'da verilmektedir.
Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla branş arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 46'da verilmektedir.
Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplunun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir</i> .	İlgili tablolar EK 47'de verilmektedir.
Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir</i> .	İlgili tablolar EK 47'de verilmektedir.
Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.	Varsayım ihlal edildiği için farklılık durumu <i>incelenememiştir</i> .	İlgili tablolar EK 48'de verilmektedir.
Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla branş arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 48'de verilmektedir.
Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla branş arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 49'da verilmektedir.
Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla branş arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 49'da verilmektedir.
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla branş arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 50'de verilmektedir.
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.	Etik ilkenin önemli bulunmasıyla branş arasında anlamlı bir farklılık <i>bulunamamıştır</i> .	İlgili tablolar EK 50'de verilmektedir.

Tablo 31'de görüldüğü üzere, “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.”, “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara

herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.”, “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.”, “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.”, “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.”, “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.” ve “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” etik ilkelerinin önemli bulunmasıyla branş arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sırasıyla EK 46, 47, 48, 49 ve 50’de bu etik ilkelerin önemli bulunma durumunun branşa göre dağılımı ile ki-kare bağımsızlık testi analizi gösterilmektedir. Manolova (2011) Türkiye ve Moldova’daki ilköğretim öğretmenlerinin etik ilkelere uyma düzeyiyle çeşitli değişkenler arasındaki farklılığı incelediği doktora tezinde, Türkiye’deki ilköğretim öğretmenlerinin etik ilkelere uyma düzeyi ile branş arasında anlamlı farklılık olmadığını belirlemiş, diğer yandan Moldova’daki ilköğretim öğretmenlerinin öğrenci ve velilere yönelik etik ilkelere uyma düzeyi ile branş arasında anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Manolova (2011) bulguları doğrultusunda, ülke, cinsiyet, öğrenim düzeyi, branş ve kıdemin yordayıcı olduğu sonucuna ulaşmış olsa da bu araştırmada Türkiye’deki öğretmenlerin etik ilkeleri önemli bulma durumu ile branş arasında farklılık bulunamaması bulgusu, Manolova’nın (2011) Türkiye örneklemindeki bulguları desteklemektedir.

BÖLÜM 4

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, öğretmenlik mesleği etik ilkelerini belirleme ve öğretmenlerin etik ikilemlere ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

4.1. Sonuçlar

Bu başlık altında, araştırmanın üç alt problemine ilişkin elde edilen bulgular aracılığıyla ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

- Bu araştırmanın birinci alt problemi olan öğretmenlik mesleği alan yazınında belirlenen öğretmenlik mesleği etik ilkeleriyle ilgili bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

- Türkiye’de ve dünyada öğretmenlik meslek etiği ilkeleri ile ilgili yapılan alan yazın taraması öğretmenlerin etik açıdan; mesleklerine, öğrencilerine, meslektaşlarına, ebeveynlere, topluma ve yasalara karşı sorumlu olduğunu göstermektedir. Ulusal ve uluslararası çalışmaların bir diğer ortak noktası ise etik ilkeler söz konusu olduğunda değerlerin dahil olmadığı bir çalışma olmamasıdır. Doğruluk, dürüstlük, eşitlik ve tarafsızlık çalışmalarda en sık rastlanan değerlerdir. Ayrıca, haklar ve özgürlüklerin de etik ilkelerin bağımsız düşünülmemeyeceği konular olduğu görülmüştür.

- Öğretmenlik meslek etiği ilkelerine ulaşılan Amerika, Avustralya, Britanya, Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan, İrlanda, Kanada, Güney Kore, Malta, Nepal, Norveç, Singapur, Tayland, Yeni Zelanda ve Türkiye’nin öğretmenlik meslek etiği ilkeleri incelendiğinde, bazı ortaklık ve farklılıklar tespit edilmiştir. İncelenen bütün ülkelerde, eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına, öğrenciye ve mesleğe yönelik etik ilkeler temaları bulunmaktadır. Buradan da anlaşılabileceği üzere, öğretmenlik mesleği üyelerinin ülkelerin eğitim politikası ve yasalarına mutlaka uygun davranması beklendiği ve öğretmenlerin etik sorumluluğunun olduğu en önemli iki temanın da öğrenci ve mesleğe karşı olduğu söylenebilir. Bu temaları takip eden sırada, meslektaşlara yönelik etik ilkeler ve değerleri ilgilendiren etik ilkelerin geldiği görülmektedir. 15 ülkenin öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin hangi temalarda olduğunun karşılaştırılması sonucu elde edilen

tablodan da (Tablo 13) görülebileceği üzere, incelenen bütün ülkelerin etik ilkelerinin bulunma durumuna göre ülkeler tarafından temaya atfedilen önem sırasıyla ilgili şunlar söylenebilir:

- Birinci sırada eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik, öğrenciye ve mesleğe yönelik etik ilkeler temaları gelmektedir. Öğretmenlik meslek etiği ilkeleri incelenen 15 ülkede, bu temalarda etik ilkesi olmayan ülke yoktur.
- İkinci sırada meslektaşlara yönelik etik ilkeler ile değerleri ilgilendiren etik ilkeler temaları gelmektedir. Öğretmenlik meslek etiği ilkeleri incelenen 15 ülkede, sadece bir ülkenin (Güney Kore) bu iki temada etik ilkesi bulunamamıştır. Bu doğrultuda, Güney Kore'nin öğretmenlik meslek etiği ilkeleri temaları arasında, meslektaş ve değerleri ilgilendiren etik ilkeleri öğretmenlerin etik sorumlulukları arasında görmediği veya diğer temalardaki etik ilkelere uygun davranılması durumunda öğretmenlerin bu iki temada da etik davranacağının beklendiği sonucu çıkarılabilir.
- Üçüncü sırada ebeveynlere/ailelere/vasilere yönelik etik ilkeler teması gelmektedir. Öğretmenlik meslek etiği ilkeleri incelenen 15 ülkede, sadece iki ülkenin (Nepal ve Singapur) bu iki temada etik ilkesi bulunamamıştır. Bu doğrultuda, Nepal ve Singapur'un öğretmenlik meslek etiği ilkeleri temaları arasında, ebeveynlere/ailelere/vasilere yönelik etik ilkeler temasını, öğretmenlik mesleğinin etik ilkeleri temaları arasında bulunması gereken bir tema olarak görmediği veya bu temanın öğretmenlerin mesleğinin doğal bir sonucu olarak etik davranış görmesi gereken bir tema olarak görüldüğü için dahil edilmediği sonucu çıkarılabilir.
- Dördüncü sırada topluma yönelik etik ilkeler teması gelmektedir. Öğretmenlik meslek etiği ilkeleri incelenen 15 ülkede, beş ülkenin (Amerika, Britanya, İrlanda, Kanada ve Türkiye) bu temada etik ilkesi bulunamamıştır. Bu beş ülkeye bakıldığında, çok uluslu bir yapıya sahip olmayan Türkiye'nin bu temada etik ilkesinin olmaması dikkat çekmektedir. Etik ilkeleri incelenen ve çok uluslu olmayan diğer bütün ülkelerin bu temada etik ilkesi varken,

Türkiye'nin bu temada etik ilkesinin olmaması, Türkiye'nin topluma yönelik uyulması gereken etik ilkeleri, öğretmenlik meslek etiği ilkeleri temasında mutlaka bulunması gereken bir tema olarak görmediği sonucuna veya öğretmenler tarafından öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin diğer temalarına uygun davranılması durumunda, öğretmenlerin topluma yönelik de etik davranmış olabileceği düşüncesiyle dahil edilmemiş olduğu sonucuna ulaşılabilir.

- Son sırada ise öğretmen kuruluş ve topluluklarına yönelik etik ilkeler teması gelmektedir. Öğretmenlik meslek etiği ilkeleri incelenen 15 ülkede, altı ülkenin (Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan, Nepal, Singapur, Yeni Zelanda ve Türkiye) bu temada etik ilkesi yoktur. Bu ülkelerin bu temada öğretmenlik meslek etiği ilkesinin olmaması, öğretmen kuruluş ve topluluklarına karşı öğretmenlerin etik davranma sorumluluğu olduğunun düşünülmemesinden kaynaklanmış olabilir.
- Öğretmenlik meslek etiği ilkeleri incelenen 15 ülkede, ülkeler kendi içinde değerlendirildiğinde, bazı ortaklık ve farklılıklara ilişkin şu sonuçlara ulaşılmıştır:
 - Avustralya, Malta, Norveç ve Tayland ülkelerinde bütün temalarda etik ilkeler mevcuttur. Bu ülkelerin öğretmenlik meslek etiği ilkelerini ülke çapında belirleme durumuna bakıldığında, Avustralya, Malta ve Tayland'ın hükümete bağlı ilgili kuruluş tarafından etik ilkeleri ilan ettiği görülmektedir.
 - Sadece bir temada etik ilkeleri bulunmayan ülkeler şunlardır: Amerika, Britanya, Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan, İrlanda, Kanada ve Yeni Zelanda.
 - Ülkelerin etik ilkesinin olmadığı en fazla tema sayısı ikidir. Bu da incelenen bütün ülkelerin, öğretmenlik meslek etiği ile ilgili oldukça yol kat ettiği sonucunu ortaya koymaktadır. İki temada etik ilkesi bulunmayan ülkeler ise şunlardır: Güney Kore, Nepal, Singapur ve Türkiye.
 - Bu araştırmada belirlenen etik ilke temaları ile Türkiye'de belirlenen öğretmenlik meslek etiği temaları karşılaştırıldığında,

bu araştırmanın oldukça kapsayıcı bir biçimde öğretmenlik meslek etiği ilkelerini belirlediği sonucuna ulaşılabilir. Bu araştırmada kategorize edilmiş altı tema (eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına, topluma, ebeveynlere, öğrenciye, mesleğe ve meslektaşlara yönelik etik ilkeler) bulunurken, kategorize edilmemiş diğer iki temanın (öğretmen kuruluş/topluluklarına yönelik uyulması gereken etik ilkeler ile değerleri ilgilendiren etik ilkeler) da bu araştırmanın ilgili temaları altında bulunduğu gerekçesiyle, bu araştırmada belirlenen öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin alan yazında ulaşılan bütün temalardan etik ilkeler içermesine dikkat edilmiştir. Özellikle, topluma yönelik uyulması gereken etik ilkeler temasının kendi başına tema olarak bulunması bu çalışmanın önemini ayrıca artırmaktadır.

• Bu araştırmanın ikinci alt problemi olan öğretmen görüşlerine göre öğretmenlik meslek etiği ilkelerinde her bir temada önemli görülen etik ilkelere ilişkin sonuçlar şu şekildedir:

○ *Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler* temasına ilişkin ilk üç sırada önemli görülen etik ilkeler şunlardır:

1. İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.
2. Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.

3. Özgürlük, barış, eşitlik, akılcılık ve demokrasiyi öğrencinin hayatında yol gösterici kavramlar olarak benimsemesi için onlara rehberlik eder.

○ *Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler* temasına ilişkin ilk üç sırada önemli görülen etik ilkeler şunlardır:

1. Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.
2. Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.
3. Toplumdaki diğer kuruluşlarla öğrencilerin menfaatine ve yasaların gerektirdiği şekilde iş birliği yapar.

○ *Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler* temasına ilişkin ilk üç sırada önemli görülen etik ilkeler şunlardır:

1. Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.

2. Ebeveynleri, çocuklarının refahı ve eğitimiyle aktif olarak ilgilenmeye teşvik eder.

3. Ebeveynler arasında ayırım gözetmeksizin iletişim ve iş birliği içindedir.

○ *Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler* temasına ilişkin ilk üç sırada önemli görülen etik ilkeler şunlardır:

1. Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.

2. Öğrencilerin eğitimini temel görevi olarak görür.

3. Öğrencilerin iyiliği ve güvenliğini önemser. (Herhangi bir çocuğu korku, travma, kaygı, fiziksel ceza, cinsel istismar, ruhsal ve duygusal tacize maruz bırakmaktan sakınır.)

○ *Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler* temasına ilişkin ilk üç sırada önemli görülen etik ilkeler şunlardır:

1. Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.

2. Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.

3. Mesleki muhakeme ve uygulamalarını; öğrenci gelişimi, pedagoji, eğitim politika ve yasalarına uygun olarak geliştirir.

○ *Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler* temasına ilişkin ilk üç sırada önemli görülen etik ilkeler şunlardır:

1. Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.

2. Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.

3. Meslektaşlarına tavsiye verirken yapıcı ve tarafsız olur.

- Öğretmenlik mesleğinin önemli görülen etik ilkelerini belirlemek için veri çözümlemesinde benimsenen betimsel istatistik ve toplam puan aracılığıyla ulaşılan bulguların anlamlı olup olmadığını görmek için yürütülen ki-kare uyum iyiliği testi analizine göre, etik ilkelerin önemli bulunma durumunun beklenen ve gözlenen değerleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamayan iki etik ilke tespit edilmiştir: “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine

örnek olur.” ve “Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.”.

- Bu araştırmanın üçüncü alt problemi olan öğretmen görüşlerine göre önemli görülen etik ilkelerin cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem, okul kademesi, mezun olunan fakülte ve branş değişkenlerine farklılık gösterme durumunun incelenmesiyle elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

- Eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkelerden “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.” etik ilkesinin önemli bulunma durumuyla değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek için yürütülen ki-kare bağımsızlık testine göre, bu etik ilkeyi önemli bulmakla cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem, okul kademesi, mezun olunan fakülte, branş arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkelerden “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.” etik ilkesinin önemli bulunma durumuyla değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek için yürütülen ki-kare bağımsızlık testine göre, bu etik ilkeyi önemli bulmakla cinsiyet arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuşken; öğrenim durumu, kıdem, okul kademesi, mezun olunan fakülte ve branşa göre anlamlı farklılık bulunamamıştır.

- Öğrenciye yönelik uyulması gereken etik ilkeler alt boyutunda en önemli görülen “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.” etik ilkesinin önemli bulunma durumuyla değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek için yürütülen ki-kare bağımsızlık testine göre, bu etik ilkeyi önemli bulmakla öğrenim durumu arasında lisans mezunları lehine anlamlı bir farklılık bulunmuşken, cinsiyet, kıdem, okul kademesi, mezun olunan fakülte ve branş arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

- Mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkeler alt boyutunda en önemli görülen “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.” etik ilkesinin önemli bulunma durumuyla değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek için yürütülen ki-kare bağımsızlık testine göre, bu etik ilkeyi önemli bulmakla cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem, okul kademesi, mezun olunan fakülte ve branş arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

○ Mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkeler alt boyutunda ikinci önemli görülen “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.” etik ilkesinin önemli bulunma durumuyla değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek için yürütülen ki-kare bağımsızlık testine göre, bu etik ilkeyi önemli bulmakla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

○ Meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeler alt boyutunda en önemli görülen “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.” etik ilkesinin önemli bulunma durumuyla değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek için yürütülen ki-kare bağımsızlık testine göre, bu etik ilkeyi önemli bulmakla cinsiyet, öğrenim durumu, kıdem, okul kademesi, mezun olunan fakülte ve branş arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

○ Meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeler alt boyutunda ikinci önemli görülen “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.” etik ilkesinin önemli bulunma durumuyla değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek için yürütülen ki-kare bağımsızlık testine göre, bu etik ilkeyi önemli bulmakla cinsiyet arasında kadın öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuşken; öğrenim durumu, kıdem, okul kademesi, mezun olunan fakülte ve branş arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

4.2. Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak önerilere yer verilmiştir. Öğretmenlik mesleğine, öğretmen eğitime ve ileride yapılabilecek araştırmalara yönelik öneriler uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik öneriler başlıkları altında sunulmuştur.

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bulgular ele alındığında, öğretmenlik meslek etiği ilkelerine ulaşılabilen ülkelerde 21. yüzyılın başlangıcı itibariyle öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin belirlendiği ve Avustralya, Malta ve Tayland’da hükümete bağlı resmî kurumlar tarafından ilan edildiği; diğer ülkelerde ise bu etik ilkelerin duyurulduğu platformların ulusal öğretmen kuruluşları olduğu görülmektedir. Türkiye’de ise, MEB tarafından yayımlanan öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinde öğretmenlerin mesleki değerlerine değinildiği ve araştırmacılar tarafından yürütülen araştırma ve tezlerde

(Altinkurt ve Yılmaz, 2011; Aynal, Ersanlı ve Kumandaş, 2013; Burakgazi ve Can, 2018; Coşkun, 2016; Dayanç, 2007; Erdem ve Şimşek, 2013; Gözütok, 1999; Gündüz ve Coşkun, 2012; Manolova, 2011; Örenel, 2005; Şakar, 2010; Yeşilyurt ve Kılıç, 2014) öğretmenlik meslek etiği ile ilgili çeşitli araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Yurtiçi ve dışında yapılan bütün bu araştırmalardan da anlaşılacağı üzere, öğretmenlik mesleği üyelerinin etik davranışları büyük bir önem arz etmektedir. Öğretmenlerin bu etik davranışları eğitimin diğer paydaşlarını etkilemekle kalmadığı araştırmaların bulgularından açıkça anlaşılmakta olup, uygulanan eğitimin niteliğini de artıracak güce sahip olduğu yapılan çalışmalar sayesinde alan yazının ilgisini çeken bir konu olagelmıştır. Bu bağlamda, bu araştırmanın birinci, ikinci ve üçüncü alt problemlerinin bulguları doğrultusunda, öğretmen eğitimi programlarına ilişkin öğretmenlik meslek etiğiyle ilgili bazı önerilerde bulunulmuştur. Bunlar şöyledir:

4.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1- Bu araştırmanın bulguları doğrultusunda, öğretmenlik meslek etiği ilkelerinin Avustralya, Malta ve Tayland ülkelerinde olduğu gibi, hükümete bağlı ilgili bir kurum (örneğin MEB) tarafından duyurularak resmileştirilmesi önerilmektedir.

2- Öğretmenlerin, öğretmenlik meslek etiği ile ilgili bilgi ve değerlerle donanması için öğretmenlerin gelişimine katkı sağlayacak hizmet içi eğitim çalışmalarının gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

3- Öğretmenlerin, öğretmenlik meslek etiği ilkelerini kendi deneyim ve gözlemlerinden yola çıkarak belirlemelerine fırsat tanıyacak hizmet içi uygulamaların başlatılması önerilmektedir. Seminerlerde sunulan bilgilerin öğretmenler tarafından davranışa dönüştürülüp dönüştürülmediğinden emin olunamayacağı için öğretmenlerin bizzat kendilerinin etik üzerine düşünmesi ve etik ilkelerin neler olması gerektiğine dair ve etik ikilem senaryolarına çözüm yolları önerecekleri raporlar tutmaları ve meslektaşları ile iş birliği yaparak bu konular hakkında tartışma oturumları düzenlemeleri önerilmektedir.

4.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1- Öğretmenlerin meslek etiği ile ilgili görüşleri ile kıdem değişkeni arasındaki farklılığı inceleyen araştırmaların birbirine zıt bulgular elde etmesi ya da bu araştırmada olduğu gibi kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamaması sebebiyle, bu değişkenin öğretmenlerin öğretmenlik meslek etiği ile ilgili görüşlerinde farklılığa yol açıp açmadığına dair fikir sahibi olabilmek için kıdem değişkeninin incelendiği araştırmalar yapılması önerilmektedir.

2- Bu araştırma gibi hem ilköğretim hem de ortaöğretimde çeşitli branşlarda çalışmakta olan öğretmenlerin etik ile ilgili görüşlerinin incelendiği başka bir çalışma bulunmadığı için branş ile öğretmenlik meslek etiği ilkeleri arasındaki farklılık durumunu inceleyen yeni çalışmalar yapılmasının bu konudaki alan yazına önemli katkıları olacağı düşünülmektedir.

3- Öğretmenlerin çalıştıkları okul kademesinin öğretmenlerin meslek etiğine ilişkin görüşlerinde farklılık yaratan bir değişken olup olmadığının belirlenmesi için araştırmalar yapılması yeni bulgulara ulaşmak bakımından önem arz etmektedir. Ulusal alan yazında bu araştırma gibi bütün okul kademelerinden öğretmenlerin öğretmenlik meslek etiği ilkelerine ilişkin görüşlerinin incelendiği başka bir çalışma yapılmamış olduğu için okul kademesi ile öğretmenlerin meslek etiği ilkelerine ilişkin görüşleri arasındaki farklılığın incelendiği yeni araştırmaların yürütülmesi alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

4- Öğretmenlerin etik ilkeleri önemli bulma durumları ile fakülte değişkeni arasındaki farklılığın incelendiği yeni çalışmaların yapılmasının alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Türkiye’de öğretmen olabilmek için mezun olunan fakülte türleri çok çeşitli olduğundan bu durumun öğretmenlerin meslek etiği ve ilkelerine ilişkin görüşleri üzerinde etkisi olup olmadığının araştırılmasının alana katkı getireceği düşünülmektedir.

5- Öğretmenlerin topluma ve öğretmen kuruluş/topluluklarına yönelik etik sorumlulukları olup olmadığına yönelik görüşlerinin alınacağı bir araştırma yapılması önerilmektedir. Türkiye’de öğretmenlik meslek etiği ilkelerine ilişkin alan yazın incelendiğinde topluma ve öğretmen kuruluş/topluluklarına yönelik etik ilkeler

temalarında etik ilke bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu iki temada etik ilkelerin belirlenmemiş olmasının sebebinin ortaya konulmasının gerektiği düşünülmektedir.

6- Öğretmenler dışında öğretmen adaylarının da öğretmenlik meslek etiği ve ilkelerine ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği araştırmalar yapılmasının hizmet öncesi öğretmen eğitiminin öğretmenlerin etiğe ilişkin görüşlerini biçimlendirmede etkili olma durumu ve etkisi varsa bu etkinin büyüklüğüne dair bilgi sahibi olmayı sağlayacaktır. Bunun yanı sıra hem öğretmen adayları hem de öğretmenlerle yapılan araştırmalar yapılmasının iki gruptan elde edilen verilerin karşılaştırılma yoluyla oldukça zengin ve açıklayıcı bilgiler ortaya koyacağı düşünülmektedir.

7- Etik ilkelerin öğretmenler tarafından nasıl uygulandığı ile ilgili derinlemesine verilerin toplanacağı gözlem ve görüşmelere dayalı çalışmalar yapılması önerilmektedir. Nitel araştırma yöntemlerinden yararlanarak öğretmenlik meslek etiğine ilişkin öğretmen görüşlerini elde etmek ulusal alan yazındaki nicel araştırma yöntemlerinin benimsendiği diğer araştırmaların bulgularını destekleyici veya açıklayıcı nitelikte veriler elde edilmesini sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Akyüz, Y. (2012). Türkiye’de Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri (1848-1950). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Alkan, C., & Hacıoğlu, F. (1997). *Öğretmenlik Uygulamaları*. Alkım Yayınevi.
- Altinkurt, Y., & Yılmaz, K. (2011). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlerin Mesleki Etik Dışı Davranışlar ile İlgili Görüşleri.
- Aksoy, N. (1999). Educators’ beliefs about ethical dilemmas in teaching: a research study among elementary school teachers in Turkey. *American Association of Behavioral and Social Sciences*, 2.
- Aristoteles (2015). *Nikomakhos’a Etik* (S. Babür, Çev.). Ankara: Bilgesu. (?).
- Ashby, W. (1950). Teleology and deontology in ethics. *The Journal of Philosophy*, 47(26), 765-773.
- Avustralian Capital Territory, Department of Education and Training. (2006). *Teachers’ Code of Professional Practice*. Retrieved from: <https://www.act.gov.au/>
- Aydın, İ. (2016). *Akademik Etik*. Ankara: Pegem.
- Aydın, İ. (2018). *Eğitim ve Öğretimde Etik*. Ankara: Pegem.
- Aynal, Ş. Ö., Ersanlı, K., ve Kumandaş, H., (2013). Okul Öncesi Öğretmenlerine Yönelik Mesleki Etik İlkeleri Geliştirme Çalışması. *KEFAD*, 14 (1), 429-442.
- Barrett, D. E., Casey, J. E., Visser, R. D., & Headley, K. N. (2012). How do teachers make judgments about ethical and unethical behaviors? Toward the development of a code of conduct for teachers. *Teaching and Teacher Education*, 28(6), 890-898.
- Bologna Süreci. Erişim adresi: <https://uluslararasi.yok.gov.tr/uluslararasilasma/bologna/temel-bilgiler/bologna-sureci-nedir>
- Bullock, E. L., Cook, S. V., DiGrino, N., Furcron, B., Green, A. J., Jackson, C., ... Zieglsky, L. T. (2019). *Illinois Educator Code of Ethics*. United States of America: Retrieved from: http://www.wcsea.us/uploads/5/7/9/5/57958047/isbe_educator_code_of_ethics.pdf
- Burakgazi, S. G., & Can, İ. (2018). Development and validation of a professional ethics scale for pre-service teachers. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 8(2), 275-298.

- Buzzelli, C., & Johnston, B. (2001). Authority, power, and morality in classroom discourse. *Teaching and teacher education*, 17(8), 873-884.
- Büyüköztürk, Ő.,  akmak, E. K., Akg n,  . E., Karadeniz, Ő. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Campbell, E. (2008). The ethics of teaching as a moral profession. *Curriculum Inquiry*, 38(4), 357-385.
- Carr, D. (2005). *Professionalism and ethics in teaching*. Routledge.
- Cenan, Ő. (2016). *Antropolojik Açıdan Eğitim Kavramı ve Eğitimde Etik Sorunsalı* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Cevizci, A. (2008). Etiğe Giriş, Paradigma Yayıncılık. *İkinci Baskı, İstanbul*.
- Colnerud, G. (1997). Ethical conflicts in teaching. *Teaching and teacher education*, 13(6), 627-635.
- Coşkun, N. (2016). *Eğitim Fakültesi  ğrencilerinin ve  ğretim Elemanlarının  ğretmenlik Meslek Etiği Değerlerine İlişkin Görüşleri: Mesleki Etik Değerlerin Kazanımı Sürecinde  rt k Program* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye.
-  elikten, M., şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve  zellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Darling-Hammond, L. (2010). Teacher education and the American future. *Journal of teacher education*, 61(1-2), 35-47.
- Dayanç, T. (2007). *Sınıf  ğretmenliği Aday  ğretmenlerinin Mesleki Etik Konusundaki Görüşleri ve Mesleki Etik İkilemleri  z mleme Biçimleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu, Türkiye.
- Dewey, J. (2013). *The School and Society and The Child and The Curriculum*. University of Chicago Press.
- Erdem, A. R., ve şimşek, S. (2013). Öğretmenlik Meslek Etiğinin İrdelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (15), 185-203.
- Erdoğan,  . H. (2018). *Beden Eğitimi  ğretmenlerinin Kişilik  zellikleri Ahlakı Olgunluk Düzeyleri ve  ğretmenlik Meslek Etiği Hakkındaki Görüşleri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri, Türkiye.
- Ertürk, S. (2013). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Edge.
-  etik . Türk Dil Kurumu. Erişim adresi: <http://sozluk.gov.tr/>
- Evagorou, M., Dillon, J., Viiri, J., & Albe, V. (2015). Pre-service science teacher preparation in Europe: Comparing pre-service teacher preparation programs in England, France, Finland and Cyprus. *Journal of Science Teacher Education*, 26(1), 99-115.

- Freitas, D. J. (1999). *A Professional Code of Ethics for Teacher Educators: A Proposal to Stimulate Discussion and Debate*, *Action in Teacher Education*, 20:4, 96-99, DOI: 10.1080/01626620.1999.10462939
- Gilligan, C. (1993). *In a different voice*. Harvard University Press.
- Gözütok, F. D. (1999). Öğretmenlerin Etik Davranışları. *Üçüncü Uluslararası Öğretmen Eğitimi Konferansı* içinde, (s. 84-99). Berl Koleji.Great Britain, National Union of Teachers. (2019). *Code of Professional Ethics*. Erişim adresi: <http://local.teachers.org.uk/templates/asset-relay.cfm?frmAssetFileID=1348>
- Green, A. (1997). Education, Globalization and The Nation State. In *Education, Globalization and the Nation State* (pp. 130-186). Palgrave Macmillan, London.
- Gümüş, E. (2015). *Kohlberg'in Ahlaki Gelişim Kuramına Göre Ortaokul Öğrencilerinin Ahlaki Gelişim Düzeyi ile Cinsiyet Rollerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye.
- Gündüz, Y., & Coşkun, Z. S. (2012). Öğrenci Algısına Göre Öğretmen Etik Değerler Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 111-131.
- Harford, J. (2010). Teacher education policy in Ireland and the challenges of the twenty-first century. *European Journal of Teacher Education*, 33(4), 349-360.
- Heilbrun Jr. A. B., ve Georges, M. (1990). The Measurement of Principled Morality by the Kohlberg Moral Dilemma Questionnaire. *Journal of Personality Assessment*, 55 (1&2), 183-194.
- Johnston, D. K. (1991). Cheating: Reflections on a moral dilemma. *Journal of Moral Education*, 20(3), 283-291.
- Jorgensen, G. (2006). Kohlberg and Gilligan: duet or duel?. *Journal of Moral Education*, 35(2), 179-196.
- Karasar, N. (2011). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. *Ankara: Nobel Yayın Dağıtım*, 15.
- Kohlberg, L., & Hersh, R. H. (1977). Moral development: A review of the theory. *Theory into practice*, 16(2), 53-59.
- Korean Federation of Teachers' Associations. (2014). *Principles & Aims*. Retrieved from: <http://english.kfta.or.kr/principle.asp>
- Korkmaz, İ. Ve Serin, M. K. (2018). Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. M. Ergün, N. Karabacak, İ. Korkmaz ve M. Ergün (Editörler), *Öğretmenliğin Mesleki Değerleri ve Etik*. (ss. 115-130). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kuçuradi, İ. (2015). *Etik*. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Kuçuradi, İ. (2017). *Uludağ Konuşmaları*. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.

- Kuru, M., & Uzun, H. (2008). Türkiye'de Öğretmen Adaylarının Seçiminde 1954 Örneği. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 28(3).
- Macit, M. H. (2009). Teleolojik Etik Anlayışın Deontolojik Eleştirisi. *Kaygı*, (13), 83-91.
- Mahony, P. (2009). Should 'ought' be taught?. *Teaching and teacher Education*, 25(7), 983-989.
- Manolova, O. (2011). *Mesleki Etik İlkelere İlişkin Türkiye ve Moldova'daki İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Görüşleri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Marsh, C. J. (2004). Key concepts for understanding curriculum. Routledge.
- MEB 2017-2018 Örgün Eğitim Resmi İstatistikleri. Erişim adresi: <https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>
- MEB Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. Erişim adresi: http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLY_K_MESLEY_YENEL_YETERLYKLERY.pdf
- Ministry of Education and Employment, The Council for the Teaching Profession in Malta. (2012). Teachers' Code of Ethics and Practice. Retrieved from: <https://education.gov.mt/en/Ministry/Documents/New%20Code%20of%20Ethics%20Doc%20EN.pdf>
- Nanyang Technological University, National Institute of Education. (2019). *Teachers' Professional Conduct and Ethics*. Retrieved from: https://cpc.edb.org.hk/2005_conference/download/chang_english.doc
- National Council for Teacher Education. (2010). *Code of Professional Ethics for School Teachers*. New Delhi. Retrieved from: <http://www.ncte-india.org/Approved%20by%20CP%20Final%20-%20Code%20of%20Professional%20Ethics%207%20Feb%2011.pdf>
- Neuman, W. L. (2006). Toplumsal Araştırma Yöntemleri. *Nitel ve Nicel Yaklaşımlar (Çev: Sedef Özge), Yayın Odası Yayınları, Ankara*.
- New Zealand Teachers Council. (2019). *Code of Ethics for Registered Teachers*. Retrieved from: <https://teachingcouncil.nz/sites/default/files/coe-poster-english.pdf>
- Nisan, M., & Kohlberg, L. (1982). Universality and variation in moral judgment: A longitudinal and cross-sectional study in Turkey. *Child Development*, 865-876.
- Oliva, P. F. & Gordon, W. (2012). Developing the curriculum. Pearson.
- Ornstein, A., & Hunkins, P. (2016). Curriculum evaluation. *Curriculum: Foundations, principles, and, issues* (7th).

- Örenel, S. (2005). *Öğretmenlerin Mesleki Etik İlkeleri Kapsamındaki Davranışlarının İlköğretim ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Algılarıyla Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Pallant, J. (2016). *SPSS Kullanma Kılavuzu: SPSS ile Adım Adım Veri Analizi*. (S. Balcı ve B. Ahi, Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık. (2015).
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Piaget, J. (1948). The moral judgment of the child.
- Placier, M. (1996). An action research approach to a contradiction in teaching: Reconciling grades with democratic education. *Action in Teacher Education*, 18(3), 23-32.
- Posner, G. J. (1995). *Analyzing the curriculum*. McGraw-Hill Humanities Social.
- Profesjons Etiske Plattform. (2015). Professional Ethics for The Teaching Profession. Retrieved from: https://skoleneslandsforbund.no/wp-content/uploads/2015/02/Profesjonsetisk_plattform_engelsk.pdf
- Rest, J. R., Narvaez, D., Thoma, S. J., & Bebeau, M. J. (2000). A neo-Kohlbergian approach to morality research. *Journal of moral education*, 29(4), 381-395.
- Ries, F., Cabrera, C. Y. & Carriedo, R. G. (2016). A Study of Teacher Training in the United States and in Europe. *The European Journal of Social and Behavioural Sciences*, 27, 2029-2054.
- Russell, B. (2017). *Etik, Toplum, Siyaset* (F. Sezer, Çev.). İstanbul: Say (1954).
- Saldıray, A., & Doğanay, A. (2017). Örtük Programda Toplumsal Cinsiyet: Bir İlkokulun Örtük Programında Toplumsal Cinsiyete İlişkin Nitel Bir Çalışma. *Electronic Turkish Studies*, 12(25).
- Schaefer, R. J. (1970). Teacher education in the United States of America. *Prospects in Education*, 1(2), 37-42.
- Singer, P. (2005). Ethics and intuitions. *The Journal of Ethics*, 9(3-4), 331-352.
- Snarey, J. R., Reimer, J., & Kohlberg, L. (1985). Development of social-moral reasoning among Kibbutz adolescents: A longitudinal cross-cultural study. *Developmental Psychology*, 21(1), 3.
- Sönmez, V. (2012). *Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Anı.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2013). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Squires, G. (2002). *Teaching as a professional discipline: A multi-dimensional model*. Routledge.

- Stewart, V. (2010). Singapore leads the way in changing teacher education. *Phi Delta Kappan*, 92(2), 92.
- Strike, K. A. (1988). *The Ethics of Teaching*. *Phi Delta Kappa International*, 70(2), 156-158.
- Şakar, M. C. (2010). *İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Etik Görüşlerinin Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van, Türkiye.
- Tepe, H. (2009). *Etik ve Meslek Etikleri*. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Tepe, H. (2011). *Etik ve Metaetik*. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Thailand Government Gazette. (2005). *Regulation of the Teachers Council of Thailand on Professional Standards and Ethics*. 122 (Special Part 76 D). Retrieved from: http://etico.iiep.unesco.org/sites/default/files/thailand_2005_professional_standard_of_ethics.pdf
- The Teaching Council. (2016). Code of Professional Conduct for Teachers. Retrieved from: <https://www.teachingcouncil.ie/en/Publications/Fitness-to-Teach/Code-of-Professional-Conduct-for-Teachers1.pdf>
- Tippins, D. J., Tobin, K. G., & Hook, K. (1993). Ethical decisions at the heart of teaching: Making sense from a constructivist perspective. *Journal of moral education*, 22(3), 221-240.
- Tom, A. R. (1980). Teaching as a moral craft: A metaphor for teaching and teacher education. *Curriculum Inquiry*, 10(3), 317-323.
- Trianosky, G. (1990). What is virtue ethics all about. *American Philosophical Quarterly*, 27(4), 335-344.
- Turiel, E. (2004). *The culture of morality: Social development, context, and conflict*. Cambridge University Press.
- Türkiye İstatistiki Bölge Sınıflandırması. Erişim adresi: http://www.tuik.gov.tr/MicroVeri/GYKA_2014/turkce/images/istatiksel.jpg
- Türk Milli Eğitim Temel Kanunu. Erişim adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>
- Tyler, R. W. (2014). *Eğitim Programlarının ve Öğretimin Temel İlkeleri* (M. E. Rüzgâr ve B. Aslan Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), International Institute for Educational Planning. (2006). *Ethics in Education: The Role of Teacher Codes, Canada and South Asia*. Retrieved from: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000149079>
- Yaşar, Ş. (2008). Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenin Nitelikleri. M. Gültekin (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş*. (ss. 179-196). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

- Yeşilyurt, E., & Kılıç, M. E. (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Algılarına Göre Öğretmenlerin Etik Değerlere Uyma Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 60(60), 471-486.
- Yıldız, A. (2014). İdealist Öğretmenden Sınava Hazırlayıcı Teknisyene: Öğretmenliğin Dönüşümü. *İstanbul, Kalkedon Yayınları*.
- YÖK Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. Erişim adresi: <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/egitim-fakultesi-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari-mart-1998.pdf>
- YÖK Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri. Erişim adresi: <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/ogretmen-yetistirme-ve-egitim-fakulteleri.pdf>
- YÖK Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. Erişim adresi: https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/AA_Sunus_%20Onsoz_Uygulama_Yonergesi.pdf
- Yurdakul, S., Gür, B. S., Çelik, Z., Kurt, T., & Olçum, A. (2016). Öğretmenlik Mesleği ve Mesleğin Statüsü. *Ankara, Eğitim Bir-Sen Yayınları*, (70).
- Yüksel, S. (2004). *Örtük Program: Eğitimde Saklı Uygulamalar*. Nobel Yayın Dağıtım.

EKLER

EK 1. Öğretmenlik Mesleği Etik İlkelerini Belirleme Anketi

Öğretmenlik Meslek Etiği İlkelerini Belirleme Anketi

Değerli Katılımcı,

Bu anket, Doç. Dr. Canay Demirhan İşcan danışmanlığındaki Ayşe Ordu tarafından yürütülen “Öğretmenlik Mesleği İçin Etik İlkeler ve Etik İnkilemlere İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı tez çalışmasına katkı sağlamanız amacıyla hazırlanmıştır. Anketi yanıtlarken öğretmenlik mesleği etik ilkelerine dair görüşlerinizi göz önünde bulundurmanız beklenmektedir. Anket, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, kişisel bilgilerinize başvurulacak; ikinci bölümde ise öğretmenlik meslek etiğine dair bazı ilkeleri şahsi fikrinize göre önem sırasına koymanız istenecektir. Anketin tamamlanması yaklaşık on beş dakika alacaktır.

Ankete vereceğiniz yanıtlarla ilgili şu gizlilik tedbirleri alınmaktadır: Katılımınız gönüllülük esasına bağlıdır ve anketin yanıtlarının tarafınızdan gönderilmesinden önce herhangi bir sebep göstermeksizin çalışmadan çekilebilirsiniz. Yanıtlarınız tamamen gizli ve anonim tutulacaktır. Gizliliğinizi korumak adına, lütfen anketin hiçbir kısmında isim kullanmayınız. Katılımınız, içten ve samimi yanıtlarınız için teşekkür ederim. Herhangi bir soru ya da sorun için, lütfen araştırmacıyla iletişime geçiniz.

Saygılarımla,

Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitimde Program Geliştirme YL Öğrencisi
Ayşe ORDU
ays962@gmail.com

I. BÖLÜM

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetinizi seçiniz.
 - ☐ Kadın
 - ☐ Erkek
2. Öğrenim durumunuzu seçiniz.
 - ☐ Lisans
 - ☐ Yüksek Lisans
 - ☐ Doktora
 - ☐ Diğer
3. Lisans düzeyinde mezun olduğunuz fakülteyi ve bölümünüzü belirtiniz.
4. Kaç yıldır öğretmenlik yapmaktasınız?
 - ☐ 0-5 yıl
 - ☐ 6-10 yıl
 - ☐ 11-15 yıl
 - ☐ 16-20 yıl
 - ☐ Diğer
5. Çalışmakta olduğunuz okul kademesini seçiniz.
 - ☐ İlkokul
 - ☐ Ortaokul
 - ☐ Lise
6. Çalışmakta olduğunuz okulun bulunduğu ili seçiniz.
 - ☐ Ankara
 - ☐ Bursa
 - ☐ Erzincan
 - ☐ Isparta
 - ☐ İstanbul
 - ☐ İzmir
 - ☐ Karabük
 - ☐ Siirt
 - ☐ Tekirdağ
 - ☐ Trabzon
 - ☐ Van
 - ☐ Yozgat
 - ☐ Zonguldak

7. Branşınızı seçiniz.
- ☐ Sınıf Öğretmenliği
 - ☐ Matematik Öğretmenliği
 - ☐ Türkçe Öğretmenliği
 - ☐ Fen Bilimleri Öğretmenliği
 - ☐ Sosyal Bilimler Öğretmenliği
 - ☐ İngilizce Öğretmenliği
 - ☐ Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği
 - ☐ Resim Öğretmenliği
 - ☐ Müzik Öğretmenliği
 - ☐ Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
 - ☐ Kimya Öğretmenliği
 - ☐ Fizik Öğretmenliği
 - ☐ Biyoloji Öğretmenliği
 - ☐ Tarih Öğretmenliği
 - ☐ Coğrafya Öğretmenliği
 - ☐ Diğer

II. BÖLÜM

Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler

1. Aşağıdaki eğitim politikası, yasalar ve insan haklarına yönelik etik ilkeleri okuyarak;

a. en önemli gördüğünüz üç maddeyi seçiniz (1= En Önemli, 2= İkinci Önemli, 3= Üçüncü Önemli olacak şekilde).

b. öğretmenlik meslek etiği kapsamında uygun bulmadığınız madde/maddeleri seçiniz (İlgili maddenin yanındaki kutuya “x” işareti koyunuz). [Uygun bulmadığınız madde yoksa “x” işareti koymanıza gerek yoktur.]

	Etkili eğitim politikalarının geliştirilmesine katkıda bulunur.
	Kurumunun işleyişine ilişkin yasal düzenlemelerin mesleki etik ilkelerle uyumlu olmasına çaba gösterir.
	Kurumunda öğretim amacıyla sunulan olanakları yasal düzenlemelere uygun biçimde kullanır.
	Öğrencilerin eğitimi, refahı ve güvenliğini amaçlayan yasal düzenlemelere uyumlu davranır.
	Elektronik ya da yazılı, basılı vb. formatta yasaya aykırı materyallere erişim sağlamaz.
	İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.
	Özgürlük, sosyal adalet ve demokrasi bakımından çevresine örnek olur.

	Doğayı ve çevreyi koruma bakımından çevresine örnek olur.
	Öğretim hizmetini dürüst ve eşit olarak sunar.
	Yasal bir zorunluluk durumu ya da bir bireyin iyi hali için yasal bir endişe yoksa, edinilen bilginin mahremiyetine ve bireylerin kişisel gizliliğine saygı gösterir.
	Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.
	İnsan haklarına saygının öğretimine temel görev olarak bakar.
	Özgürlük, barış, eşitlik, akılcılık ve demokrasiyi öğrencinin hayatında yol gösterici kavramlar olarak benimsemesi için onlara rehberlik eder.

Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler

1. Aşağıda verilen *topluma yönelik uyulması gereken etik ilkeleri* size göre önem sırasına koyunuz (1=En önemli, 2=İkinci Önemli, 3=Üçüncü Önemli olacak şekilde).
2. Öğretmenlik meslek etiği kapsamında uygun bulmadığınız madde/maddeleri seçiniz (İlgili maddenin yanındaki kutuya “x” işareti koyunuz). [Uygun bulmadığınız madde yoksa “x” işareti koymanıza gerek yoktur.]

	Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.
	Toplumdaki diğer kuruluşlarla öğrencilerin menfaatine ve yasaların gerektirdiği şekilde iş birliği yapar.
	Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.

Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler

1. Aşağıda verilen ebeveynlere yönelik uyulması gereken etik ilkeleri size göre önem sırasına koyunuz (1=En Önemli, 2=İkinci Önemli, 3=Üçüncü Önemli olacak şekilde).
2. Öğretmenlik meslek etiği kapsamında uygun bulmadığınız madde/maddeleri seçiniz (İlgili maddenin yanındaki kutuya “x” işareti koyunuz). [Uygun bulmadığınız madde yoksa “x” işareti koymanıza gerek yoktur.]

	Ebeveynleri, çocuklarının refahı ve eğitimiyle aktif olarak ilgilenmeye teşvik etmek için çaba gösterir.
	Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.
	Ebeveynler arasında ayırım gözetmeksizin iletişim ve iş birliği içindedir.

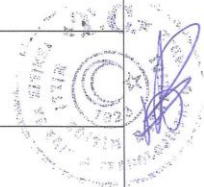
Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler

1. Aşağıdaki öğrencilere yönelik uyulması gereken etik ilkeleri okuyarak;

a. en önemli gördüğünüz üç maddeyi seçiniz (1= En Önemli, 2= İkinci Önemli, 3= Üçüncü Önemli olacak şekilde).

b. öğretmenlik meslek etiği kapsamında uygun bulmadığınız madde/maddeleri seçiniz (İlgili maddenin yanındaki kutuya “x” işareti koyunuz). [Uygun bulmadığınız madde yoksa “x” işareti koymanıza gerek yoktur.]

	Öğrencilerinin eğitimini ana görevi olarak görür.
	Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.
	Öğretimini, öğrencilerin bireysel ihtiyaç ve özelliklerine göre uyarlar.
	Öğrencilerinin iyiliği ve güvenliğini önemser. (Herhangi bir çocuğu korku, travma, kaygı, fiziksel ceza, cinsel istismar, ruhsal ve duygusal tacize maruz bırakmaktan sakınır.)
	Öğretmenlik rol ve görevleriyle uyumlu olacak biçimde, öğrencilerine karşı ilgili, merhametli olur.
	Öğrenciyi utanma ya da aşağılamaya kasten maruz bırakmaz.
	Öğrencilerle olan profesyonel ilişkisini şahsi çıkarı için kullanmaz.
	Öğrencilerle olan ilişkileri karşılıklı güven ve saygıya dayanır.
	Öğrencileriyle arasında okulda ve okul dışındayken profesyonel sınırlar koyar. (Uygunsuz fiziksel temastan kaçınır, herhangi bir kitle iletişim aracı yoluyla uygun olmayan iletişimden kaçınır ve öğrencilerle uygun olmayan ilişkilerden kaçınır.)
	Hayat boyu öğrenme bakış açısını barındıran kapsayıcı bir ortamda, öğrencileri motive eden öğrenme yaşantıları oluşturur.

	Okulda ve okul dışında, öğrencilerine adil, eşit ve objektif yaklaşır.
--	--

Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler

1. Aşağıdaki *mesleki gelişime yönelik uyulması gereken etik ilkeleri* okuyarak;

a. en önemli gördüğünüz üç maddeyi seçiniz (1= En Önemli, 2= İkinci Önemli, 3= Üçüncü Önemli olacak şekilde).

b. öğretmenlik meslek etiği kapsamında uygun bulmadığınız madde/maddeleri seçiniz (İlgili maddenin yanındaki kutuya “x” işareti koyunuz). [Uygun bulmadığınız madde yoksa “x” işareti koymanıza gerek yoktur.]

	Mesleki muhakeme ve uygulamalarını; öğrenci gelişimi, pedagoji, eğitim politika ve yasalarına uygun olarak geliştirir.
	Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.
	Mesleğin saygınlığını korumaya özen gösterir.
	Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.

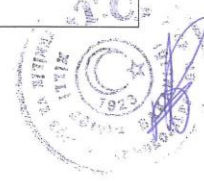
Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler

1. Aşağıdaki *meslektaşlara yönelik uyulması gereken etik ilkeleri* okuyarak;

a. en önemli gördüğünüz üç maddeyi seçiniz (1= En Önemli, 2= İkinci Önemli, 3= Üçüncü Önemli olacak şekilde).

b. öğretmenlik meslek etiği kapsamında uygun bulmadığınız madde/maddeleri seçiniz (İlgili maddenin yanındaki kutuya “x” işareti koyunuz). [Uygun bulmadığınız madde yoksa “x” işareti koymanıza gerek yoktur.]

	Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.
	Meslektaşlarının kariyerlerine ve mesleki anlamda tanınırlıklarına zarar vermez.

GÖRÜŞME FORMU

Tarafımdan yürütölmekte olan yüksek lisans tez çalışmasına katkı sağladığınız için teşekkür ederim. Öğretmenlik meslek etiğı ile ilgili yapacağımız bu görüşmenin maksimum 30 dakika sürmesi planlanmaktadır. Görüşmemiz esnasında ses kaydı alınacaktır. Hazırsanız başlayabiliriz. Vereceğiniz içten yanıtlarınız ve zaman ayırdığınız için müteşekkirim.

Soru 1: Kendinizden bahseder misiniz?

Soru 2: Sıradan bir dersinizin nasıl geçtiğini anlatabilir misiniz?

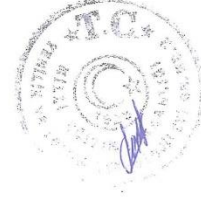
Soru 3: Mesleğinizi yaparken neler hissediyorsunuz?

Soru 4: Herhangi bir veli toplantısını anlatabilir misiniz?

Soru 5: Meslektaşlarınızla yürüttüğünüz ilişkiyi nasıl tanımlarsınız?

Soru 6: Ekte bulunan etik ikilem senaryosuyla ilgili, senaryonun sonunda yer alan soruyu yanıtlar mısınız? (Etik ikilem senaryosu; gerçek kişi, kurum ve kuruluşlardan bağımsız olarak yaratılmıştır).

Katılımınız için teşekkürler.

EK 2. Etik Kurul Onayı

GİZLİ
T.C
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu Başkanlığı

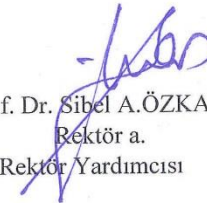
Sayı : 85434274-050.04.04 / 9083
Konu : Etik Kurul Kararı Hakkında

11.02.2019

Sayın Ayşe ORDU

İlgi: 22/11/2018 tarihli başvurunuz.

“Öğretmenlik Mesleği İçin Etik İlkeler ve Etik İnkilemlere İlişkin Öğretmen Görüşleri” başlıklı teziniz ile ilgili olarak Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Alt Etik Kurulunun 04/02/2019 tarihli toplantısında alınan 2/41 sayılı kararın bir örneği ilişikte gönderilmektedir. Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Sibel A.ÖZKAN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EKLER:
Karar Örneği (1 sayfa)

GİZLİ

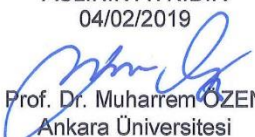
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ALT ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 04/02/2019
Toplantı Sayısı : 02
Karar Sayısı : 41

41- Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimde Program Geliştirme Programı yüksek lisans öğrencisi **Ayşe Ordu**'nun "Öğretmenlik Mesleği İçin Etik İlkeler ve Etik İkilemlere İlişkin Öğretmen Görüşleri" başlıklı tezi ile ilgili 22/11/2018 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelendi.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimde Program Geliştirme Programı yüksek lisans öğrencisi **Ayşe Ordu**'nun "Öğretmenlik Mesleği İçin Etik İlkeler ve Etik İkilemlere İlişkin Öğretmen Görüşleri" başlıklı tezinin, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR
04/02/2019

Prof. Dr. Muharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

EK 3. Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

Sayı : 81576613/605.01/24198811
Konu: Araştırma Uygulama İzin Talebi

14.12.2018

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

- İlgi: a) Ankara Üniversitesi Rektörlüğü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 20/11/2018 tarihli ve 98761816-302.08.01-E.4859 sayılı yazısı
b) Millî Eğitim Bakanlığının 22/08/2017 tarihli ve 35558626-10.06.01-E.12607291 (2017/25) sayılı genelgesi

İlgi (a) yazı ile Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ayşe ORDU'nun, "Öğretmenlik Mesleği İçin Etik İlkeler ve Etik İnkilemlere İlişkin Öğretmen Görüşleri" konulu yüksek lisans tezi kapsamında hazırladığı veri toplama araçlarının Ankara, Bursa, Erzincan, Isparta, İstanbul, İzmir, Siirt, Tekirdağ, Trabzon, Van, Yozgat, Zonguldak ve Karabük illerinde bulunan her tür ve derecedeki ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapmakta olan öğretmenlere uygulanmasına yönelik izin talebi Genel Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Denetimi il/ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre; onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen, uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılmış veri toplama araçlarının uygulanmasına ilgi (b) genelge doğrultusunda izin verilmiştir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Anıl YILMAZ
Bakan a.
Genel Müdür V.

Ek: Veri Toplama Araçları (8 sayfa)

Emniyet Mahallesi Milas SokakNu:8 06560 Yenimahalle-ANKARA
Telefon No: (0 312) 296 94 00 Fax: (0 312) 213 61 36
E-Posta: yegitek@meb.gov.tr İnternet Adresi: http://yegitek.meb.gov.tr

Bilgi için: Şeyda KARABULUT Dr.Atilla DEMİRBAŞ
Öğretmen Koordinatör
Telefon No: (0 312) 296 95 82.

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1096-2871-3d14-ad8e-ee20 kodu ile teyit edilebilir.

EK 4. Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkelerin Önem Sıralaması

Etik İlkeler	En Önemli İlke		İkinci Önemli İlke		Üçüncü Önemli İlke	
	n	%	n	%	n	Yüzde (%)
İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.	127	19,5	109	16,8	69	10,6
Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.	111	17,1	79	12,2	60	9,2
Etkili eğitim politikalarının geliştirilmesine katkıda bulunur.	80	12,3	37	5,7	44	6,8
Öğrencilerin eğitimi, refahı ve güvenliğini amaçlayan yasal düzenlemelere uyumlu davranır.	58	8,9	65	10,0	63	9,7
Özgürlük, barış, eşitlik, akılcılık ve demokrasiyi öğrencinin hayatında yol gösterici kavramlar olarak benimsemesi için onlara rehberlik eder.	57	8,8	73	11,2	78	12,0
Özgürlük, sosyal adalet ve demokrasi bakımından çevresine örnek olur.	47	7,2	87	13,4	72	11,1
Öğretim hizmetini dürüst ve eşit olarak sunar.	40	6,2	43	6,6	56	8,6
Kurumunun işleyişine ilişkin yasal düzenlemelerin mesleki etik ilkelerle uyumlu olmasına çaba gösterir.	36	5,5	33	5,1	41	6,3
Kurumunda öğretim amacıyla sunulan olanakları yasal düzenlemelere uygun biçimde kullanır.	34	5,2	29	4,5	27	4,2
İnsan haklarına saygının öğretimine temel görev olarak bakar.	32	4,9	49	7,5	44	6,8
Yasal bir zorunluluk durumu ya da bir bireyin iyi hali için yasal bir endişe yoksa, edinilen bilginin mahremiyetine ve bireylerin kişisel gizliliğine saygı gösterir.	13	2,0	13	2,0	32	4,9
Doğayı ve çevreyi koruma bakımından çevresine örnek olur.	6	0,9	10	1,5	37	5,7
Elektronik ya da yazılı, basılı vb. formatta yasaya aykırı materyallere erişim sağlamaz.	5	0,8	17	2,6	17	2,6
Boş	4	0,6	6	0,9	10	1,5
Toplam	650	100,0	650	100,0	650	100,0

**EK 5. Eğitim politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkelerin Toplam
Puana Göre Önem Sıralaması**

Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler	Toplam Puan
İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.	666
Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.	551
Özgürlük, barış, eşitlik, akılcılık ve demokrasiyi öğrencinin hayatında yol gösterici kavramlar olarak benimsemesi için onlara rehberlik eder.	396
Özgürlük, sosyal adalet ve demokrasi bakımından çevresine örnek olur.	389
Öğrencilerin eğitimi, refahı ve güvenliğini amaçlayan yasal düzenlemelere uyumlu davranır.	369
Etkili eğitim politikalarının geliştirilmesine katkıda bulunur.	358
Öğretim hizmetini dürüst ve eşit olarak sunar.	264
İnsan haklarına saygının öğretime temel görev olarak bakar.	238
Kurumunun işleyişine ilişkin yasal düzenlemelerin mesleki etik ilkelerle uyumlu olmasına çaba gösterir.	215
Kurumunda öğretim amacıyla sunulan olanakları yasal düzenlemelere uygun biçimde kullanır.	187
Yasal bir zorunluluk durumu ya da bir bireyin iyi hali için yasal bir endişe yoksa, edinilen bilginin mahremiyetine ve bireylerin kişisel gizliliğine saygı gösterir.	97
Doğayı ve çevreyi koruma bakımından çevresine örnek olur.	73
Elektronik ya da yazılı, basılı vb. formatta yasaya aykırı materyallere erişim sağlamaz.	66

EK 6. Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralaması

Etik İlkeler	En Önemli İlke		İkinci Önemli İlke		Üçüncü Önemli İlke	
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.	312	48,0	237	36,5	93	14,3
Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.	286	44,0	225	34,6	129	19,8
Toplumdaki diğer kuruluşlarla öğrencilerin menfaatine ve yasaların gerektirdiği şekilde iş birliği yapar.	44	6,8	178	27,4	418	64,3
Boş	8	1,2	10	1,5	10	1,5
Toplam	650	100,0	650	100,0	650	100,0

**EK 7. Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puanına Göre
Önem Sıralaması**

Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplam Puan
Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.	1503
Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.	1431
Toplumdaki diğer kuruluşlarla öğrencilerin menfaatine ve yasaların gerektirdiği şekilde iş birliği yapar.	912

EK 8. Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralaması

Etik İlkeler	En Önemli İlke		İkinci Önemli İlke		Üçüncü Önemli İlke	
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.	249	38,3	284	43,7	114	17,5
Ebeveynleri, çocuklarının refahı ve eğitimiyle aktif olarak ilgilenmeye teşvik eder.	241	37,1	198	30,5	206	31,7
Ebeveynler arasında ayrım gözetmeksizin iletişim ve iş birliği içindedir.	158	24,3	163	25,1	325	50,0
Boş	2	0,3	5	0,8	5	0,8
Toplam	650	100,0	650	100,0	650	100,0

**EK 9. Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puanına Göre
Önem Sıralaması**

Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplam Puan
Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.	1431
Ebeveynleri, çocuklarının refahı ve eğitimiyle aktif olarak ilgilenmeye teşvik eder.	1326
Ebeveynler arasında ayırım gözetmeksizin iletişim ve iş birliği içindedir.	1122

EK 10. Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralaması

Etik İlkeler	En Önemli İlke		İkinci Önemli İlke		Üçüncü Önemli İlke	
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Öğrencilerin eğitimini temel görevi olarak görür.	156	24,0	35	5,4	42	6,5
Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.	131	20,2	139	21,4	90	13,8
Öğrencilerin iyiliği ve güvenliğini önemser. (Herhangi bir çocuğu korku, travma, kaygı, fiziksel ceza, cinsel istismar, ruhsal ve duygusal tacize maruz bırakmaktan sakınır.)	83	12,8	90	13,8	73	11,2
Hayat boyu öğrenme bakış açısını barındıran kapsayıcı bir ortamda, öğrencileri motive eden öğrenme yaşantıları oluşturur.	60	9,2	82	12,6	79	12,2
Öğretimini, öğrencilerin bireysel ihtiyaç ve özelliklerine göre uyarlar.	49	7,5	76	11,7	75	11,5
Öğrencilerle olan ilişkileri güven ve saygıya dayanır.	48	7,4	53	8,2	69	10,6
Okulda ve okul dışında, öğrencilerine adil, eşit ve objektif davranır.	44	6,8	44	6,8	66	10,2
Öğrencileriyle arasında okulda ve okul dışındayken profesyonel sınırlar koyar. (Uygunsuz fiziksel temastan kaçınır, herhangi bir kitle iletişim aracı yoluyla uygun olmayan iletişimden kaçınır ve öğrencilerle uygun olmayan ilişkilerden kaçınır.)	30	4,6	36	5,5	48	7,4
Öğretmenlik rol ve görevleriyle uyumlu olacak biçimde, öğrencilerine karşı ilgili, merhametli olur.	29	4,5	54	8,3	50	7,7
Öğrencilerle olan profesyonel ilişkisini şahsi çıkarı için kullanmaz.	11	1,7	19	2,9	26	4,0
Öğrenciyi utanma ya da aşağılamaya kasten maruz bırakmaz.	6	0,9	18	2,8	25	3,8
Boş	3	0,5	4	0,6	7	1,1
Toplam	650	100,0	650	100,0	650	100,0

EK 11. Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana Göre Önem Sıralaması

Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplam Puan
Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.	761
Öğrencilerin eğitimini temel görevi olarak görür.	580
Öğrencilerin iyiliği ve güvenliğini önemser. (Herhangi bir çocuğu korku, travma, kaygı, fiziksel ceza, cinsel istismar, ruhsal ve duygusal tacize maruz bırakmaktan sakınır.)	503
Hayat boyu öğrenme bakış açısını barındıran kapsayıcı bir ortamda, öğrencileri motive eden öğrenme yaşantıları oluşturur.	424
Öğretimini, öğrencilerin bireysel ihtiyaç ve özelliklerine göre uyarlar.	374
Öğrencilerle olan ilişkileri güven ve saygıya dayanır.	319
Okulda ve okul dışında, öğrencilerine adil, eşit ve objektif davranır.	286
Öğretmenlik rol ve görevleriyle uyumlu olacak biçimde, öğrencilerine karşı ilgili, merhametli olur.	245
Öğrencileriyle arasında okulda ve okul dışındayken profesyonel sınırlar koyar. (Uygunsuz fiziksel temastan kaçınır, herhangi bir kitle iletişim aracı yoluyla uygun olmayan iletişimden kaçınır ve öğrencilerle uygun olmayan ilişkilerden kaçınır.)	210
Öğrencilerle olan profesyonel ilişkisini şahsi çıkarı için kullanmaz.	97
Öğrenciyi utanma ya da aşağılamaya kasten maruz bırakmaz.	79

EK 12. Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralaması

Etik İlkeler	En Önemli İlke		İkinci Önemli İlke		Üçüncü Önemli İlke	
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.	176	27,1	204	31,4	151	23,2
Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.	167	25,7	176	27,1	202	31,1
Mesleki muhakeme ve uygulamalarını; öğrenci gelişimi, pedagoji, eğitim politika ve yasalarına uygun olarak geliştirir.	164	25,2	116	17,8	150	23,1
Mesleğin saygınlığını korumaya özen gösterir.	142	21,8	151	23,2	142	21,8
Boş	1	0,2	3	0,5	5	0,8
Toplam	650	100,0	650	100,0	650	100,0

**EK 13. Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puana
Göre Önem Sıralaması**

Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplam Puan
Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.	1089
Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.	1056
Mesleki muhakeme ve uygulamalarını; öğrenci gelişimi, pedagoji, eğitim politika ve yasalarına uygun olarak geliştirir.	874
Mesleğin saygınlığını korumaya özen gösterir.	867

EK 14. Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Önem Sıralaması

Etik İlkeler	En Önemli İlke		İkinci Önemli İlke		Üçüncü Önemli İlke	
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.	245	37,7	131	20,2	125	19,2
Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.	233	35,8	128	19,7	145	22,3
Meslektaşlarının kariyerlerine ve mesleki anlamda tanınırlıklarına zarar vermez.	48	7,4	86	13,2	88	13,5
Üçüncü şahısların huzurunda meslektaşlarını karalamaz.	47	7,2	105	16,2	115	17,7
Meslektaşlarına tavsiye verirken yapıcı ve tarafsız olur.	40	6,2	130	20,0	103	15,8
Meslektaşlarını, mesleğe ilişkin etik ilke ve davranışlar hakkında bilgilendirir.	32	4,9	65	10,0	63	9,7
Boş	5	0,8	5	0,8	11	1,7
Toplam	650	100,0	650	100,0	650	100,0

**EK 15. Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Toplam Puanına
Göre Önem Sıralaması**

Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler	Toplam Puan
Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.	1122
Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.	1100
Meslektaşlarına tavsiye verirken yapıcı ve tarafsız olur.	485
Üçüncü şahısların huzurunda meslektaşlarını karalamaz.	466
Meslektaşlarının kariyerlerine ve mesleki anlamda tanınırlıklarına zarar vermez.	404
Meslektaşlarını, mesleğe ilişkin etik ilke ve davranışlar hakkında bilgilendirir.	289

EK 16. Ki-kare Uyum İyiliği Testi İçin Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkelerin Beklenen ve Gözlenen Değerleri

Eğitim Politikası, Yasalar ve İnsan Haklarına Yönelik Etik İlkeler				
		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
Etkili eğitim politikalarının geliştirilmesine katkıda bulunur.	Önemli Bulmayan	489	325,0	164,0
	Önemli Bulan	161	325,0	-164,0
	Toplam	650		
Kurumunun işleyişine ilişkin yasal düzenlemelerin mesleki etik ilkelerle uyumlu olmasına çaba gösterir.	Önemli Bulmayan	540	325,0	215,0
	Önemli Bulan	110	325,0	-215,0
	Toplam	650		
Kurumunda öğretim amacıyla sunulan olanakları yasal düzenlemelere uygun biçimde kullanır.	Önemli Bulmayan	560	325,0	235,0
	Önemli Bulan	90	325,0	-235,0
	Toplam	650		
Öğrencilerin eğitimi, refahı ve güvenliğini amaçlayan yasal düzenlemelere uyumlu davranır.	Önemli Bulmayan	464	325,0	139,0
	Önemli Bulan	186	325,0	-139,0
	Toplam	650		
Elektronik ya da yazılı, basılı vb. formatta yasaya aykırı materyallere erişim sağlamaz.	Önemli Bulmayan	611	325,0	286,0
	Önemli Bulan	39	325,0	-286,0
	Toplam	650		
İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.	Önemli Bulmayan	347	325,0	22,0
	Önemli Bulan	303	325,0	-22,0
	Toplam	650		
Özgürlük, sosyal adalet ve demokrasi bakımından çevresine örnek olur.	Önemli Bulmayan	442	325,0	117,0
	Önemli Bulan	208	325,0	-117,0
	Toplam	650		
Doğayı ve çevreyi koruma bakımından çevresine örnek olur.	Önemli Bulmayan	598	325,0	273,0
	Önemli Bulan	52	325,0	-273,0
	Toplam	650		
Öğretim hizmetini dürüst ve eşit olarak sunar.	Önemli Bulmayan	510	325,0	185,0
	Önemli Bulan	140	325,0	-185,0
	Toplam	650		
Yasal bir zorunluluk durumu ya da bir bireyin iyi hali için yasal bir endişe yoksa, edinilen bilginin mahremiyetine ve bireylerin kişisel gizliliğine saygı gösterir.	Önemli Bulmayan	592	325,0	267,0
	Önemli Bulan	58	325,0	-267,0
	Toplam	650		
Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.	Önemli Bulmayan	400	325,0	75,0
	Önemli Bulan	250	325,0	-75,0
	Toplam	650		
İnsan haklarına saygının öğretilmesine temel görev olarak bakar.	Önemli Bulmayan	525	325,0	200,0
	Önemli Bulan	125	325,0	-200,0
	Toplam	650		
Özgürlük, barış, eşitlik, akılcılık ve demokrasiyi öğrencinin hayatında rol gösterici kavramlar olarak benimsemesi için onlara rehberlik eder.	Önemli Bulmayan	441	325,0	116,0
	Önemli Bulan	209	325,0	-116,0
	Toplam	650		

EK 17. Ki-kare Uyum İyiliği Testi İçin Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Beklenen ve Gözlenen Değerleri

Topluma Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler				
		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.	En Önemli Bulmayan	338	325,0	13,0
	En Önemli Bulan	312	325,0	-13,0
	Toplam	650		
Toplumdaki diğer kuruluşlarla öğrencilerin menfaatine ve yasaların gerektirdiği şekilde iş birliği yapar.	En Önemli Bulmayan	603	325,0	278,0
	En Önemli Bulan	47	325,0	-278,0
	Toplam	650		
Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.	En Önemli Bulmayan	367	325,0	42,0
	En Önemli Bulan	283	325,0	-42,0
	Toplam	650		

**EK 18. Ki-kare Uyum İyiliği Testi İçin Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken
Etik İlkelerin Beklenen ve Gözlenen Değerleri**

Ebeveynlere Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler				
		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
Ebeveynleri, çocukların refahı ve eğitimiyle aktif olarak ilgilenmeye teşvik etmek için çaba gösterir.	En Önemli	409	325,0	84,0
	Bulmayan			
	En Önemli Bulan	241	325,0	-84,0
	Toplam	650		
		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.	En Önemli	400	325,0	75,0
	Bulmayan			
	En Önemli Bulan	250	325,0	-75,0
	Toplam	650		
		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
Ebeveynler arasında ayırım gözetmeksizin iletişim ve iş birliği içindedir.	En Önemli	493	325,0	168,0
	Bulmayan			
	En Önemli Bulan	157	325,0	-168,0
	Toplam	650		

EK 19. Ki-kare Uyum İyiliği Testi İçin Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkelerin Beklenen ve Gözlenen Değerleri

Öğrenciye Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler				
		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
Öğrencilerinin eğitimini ana görevi olarak görür.	Önemli Bulmayan	417	325,0	92,0
	Önemli Bulan	233	325,0	-92,0
	Toplam	650		
Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	290	325,0	-35,0
	Önemli Bulan	360	325,0	35,0
	Toplam	650		
Öğretimini, öğrencilerin bireysel ihtiyaç ve özelliklerine göre uyarlar.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	450	325,0	125,0
	Önemli Bulan	200	325,0	-125,0
	Toplam	650		
Öğrencilerinin iyiliği ve güvenliğini önemser.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	404	325,0	79,0
	Önemli Bulan	246	325,0	-79,0
	Toplam	650		
Öğretmenlik rol ve görevleriyle uyumlu olacak biçimde, öğrencilerine karşılı ilgili, merhametli olur.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	517	325,0	192,0
	Önemli Bulan	133	325,0	-192,0
	Toplam	650		
Öğrenciyi utanma ya da aşağılamaya kasten maruz bırakmaz.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	601	325,0	276,0
	Önemli Bulan	49	325,0	-276,0
	Toplam	650		
Öğrencilerle olan profesyonel ilişkisini şahsi çıkarı için kullanmaz.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	594	325,0	269,0
	Önemli Bulan	56	325,0	-269,0
	Toplam	650		
Öğrencilerle olan ilişkileri karşılıklı güven ve saygıya dayanır.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	480		155,0
	Önemli Bulan	170		-155,0
	Toplam	650		
Öğrencileriyle arasında okulda ve okul dışındayken profesyonel sınırlar koyar.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	536	325,0	211,0
	Önemli Bulan	114	325,0	-211,0
	Toplam	650		
Hayat boyu öğrenme bakış açısını barındıran kapsayıcı bir ortamda, öğrencileri motive eden öğrenme yaşantıları oluşturur.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	427	325,0	102,0
	Önemli Bulan	223	325,0	-102,0
	Toplam	650		
Okulda ve okul dışında, öğrencilerine adil, eşit ve objektif yaklaşır.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	496	325,0	171,0
	Önemli Bulan	154	325,0	-171,0
	Toplam	650		

EK 20. Ki-kare Uyum İyiliği Testi İçin Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması

Gereken Etik İlkelerin Beklenen ve Gözlenen Değerleri

Mesleki Gelişime Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler				
Mesleki muhakeme ve uygulamalarını; öğrenci gelişimi, pedagoji, eğitim politika ve yasalarına uygun olarak geliştirir.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	220	325,0	-105,0
	Önemli Bulan	430	325,0	105,0
	Toplam	650		
Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	118	325,0	-207,0
	Önemli Bulan	532	325,0	207,0
	Toplam	650		
Mesleğin saygınlığını korumaya özen gösterir.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	216	325,0	-109,0
	Önemli Bulan	434	325,0	109,0
	Toplam	650		
Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	105	325,0	-220,0
	Önemli Bulan	545	325,0	220,0
	Toplam	650		

**EK 21. Ki-kare Uyum İyiliği Testi İçin Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken
Etik İlkelerin Beklenen ve Gözlenen Değerleri**

Meslektaşlara Yönelik Uyulması Gereken Etik İlkeler				
		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.	Önemli Bulmayan	149	325,0	-176,0
	Önemli Bulan	501	325,0	176,0
	Toplam	650		
Meslektaşlarının kariyerlerine ve mesleki anlamda tanınırlıklarına zarar vermez.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	428	325,0	103,0
	Önemli Bulan	222	325,0	-103,0
	Toplam	650		
Üçüncü şahısların huzurunda meslektaşlarını karalamaz.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	382	325,0	57,0
	Önemli Bulan	268	325,0	-57,0
	Toplam	650		
Meslektaşlarına tavsiye verirken yapıcı ve tarafsız olur.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	377	325,0	52,0
	Önemli Bulan	273	325,0	-52,0
	Toplam	650		
Meslektaşlarını, mesleğe ilişkin etik ilke ve davranışlar hakkında bilgilendirir.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	490	325,0	165,0
	Önemli Bulan	160	325,0	-165,0
	Toplam	650		
Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.		Gözlenen	Beklenen	Artık/Eksik
	Önemli Bulmayan	144	325,0	-181,0
	Önemli Bulan	506	325,0	181,0
	Toplam	650		

EK 22. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Cinsiyet Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.”

Cinsiyete Göre Dağılım Tablosu

	Cinsiyet				Toplam	
	Kadın		Erkek		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	212	56,2 %61,1	135	49,5 %38,9	347	53,4 %100,0
Önemli Bulan	165	43,8 %54,5	138	50,5 %45,5	303	46,6 %100,0
Toplam	377	100,0	273	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	2,927 ^a	1	0,087		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	2,661	1	0,103		
Olasılık Oranı	2,927	1	0,087		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,095	0,051
Doğrusal Bağlantı	2,923	1	0,087		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’i, 0 hücre (%0,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 127,26’dır.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

Etik İlke: “Toplumsal dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.”

Cinsiyet Dağılım Tablosu

	Cinsiyet				Toplam	
	Kadın		Erkek		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	4	1,1 %50	4	1,5 %50	8	1,2 %100,0
Önemli Bulan	373	98,9 %58,1	269	98,5 %41,9	642	98,8 %100,0
Toplam	377	100,0	273	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	,213 ^a	1	0,645		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	0,010	1	0,920		
Olasılık Oranı	0,210	1	0,647		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,726	0,453
Doğrusal Bağlantı	0,212	1	0,645		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 2 hücre (%50,0) tarafından beklenmektedir.

Minimum beklenen sayı 3,36’dır.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

EK 23. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Cinsiyet Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.”

Cinsiyet Dağılım Tablosu

	Cinsiyet				n	Toplam Yüzde (%)
	Kadın		Erkek			
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	5	1,3	5	1,8	10	1,5
		%50,0		%50,0		%100,0
Önemli Bulan	372	98,7	268	98,2	640	98,5
		%58,1		%41,9		
Toplam	377	100,0	273	100,0	650	%100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	,267 ^a	1	0,605		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	0,038	1	0,846		
Olasılık Oranı	0,263	1	0,608		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,749	0,417
Doğrusal Bağlantı	0,266	1	0,606		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 1 hücre (%25,0) tarafından beklenmektedir.

Minimum beklenen sayı 4,20’dir.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

Etik İlke: “Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.”

Cinsiyet Dağılım Tablosu

	Cinsiyet				n	Toplam Yüzde (%)
	Kadın		Erkek			
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	2	0,5	1	0,4	3	0,5
		%66,7		%33,3		%100,0
Önemli Bulan	375	99,5	272	99,6	647	99,5
		%57,9		%42,1		%100,0
Toplam	377	100,0	273	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	,093 ^a	1	0,760		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	0,000	1	1,000		
Olasılık Oranı	0,095	1	0,758		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				1,000	0,619
Doğrusal Bağlantı	0,093	1	0,761		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 2 hücre (%50,0) tarafından beklenmektedir.

Minimum beklenen sayı 1,26’dır.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

EK 24. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Cinsiyet Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.”
Cinsiyete Göre Dağılım Tablosu

	Cinsiyet				n	Toplam Yüzde (%)
	Kadın		Erkek			
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	161	42,7	129	47,3	290	44,6
		%55,5		%44,5		%100,0
Önemli Bulan	216	57,3	144	52,7	360	55,4
		%60,0		%40,0		%100,0
Toplam	377	100,0	273	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	1,325 ^a	1	0,250		
Süreklilik Düzeltilmesi ^b	1,147	1	0,284		
Olasılık Oranı	1,324	1	0,250		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,264	0,142
Doğrusal Bağlantı	1,323	1	0,250		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 121,80’dir.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

Etik İlke: “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.”

Cinsiyete Göre Dağılım

	Cinsiyet				n	Toplam Yüzde (%)
	Kadın		Erkek			
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	59	15,6	59	21,6	118	18,2
		%50,0		%50,0		%100,0
Önemli Bulan	318	84,4	214	78,4	532	81,8
		%59,8		%40,2		%100,0
Toplam	377	100,0	273	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	3,788 ^a	1	0,052		
Süreklilik Düzeltilmesi ^b	3,397	1	0,065		
Olasılık Oranı	3,751	1	0,053		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,063	0,033
Doğrusal Bağlantı	3,782	1	0,052		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 49,56’dır.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

EK 25. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Cinsiyet Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.”

Cinsiyete Göre Dağılım

	Cinsiyet				n	Toplam Yüzde (%)
	Kadın		Erkek			
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	57	15,1	48	17,5	105	16,1
		%54,3		%45,7		%100,0
Önemli Bulan	320	84,9	225	82,5	545	83,9
		%58,7		%41,3		%100,0
Toplam	377	100,0	273	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	,709 ^a	1	0,400		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	0,539	1	0,463		
Olasılık Oranı	0,705	1	0,401		
Fisher'in Tam Olasılık Testi				0,450	0,231
Doğrusal Bağlantı	0,708	1	0,400		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 44,10'dur.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

Etik İlke: “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.”

Cinsiyete Göre Dağılım

	Cinsiyet				n	Toplam Yüzde (%)
	Kadın		Erkek			
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	83	22,0	66	24,1	149	23,0
		%55,7		%44,3		%100,0
Önemli Bulan	294	78,0	207	75,9	501	77,0
		%58,7		%41,3		%100,0
Toplam	377	100,0	273	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	,418 ^a	1	0,518		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	0,305	1	0,581		
Olasılık Oranı	0,417	1	0,519		
Fisher'in Tam Olasılık Testi				0,571	0,290
Doğrusal Bağlantı	0,417	1	0,518		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 62,58'dir.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

EK 26. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.”

Öğrenim Durumuna Göre Dağılım

	Öğrenim Durumu						Toplam	
	Ön Lisans n	Yüzde (%)	Lisans n	Yüzde (%)	Yüksek Lisans n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulmayan	13	61,9 %3,8	293	52,7 %84,4	41	56,2 %11,8	347	53,4 %100,0
Önemli bulan	8	38,1 %2,7	263	47,3 %86,8	32	43,8 %10,5	303	46,6 %100,0
Toplam	21	100,0	556	100,0	73	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	,945 ^a	2	0,624
Olasılık Oranı	0,953	2	0,621
Doğrusal Bağlantı	0,003	1	0,960
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 9,79'dur.

Etik İlke: “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.”

Öğrenim Durumuna Göre Dağılım

	Öğrenim Durumu						Toplam	
	Ön Lisans n	Yüzde (%)	Lisans n	Yüzde (%)	Yüksek Lisans n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulmayan	15	71,5 %3,7	342	61,5 %85,6	43	58,9 %10,7	400	61,5 %100,0
Önemli bulan	6	28,5 %2,4	214	38,5 %85,6	30	41,1 %12,0	250	38,5 %100,0
Toplam	21	100,0	556	100,0	73	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	1,082 ^a	2	0,582
Olasılık Oranı	1,117	2	0,572
Doğrusal Bağlantı	0,751	1	0,386
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 8,08'dir.

EK 27. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Toplumsal dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.”
Öğrenim Durumuna Göre Dağılım

	Öğrenim Durumu						Toplam	
	Ön Lisans		Lisans		Yüksek Lisans		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli bulmayan	0	0	8	1,4	0	0	8	1,2
	%0		%100,0		%0		%100,0	
Önemli bulan	21	100,0	548	98,6	73	100,0	642	98,8
	%3,3		%85,3		%11,4		%100,0	
Toplam	21	100,0	556	100,0	73	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	1,369 ^a	2	0,504
Olasılık Oranı	2,516	2	0,284
Doğrusal Bağlantı	0,374	1	0,541
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 2 hücre (%33,3) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 0.26’dır.

Etik İlke: “Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.”

Öğrenim Durumuna Göre Dağılım

	Öğrenim Durumu						Toplam	
	Ön Lisans		Lisans		Yüksek Lisans		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli bulmayan	0	0	10	1,8	0	0	10	1,5
	%0		%100,0		%0		%100,0	
Önemli bulan	21	100,0	546	98,2	73	100,0	640	98,5
	%3,3		%85,3		%11,4		%100,0	
Toplam	21	100,0	556	100,0	73	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	1,717 ^a	2	0,424
Olasılık Oranı	3,150	2	0,207
Doğrusal Bağlantı	0,470	1	0,493
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 2 hücre (%33,3) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 0.32’dır.

EK 28. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.”

Öğrenim Durumuna Göre Dağılım

	Öğrenim Durumu						Toplam	
	Ön Lisans		Lisans		Yüksek Lisans		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli bulunmayan	0	0	3	0,5	0	0	3	0,5
	%0		%100,0		%0		%100,0	
Önemli bulan	21	100,0	553	99,5	73	100,0	647	99,5
	%3,2		%85,5		%11,3		%100,0	
Toplam	21	100,0	556	100,0	73	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	,510 ^a	2	0,775
Olasılık Oranı	0,940	2	0,625
Doğrusal Bağlantı	0,139	1	0,709
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 3 hücre (%50,0) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 0.10’dur.

Etik İlke: “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.”

Öğrenim Durumuna Göre Dağılım

	Öğrenim Durumu						Toplam	
	Ön Lisans		Lisans		Yüksek Lisans		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli bulunmayan	6	28,6	100	18,0	12	16,4	118	18,1
	%5,1		%84,7		%10,2		%100,0	
Önemli bulan	15	71,4	456	82,0	61	83,6	532	81,9
	%2,8		%85,7		%11,5		%100,0	
Toplam	21	100,0	556	100,0	73	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	1,689 ^a	2	0,430
Olasılık Oranı	1,517	2	0,468
Doğrusal Bağlantı	0,885	1	0,347
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 1 hücre (%16,7) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 3.81’dir.

EK 29. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.”

Öğrenim Durumuna Göre Dağılım

	Öğrenim Durumu						Toplam	
	Ön Lisans		Lisans		Yüksek Lisans		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli bulmayan	3	14,3 %2,9	87	15,6 %82,9	15	20,6 %14,2	105	16,2 %100,0
Önemli bulan	18	85,7 %3,3	469	84,4 %86,1	58	79,4 %10,6	545	83,8 %100,0
Toplam	21	100,0	556	100,0	73	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	1,200 ^a	2	0,549
Olasılık Oranı	1,136	2	0,567
Doğrusal Bağlantı	1,063	1	0,302
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 1 hücre (%16,7) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 3.39’dur.

Etik İlke: “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.”

Öğrenim Durumuna Göre Dağılım

	Öğrenim Durumu						Toplam	
	Ön Lisans		Lisans		Yüksek Lisans		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli bulmayan	2	9,5 %1,3	134	24,1 %90,0	13	17,8 %8,7	149	22,9 %100,0
Önemli bulan	19	90,5 %3,8	422	75,9 %84,2	60	82,2 %12,0	501	77,1 %100,0
Toplam	21	100,0	556	100,0	73	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	3,651 ^a	2	0,161
Olasılık Oranı	4,154	2	0,125
Doğrusal Bağlantı	0,053	1	0,818
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 1 hücre (%16,7) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 4.81’dir.

EK 30. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Öğrenim Durumu Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.”

Öğrenim Durumuna Göre Dağılım

	Öğrenim Durumu						Toplam	
	Ön Lisans n	Yüzde (%)	Lisans n	Yüzde (%)	Yüksek Lisans n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulunmayan	4	19,1 %2,8	117	21,0 %81,2	23	31,5 %16,0	144	22,1 %100,0
Önemli bulan	17	80,9 %3,4	439	79,0 %86,7	50	68,5 %9,9	506	77,8 %100,0
Toplam	21	100,0	556	100,0	73	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	4,218 ^a	2	0,121
Olasılık Oranı	3,925	2	0,140
Doğrusal Bağlantı	3,606	1	0,058
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 1 hücre (%16,7) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 4.65’tir.

EK 31. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Kıdem Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.”

Kıdeme Göre Dağılım

	Kıdem										Toplam	
	0-5 yıl		6-10 yıl		11-15 yıl		16-20 yıl		21 ve üzeri		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli	44	46,3	64	50,8	52	57,1	84	56,0	103	54,8	347	53,4
Bulmayan	%12,7		%18,4		%15,0		%24,2		%29,7		%100,0	
Önemli	51	58,7	62	49,2	39	42,9	66	44,0	85	45,2	303	46,6
Bulan	%16,8		%20,5		%12,9		%21,8		%28,0		%100,0	
Toplam	95		126		91		150		188	100,0	650	100,0
	100,0		100,0		100,0		100,0					

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	3,325 ^a	4	0,505
Olasılık Oranı	3,322	4	0,505
Doğrusal Bağlantı	2,007	1	0,157
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%0,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 42.42'dir.

Etik İlke: “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.”

Kıdeme Göre Dağılım

	Kıdem										Toplam	
	0-5 yıl		6-10 yıl		11-15 yıl		16-20 yıl		21 ve üzeri		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli	56	59,0	78	61,9	47	51,6	94	62,7	125	66,5	400	61,5
Bulmayan	%14,0		%19,5		%11,8		%23,5		%31,2		%100,0	
Önemli	39	41,0	48	38,1	44	48,4	56	37,3	63	33,5	250	38,5
Bulan	%15,6		%19,2		%17,6		%22,4		%25,2		%100,0	
Toplam	95	100,0	126	100,0	91	100,0	150	100,0	188	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	6,065 ^a	4	0,194
Olasılık Oranı	6,007	4	0,199
Doğrusal Bağlantı	1,931	1	0,165
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%0,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 35,00'tir.

EK 32. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Kıdem Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Toplumsal dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.”

Kıdeme Göre Dağılım

	Kıdem										Toplam	
	0-5 yıl		6-10 yıl		11-15 yıl		16-20 yıl		21 ve üzeri		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli	3	3,2	0	0	2	2,2	1	0,6	2	1,1	8	1,2
Bulmayan	%37,5		%0		%25		%12,5		%25		%100,0	
Önemli	92	96,8	126	100,0	89	97,8	149	99,4	186	98,9	642	98,8
Bulan	%14,3		%19,7		%13,9		%23,2		%28,9		%100,0	
Toplam	95	100,0	126	100,0	91	100,0	150	100,0	188	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	5,608 ^a	4	0,230
Olasılık Oranı	6,233	4	0,182
Doğrusal Bağlantı	0,788	1	0,375
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 5 hücre (%50,0) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 1,12’dir.

Etik İlke: “Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.”

Kıdeme Göre Dağılım

	Kıdem										Toplam	
	0-5 yıl		6-10 yıl		11-15 yıl		16-20 yıl		21 ve üzeri		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli	3	3,2	0	0	2	2,2	2	1,3	3	1,6	10	1,5
Bulmayan	%30,0		%0		%20,0		%20,0		%30,0		%100,0	
Önemli	92	96,8	126	100,0	89	97,8	148	98,7	185	98,4	640	98,5
Bulan	%14,4		%19,7		%13,9		%23,1		%28,9		%100,0	
Toplam	95	100,0	126	100,0	91	100,0	150	100,0	188	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	3,920 ^a	4	0,417
Olasılık Oranı	5,449	4	0,244
Doğrusal Bağlantı	0,075	1	0,785
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 5 hücre (%50,0) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 1,40’tır.

EK 33. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Kıdem Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.”

Kıdeme Göre Dağılım

	Kıdem										Toplam	
	0-5 yıl		6-10 yıl		11-15 yıl		16-20 yıl		21 ve üzeri		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	1	1,1 %33,3	0	0 %0	0	0 %0	1	0,7 %33,3	1	0,5 %33,3	3	0,5 %100,0
Önemli Bulan	94	98,9 %14,5	126	100,0 %19,5	91	100,0 %14,1	149	99,3 %23,0	187	99,5 %28,9	647	99,5 %100,0
Toplam	95	100,0	126	100,0	91	100,0	150	100,0	188	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	1,886 ^a	4	0,757
Olasılık Oranı	2,677	4	0,613
Doğrusal Bağlantı	0,000	1	0,990
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'ten küçük bir sayı, 5 hücre (%50,0) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 0,42'dir.

Etik İlke: “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.”

Kıdeme Göre Dağılım

	Kıdem										Toplam	
	0-5 yıl		6-10 yıl		11-15 yıl		16-20 yıl		21 ve üzeri		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	37	38,9 %12,8	49	38,9 %16,9	35	38,5 %12,1	79	52,7 %27,2	90	47,9 %31,0	290	44,6 %100,0
Önemli Bulan	58	61,1 %16,1	77	61,1 %21,4	56	61,5 %15,6	71	47,3 %19,7	98	52,1 %27,2	360	55,4 %100,0
Toplam	95	100,0	126	100,0	91	100,0	150	100,0	188	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	9,044 ^a	4	0,060
Olasılık Oranı	9,060	4	0,060
Doğrusal Bağlantı	5,397	1	0,020
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 40,60'tır.

EK 34. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Kıdem Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.”

Kıdeme Göre Dağılım

	Kıdem										Toplam	
	0-5 yıl		6-10 yıl		11-15 yıl		16-20 yıl		21 ve üzeri		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli	19	20,0	22	17,5	13	14,3	26	17,3	38	20,2	118	18,2
Bulmayan	%16,1		%18,6		%11,0		%22,0		%32,2		%100,0	
Önemli	76	80,0	104	82,5	78	85,7	124	82,7	150	79,8	532	81,8
Bulan	%14,3		%19,5		%14,7		%23,3		%28,2		%100,0	
Toplam	95	100,0	126	100,0	91	100,0	150	100,0	188	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	1,779 ^a	4	0,776
Olasılık Oranı	1,818	4	0,769
Doğrusal Bağlantı	0,075	1	0,784
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 16,52'dir.

Etik İlke: “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.”

Kıdeme Göre Dağılım

	Kıdem										Toplam	
	0-5 yıl		6-10 yıl		11-15 yıl		16-20 yıl		21 ve üzeri		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli	13	13,7	20	15,9	12	13,2	28	18,7	32	17,0	105	16,2
Bulmayan	%12,4		%19,0		%11,4		%26,7		%30,5		%100,0	
Önemli	82	86,3	106	84,1	79	86,8	122	81,3	156	83,0	545	83,8
Bulan	%15,0		%19,4		%14,5		%22,4		%28,6		%100,0	
Toplam	95	100,0	126	100,0	91	100,0	150	100,0	188	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	1,830 ^a	4	0,767
Olasılık Oranı	1,853	4	0,763
Doğrusal Bağlantı	0,802	1	0,370
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 14,70'tir.

EK 35. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Kıdem Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.”

Kıdeme Göre Dağılım

	Kıdem										Toplam	
	0-5 yıl		6-10 yıl		11-15 yıl		16-20 yıl		21 ve üzeri		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli	24	25,3	28	22,2	22	24,2	39	26,0	36	19,1	149	22,9
Bulmayan	%16,1		%18,8		%14,8		%26,2		%24,2			%100,0
Önemli	71	74,7	98	77,8	69	75,8	111	74,0	152	80,9	501	77,1
Bulan	%14,2		%19,6		%13,8		%22,2		%30,3			%100,0
Toplam	95	100,0	126	100,0	91	100,0	150	100,0	188	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	2,730 ^a	4	0,604
Olasılık Oranı	2,763	4	0,598
Doğrusal Bağlantı	0,728	1	0,394
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 20,86'dır.

Etik İlke: “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.”

Kıdeme Göre Dağılım

	Kıdem										Toplam	
	0-5 yıl		6-10 yıl		11-15 yıl		16-20 yıl		21 ve üzeri		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli	28	29,5	27	21,4	20	22,0	31	20,7	38	20,2	144	22,2
Bulmayan	%19,4		%18,8		%13,9		%21,5		%26,4			%100,0
Önemli	67	70,5	99	78,6	71	78,0	119	79,3	150	79,8	506	77,8
Bulan	%13,2		%19,6		%14,0		%23,5		%29,6			%100,0
Toplam	95	100,0	126	100,0	91	100,0	150	100,0	188	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	3,595 ^a	4	0,464
Olasılık Oranı	3,411	4	0,492
Doğrusal Bağlantı	2,192	1	0,139
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 20,16'dır.

EK 36. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Okul Kademesi Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.”

Okul Kademesine Göre Dağılım

	Kademe						Toplam	
	İlkokul n	Yüzde (%)	Ortaokul n	Yüzde (%)	Lise n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulunmayan	115	56,1	80	49,4	152	53,7	347	53,4
	%33,1		%23,1		%43,8		%100,0	
Önemli bulan	90	43,9	82	50,6	131	46,3	303	46,6
	%29,7		%27,1		%43,2		%100,0	
Toplam	205	100,0	162	100,0	283	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	1,661 ^a	2	0,436
Olasılık Oranı	1,660	2	0,436
Doğrusal Bağlantı	0,180	1	0,671
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 75,52'dir.

Etik İlke: “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.”

Okul Kademesine Göre Dağılım

	Kademe						Toplam	
	İlkokul n	Yüzde (%)	Ortaokul n	Yüzde (%)	Lise n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulunmayan	131	63,9	100	61,7	169	59,7	400	61,5
	%32,8		%25,0		%42,2		%100,0	
Önemli bulan	74	36,1	62	38,3	114	40,3	250	38,5
	%29,6		%24,8		%45,6		%100,0	
Toplam	205	100,0	162	100,0	283	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	,883 ^a	2	0,643
Olasılık Oranı	0,885	2	0,643
Doğrusal Bağlantı	0,881	1	0,348
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 62,31'dir.

EK 37. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Okul Kademesi Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Toplumun dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.”
Okul Kademesine Göre Dağılım

	Kademe						Toplam	
	İlkokul n	Yüzde (%)	Ortaokul n	Yüzde (%)	Lise n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulmayan	2	1,0 %25,0	1	0,6 %12,5	5	1,8 %62,5	8	1,2 %100,0
Önemli bulan	203	99,0 %31,6	161	99,4 %25,1	278	98,2 %43,3	642	98,8 %100,0
Toplam	205	100,0	162	100,0	283	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	1,280 ^a	2	0,527
Olasılık Oranı	1,322	2	0,516
Doğrusal Bağlantı	0,714	1	0,398
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 3 hücre (%50,0) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 1,99’dur.

Etik İlke: “Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.”
Okul Kademesine Göre Dağılım

	Kademe						Toplam	
	İlkokul n	Yüzde (%)	Ortaokul n	Yüzde (%)	Lise n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulmayan	2	1,0 %20,0	2	1,2 %20,0	6	2,1 %60,0	10	1,5 %100,0
Önemli bulan	203	99,0 %31,7	160	98,8 %25,0	277	97,9 %43,3	640	98,5 %100,0
Toplam	205	100,0	162	100,0	283	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	1,160 ^a	2	0,560
Olasılık Oranı	1,164	2	0,559
Doğrusal Bağlantı	1,080	1	0,299
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 3 hücre (%50,0) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 2,49’dur.

EK 38. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Okul Kademesi Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.”

Okul Kademesine Göre Dağılım

	Kademe						Toplam	
	İlkokul		Ortaokul		Lise		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli bulmayan	1	0,5 %33,3	1	0,6 %33,3	1	0,4 %33,3	3	0,5 %100,0
Önemli bulan	204	99,5 %31,5	161	99,4 %24,9	282	99,6 %43,6	647	99,5 %100,0
Toplam	205	100,0	162	100,0	283	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	,161 ^a	2	0,923
Olasılık Oranı	0,159	2	0,924
Doğrusal Bağlantı	0,059	1	0,808
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 3 hücre (%50,0) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 0,75’tir.

Etik İlke: “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.”

Okul Kademesine Göre Dağılım

	Kademe						Toplam	
	İlkokul		Ortaokul		Lise		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli bulmayan	97	47,3 %33,4	63	38,9 %21,7	130	45,9 %44,8	290	44,6 %100,0
Önemli bulan	108	52,7 %30,0	99	61,1 %27,5	153	54,1 %42,5	360	55,4 %100,0
Toplam	205	100,0	162	100,0	283	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	2,955 ^a	2	0,228
Olasılık Oranı	2,976	2	0,226
Doğrusal Bağlantı	0,027	1	0,869
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 72,28’dir.

EK 39. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Okul Kademesi Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.”

Okul Kademesine Göre Dağılım

	Kademe						Toplam	
	İlkokul n	Yüzde (%)	Ortaokul n	Yüzde (%)	Lise n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulmayan	43	21,0 %36,4	27	16,7 %22,9	48	17,0 %40,7	118	18,2 %100,0
Önemli bulan	162	79,0 %30,5	135	83,3 %25,4	235	83,0 %44,2	532	81,8 %100,0
Toplam	205	100,0	162	100,0	283	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	1,611 ^a	2	0,447
Olasılık Oranı	1,580	2	0,454
Doğrusal Bağlantı	1,178	1	0,278
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 29,41'dir.

Etik İlke: “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.”

Okul Kademesine Göre Dağılım

	Kademe						Toplam	
	İlkokul n	Yüzde (%)	Ortaokul n	Yüzde (%)	Lise n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulmayan	28	13,7 %26,7	25	15,4 %23,8	52	18,4 %49,5	105	16,2 %100,0
Önemli bulan	177	86,3 %32,5	137	84,6 %25,1	231	81,6 %42,4	545	83,8 %100,0
Toplam	205	100,0	162	100,0	283	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	2,035 ^a	2	0,361
Olasılık Oranı	2,043	2	0,360
Doğrusal Bağlantı	2,002	1	0,157
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 26,17'dir.

EK 40. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Okul Kademesi Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.”

Okul Kademesine Göre Dağılım

	Kademe						Toplam	
	İlkokul		Ortaokul		Lise		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli bulmayan	52	25,4 %34,9	33	20,4 %22,1	64	22,6 %43,0	149	22,9 %100,0
Önemli bulan	153	74,6 %30,5	129	79,6 %25,7	219	77,4 %43,7	501	77,1 %100,0
Toplam	205	100,0	162	100,0	283	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	1,305 ^a	2	0,521
Olasılık Oranı	1,305	2	0,521
Doğrusal Bağlantı	0,408	1	0,523
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 37,14'tür.

Etik İlke: “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.”

Okul Kademesine Göre Dağılım

	Kademe						Toplam	
	İlkokul		Ortaokul		Lise		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli bulmayan	42	20,5 %29,2	44	27,2 %30,6	58	20,5 %40,3	144	22,2 %100,0
Önemli bulan	163	79,5 %32,2	118	72,8 %23,3	225	79,5 %44,5	506	77,8 %100,0
Toplam	205	100,0	162	100,0	283	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	3,136 ^a	2	0,208
Olasılık Oranı	3,038	2	0,219
Doğrusal Bağlantı	0,020	1	0,888
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 35,89'dur.

EK 41. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Mezun Olunan Fakülte Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.”

Mezun Olunan Fakülteye Göre Dağılım

	Fakülte				Toplam	
	Eğitim		Diğer		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	162	51,8	185	54,9	347	53,4
	%46,7		%53,3		%100,0	
Önemli Bulan	151	48,2	152	45,1	303	46,6
	%49,8		%50,2		%100,0	
Toplam	313	100,0	337	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	,643 ^a	1	0,423		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	0,523	1	0,470		
Olasılık Oranı	0,643	1	0,423		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,432	0,235
Doğrusal Bağlantı	0,642	1	0,423		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 145,91’dir.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

Etik İlke: “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.”

Mezun Olunan Fakülteye Göre Dağılım

	Fakülte				Toplam	
	Eğitim		Diğer		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	191	61,0	209	62,0	400	61,5
	%47,8		%52,3		%100,0	
Önemli Bulan	122	39,0	128	38,0	250	38,5
	%48,8		%51,2		%100,0	
Toplam	313	100,0	337	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	,068 ^a	1	0,794		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	0,032	1	0,857		
Olasılık Oranı	0,068	1	0,794		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,809	0,429
Doğrusal Bağlantı	0,068	1	0,795		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 120,38’dir.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

EK 42. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Mezun Olunan Fakülte Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Toplumsal dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.”
Mezun Olunan Fakülteye Göre Dağılım

	Fakülte				Toplam	
	Eğitim		Diğer		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	2	0,6	6	1,8	8	1,2
	%25,0		%65,0		%100,0	
Önemli Bulan	311	99,4	331	98,2	642	98,8
	%48,4		%51,6		%100,0	
Toplam	313	100,0	337	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	1,739 ^a	1	0,187		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	0,927	1	0,336		
Olasılık Oranı	1,830	1	0,176		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,289	0,169
Doğrusal Bağlantı	1,737	1	0,188		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 2 hücre (%50,0) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 3,85’tir.
^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

Etik İlke: “Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.”

Mezun Olunan Fakülteye Göre Dağılım

	Fakülte				Toplam	
	Eğitim		Diğer		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	2	0,6	8	2,4	10	1,5
	%20,0		%80,0		%100,0	
Önemli Bulan	311	99,4	329	97,6	640	98,5
	%48,6		%51,4		%100,0	
Toplam	313	100,0	337	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	3,224 ^a	1	0,073		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	2,181	1	0,140		
Olasılık Oranı	3,475	1	0,062		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,109	0,067
Doğrusal Bağlantı	3,220	1	0,073		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 1 hücre (%25,0) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 4,82’dir.
^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

EK 43. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Mezun Olunan Fakülte Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.”

Mezun Olunan Fakülteye Göre Dağılım

	Fakülte				Toplam	
	Eğitim		Diğer		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	0	0	3	0,9	3	0,5
	%0		%100,0		%100,0	
Önemli Bulan	313	100,0	334	99,1	647	99,5
	%48,4		%51,6		%100,0	
Toplam	313	100,0	337	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	2,799 ^a	1	0,094		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	1,197	1	0,274		
Olasılık Oranı	3,954	1	0,047		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,250	0,139
Doğrusal Bağlantı	2,795	1	0,095		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 2 hücre (%50,0) tarafından beklenmektedir.

Minimum beklenen sayı 1,44’tür.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için

hesaplanmıştır.

Etik İlke: “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.”

Mezun Olunan Fakülteye Göre Dağılım

	Fakülte				Toplam	
	Eğitim		Diğer		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	138	44,1	152	45,1	290	44,6
	%47,6		%52,4		%100,0	
Önemli Bulan	175	55,9	185	54,9	360	55,4
	%48,6		%51,4		%100,0	
Toplam	313	100,0	337	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	,068 ^a	1	0,795		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	0,033	1	0,856		
Olasılık Oranı	0,068	1	0,795		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,813	0,428
Doğrusal Bağlantı	0,067	1	0,795		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 139,65’tir.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

EK 44. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Mezun Olunan Fakülte Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.”

Mezun Olunan Fakülteye Göre Dağılım

	Fakülte				Toplam	
	Eğitim		Diğer		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	55	17,6	63	18,7	118	18,2
	%46,6		%53,4		%100,0	
Önemli Bulan	258	82,4	274	81,3	532	81,8
	%48,5		%51,5		%100,0	
Toplam	313	100,0	337	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	,138 ^a	1	0,711		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	0,072	1	0,788		
Olasılık Oranı	0,138	1	0,711		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,760	0,394
Doğrusal Bağlantı	0,137	1	0,711		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 56,82’dir.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

Etik İlke: “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.”

Mezun Olunan Fakülteye Göre Dağılım

	Fakülte				Toplam	
	Eğitim		Diğer		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	49	15,7	56	16,6	105	16,2
	%46,7		%53,3		%100,0	
Önemli Bulan	264	84,3	281	83,4	545	83,8
	%48,4		%51,6		%100,0	
Toplam	313	100,0	337	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	,111 ^a	1	0,739		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	0,051	1	0,821		
Olasılık Oranı	0,111	1	0,739		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,750	0,411
Doğrusal Bağlantı	0,111	1	0,739		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 50,56’dır.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

**EK 45. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Mezun Olunan Fakülte
Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar**

Etik İlke: “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.”

Mezun Olunan Fakülteye Göre Dağılım

	Fakülte				Toplam	
	Eğitim		Diğer		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	72	23,0	77	22,8	149	22,9
	%48,3		%51,7		%100,0	
Önemli Bulan	241	77,0	260	77,2	501	77,1
	%48,1		%51,9		%100,0	
Toplam	313	100,0	337	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	,002 ^a	1	0,963		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	0,000	1	1,000		
Olasılık Oranı	0,002	1	0,963		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				1,000	0,518
Doğrusal Bağlantı	0,002	1	0,963		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 71,75’tir.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

Etik İlke: “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.”

Mezun Olunan Fakülteye Göre Dağılım

	Fakülte				Toplam	
	Eğitim		Diğer		n	Yüzde (%)
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)		
Önemli Bulmayan	73	23,3	71	21,1	144	22,2
	%50,7		%49,3		%100,0	
Önemli Bulan	240	76,7	266	78,9	506	77,8
	%47,4		%52,6		%100,0	
Toplam	313	100,0	337	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (İki Yönlü)	Tam Manidarlık (Tek Yönlü)
Pearson Ki-Kare	,478 ^a	1	0,489		
Süreklilik Düzeltmesi ^b	0,356	1	0,550		
Olasılık Oranı	0,478	1	0,489		
Fisher’in Tam Olasılık Testi				0,509	0,275
Doğrusal Bağlantı	0,478	1	0,490		
n	650				

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 69,34’tür.

^b. Sadece 2x2 çapraz tablo için hesaplanmıştır.

EK 46. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Branş Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “İnsanlık onuru, manevi ve kültürel değerler bakımından çevresine örnek olur.”

Branşa Göre Dağılım

	Branş									
	Sözel		Sayısal		Sınıf-Okul Ö.-Özel E.		Meslek		Toplam	
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulunmayan	109	47,2 %31,4	72	61,0 %20,7	105	55,6 %30,3	61	54,5 %17,6	347	53,4 %100,0
Önemli bulan	122	52,8 %40,3	46	39,0 %15,2	84	44,4 %27,7	51	45,5 %16,8	303	46,6 %100,0
Toplam	231	100,0	118	100,0	189	100,0	112	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	6,739 ^a	3	0,081
Olasılık Oranı	6,760	3	0,080
Doğrusal Bağlantı	0,222	1	0,637
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 52,21'dir.

Etik İlke: “Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki, dil, din, ırk, etnik köken, aile statüsü, cinsel yönelim, engellilik durumu gibi bireysel farklılıklara herhangi bir ayrımcılık yapmadan hassasiyetle yaklaşır.”

Branşa Göre Dağılım

	Branş									
	Sözel		Sayısal		Sınıf-Okul Ö.-Özel E.		Meslek		Toplam	
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulunmayan	143	61,9 %35,8	68	57,6 %17,0	121	64,0 %30,3	68	60,7 %17,0	400	61,5 %100,0
Önemli bulan	88	38,1 %35,2	50	42,4 %20,0	68	36,0 %27,2	44	39,3 %17,6	250	38,5 %100,0
Toplam	231	100,0	118	100,0	189	100,0	112	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	1,300 ^a	3	0,729
Olasılık Oranı	1,296	3	0,730
Doğrusal Bağlantı	0,022	1	0,883
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 43,08'dir.

EK 47. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Branş Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Toplumsal dilini ve kültürünü koruma ve geliştirme konusunda öğrencilerine rol model olur.”

Branşa Göre Dağılım

	Branş									
	Sözel		Sayısal		Sınıf-Okul Ö.-Özel E.		Meslek		Toplam	
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulunmayan	5	2,2 %62,5	1	0,8 %12,5	2	1,1 %25,0	0	0 %0	8	1,2 %100,0
Önemli bulan	226	97,8 %35,2	117	99,2 %18,2	187	98,9 %29,1	112	100,0 %17,4	642	98,8 %100,0
Toplam	231	100,0	118	100,0	189	100,0	112	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	3,241 ^a	3	0,356
Olasılık Oranı	4,335	3	0,228
Doğrusal Bağlantı	2,010	1	0,156
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 4 hücre (%50,0) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 1,38’dir.

Etik İlke: “Toplumsal olaylara duyarlı öğrenciler yetiştirmeyi amaç edinir.”

Branşa Göre Dağılım

	Branş									
	Sözel		Sayısal		Sınıf-Okul Ö.-Özel E.		Meslek		Toplam	
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulunmayan	6	2,6 %60,0	2	1,7 %20,0	2	1,1 %20,0	0	0 %0	10	1,5 %100,0
Önemli bulan	225	97,4 %35,2	116	98,3 %18,1	187	98,9 %29,2	112	100,0 %17,5	640	98,5 %100,0
Toplam	231	100,0	118	100,0	189	100,0	112	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	3,767 ^a	3	0,288
Olasılık Oranı	5,233	3	0,155
Doğrusal Bağlantı	2,559	1	0,110
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5’ten küçük bir sayı, 4 hücre (%50,0) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 1,72’dir.

EK 48. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Branş Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Öğrencilerin eğitiminde, okul ve ebeveynlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirmelerine önem verir.”

Branşa Göre Dağılım

	Branş								Toplam	
	Sözel		Sayısal		Sınıf-Okul Ö.-Özel E.		Meslek			
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulmayan	1	0,4	1	0,8	1	0,5	0	0	3	0,5
	%33,3		%33,3		%33,3		%0		%100,0	
Önemli bulan	230	99,6	117	99,2	188	99,5	112	100,0	647	99,5
	%35,5		%18,1		%29,1		%17,3		%100,0	
Toplam	231	100,0	118	100,0	189	100,0	112	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	,925 ^a	3	0,819
Olasılık Oranı	1,365	3	0,714
Doğrusal Bağlantı	0,585	1	0,444
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'ten küçük bir sayı, 4 hücre (%50,0) tarafından beklenmektedir. Minimum beklenen sayı 0,52'dir.

Etik İlke: “Öğrencilerin zihinsel, fiziksel, sosyal, entelektüel, duygusal ve ahlaki gelişimlerini destekler.”

Branşa Göre Dağılım

	Branş									
	Sözel		Sayısal		Sınıf-Okul Ö.-Özel E.		Meslek		Toplam	
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulmayan	94	40,7	54	45,8	92	48,7	50	44,6	290	44,6
	%32,4		%18,6		%31,7		%17,2		%100,0	
Önemli bulan	137	59,3	64	54,2	97	51,3	62	55,4	360	55,4
	%38,1		%17,8		%26,9		%17,2		%100,0	
Toplam	231	100,0	118	100,0	189	100,0	112	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	2,763 ^a	3	0,430
Olasılık Oranı	2,767	3	0,429
Doğrusal Bağlantı	0,044	1	0,834
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 49,97'dir.

EK 49. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Branş Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Mesleğe ilişkin bilgi ve becerisini değerlendirerek mesleki gelişimini sürekli olarak desteklemeye çaba gösterir.”

Branşa Göre Dağılım

	Branş									
	Sözel		Sayısal		Sınıf-Okul Ö.-Özel E.		Meslek		Toplam	
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulmayan	43	18,6 %36,4	15	12,7 %12,7	39	20,6 %33,1	21	18,8 %17,8	118	18,2 %100,0
Önemli bulan	188	81,4 %35,3	103	87,3 %19,4	150	79,4 %28,2	91	81,3 %17,1	532	81,8 %100,0
Toplam	231	100,0	118	100,0	189	100,0	112	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	3,195 ^a	3	0,363
Olasılık Oranı	3,387	3	0,336
Doğrusal Bağlantı	0,055	1	0,815
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 20,33'tür.

Etik İlke: “Öğrenciler, meslektaşlar, ebeveynler, okul yönetimi ve diğer okul çalışanlarıyla güven ve saygıya dayalı profesyonel, iş birliğine dayalı ve destekleyici biçimde iletişim kurar.”

Branşa Göre Dağılım

	Branş									
	Sözel		Sayısal		Sınıf-Okul Ö.-Özel E.		Meslek		Toplam	
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulmayan	47	20,3 %44,8	16	13,6 %15,2	26	13,8 %24,8	16	14,3 %15,2	105	16,2 %100,0
Önemli bulan	184	79,7 %33,8	102	86,4 %18,7	163	86,2 %29,9	96	85,7 %17,6	545	83,8 %100,0
Toplam	231	100,0	118	100,0	189	100,0	112	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	4,675 ^a	3	0,197
Olasılık Oranı	4,562	3	0,207
Doğrusal Bağlantı	0,666	1	0,415
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 18,09'dur.

EK 50. Etik İlkelerin Önemli Bulunma Durumuyla Branş Arasındaki Farklılığın İncelenmesine İlişkin Tablolar

Etik İlke: “Meslektaşlarının mesleki duruş ve görüşlerine saygı duyar.”

Branşa Göre Dağılım

	Branş									
	Sözel		Sayısal		Sınıf-Okul Ö.-Özel E.		Meslek		Toplam	
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulunmayan	48	20,8	32	27,1	49	25,9	20	17,9	149	22,9
	%32,2		%21,5		%32,9		%13,4		%100,0	
Önemli bulan	183	79,2	86	72,9	140	74,1	92	82,1	501	77,1
	%36,5		%17,2		%27,9		%18,4		%100,0	
Toplam	231	100,0	118	100,0	189	100,0	112	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	4,368 ^a	3	0,224
Olasılık Oranı	4,405	3	0,221
Doğrusal Bağlantı	1,516	1	0,218
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 25,67'dir.

Etik İlke: “Meslektaşlarıyla uyum içinde iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmeye çabalar.”

Branşa Göre Dağılım

	Branş									
	Sözel		Sayısal		Sınıf-Okul Ö.-Özel E.		Meslek		Toplam	
	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)	n	Yüzde (%)
Önemli bulunmayan	58	25,1	21	17,8	40	21,2	25	22,3	144	22,2
	%40,3		%14,6		%27,8		%17,4		%100,0	
Önemli bulan	173	74,9	97	82,8	149	78,8	87	77,7	506	77,8
	%34,2		%19,2		%29,4		%17,2		%100,0	
Toplam	231	100,0	118	100,0	189	100,0	112	100,0	650	100,0

Ki-kare Bağımsızlık Testi Analizi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Asimptotik Manidarlık (İki Yönlü)
Pearson Ki-kare	2,577 ^a	3	0,461
Olasılık Oranı	2,612	3	0,455
Doğrusal Bağlantı	0,006	1	0,936
n	650		

^a. Minimum beklenen hücre frekansı 5'i, 0 hücre (%00,0) aşmıştır. Minimum beklenen sayı 24,81'dir.

BENZERLİK BİLDİRİMİ

“Öğretmenlik Mesleği İçin Etik İlkeler ve Etik İkilemlere İlişkin Öğretmen Görüşleri” başlıklı tezimin ana bölümü (ön bölüm, kaynaklar ve ekler hariç) Turnitin İntihali Engelleme Programı aracılığıyla incelenmiş ve ilgili rapor danışmanım tarafından da kontrol edilmiştir. Kontrol sırasında (1) “Kapak, Önsöz, Özet, İçindekiler, Kısaltmalar/ Simgeler Sayfası, Tablolar Dizini, Şekiller Dizini, Dipnotlar, Kaynaklar, Ekler, Özgeçmiş” (2) “Tırnak içinde ve blok olarak verilen (doğrudan) alıntılar” (3) “Yedi sözcüğe kadar olan benzerlik/örtüşme içeren metin kısımları” (4) “Öğrencinin lisansüstü tezi ile ilgili yapmış olduğu yayınlar ile yararlandığı mevzuat metinleri” dışarıda tutulmuştur. Benzerlik kontrolüne ilişkin rapordan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Rapor Tarihi	: 29.11.2019
Gönderim Numarası	: 1223617794
Sayfa Sayısı	: 76
Sözcük Sayısı	: 32.437
Karakter Sayısı	:
Benzerlik Oranı	: % 4
Savunma Tarihi	: 09.12.2019

Yukarıda belirtilen sonuçları gösteren Turnitin İntihali Engelleme Programı’na ilişkin orijinal raporu, sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmaksızın bu bildirimin ekinde Enstitüye teslim ettiğimi, tezimin %10’dan fazla benzerlik oranı içerdiğinin ve tek bir kaynakla eşleşme oranının %2’yi geçtiğinin belirlenmesi durumunda, bundan doğabilecek tüm yasal sorumluluğu kabul ettiğimi bildirir, saygılarımı sunarım.

Öğrencinin Adı Soyadı:

Tarih:

İmza:

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı : Ayşe ORDU
E-Posta Adresi : ayseakdas@karabuk.edu.tr

İş Deneyimi :

Unvan	Görev Yeri	Yıl
Öğretim Görevlisi	Karabük Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu	2013-Halen

Akademik Bilgiler

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	İngilizce Öğretmenliği	Anadolu Üniversitesi	2007-2011

Yayınlar: -